

ABSZTRAKTKÖTET

**TANULÓ TÁRSADALOM.
OKTATÁSKUTATÁS JÁRVÁNY
IDEJÉN**

Hungarian Conference on Educational Research

2021
HuCER május 27-28.

**Tanuló társadalom
Oktatáskutatás járvány idején**

HuCER 2021

ABSZTRAKTKÖTET

Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete

Budapest

2021

Kiadja:

Magyar Nevelés- és Oktatóskutatók Egyesülete

Honlap: hera.org.hu

ISBN 978-615-5657-09-2

A konferencia tudományos programbizottsága:

Kozma Tamás DSc, professor emeritus (Debreceni Egyetem), a HERA elnöke

Juhász Erika PhD, tanszékvezető, főiskolai docens (Debreceni Egyetem), a HERA alelnöke

Tóth Péter PhD habil, tanszékvezető, egyetemi tanár (BME), a HERA alelnöke

Mrázik Julianna PhD habil, egyetemi docens (PTE BTK), a HERA nemzetközi koordinátora

Pogátsnik Mónika PhD, oktatási dékánhelyettes, egyetemi docens (Óbudai Egyetem), a HERA szervezőtitkára

Kattein-Pornói Rita, PhD, adjunktus (BME), a HERA általános titkára

A konferencia operatív szervezőbizottsága:

Juhász Erika PhD, tanszékvezető, főiskolai docens (Debreceni Egyetem), a HERA alelnöke

Pogátsnik Mónika PhD, oktatási dékánhelyettes, egyetemi docens (Óbudai Egyetem), a HERA szervezőtitkára

Kattein-Pornói Rita, PhD, adjunktus (BME), a HERA általános titkára

Mrázik Julianna PhD habil, egyetemi docens (PTE BTK), a HERA nemzetközi koordinátora

A KultúrÁsz Közhasznú Egyesület munkatársai: Pete Nikoletta, szakmai vezető; Pete Balázs, média- és sportmenedzser; Hornyák Annamária, projektkoordinátor; Kállay Gyula Zoltán, rendezvény- és képzésszervező.

A Nemzeti Művelődési Intézet munkatársai: Szabó-Nagy Csilla, regionális képzési koordinátor; Fekete Rita, kutató-fejlesztő munkatárs

Borító és technikai szerkesztés: Pete Balázs

Külön köszönjük a HERA szakosztályvezetőinek szekciószervező és lektori munkáját:

Állampolgári nevelés, oktatási jogok (szakosztályelnök: Jancsák Csaba PhD habil.)

Családi életre nevelés (szakosztályelnök: Engler Ágnes PhD habil.)

Felnőttkori és közösségi tanulás (szakosztályelnök: Juhász Erika PhD)

Felsőoktatás-kutatások (szakosztályelnök: Polónyi István CSc habil.)

Gyermekvédelem és szociálpedagógia (szakosztályelnök: Gönczi Ibolya PhD habil.)

IKT szakosztály (szakosztályelnök: Buda András PhD, Molnár György PhD habil.)

Rendészeti és katonapedagógiai szakosztály (szakosztályelnök: Hegedűs Judit PhD)

Koragyermekkori nevelés szakosztály (szakosztályelnökök: Józsa Krisztián PhD habil., Podráczky Judit PhD)

Környezetpedagógia (szakosztályelnök: Varga Attila PhD habil.)

Közoktatási kutatások (szakosztályelnök: Langerné Buchwald Judit PhD)

Neveléstörténet és összehasonlító pedagógia (szakosztályelnök: Rébay Magdolna PhD habil.)

Oktatásszociológia (szakosztályelnök: Pusztai Gabriella DSc)

Romológiai kutatások (szakosztályelnök: Forray R. Katalin DSc)

Sportpedagógia (szakosztályelnök: Nagy Ágoston PhD)

Szakképzés és foglalkoztatás (szakosztályelnök: Fehérvári Anikó PhD habil.)

Szakképzés-pedagógiai és Szakmai Tanárképzési Szakosztály (szakosztályelnök: Tóth Péter PhD habil.)

Zenepedagógiai kutatások (szakosztályelnök: Váradi Judit PhD)

Kárpát-medencei magyarlakta régiók szakosztály (szakosztályelnökök: Pletl Rita PhD és Nagy Melinda PhD habil.)

ABSZTRAKTKÖTET

SZERKESZTETTE

Juhász Erika - Kattein-Pornói Rita

Bocsi Veronika

ELSŐ GENERÁCIÓS OKTATÓK PÁLYAKÉPE ÉS ÖNREFLEXIÓI

Kulcsszavak: felsőoktatás, első generációs oktatók, társadalmi mobilitás

Az első generációs hallgatók kutatásnak komoly felfutását tapasztalhatjuk, az első generációs oktatókkal foglalkozó írások száma ugyanakkor a nemzetközi szakirodalomban is csekélyebb (Archer 2008; Bugaighis 2015; Dews & Law 1995). A csoport vizsgálatát indokolja, hogy a befutott társadalmi mobilitási ív meredekebb, és az akadémiai világhoz történő adaptációt is egyértelműen sikeresnek tekinthetjük. Kutatásunkban 16 első generációs oktatóval készült interjút elemeztünk. A félig strukturált interjúk feldolgozása kvalitatív tartalomelemzéssel történt. Az interjúalanyok tapasztalatai diverz mintákat mutatnak, tehát a hátrányok megélése és az adaptációs nehézségek nem általános jelenségek, bár a megkérdezettek nagyobb részénél az erre utaló elemek megragadhatók. A hátrányok azokon a tudományterületeken jelentkeznek élesebben, ahol a kulturális tőke felhalmozása a szakmai identitás markánsabb részét képezi, vagy pedig az adott intézmény társadalmi háttere (mind oktatói, mind hallgatói) kedvező.

Forrás:

- Archer, L. (2008) Younger Academics' constructions of 'authenticity', 'success' and professional identity. *Studies in Higher Education*, Vol. 33. No. 4. pp. 385-403.
- Bugaighis, T. E. (2015) I am just like my students: Working class academics at a Community College. Thesis. USA, PA, Lehigh University.
- Dews, C. L. B. – Law, C. L. (1995) The making of working class academics: "This fine place so far from home". USA, PA, Temple University Press.

Vida Gergő

KOMPENZÁLÁSI METÓDUSOK AZ SNI GYERMEKEK TANULÁSA SORÁN

Kulcsszavak: SNI, tanulás, kompenzálás, IQ, kvantitatív

A tanulás nem csak neveléstudományi fogalom. Az eltérő tudományterületi értelmezések összekapcsolhatók. A kutatás neveléstudomány fókuszú meghatározást próbált alkotni a tanulási zavarral küzdő populáció egy csoportjának kvantitatív vizsgálatával. A tanulási zavarral küzdő gyerekek vizsgálatát az indokolta, hogy a deficit miatt kvantitatív diagnosztikus vizsgálatoknak is alávetik őket. Az így képződött adatok kutatása kézenfekvő, annak ellenére, hogy neveléstudományi kutatás fókuszába csak ritkán kerülnek. Eredményeink összekapcsolhatják a tanulóval kapcsolatos elméleteket.

A Baranya Megyei Szakértői Bizottságban 2021.01.05.-01.29. között tanulási zavarral diagnosztizált tanköteles korú tanulók vizsgálati eredményeit kutattuk, akiknél a teszt átlag feletti értéket mutatott, valamint akiknél az SNI és a magas IQ mellett a munkamemória kiegyensúlyozatlan teljesítménye igazolható. Hipotézisünk szerint a munkamemória területeinek magasabb pontértéke összekapcsolható más területek pontszámával. Ez bizonyíthatja a tanulás komplexitását és azt, hogy egyes területek többlet teljesítménye egy másik területen is magasabb pontszámot generál. Az adatbázis 25 fő 250 elemű adatsorából állt. Ez a teljes minta is.

Ha ez igazolható az IQ teszt során, akkor bizonyítható az is, hogy a tanulás során egy terület célzott fejlesztése egy látszólag nem kapcsolódó terület fejlődését is segítheti. Empirikus tapasztalatokra alapozva ez eddig is ismert volt (tanulást segíteni kívánó terápiák, foglalkozások feltételezése), de teszt eredményekre alapozottan még nem nyert bizonyítást.

Mrázik Julianna

KIÜRÜLNEK AZ ISKOLÁK! A KUTATÁS FOLYTATÁSA ÖT ÉV MÚLTÁN

Kulcsszavak: köznevelés, trend, mobilitás

Egy korábbi kutatásban (Mrázik, 2017) negatív tendencia körvonalait mutattuk ki a közoktatásban tanulók körében a különféle társadalom,- és oktatáspolitikai intézkedésekből és a változó környezetből adódóan. A magántanulói státusra vonatkozó, a közfoglalkoztatással kapcsolatos rendelkezések mesterségesen előidéztek a tanulói összetétel változását. Pareto-elemzéssel arra a következtetésre jutottunk, hogy csaknem az oktatás „kiürüléséről” beszélhetünk, közben az SNI tanulók (Vida, 2017) számának növekedéséről.

Jelen vizsgálatunkban az került a fókuszba, vajon a korábban jelzett tendencia folytatódik-e; milyen mobilitás látszik, ki az, aki „marad” a holnap iskolájában. Mindez abból a szempontból is fontos, hogy mindez milyen „pedagógus ideát” (Jaskóné, 2015), feladatokat indukál a tanári felkészítésre nézvést.

A kutatás módszere, az adatok kinyerésnek és feldolgozásának módja Desk Research volt. A módszer lényege, hogy a korábbi időpontban, mások által gyűjtött és rendezett adatoknak az aktuális kutatási céloknak megfelelően újra elemezzük, és a kutatás fókusz szempontjából értelmezzük. A felhasznált adatok a KSH, az OH vonatkozó adatbázisaiból származnak, a vizsgált időszak 2017-2020 volt.

Amint arra korábban tanulmányunkban rámutattunk, az oktatás „kiürülésének” folyamata nem állt meg, ez a jelen vizsgálat is igazolta. További ágensek jelentek meg a vizsgált témában (NEET) és a korábban kialakult látképet újabb kategóriák (Zank, 2019) segítségével tovább strukturáltuk.

Szócs Andor

Diákmunka-közvetítők a fizetett munkavállalásban érintett fiatalokról

Kulcsszavak: ifjúság, tanulás és munkavállalás, fizetett munka, munkaközvetítő

A közép-és felsőfokú oktatásban résztvevő fiatalok körében egyre inkább elterjedőben van az iskolai tanulmányok mellett folytatott fizetett munkavállalás. Feltételezhetően a 2020 márciusában megjelent Covid-vírust követően is töretlennek mondható a fiatalok fizetett munka iránti érdeklődése.

A nemzetközi szakirodalom nem egységes a tanulás melletti munka kapcsán, egyesek annak negatív hatásait emelik ki (tanulmányi eredményesség romlása, lemorzsolódás), míg mások annak előnyeire hívják fel a figyelmet (tapasztalatszerzés, későbbi gyors elhelyezkedés, társadalmi és gazdasági tőkeszerzés). A legújabb nemzetközi oktatáskutatói jelentések elsődlegesen munkaerőpiaci szükségleti szempontból közelítenek a témához, sugallva, hogy a felsőoktatás és a munkaerőpiac szükségleteit egyre inkább szükséges egymáshoz közelebb hozni.

Jelen előadásunkban munkaközvetítői oldalról szemléltetjük a fiatalok munkapiaci attitűdjét, álláskeresési jellemzőit, munkapiaci elvárásait, két mélyinterjú eredményeinek bemutatásával.

Eredményeink azt mutatják, hogy a tanulás melletti munka vonatkozásában elsődleges motiváció a valamely konkrét célból történő jövedelemszerzés (egyéni cél és némileg a szülői háttér segítése), másodlagos cél a tudás- és tapasztalatszerzés, harmadlagosan pedig a társasági lét keresése, új, élő emberi kapcsolatok létrejötte- és a kikapcsolódás iránti vágy.

A téma kutatásának elterjedése álláspontunk szerint nagyban elősegítheti a munkapiaci-munkáltatói szükségletek és a felsőoktatás egyre jobb harmonizálását.

Kovács Klára

**A SPORTOLÓI INTEGRÁLTSAÉG ÉS A TANULMÁNYI TÖBBLETMUNKA ÖSSZEFÜGGÉSEI
KÁRPÁT-MEDENCEI HALLGATÓK KÖRÉBEN**

Kulcsszavak: sportolás, eredményesség, hallgatók

Előadásunkban feltárjuk a sportolás különböző formáinak és a tanulmányi többletmunka mint akadémiai eredményesség összefüggéseit hazai és határon túli hallgatók körében. A kutatásunkat két elméletre alapoztuk: a fejlődési modell elméletre, mely a sportolás pozitív, személyiségfejlesztő hatását hangsúlyozza, illetve Tinto (1975), Pascarella és Terenzini (1980) intézményi integrációs teóriájára. Ez utóbbi alapján sportoló integráltságnak tekintjük az egyetemi, főiskolai sportprogramokon, rendezvényeken való részvétel, az intézmény keretein belüli sportkörtagságot és a sportinfrastruktúra használatát. Feltételezésünk szerint a magasabb sportolói integráltság hozzájárul a tanulmányi eredményességhez, vizsgálatunkban a tanulmányi többletmunka magasabb fokához. Vizsgálatunkhoz a PERSIST 2019 kutatás adatbázisát használtuk fel, melynek keretében Észak-alföldi, valamint vajdasági, kárpátaljai, felvidéki, erdélyi és partiumi, elsősorban kisebbségi magyar intézmények hallgatóit kérdeztük meg önkéntes kérdőívek formájában (N=2005). A kutatás legfontosabb eredménye, hogy igazoltuk a sportolói integráltság pozitív befolyásoló szerepét a tanulmányi többletmunkában: ha egy hallgató rendszeresen használja az intézménye sportinfrastruktúráját, s főképpen részt vesz egyetemi sportprogramokon, inkább lesz jellemző a tanulmányi többletmunka, tehát ezek a diákok eredményesebbek ebben a dimenzióban. A sportrendezvényeken való részvétel pozitív hatása érvényesül a legfontosabb szociokulturális, -ökonómiai és demográfiai tényezők mellett is.

Borbély-Pecze Tibor Bors – Suhajda Csilla Judit

**PÁLYAORIENTÁCIÓS SZOLGÁLTATÁSOK A PANDÉMIA ELSŐ ÉVÉBEN / EGY HAZAI ÉS
EGY GLOBÁLIS FELMÉRÉS KÖZÖS TAPASZTALATAI**

Kulcsszavak: pályorientáció, távtanácsadás, hazai és globális tendenciák

A koronavírus-járvánnyal hirtelen megérkezett „karantén” rendkívüli feladat elé állította a pályorientáció, pályatanácsadás területén dolgozókat. Bár Magyarországon több évtizedes története van a számítógéppel részben támogatott tanácsadásnak (Borbély-Pecze, 2020), a személyes találkozás hiánya és a digitális átállás minőségében másféle humán támogatást követel meg. A MPT Pályorientációs Szakosztálya kérdőív és kiegészítő interjúk segítségével mérte fel a 2020 tavaszán kialakult helyzetet. Felmérésünkben arra voltunk kíváncsiak, hogy hogyan birkóztak meg a karantén helyzettel a legkülönbözőbb szektorokban, intézményekben tevékenykedő pályatanácsadók, pályorientációs résztvevőket ellátó kollégák. Kutatásunk fókuszra irányult, hogy miképp működik hazánkban az e-tanácsadás, képes-e a rendelkezésre álló személyi és tárgyi feltétel kiszolgálni a felmerülő igényeket.

Előadásunkban bemutatásra kerülő másik kutatásban a CEDEFOP mellett működő CareersNet önkéntes szakértőjeként vett részt az első szerző. A 2020 nyarán lezajlott nemzetközi kérdőíves felmérés 93 országra terjedt ki, összesen 963 fő vett részt benne.

A két kutatás eredményeinek összevetése alapján képet kaphatunk a hazai pályorientációs távtanácsadási gyakorlatról, a honi trendek és nemzetközi tendenciák összevetése alapján pedig olyan lényeges szempontokra irányíthatjuk a figyelmet, amely mind a szakpolitikai döntéshozók, mind pedig a gyakorlati szakemberek figyelmére számot tarthat.

Irodalomjegyzéket 1600 karakterben nem tudunk csatolni!

Szabella Olivér

A TWITCH STREAMING PLATFORM EDUKÁCIÓS LEHETŐSÉGEI

Kulcsszavak: Streamelés, Edukáció, COVID

A COVID-19 vírus előre nem látott változásokat hozott az általános emberi életben, beleértve a karantén miatt kényszerű szociális távolságtartás okozta online oktatást is. Az általános oktatás metodikája régóta ugyan az, tanulók egy fizikai intézmény fizikai termeiben ülnek korlátozott létszámmal és egy oktató frontális anyagát hallgatva igyekeznek tanulni. Régóta kérdés ezen metodika megváltoztatása, hiszen ahány ember, annyi tanulási képesség és az ilyesfajta oktatás nehezen flexibilis. A megoldás lehet a különböző online platformok használata, vagy akár a gamifikáció is. A kutatásban az előbbire igyekszem választ találni, mégpedig konkrétan a Twitch.tv nevű online élő közvetítő platform vizsgálatával. Lehet ez, a videójátékosoknak szánt weboldal az általános edukáció része? Ha igen, milyen feltételekkel?

Thekes Istvan

MEASURING THE IMPACT OF XEROPAN ON THE ENGLISH AS FOREIGN LANGUAGE LEARNING PROCESS AMONGST A LARGE SAMPLE OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Keywords: ICT, digital app, mobile-assisted language learning

In the research conducted during the 2020 semester we intended to reveal to what extent the Xeropan impact English as foreign language (EFL) development. Examining the relationship between technology and the success of EFL learning and the integration of technology into EFL teaching is not new. Xeropan is a gamified EFL learning application and LMS offering EFL learners over 500 lessons at 13 different levels.

Research commenced in the first week of October 2020. The three main research questions based on the concept of triangulation were phrased as follows:

- 1) How efficiently does Xeropan app impact EFL students' language development?
- 2) How can learners' attitudes be defined towards the application of Xeropan?
- 3) How do teachers find Xeropan in terms of efficiency?

We applied a control-group treatment with the participation of more than 312 Hungarian native 6th- and 7th-graders. A 75-item diagnostic pre-test ($\alpha=.84$) was administered at beginning of the pedagogical intervention. In mid-December, a post-test was administered to both the control and treatment group. It was found the treatment group achieved significantly better than the control on the post-test (M control=35.7; $SD=4.78$; M treatment=57.2; $SD=8.91$; $t=4.87$; $p<.05$).

we also found a significant difference between the attitudes of learners towards the use of Xeropan after the intervention and those before the intervention ($t=2.78$; $p<.05$). Plus, teachers think highly of Xeropan app and Xeropan Classroom. A major part of the language educators found the Xeropan package very useful ($M=4.21$, $SD=.69$).

Jáger Borbála – Rausch Attila

A KLÍMAVÁLTOZÁS OKTATÁSÁNAK MEGKÖZELÍTÉSEI A NEMZETKÖZI SZAKIRODALOM ALAPJÁN

Kulcsszavak: klímaváltozás, fenntarthatóságra nevelés, környezeti attitűd, környezettudatos magatartás

A felgyorsult klímaváltozás elleni küzdelem és a fenntarthatóságra irányuló gazdasági, politikai programok nem valósíthatók meg a neveléstudomány közreműködése nélkül (Leal Filho & Hemstock, 2019). Előadásunk célja a klímaváltozás oktatásával foglalkozó nemzetközi szakirodalom bemutatása, benne a kutatási eredmények alapján hatékony megközelítésekkel és módszerekkel.

Kulcsfontosságú a diákok személyes érintettségének és jelentőségének hangsúlyozása, továbbá a tanulói aktivitást támogató módszerek alkalmazása. A programok eredményessége növelhető a közösség bevonásának erejével, vitákra és tanácskozásokra építve, fókuszálva a tudománnyal való interakcióra, valamint a félreértések tisztázására (Monroe et al., 2019).

A klímaváltozáshoz fűződő tudás alapja az éghajlattan, mely szükségszerű a napjainkban tapasztalható, emberi tevékenységek által felgyorsult klímaváltozás megértéséhez (Harker-Schuch & Watson, 2019). Az ember környezethez fűződő viszonyának értelmezése alapvető a jelenség feldolgozásához (Gifford & Susmann, 2012). A környezettudatos cselekvések rendszerezhetők ökopozitív és ökonegatív tettek csoportjaiba, a feleslegesen kibocsátott üvegházhatású gázok megakadályozása vagy hozzájárulása szempontjából. Az ökopozitív tettek túlsúlyba hozhatók a 3R (reduce-reuse-recycle) lépcsőzetes megközelítés alkalmazásával (Yong & Savage, 2014). Mindezek által a diákok átfogó képet alkotnak a Föld rendszeréről, mely a fenntartható fejlődés, ember és környezet közti harmónia alapja.

Langerné Buchwald Judit

TANULÓKÖZÖSSÉGEK A KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSA UTÁN

Kulcsszavak: Közoktatás, Alternatív oktatás, Tanulóközösségek

A tanulóközösségek jogi értelemben nem minősülnek iskolának, hanem tanulói hivatalos iskolák magántanulóiként a tanulóközösség keretei között készülnek fel az osztályozó vizsgákra. Ezt a lehetőséget a tankötelezettség teljesítésének eddigi megengedő szabályozása biztosította, amit azonban a köznevelési törvény 2019. évi módosítása szigorított és iskolába járáshoz kötött, illetve megszüntette a magántanulói jogállást is (Langerné Buchwald, 2019). Jelen kutatás során e törvényi változás tanulóközösségekre gyakorolt hatását vizsgáltuk, melynek keretében egyrészt dokumentumelemzéssel vizsgáltuk a törvényi feltételek változását, és az egyéni munkarend engedélyezésének a feltételeit, valamint interjúkat készítettünk tanulóközösségek vezetőivel annak feltárására, hogy ennek hatására milyen változások történtek a tanulóközösség életében, illetve esetleges megszűnés esetén hol folytatták tanulmányaikat a gyermekek. A kutatás eredményei rávilágítottak arra, hogy a tanulóközösségek száma csökkent. A megoldási stratégiák között szerepelt az alternatív iskolává válás egy tanulóközösség esetében, jelentős részük azonban megszűnt. A tanulóközösségek egykori tanulói azonban nem az állami iskolát választottak gyermekeik számára, hanem az alternatív iskoláztatás különböző formáit.

- Langerné Buchwald, J. (2019). Az alternatív iskolák elit iskolák? Az alternatív iskolák és a tanulói közösségek finanszírozása napjainkban. In Juhász, E. & Endrődy, O. (szerk.): Oktatás – gazdaság – társadalom. HERA Évkönyv 2019. Budapest: Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete, 440-452.

Módné Takács Judit – Pogatsnik Monika – Kersánszki Tamás

**GAMIFIKÁCIÓ AZ ONLINE OKTATÁSBAN, AVAGY A MOTIVÁCIÓ FOKOZÁSA
ÉS A PUHA KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE JÁRVÁNY IDEJÉN**

Kulcsszavak: gamifikáció, puha készségek, mérnökképzés, motiváció

A gamifikáció (Deterding et al., 2011) túllépett a szórakoztatáson és megjelent az oktatás különböző szinterein, így a felsőoktatásban is. Pilot kurzusokat indítottunk azzal a céllal, hogy a hagyományos oktatásban elhanyagolt készségeket fejlesszük. Hipotézisünk az volt, hogy ez az új típusú, gamifikációs módszereket alkalmazó kurzus sikeresebb lesz a puha készségek megerősítésében, és jobban motiválja a hallgatókat az online tanulási időszakban. A kísérletben 3 programozási kurzus hallgatói vettek részt, 76 műszaki egyetemista a 19-23 éves korosztályból.

A gamification módszer tervezésénél elengedhetetlen tudni, hogy ki és hogyan közelíti meg a játékot. A Bartel-tesztet (Bartel, 2015) alkalmaztuk tanulóink játékhoz való hozzáállásának elemzésére. A második elem a résztvevők tanulási motivációjának mérése (Borbély-Botos-Turcsik, 2011). Kvantitatív kutatásunk harmadik része egy a hallgatók véleményét vizsgáló kérdőív.

A pilot kurzusok a 2020–2021-es tanévben zajlanak. A visszajelzések igazolják a hipotézisünket, látványosan csökkent a hiányzás, a hallgatók folyamatosan figyelik a pontrendszert, sokukat motiválja a jutalom, és figyelemmel kísérik egymás eredményeit, fejlődik a hallgatók kommunikációs, csapatmunka- és prezentációs készsége. Magabiztosabban keresnek és dolgoznak fel információt, a csoportfeladatokkal jól haladnak, meglepően sok energiát fektetnek a feladatokba, és felhúzzák az elmaradt diákokat. Az órák alatt vidám a légkör, és folyamatos visszacsatolásra is van lehetőség.

Kozma Tamás

KÖZÖSSÉG, TANULÁS, INNOVÁCIÓ

Kulcsszavak: társadalmi innováció, közösségépítés, közösségi tanulás, problémamegoldás

Társadalmi innovációk akkor keletkeznek, amikor egy közösséget olyan kihívás ér, amely a létét fenyegeti, és amelyet a közösség tagjai csak összefogással és új ötletekkel tudnak elhárítani (Moulaert & MacCallum 2019). De mi történik, ha szembe kell nézni a kihívással, és nincs, aki szembenézzen vele? A közösségépítés irodalma (pl. Etzioni 1968; Forray 2017; Kozma 2019) szerint a szétesett egykori közösségek többé nem képesek arra, hogy szembenézzenek saját problémáikkal, és még kevésbé képesek arra, hogy saját problémáikat innovatívan oldják meg. A társadalmi innováció tehát nem csak egy fenyegető kihívást feltételez - ahogy eddig számos esettanulmánnyal bemutattuk (Márkus & Kozma 2019) -, hanem közösséget is, amely a kihívással képes szembenézni. Ezért a társadalmi innovációk tanulmányozásának kritikus terepe a közösségépítés. A közösségépítés két ismert narratívuma a piac és az államosítás. Ostrom (1990) szerint azonban mindkettő rombolja a közösséget ahelyett, hogy építené. A megoldást a közösségi tulajdonba vétel jelenti, amely - amellet, hogy gazdaságilag is kifizetődő - termőtalaja a közösségi tanulásnak és a társadalmi innovációnak.

Bacskai Katinka – Dorogi Alexandra

INTÉZMÉNYI HATÁSOK A SZAKKÉPZÉSBEN

Kulcsszavak: szakképzés, Országos kompetenciamérés, intézményi hatás

A szakképző intézmények a közpolitikai és a tudományos érdeklődésnek is a homlokterében állnak, ez az iskola típus fontos szerepet lát el az oktatási rendszerben. Kutatásunkban az érettségig nem adó intézmények eredményességét vizsgáltuk a 2014 és 2016-os Országos kompetenciamérés összekapcsolt diák és telephelyi-intézményi adatbázisainak elemzésével. Ebben az intézmény típusban számos esetben előfordul, hogy a tizedikes diákok a nyolcadikos eredményeikhez viszonyítva alacsonyabb eredményeket érnek el. Az OKM mérésiskálája folytonos, tehát ezek a diákok két év alatt nem csak nem fejlődtek, hanem a mérés alapján alacsonyabb képességszinten állnak, mint két évvel korábban (Széll 2015). Elsősorban arra voltunk kíváncsiak, hogy ez a visszafejlődés mennyire mutat intézményi halmozódást és mi jellemző azokra az intézményekre, ahol nagyobb arányban fordul elő ez a probléma, amely egyszerre motivációs és tudásbeli. Az iskolák eredményessége összetett körülmények között értelmezhető csupán, amelynek része a diákok társadalmi háttere, a működés feltételei, az iskola társadalomföldrajzi környezete és a tanárok munkája is (Barber–Mourshed 2007, Bacskai 2015; Hattie 2009, 2012, 2015; Hanushek 1992; Pusztai 2004, 2009, 2015). Kutatásunkból kiderült, hogy a tanárok végzettsége, a tanári fluktuáció, a település típus jó indikátora a diákok eredményességének és hogy az OKM pontok, mint eredményességi mutató összefügg számos más, az iskolai eredményességet eltérő szempontból megközelítő szocializációs mutatóval is

Dan Beáta – Kovács Karolina Eszter

**A KÖZÖSSÉGI ISKOLÁK, MINT ÉLMÉNY, ÉRTÉK ÉS INNOVÁCIÓS ALAPÚ PEDAGÓGIAI
MOZGALMAK**

Kulcsszavak: közösség, iskola, pandémia, élménypedagógia, kisebbség

Jelen tanulmány a közösségi iskolák élménypedagógiai vonalán elemzi a pedagógiai mozgalmakat, mint innovatív szerveződési lehetőségeket. Először a közösségi iskolák helyét, azok oktatási tevékenységeinek területi és tematikai vetületét taglalja, rávilágítva a szülői közösségek és a civil szervezetek szerepére, ugyanakkor az élménypedagógia hatásmechanizmusait is láttatja. Másodsor bemutatunk egy példaértékű közösségi iskolát, melyet a nagyváradi Grund Egyesület hozott létre, 2019 tavaszán, a COVID-19 pandémia első hullámát követő oktatási intézmények lezáráshullámára reagálva. Harmadrészt azt vizsgáljuk meg, hogy a közösségi iskolák hatása befolyásolja-e a 21. századi kompetenciák összefüggéseit, ezen belül a négy alapképességre fókuszálva, a kritikai gondolkodást, a kreativitást, a kollaborációt és a kommunikációt vesszük górcső alá. Az alternatív, élményszerű tanulási módot kínáló közösségi iskolák száma világviszonylatban tendencia szintű növekedést mutat, de a hatékonyság és fiabilitás kérdése, a hagyományos iskolákhoz viszonyítva még nem verdiktálódott. Ez a tanulmány a közösségi iskolák hatékonyságát hivatott körbejárni Románia egyik példamutató iskolájának bemutatásával.

Janó Evelin

**IMPACTS OF EDUCATING DISADVANTAGED AND ROMA YOUTH DURING
A PANDEMIC**

Keywords: disadvantaged and gypsy youth, social integration, segregated and integrated education, social network, COVID-19

In my presentation, I examine the effects of the education system during the pandemic on the social integration of disadvantaged and gypsy youth by a secondary analysis of the literature. I am the first to present the functioning of the education system, its latent functions in the reproduction of social inequalities (Halász 2001 Bourdieu 2008). After that, I review the possible causes of the shallow level of education of the affected social group, then with the help of Hungarian educational sociology works, then the disadvantages of segregated education and the advantages of integrated education in the hope of gaining more social capital and more successful social integration (Fejes 2013 Forray-Hegedűs 1990 Havas-Liskó 2002). I discuss different family child-rearing principles resulting from the Roma culture, which fundamentally influence even of young gypsies school career without a pandemic (Forray-Hegedűs 2003). As a follow-up, the coronavirus epidemic will clearly have winners and losers. How are our human relationships expected to develop after the epidemic? (Albert-Dávid 2006) How does the epidemic affect social mobility for both the majority and the roma? (Tóth-Szelényi 2018) Other important questions I'm looking for answers to: What impact has digital education had on the existing educational difficulties of gypsy youth? (Kende-Messing 2020) In the case of integrated education, what new problems may arise with the return of children to the community? How can a lack of personal contact between young people affect the acquisition of weak bonds to succeed in life?

Blatt Péterné

HÁTRÁNYOS HELYZETŰ FELSŐ TAGOZATOS DIÁKOK SPORTAKTIVITÁSÁT MEGHATÁROZÓ SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI TÉNYEZŐK

Kulcsszavak: hátrányos helyzet, sportolás, testnevelők

Hátrányos helyzetű gyerekeknek azok tekinthetők, akik „itt és most” hátrányosak, vagyis az adott gyerek-, illetve tanulóközösség átlagánál rosszabb családi és társadalmi helyzetből származnak” (Liskó, 1997. 1).

Nádori (2009) a szociális kirekesztés megelőzésének, az iskolai kudarcok ellensúlyozásának és a hátrányos helyzetűek integrálásának hatékony fegyvereként említi a sportot. A sportklubhoz tartozás kiváló lehetőséget teremt más etnikumú vagy nemzetiségű emberek megismerésére, barátságok kialakítására (Herzog et al., 2009).

Schmiade és Mutz (2012) hátrányos helyzetű családok körében végzett kutatásuk során arra a következtetésre jutottak, hogy ezek a családok a rendszeres, irányított testedzést nem tekintik relevánsnak a gyermek fejlődése szempontjából.

Ezek alapján kutatásom céljával annak feltárását tűztem ki, melyek azok a személyi és tárgyi tényezők, amelyek jelentős szerepet játszanak a hátrányos helyzetű tanulók sport iránti elköteleződésében.

Vizsgálatomat Pécsen végeztem hátrányos helyzetű településrészen található általános iskolákban. A kutatást 12-13 éves tanulók körében, önkitöltéses kérdőíves módszerrel (N=74) folytattam le. Az eredmények szerint a sportolást befolyásoló személyek sorában a testnevelők a lista közepén kapnak helyet karöltve a szülőkkel, vagyis ezekben az intézményekben kiemelten fontos a testnevelők ez irányú munkája.

Mitrovics Zoltán

A CSALÁDI DÖNTÉSHOZÓ CSOPORTKONFERENCIA (CSDCS) JELENTŐSÉGE A CSALÁDI ÉS KÖZÖSSÉGI KAPCSOLATOK HELYREÁLLÍTÁSA TEKINTETÉBEN BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBŐL SZABADULÁS ELŐTT ÁLLÓK SZEMPONTJÁBÓL

Kulcsszavak: resztoratív, büntetés-végrehajtás, közösségi kapcsolatok, csdcs

Az elmúlt évtizedekben az igazságszolgáltatás retributív jellegének csökkenése mellett egyre inkább a resztoratív jelleg erősödését figyelhetjük meg. A társadalom, helyi közösségek felől fokozódó igényként merül fel az áldozatvédelem, a sérelmek, károk helyreállítása, valamint az elkövető rehabilitációja. Az igazságszolgáltatás resztoratív jellegének erősödésével együtt a büntetés-végrehajtás is változott, a kezdeti célok átalakultak, az elítéltek társadalomtól való elkülönítése mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kap az elkövető társadalmi reintegrációjának elősegítése. Tudjuk, hogy a társadalmi reintegráció a börtönből szabadultak tekintetében a legnehezebb, hiszen a korábban elkövetett bűncselekmények és a börtönben töltött évek stigmatként állandósulnak. A szabadulás utáni újrakezdés, visszakapcsolódás a mindennapokba sokszor lehetetlen kihívásnak tűnik az elítélt és a társadalmi környezete és a közösség számára is. A sikeres társadalmi reintegráció érdekében a bv. intézetekben egyre sokoldalúbb támogatást nyújtanak a fogvatartottak részére, köztük resztoratív jellegű technikákat is alkalmaznak. A tanulmány célja egy olyan resztoratív technika (CSDCS) bemutatása, melyet a hazai bv. intézetekben a szabadulás előtt álló elítéltek esetében alkalmaznak a közösségi, családi kapcsolatok helyreállítása, valamint a bűnisméltés lehetőségének csökkentése érdekében bevonva a szabaduló társadalmi környezetében élőket, a közösség tagjait. Jelen írás célja, hogy egy esettanulmányon keresztül bemutassa be e resztoratív modell gyakorlatát és a közösség tagjaira való hatását.

Szűts Zoltán

A KÖZÖSSÉGI MÉDIA HATÁSA A TANULÁS ÉS TANÍTÁS FOLYAMATÁRA A KÖZOKTATÁSBAN

Kulcsszavak: közösségi média, IKT, oktatás

Az előadásom célja a közösségi média tanulási, tanítási folyamatokra gyakorolt hatásának kimutatása, valamint azon tényezők azonosítása, melyeket figyelembe kell venni a módszertani kultúraváltáskor az oktatásban. A közösségi média és az okoseszközök rendszere, a folyamatos online jelenlét ma már a közoktatás egészében érezteti hatását. (Forgó 2009) A közösségi média platformok (Facebook, YouTube, Twitter, Instagram, TikTok) átjárják a kultúra és társadalom alrendszereit (Szűts 2018) és paradigmaváltást okoztak a tanulás, a munka és a szabadidő eltöltése terén. Az oktatáskutatók arra keresik a választ, hogyan kell oktatni az új generációkat (Buda 2017), és mi okozza a legnagyobb változást a tanulók figyelme, érdeklődése vagy éppen aktivitás terén. Az eddig elvégzett kutatások alapvetően azt vizsgálták, hogyan képes például a social media és a hozzá kapcsolódó rítusok hidat képezni a formális és nemformális oktatás között. (Molnár 2014).

A 2000-es évektől médiakutatóként a közösségi média társadalomra és egyénre gyakorolt hatását kutattam, a 2010-es évektől pedig a vizsgált témámat egyszerre közelítem meg a neveléstudomány és a médiatudomány szempontjából. (Szűts 2020)

Az általam vizsgált probléma középpontjában az áll, hogy a közösségi média és az okoseszközök, kiemelten az információ szelektálási és feldolgozási szokások, a figyelem, az addikciók megítélése, illetve a közösségi médiában tapasztalt magasfokú élményszerűség és flow, az azonnali visszajelzések és jutalmazások hogyan hatnak az oktatási folyamatra.

Fényes Hajnalka – Pusztai Gabriella – Markos Valéria

AZ ÖNKÉNTESÉG ÉS AZ ÖNKÉNTES CSOPORTTAGSÁG HATÁSA A HALLGATÓI PERZISZTENCIÁRA

Kulcsszavak: önkéntesség, önkéntes szervezeti és csoporttagság, perzisztencia, felsőoktatási hallgatók

A felsőoktatási szakirodalomban a civil involvement az állampolgári nevelés kapcsán, és a lemorzsolódás elleni védőfaktoroként kerül tárgyalásra. Wilson (2000) megkülönbözteti a szervezeti tagsággal nem járó és a formális keretek közt zajló önkéntességet. Az önkéntes munka, napjainkban inkább programcentrikus, individuális motivációjú és egyéni aktivitás a fiatalok körében (Inglehart 2003), de kutatásunkban vizsgáljuk a diákok önkéntes szervezeti és csoporttagságait is, melyek az önkéntes munka potenciális szinterei lehetnek (közösségi motiváció és aktivitás). Többlépcsős lineáris regressziós elemzésünkben az önkéntesség egyéni és közösségi formáinak összefüggését vizsgáljuk a hallgatók felsőoktatási perzisztenciájával (mely a lemorzsolódási esély inverze). Elemzésünket a PERSIST 2019 (N=2199) kutatás adatain végeztük. Eredményeink szerint a perzisztens tanulmányi előrehaladás gyakoribb a nőknél, a rosszabb objektív anyagi helyzetű családból származó, de jobb saját anyagi helyzetű diákok, a gyakrabban imádkozók, a szülőkkel, oktatókkal és csoporttársakkal szorosabb kapcsolatban levők és azok közt, akik voltak önkéntesek egyetemi éveik alatt. Úgy tűnik az önkéntesség véd a lemorzsolódás ellen, és az önkéntes szervezeti csoporttagságok sem voltak a campusból kivonó tényezők.

Ceglédi Tímea – Fényes Hajnalka – Pusztai Gabriella

HOL KEZD ÉPÜLNI AZ ÜVEGPLAFON? A REZILIENSEK ÉS A NŐK PERZISZTENCIÁJA A FELSŐOKTATÁSBAN

Kulcsszavak: reziliencia, gender, perzisztencia, Közép-Kelet-Európa, felsőoktatási hallgatók

Üvegplafon jelenségről számol be a szakirodalom mind a női, mind a hátrányos helyzetből induló diplomásokot illetően. A felsőoktatási évek fontos fordulópontot jelentenek, ugyanis a közoktatásból való kilépésnél még eltérő mintázatok láthatók. Kutatásunkban az üvegplafon kialakulásának egy fontos tényezőjét, a tanulmányok melletti kitartást (a perzisztenciát) vizsgáljuk a hallgatóévek során (pl. Altbach 2010, Shavit et al. 2007, Lucas 2001, Laurison & Friedman 2016, Charles & Bradley 2009, Macarie & Moldovan 2015).

Az általunk elemzett survey (N=2199) adatfelvétele a 2018/19-es tanévben zajlott öt közép-kelet-európai ország másod- és harmadéves hallgatói körében.

Klaszterelemzéssel négy csoportot határoltunk körül az eredményesség és a társadalmi háttérmutatók alapján: a rezilienseket (rossz háttér, jó eredmény), a nyerteseket (jó háttér, jó eredmény), a sodródókat (rossz háttér, rossz eredmény), valamint a közömbös-tékozlókat (jó háttér, rossz eredmény). Többlépcsős lineáris regresszióink függő változója a perzisztencia mutatóiból képzett főkomponens volt. Magyarázó változóként a reziliencia klasztereket és a nemet vontuk be.

Eredményeink: A reziliensek nyertesekkel való összevetése során megjelennek az egyenlőtlenségek a perzisztenciát illetően. A nőknél – kevésbé előnyös társadalmi helyzetük ellenére – még nem tapintható ki ugyanez a lemaradás. A nők esetében a fordulópont később, a munkaerőpiacon, még az anyaság előtt jelenhet meg (Combet & Oesch 2019).

„AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-20-4-II. KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

Trembulyák Márta

**FEJLESZTETTÜNK AVAGY- „SZINTEN TARTOTTUNK”? SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ
GYERMEKEK FEJLESZTÉSÉNEK MEGVALÓSULÁSI LEHETŐSÉGEI A DIGITÁLIS
MUNKAREND SORÁN**

Kulcsszavak: gyógypedagógia, digitális munkarend, fejlesztés, integráció, sajátos nevelési igény, egyéni bánásmód

Az elmúlt egy évben az egész világban eddig nem várt eseményekkel szembesültünk. A járványhelyzet megkövetelte a szigorú döntések meghozatalát, de az oktatási rendszert továbbra is működtetni akarta a kormány. Az általános iskolában meghatározott időszakokra bevezették a digitális munkarendet. Az új helyzet mindenkit komoly feladat elé állított, gyerekeket, szülőket és a pedagógusokat is. Ebben az időszakban nem beszélhettünk egységes koncepcióról. Egy különleges időszak volt, ami inkább az útkeresésről megoldási lehetőségekről szólt. A pedagógusok szerepét átvették a szülők, akik sok esetben nem rendelkeztek ehhez megfelelő szakmai kompetenciákkal. Az otthon tanulás az átlagos gyerekek életét is megnehezítette. De kiemelten nehéz helyzetet eredményezett a sajátos nevelési igényű gyerekeknél, akik átlagos oktatási környezetben is megsegítést igényelnek. Az online oktatás/ távoktatás / digitális munkarend milyenségéről formáiról sokat olvashattunk az elmúlt időszakban, de ezek nem tértek ki a problémás területek elemzésére. A gyógypedagógiai fejlesztések egyéni megközelítésűek és minden szakember az egyéni tudását/ kreativitását is próbálja felhasználni, éppen ezért nagyon egyediek és személyes kontaktot igénylők. Az iskolában megszervezett fejlesztések digitális munkarendbe megvalósuló lehetőségeiről, és nehézségeiről az utazó gyógypedagógusok és többségi iskolában dolgozó gyógypedagógusok tapasztalatai nyújtanak összefoglalást a tanulmányban.

Németh Dóra Katalin

„Az alternatíváktól az egyetlen útig” A Soproni (Felsőfokú) Óvónőképző Intézet reformpedagógia témakörben született szakdolgozatai (1961-1965)

Kulcsszavak: reformpedagógia, szakdolgozat, Sopron, óvónőképzés, neveléstörténet

A hazai alapfokú pedagógusképzésben hagyományosan középszinten folyt a képzés. Bár már a két világháború közötti időszakban több alkalommal megfogalmazódott a felsőfokúvá alakítás igénye, ennek bekövetkezésére egészen 1959-ig kellett várni. A felsőfokú képzésben a hallgatók tanulmányaik végén a képesítő- (felsőfokon: állam-, majd záró-,) vizsga mellett szakdolgozatot is készítettek. Bár a tanító- és óvónőképzést felsőfokra emelő 26/1958 sz. törvényerejű rendelet, és annak végrehajtási utasítása sem tartalmazza a szakdolgozat készítésének követelményét, az újonnan megnyílt felsőfokú intézmények a Szervezeti Szabályzataikban megjelenítik azt. A szűkszavú előírás mellett a szakdolgozatok elkészítésének részletes követelményeinek kidolgozása, a választható témakörök meghatározása, és a tudományos írásművek készítésével kapcsolatos legfontosabb ismeretek és szabályok tisztázása az egyes képzők oktatóinak feladata lett. Előadásomban a Soproni (Felsőfokú) Óvónőképző Intézet első évfolyamainak szakdolgozatai közül a vizsgált évkörben (1961-1965) a reformpedagógiai témakörhöz kapcsolódó írásokat mutatom be. A vizsgált négy év során számos ilyen munka született mind a nappali mind a levelező tagozaton, jól látható a témakörökben bekövetkező változás. A kezdeti szélesebb választási lehetőségek után egyre inkább megjelenik az egyetlen választható témakör, az orosz-szovjet pedagógia, míg a nyugat-európai eredetű reformpedagógiák folyamatosan elsikkadnak, majd teljesen meg is szűnnek a címek között. Az előadásban a változás okait, a csökkenés tendenciáit szeretném bemutatni.

Engler Ágnes – Dusa Ágnes Réka – Markos Valéria

**DIGITÁLIS OKTATÁS AZ ISKOLÁBAN ÉS A CSALÁDBAN. KUTATÓI FÓKUSZ A
PANDÉMIA IDEJÉN**

Kulcsszavak: digitális oktatás, tartalomelemzés, járvány

A járványhelyzet a társadalom működésének minden területén jelentős változásokat okozott, az oktatásban is számos kihívásra kellett gyors és hatékony választ találni. A távolléti, digitális oktatásra történő átállás egyik napról a másikra valósult meg a köz- és felsőoktatásban. Ez nemcsak rugalmasságot kívánt meg az oktatás szereplőitől, hanem a meglévő szakmai kompetenciák azonnali mozgósítását, új képességek beemelését. Az oktatáskutatással foglalkozók számára ugyanakkor újszerű, országos és nemzetközi méretekben is kiválóan vizsgálható terep bontakozott ki a digitális oktatás bevezetésével. Előadásunkban arra kerestük a választ, hogyan alakult a hazai kutatók érdeklődése a digitális oktatás területén, milyen irányban, milyen szinteken indultak el a kutatások. Érdekes kérdés, hogy az eddig IKT területtel foglalkozók siettek-e terület feltérképezésére, vagy mások érdeklődése is ebbe az irányba fordult. További kérdés, hogy az akadémiai világ kutatóin kívül más szakemberek is elkezdtek-e foglalkozni tudományos jellegű vizsgálattal. A kérdések megválaszolására a XX. Országos Neveléstudományi Konferencia nyújthat alapot. A 2020 novemberében megrendezett konferencia volt az első olyan országos neveléstudományi fórum, ahová az előadók kellő adatok birtokában érkezhettek, s elsőként vitathatták meg azokat szakmai körökben. A konferencián elhangzott, 400 feletti előadás és poszter összefoglalóit mintegy 450 szakember készítette, ezekből válogattuk ki a kimondottan a pandémia idején bekövetkezett digitális oktatással kapcsolatos absztraktokat, s vetettük alá tartalomelemzésnek.

Lantos Tünde

**FELNŐTTKORI TANULÁSI LEHETŐSÉGEK AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK SZAKMAI
FEJLŐDÉSÉBEN A COVID 19 JÁRVÁNY IDEJÉN**

Kulcsszavak: felnőttkori tanulás, nem-formális tanulás, óvodapedagógus, digitális kompetencia

Az életen át tartó tanulás már nem csak egy tudományterület feladata, hanem társadalmi kérdés. A tanulás mindennapjaink része kell, hogy legyen, melyben nekünk pedagógusoknak élni kell járunk. A pedagógusnak nemcsak joga, de kötelezettsége is, hogy részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezze magát, ezzel biztosítva a minőségi szakmai munka megvalósítását. A kutatás az óvodapedagógusok szakmai kompetenciáinak bővítésére irányuló, a nem formális kereteken belül megvalósuló továbbképzéseket elemzi, két megye Pedagógiai Oktatási Központjainak adatai alapján. Célom a választott továbbképzési témák eltérésének és azonosságának feltérképezése, földrajzi és szociológiai jellemzők szerint, továbbá befolyásolta-e a COVID 19 járványügyi helyzet a továbbképzések elérhetőségét a preferált témák tekintetében. H1. Feltételezem, hogy a két megyében az óvodapedagógusok közel azonos témájú képzéseket választottak. H2. A COVID 19 járvány nem befolyásolta a továbbképzések elérhetőségét 2020-ban. H3. A kutatásom módszerül a dokumentum és az adatelemzést választottam, melynek segítségével a környezet és az egyes elemek közötti hatáskapcsolatokat tárom fel. A kutatás eredménye megmutatja, hogy a világjárvány által előállt speciális helyzetben a képzések elérhetősége nemcsak a pedagógus digitális ismereteinek hiányából adódhat, hanem a képzést szolgáltató nem tud a kialakult helyzetre kellőképpen reagálni. A jövőbe tekintve nagyon fontosnak tartom a pedagógusok digitális kompetenciájának komplex módon történő fejlesztését, a szükséges képzések biztosítását.

Mónus Ferenc

**A COVID-19 PANDÉMIÁVAL KAPCSOLATOS VÉLEMÉNYEK A KÖRNYEZETI
ATTITÚDÖK ÉS A POLITIKAI NÉZETEK TÜKRÉBEN EGYETEMI HALLGATÓKNÁL**

Kulcsszavak: környezeti attitűdök, 2-MEV skála, pandémia, covid-19, politikai nézetek

2020-ban a covid pandémia előtt, majd a második hullám alatt vizsgáltuk kérdőívesen egyetemi hallgatók környezeti attitűdjeit, a betegségek térnyerésével és a covid pandémiával kapcsolatos véleményüket. A kutatás lehetővé teszi a hallgatók környezeti ügyek és az ezekkel kapcsolatban felmerülő járványok fontosságáról alkotott véleményének összehasonlítását a pandémia első hulláma előtti és utáni adatok esetében. Másrészt a második pandémiás hullám alatt zajló mintavétel adatai lehetővé teszik, hogy vizsgáljuk a környezeti attitűdök és a járványokkal, betegségekkel kapcsolatos vélemények összefüggéseit. Mivel a nemzetközi tanulmányok összefüggést mutatnak a környezeti attitűdök és a politikai nézetek között, továbbá a hazai politikai légkörben is feltételezhető, hogy a pandémiás helyzet kapcsán kialakult vélemények összefüggésben lehetnek a politikai nézetekkel, ezért a politikai nézetekre kontrollálva, parciális korrelációs analízissel vizsgáltuk a környezeti attitűdök és a pandémiával kapcsolatos vélemények összefüggéseit. 7165 egyetemi hallgató véleménye alapján nem találtunk különbséget a környezeti és a járványügyi kérdéseket a jövő legfontosabb megoldandó kihívásai közé sorolók arányában az első hullám előtt és az első hullám után. Az eredmények továbbá megerősítik, hogy a politikai nézet összefügg mind a környezeti attitűdökkel, mind a pandémiával kapcsolatos véleménnyel, ez utóbbiak pedig a politikai nézetekre kontrollálva is összefüggenek egymással, azonban minden esetben csak nagyon gyenge kapcsolat volt kimutatható ($r_{sp} = 0.1 - 0.3$).

Hornyák Ágnes

**AZ ÚJÍTÓ PEDAGÓGUSOK HATÁSAI AZ ÉSZAK-MAGYARORSZÁG, ÉSZAK-ALFÖLD
NÉGY MEGYÉJÉNEK OKTATÁSI INTÉZMÉNYEIBEN**

Kulcsszavak: oktatási innováció, eredményesség, humán és szociális tőke

A 21. sz.-ban a versenyképes társadalom érdekében az oktatás valamennyi szereplőjének feladata olyan kompetenciák kialakítása, amelyekkel a munkaerőpiac számára kooperációra képes munkavállalók válhatnak a fejlődés mozgató erejévé. Az elmúlt évek során megnőtt az oktatási ágazatban lévő innovációs aktivitás figyelemmel kísérése (Halász-Fazekas, 2016), de nem történt oktatási innovációkat tartalmazó adatbázisokban szereplő újítások nyomon követése. Az OH Iskolatáska felületén található bejegyzett Jó gyakorlatok területi megoszlást mutatnak. Társadalom földrajzi tekintetben a leghátrányosabb helyzetű Észak-Magyarország és Észak-Alföld régió négy megyéjének középfokú intézményeiben bejegyzett oktatási innovációit és annak összefüggéseit kutatjuk 2011 és 2018 között. Vizsgáljuk a demográfiai és egyéni tényezők hatásait az innovációk létrejöttére és a középtávú eredményességet. A négy megye azonos számú innovációt jegyeztetett be, de eltérést figyeltünk meg az iskolatípusok esetében. Az erős humán szakmai és szociális tőke hat az innovációs aktivitásra (Pusztai, 2015), az oktatási innovációs aktivitás összefüggésben van a tanulói eredményességgel több vizsgált területen: tanulási nehézségekkel küzdők, évfolyamisméltók száma, tanulói motiváció.

Halász G. – Fazekas Á. (2016). Az oktatási innovációk világa. A tanulás-szervezést érintő innovációk specifikumainak áttekintés. Online: <http://halaszg.ofi.hu/download/Innova-2.1.pdf>

Pusztai, G. (2015). Az eredményesség kapcsolati beágyazottsági háttere. In Imre Anna (Eds.) 2015. Eredményesség és társadalmi beágyazottság. OFI, Budapest.

Szabó Dóra

AZ ONLINE TÉR, MINT ISKOLAI SZOCIALIZÁCIÓ SZÍNTERE A PANDÉMIA ALATT

Kulcsszavak: digitális tér, oktatás, COVID19, közösség, osztályközösség

A pandémia minden közösség életébe változást hozott. "Normális" üzemmódban az iskolák tevékenysége személyes jelenlétet követel, hiszen szocializációs térként is funkcionálnak. A kényszerű otthonmaradás olyan nehézségeket hozott felszínre, melyek nagyrésze a home office-al, az online oktatással kapcsolatos. Egyenes következményként sokkal jobban láthatóvá váltak a digitális egyenlőtlenségek, úgy a diákok, mint a pedagógusok esetében. Továbbá a szocializációs terek is átszerveződtek, melynek következtében újabb problémák jelentkeztek, s hosszú távú, negatív hatásait egyelőre még csak sejteni véljük. A kényszeres távolléti oktatás online felületre „számúzte” az osztályokat, a tanár-diák, a diák és tanár kapcsolatok ebben a virtuális térben folytatódtak, virtuális közösségként működtek. Viszont ez a digitális osztály/iroda teljesen más interakciókat és "csak virtuális" jelenlétet követel. Sok pozitívuma mellett nem pótolhatja a tantermi oktatást, különös tekintettel arra is, hogy a virtuális térben megszűnik az tanítás-tanulás szempontjából nélkülözhetetlen arisztotelészi trívium (ethos-pathos-logos) és ezáltal nem csak a tudástranszfer eredményessége kérdőjelezhető meg, hanem az osztály, az iskola szocializációs tér-funkciója is. Az online tér, az információs szupersztráda lett az osztályterem, és ez (jelen témánk tekintetében) több kérdésektől is generál az osztályközösségek és a szocializáció tekintetében. A kvalitatív kutatásban a Debreceni Egyetem jelenleg, a pandémia alatt gyakorlaton lévő tanár szakos hallgatók véleményét kérdeztem meg a helyzetről, strukturált interjúk formájában.

Bartalis Izabella – Salló Szilárd – Miklósi Márta

**A KULTÚRA JOGI SZABÁLYOZÁSA ÉS IGAZGATÁSI RENDSZERE MAGYARORSZÁGON
ÉS ROMÁNIÁBAN**

Kulcsszavak: kulturális élet, magyar kulturális jog, román kulturális jog, kulturális szakigazgatási rendszer

Előadásunkban a rendelkezésünkre álló, jelenleg érvényben lévő törvények és egyéb jogszabályok alapján ismertetjük a kultúra jogi szabályozásának és igazgatási rendszerének vetületeit Romániában, összevetve a magyarországi viszonyokkal.

Kutatásunk célja a kulturális viszonyok szabályozásának szakigazgatási háttérvizsgálata, a két országban. Bemutatjuk, melyek a legfontosabb, területre vonatkozó jogszabályok. Az érvényben levő törvények tükrében ismertetjük a kulturális közintézmények típusára vonatkozó alapvető romániai szabályokat, mely intézmények sorolhatóak ide, hogyan jelenik meg a magyarországi közművelődési intézményrendszer működtetése jogszabályi szinten. Részletesen foglalkozunk a legfontosabb kulturális intézménnyel, a Nemzeti Hagyományőrzési Központtal, valamint a Nemzeti Művelődési Intézettel.

Kutatásunkkal feltárjuk, hogy melyek a legfőbb jellemzői a romániai és magyarországi kulturális egyesületeknek, alapítványoknak, milyen feladatokat látnak el a hagyományok, a népi- és a magas kultúra felkarolásában a két országban. Ennek eredményeképpen rálátást nyerhetünk a magyarországi és romániai kulturális intézmények működésének jogi hátterére, az esetleges különbségek és hasonlóságok feltárására.

- Csata Zsombor – Kiss Dénes – Kiss Tamás (2005): Az erdélyi magyar kulturális intézményrendszeréről. In. Blénesi Éva – Mandel Kinga – Szarka László (szerk.): A kultúra világa. A határon túli magyar kulturális intézményrendszer. MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 50–75. p.

Fónai Mihály

A SZEMESZTERHALASZTÁS, MINT LEMORZSOLÓDÁSI RIZIKÓTÉNYEZŐ

Kulcsszavak: lemorzsolódási rizikó, szemeszterhalasztás, rizikócsoporthoz, rizikó faktorok

A felsőoktatási lemorzsolódás és annak rizikója a felsőoktatás általános jelenségei közé tartozik. A szakirodalomban az 1990-es évekig elsősorban a lemorzsolódásra koncentráltak (Tinto 1975, Bean 1985, Brunnsden & Davies 2000). A kétezres évekre a hallgatók „megtartására” irányuló kutatások és intézményi gyakorlatok váltak hangsúlyossá (Davies 1999, Tinto 2004, Pusztai 2018). Ugyancsak elterjedt a „lemorzsolódási rizikók” kutatása is, prediktív tényezőkként (Szemerszki 2018). A lemorzsolódási rizikó vizsgálata alkalmas a „megtartási” politikák alakítására is. Az ismertetett kutatás a „Társadalmi és szervezeti tényezők szerepe a hallgatói lemorzsolódásban” pályázathoz kapcsolódik. Az elemzés célja a lemorzsolódással veszélyeztetett csoportok és a rizikóra ható tényezők behatárolása volt. Az Eurostudent VI. hazai adatbázisának elemzése kapcsán (N=7202) a szakirodalmi és kutatási előzmények alapján azt vártam, hogy a vizsgált mintában az egyetemi intézményi hatások között a képzési szint és a tagozat alakítja leginkább a lemorzsolódási rizikót. Továbbá feltételeztem, hogy a hallgatók élethelyzetét alakító tényezők (a fizetett munka, a megélhetési költségek, és a gyerekek) hozzájárulnak e rizikó kialakulásához.

Az eredmények azt mutatják, hogy a hallgatók élethelyzete, felsőoktatási életútja, a képzés szintje és a tanulmányok munkarendje (tagozat) komoly hatást gyakorolnak az évhalasztásra. Ezek jól megragadható tényezők és változók, így alkalmasak az intézményi retenció programjainak, a programok céljainak a körvonalazására is, azaz jelentős a kutatás gyakorlati haszna.

Mojzes Angelika

A POZITÍV HIBAKULTÚRA SZEREPE A KÖZOKTATÁSBAN

Kulcsszavak: Pozitív pedagógia, Motiváció, Hibakultúra

A tanulmány célja, hogy bemutassa a pozitív hibakultúra szerepét a közoktatásban. Azt vizsgálom, milyen pszichológiai háttere van a pozitív hibakultúra kialakulásának, miért fontos a pozitív hibakultúra az értékelésben. Bemutatom a modern pedagógiai törekvések viszonyát ehhez a kompetenciához, valamint azt, hogyan fejleszthető ez a képesség a pedagógusok és diákok körében.

A kutatás során bemutatott pozitív hibakultúrát, mint kompetenciát a modern pedagógia számos programja részének tekinti, fontos fejlesztendő területként tekint rá. A Komplex Instrukciós Program és az iskolafejlesztési projekt is hangsúlyt fektet fejlesztésére, és nem szűkíti le azt a pozitív értékelésre, hanem a pedagógusi hálózatok fontos elemeként tekint rá. A pozitív hibakultúra a reziliencia fejlesztésén keresztül valósulhat meg, amely mind a pedagógusok, mind a diákok körében fontos feladat. Ennek eszközei a problémamegoldás- és a közösségfejlesztés, az iskola, mint „második otthon” kialakítása lehet.

Munkácsy Katalin

**AZ ANALÍZIS KÜLÖNLEGES HELYZETE AZ EGYETEMI NEM-MATEMATIKA SZAKOS
OKTATÁSBAN**

Kulcsszavak: oktatói attitűd, problémafeltáró kutatás, szemléletesség egyetemi szinten

Az analízis tanításának új tantervi struktúrájának és módszertanának kidolgozásán dolgozunk együtt Stettner Eleonórával (Kaposvári Egyetem) egyetemi hallgatók és nem matematika szakos oktatók kívánsága alapján, mert a hallgatók többsége számára az analízis a legfélelmetesebb, leginkább buktató matematikai részterület. A matematika oktatók jelentős részének határozott ellenállásával találkoztunk. Az eredetileg vállalt témánk mellett fontossá vált a kollégáink elutasítása mögött meghúzódó okok vizsgálata is. Elméleti jellegű, problémafeltáró kutatást végzünk, hipotézis vizsgálattal a munka jelenlegi szakaszában nem foglalkozunk. Ennek a folyamatban lévő kutatásnak a pillanatnyi állásáról szeretnék beszámolni.

I. Az analízis tanításának hagyományos felépítése, története és jelenkori hatékonysága

II. Elemezzük azokat a figyelembe nem vett új jelenségeket, amelyeknek meghatározó szerepe lehet az analízis tanításában, ahol megszokottnál jobban építünk a fogalomalkotás szemléletes elemeire.

III. Bemutatjuk néhány oktatóval folytatott konzultációnk jellemző példáit.

Azt reméljük, ha megismerjük az oktatói ellenállás néhány jellegzetes okát, akkor több lehetőség nyílik az analízis tanításának széleskörű megbeszélésére és az érdemi előre lépésre annak érdekében, hogy sikeresebbek legyenek hallgatónk.

Molnár Katalin – Erna Uricska

TANULÁS 4D-BEN – DISKURZUS A DIGITÁLIS DIDAKTIKAI DIVERZITÁSRÓL

Kulcsszavak: digitális tanár, motiváció, módszertani sokszínűség

A 2020. november közepétől 2021. május közepéig tartó másfél szemeszter a rendészeti felsőoktatásban is online formában telt. A tanárok digitális kompetenciái és online oktatás-módszertani felkészültsége sok kívánnivalót hagyott maga után. Ezt érezve sokan autodidakta módon kezdték el tanulni a távtanítást. Kutatásunkban arra voltunk kíváncsiak, hogy ki hogyan birkózik meg az online tér okozta speciális kihívással, illetve hogy jelent-e – s ha igen, mekkora – előnyt az, ha valaki pedagógiai módszertani képzettséggel rendelkezik. A kutatás meglehetősen innovatív módszertana egy sajátos „beszélgetőkönyv”, pontosabban napló. Az eleinte a szerző önreflexiójának induló digitális naplósorozat másfél hónap és hat bejegyzés után vendégszerzőkkel is bővült. Így hét hónap alatt kb. félszáz bejegyzésben mintegy huszonöt tanár gondolatai fogalmazódtak meg, amelyekből a rendészeti képzés teljes – azaz a pályaorientációtól az alapképzésen át a felsőoktatásig terjedő – spektrumáról, azon belül az egyes tantárgycsoportokról a digitális didaktikai diverzitást tükröző képet kaptunk. A kvalitatív kutatás révén a még soha nem tapasztalt digitális oktatásnak afféle szubjektív, naplószerű mementót állítottunk. Reményeink szerint a szerző és a vendégszerzők párbeszédébe beleolvastva minden hasonló kihívással küzdő pedagógus is sokat tanulhat.

Erna Uricska – Molnár Katalin

COVIDICTIONARY – AZ ANGOL NYELVŰ JÁRVÁNSZÓTÁR LÉTREHOZÁSA SZERZŐI ÉS SZERKESZTŐI SZEMMEL

Kulcsszavak: járványszótár, közösségi oldalak, nyelvtanulás, neologizmusok

2020 márciusától a köz- és felsőoktatás is online zajlott. A szerző a korpuszalapú szótárkészítés módszerével zárt és nyitott kérdéseket tartalmazó kérdőíves adatfelvételt alkalmazott a Nemzeti Közszerzői Egyetem Rendészettudományi Kar rendészeti szaknyelvet tanuló hallgatói körében, gyakorlatba ültetve Patyi-Barnucz (2020) "egyetemi háromszög" modelljét. 2020 nyarán a Facebook közösségi oldalon regisztrált ismerősei körére is kiterjesztette a kutatást. A szó- és kifejezésgyűjtemény 403 koronavírus-járvánnyal kapcsolatos, az első hullám ideje alatt leggyakrabban előforduló angol nyelvű szót, szó szerkezetet, kifejezést és neologizmust, valamint azok meghatározásait tartalmazza. A járványszótár (Uricska, 2021) általános angol nyelvórákon, angol rendészeti, egészségügyi szaknyelvi órákon is több ponton alkalmazható. Így bemelegítő gyakorlatként a címszó és a definíció párosítása, a definíció alapján a címszó kitalálása, illetve ennek ellentéte: a szó ismeretében a leírás megfogalmazása is lehet feladat. Fejlesztheti a szövegértést B2 szinten és ez alatti nyelvtudás esetén, de motiválhatja a nyelvtanulókat újabb, koronavírus-járvánnyal kapcsolatos angol nyelvű szó vagy kifejezés gyűjtésére is. A legutóbbi visszajelzés a Sapientia Egyetem Csíkszeredai Karának Társadalomtudományi Tanszékéről érkezett, ahol resztoratív csoportban alkalmazzák a szótárt. Így talán nem túlzás azt állítani, hogy módszertani felhasználásának a pedagógus fantáziája szab határt. Az ötlet kivitelezéséről, a kiadási folyamatban való segítségnyújtásról a szótár szerkesztője beszél.

Barabási Tünde – Herczegh Judit

A ROMÁNIAI (MAGYAR) KULTURÁLIS FOGYASZTÁS ÉS KÖZMŰVELŐDÉS JELLEMZŐI AZ EU ÖSSZESÍTETT ÉS ORSZÁGOS STATISZTIKAI MUTATÓK TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: romániai magyar kulturális tevékenység, EU statisztika, romániai statisztika

A Nemzeti Művelődési Intézet Közművelődési Tudományos Kutatási Program alapvető célja egy átfogó helyzetkép kialakítása az erdélyi magyar kulturális életről. Poszterünkkel annak a részcelnek a megvalósulását mutatjuk be, hogy jelenleg a romániai magyar kultúra milyen statisztikai mutatókkal jellemezhető, amely mintegy kiindulópontot és értelmezési keretet is jelent a kutatás egésze szempontjából. A bemutatott adatok dokumentumelemzésen alapulva feltáró és leíró jellegűek. Az eredményeket egyrészt a nemzetközi statisztikai mutatók tükrében jelenítjük meg: kulturális foglalkoztatási arányok, kulturális részvételi arányok és kulturális aktivitás, háztartási kiadások kulturális szolgáltatásokra háztartásonként. Másrészt a romániai statisztikai adatokat felhasználva mutatjuk a magyar közművelődési tevékenység szempontjából fontos elemeket, mint a romániai magyar népesség és nyelvhasznált arányai, az etnikai térszerkezet, de az általános kereteken túl a kulturális intézményekhez fókuszáltabban illeszkedő adatsorokat is, mint ezek száma és típusai a térszerkezet mentén, a kulturális rendezvények száma.

Az eredményeink mentén kirajzolódik a romániai kulturális tevékenység helyzetképe általánosan, a magyar vonatkozások pedig specifikusan, mintegy elemzési keretet teremtve a további kutatási részfeladatok tartalmi elemzéseikhez kerülnek bevonásra.

Mohr Szilárd

A PÉCSI GIMNÁZIUMOK TANULÓI AZ 1944/45-ÖS TANÉVBEN

Kulcsszavak: második világháború, Pécs, gimnáziumok

A történelemben mindig is voltak olyan krízishelyzetek, amelyek megváltoztatták az emberek mindennapjait. A huszadik századra a tankötelezettséggel a gyermekek már nem csak gyermekek, hanem tanulók is voltak (Szabolcs 2011), így ezekhez a körülményekhez tanulóként is igazodniuk kellett. A 20. században ilyeneknek a világháborúk tekinthetők, így a második világháború is, melynek a hétköznapokra gyakorolt hatásainak feldolgozása szűkös - bár idehaza sem példanélküli (Gyarmati – Pihurik 2015) -, különösképp az oktatás szempontjából. Az esetlegesen elkészült iskolatörténetek sem fejtik ki részletesen a háború által befolyásolt oktatás és azon belül a tanulók helyzetét. (lásd pl. Kalász 1998)

Kutatásomban arra kerestem a választ, hogy a háború miként befolyásolta a pécsi gimnazisták mindennapjait, miként tudtak az 1944/45-ös tanévben tanulóként helytállni. A kutatásom során levéltári forrásokra támaszkodtam, melyekből kirajzolódott, hogy bár 1945-ben újraindult az oktatás, a háború a diákok viselkedését, teljesítményét nagymértékben befolyásolta, amely csupán a tanév végére normalizálódott.

Forrás:

- Gyarmati György – Pihurik Judit (szerk.) (2015): Háborús hétköznapok hadszíntéren, hátszágban 1939-1945. Magyar Történelmi Társulat – Kronosz Kiadó - Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára, Budapest-Pécs.
- Kalász Gyula (1998): A Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziuma. Pécsi Szemle, 1. évf. 2. sz. 25-32.
- Szabolcs Éva (2011): Gyermekekből tanuló. Az iskolás gyermek, 1868-1906. Gondolat Kiadó, Budapest.

Gyurcsik Anita

**A STAKEHOLDEREK ÓVODA–ISKOLA ÁTMENETTEL KAPCSOLATOS NÉZETEIT
VIZSGÁLÓ NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK SZISZTEMATIKUS ÁTTEKINTÉSE**

Kulcsszavak: óvoda-iskola átmenet, iskolakezdés, szisztematikus áttekintés

A koragyermekkor egyik legkritikusabb időszaka az óvodából iskolába való átmenet (Margetts, 2004). Az átmenetben érintett egyes szereplők óvoda–iskola átmenettel kapcsolatos nézeteinek, vélekedésének megismerésével az iskolakezdés megkönnyíthető (Correia & Marques-Pinto, 2016). Ezért az előadásom célja a stakeholderek óvoda–iskola átmenettel kapcsolatos vélekedését feltáró nemzetközi kutatások szisztematikus áttekintése. A munkámban a 2016 január 1 és 2020 szeptember 30 között bírálati rendszerű folyóiratokban megjelent angol nyelvű tanulmányokat kerestem az ERIC, a Scopus és a Web of Science adatbázisban. Keresőkifejezésnek „kindergarten school transition”; „transition into primary school”; „transition to school”; „starting school”; „beliefs concerning school transition” kifejezéseket használtam. A 646 azonosított publikációból, 21 felelt meg a bevonás kritériumainak. Ezeket hat szempont alapján elemeztem: (1) Mely országban történt az adatfelvétel? (2) Az átmenet mely szakaszában gyűjtöttek adatokat? (3) Az átmenet mely kérdésének a megismerését célozzák? (4) Kik körében gyűjtöttek adatokat? (5) Milyen módszerekkel történt az adatfelvétel? (6) Milyen eredményeket kaptak? Az eredményeim rámutatnak arra, hogy az átmenet kérdése világszerte kutatott. Az elemzésbe emelt kutatások többnyire szóbeli kikérdezés segítségével gyűjtöttek adatokat óvodapedagógusok, tanítók, szülők és gyermekek körében, akik eltérően vélekednek az átmenet egyes kérdéseiről. Az előadásom az áttekintett kutatások részletes megismeréséhez és ezáltal újabb kutatások megtervezéséhez szolgál alapul.

Kiss Zoltán – Bognár József – Csáki István – Déri Diána

**HAZAI ÉS HATÁRON TÚLI LABDARÚGÓ AKADÉMIAK UTÁNPÓTLÁSEDZŐINEK
NÉZETEI: A LEGMAGASABB ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZEREPE**

Kulcsszavak: labdarúgás- a legnépszerűbb sportág Magyarországon, tehetséggondozás- fiatal sportolók fejlesztése, edzői szemlélet- edzők nézetei

Az edzőkkel szemben támasztott követelmények közé sportszakmai ismeretek mellett a nevelési tényezők is jelentősek (Gombocz, 2010). Előadásunk célja, hogy a hazai és határon túli, eltérő végzettséggel rendelkező utánpótlás labdarúgó edzők sportszakmai és a neveléssel kapcsolatos nézeteit bemutassuk. A vizsgálatot hazánk hét kiemelt, valamint három határon túli akadémiáján végeztük. Hazai (n=79) és határon túli edzőket (n=21) kérdeztünk meg kérdőív segítségével, akik közül 49 fő felsőfokú, míg 51 fő középfokú végzettséggel rendelkezett. A kérdőíven az edzők egyetértésük szintjüket 1-4 skálán jelezték. A leíró statisztika mellett az alminták különbözőségeinek bemutatására kétmintás t-próbát alkalmaztunk. A hazai (M=3,78±0,55) és a határon túli edzők (M=3,57±0,50), valamint a felsőfokú végzettséggel nem rendelkező edzők (M=3,76±0,42) a technikai képzést tartják leghangsúlyosabbnak. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők a pedagógiai (M=3,83±0,60) és pszichológiai ismereteket (M=3,79±0,63) fontosabbnak tartják, mint a középfokú végzettséggel rendelkezők, valamint a hazai edzők (M=3,61±0,65) nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a sportolókkal való egyéni bánásmódnak, mint a határon túli edzők (M=3,10±0,53) (p<0,05). Látható, hogy hasonló trendek mellett több tényező esetében is eltérő véleményt fogalmaznak meg az edzők. Fontos, hogy a sportági jellemzők mellett a képzésben és gyakorlatban is erősödjön a pedagógiai tartalom és módszertan. További kutatási irányként megfogalmazható, hogy a szakmai vagy a neveléslélektani tényezőket preferáló edzők végeznek-e eredményesebb munkát.

Bartalis Izabella

A ZENEPEDAGÓGIAI MÓDSZEREK SOKSZÍNŰSÉGE A ZENE ÉS MOZGÁS ÓRÁN

Kulcsszavak: kurrikuláris zenei nevelés, Zene és mozgás tankönyv, abszolút- szolmizáció, relatív- szolmizáció

A művészeti nevelés, amelynek szerves része a zenei nevelés, az oktatásnak az a területe, amely indirekt módon hatással van a tanulók belső értékeinek- az önértékelésnek, önkifejezésnek, a kreativitásnak- fejlődésére, eredményezve a kiegyensúlyozott harmonikus identitás kialakulását (Kiss 2010).Hozzájárul a tanulók érzelmi intelligenciájának fejlesztéséhez, amely majd a felnőttkori életükben a sikeresség kulcsává válhat (Szűcs 2017). Jelen tanulmányunkban a romániai magyar Zene és mozgás tankönyvek bemutatásával és a tanítók körében végzett kvantitatív kutatással kívánunk reflektálni arra, hogy hogyan találkozik a romániai elemi oktatásban a zenei anyanyelvünkhöz közel álló magyarországi Kodály koncepció, valamint annak az országnak zenei nevelésméleti vonala, amelyben élünk, a romániai zenei nevelésben használt Orff és Dalcroze zenei nevelési módszere. Három Zene és mozgás tankönyvcsalád kerül bemutatásra: az Ábri-Gyergyai-Keresztessy szerzők a 2. 3.és 4. osztályoknak írt tankönyvei, Fórika Éva a 3. és 4 osztályoknak, míg Molnár-Papp szerzők a 2. osztálynak szerzett tankönyvei. A kvantitatív kutatásban résztvevők száma 78, Kovászna és Hargita megye elemi osztályaiban tanító pedagógus. Az adatokat statisztikai adatelemző program segítségével dolgoztuk fel, vizsgálva a leíró statisztikai mutatókat. Az elemzés rávilágít arra, hogy a kutatásban résztvevő tanítók többsége az Orff-Dalcroze módszert alkalmazza, míg sajnálatos módon vannak olyanok is, akik egyiket sem.

Irina Golubeva - Ivett Guntersdorfer

CIVIC EDUCATION THROUGH INTERCULTURAL TELECOLLABORATION: STUDYING EMBODIED PRACTICES OF SOCIAL ACTIVISM

Keywords: civic education, intercultural telecollaboration, embodied practices, social activism

Youth civic engagement has become an increasingly urgent topic of debate in education (Barrett & Zani 2015; Golubeva 2018; Golubeva, Gómez Parra & Espejo Mohedano 2018; Reason & Hemer 2015). The growth of radical and populist discourses encourages some violent forms of social activism that often result in physical participation in demonstrations and protests. Engaging in such activities means a significant mental and emotional toll on participants. We argue that study of embodied practices from an intercultural perspective has a pedagogical potential for raising body awareness, and points towards new research directions. We show an example of an intercultural telecollaboration between students in Germany and the USA, in which they analyzed and reflected on the protests in their country during the COVID-19 pandemic. For this virtual project we followed the structure developed by Golubeva and Guntersdorfer (2020). We will report on the preliminary results, including quantitative and qualitative data on students' perceptions of protestors' embodied practices. Based on solid theoretical frameworks (Barrett & Zani 2015; Reason & Hemer 2015; Sherrod, Torney-Purta & Flanagan 2010; Steinberg, Hatcher & Bringle 2011), we will show an innovative pedagogical approach for exploring embodied practices.

(See references in the attached file)

**Varga Attila – Berze Iván Zsolt – Szabó Zoltán Ábel – Néder Katalin –
Mónus Ferenc – Dúll Andrea**

**AZ ÚJ ÖKOLÓGIAI PARADIGMA SKÁLA GYERMEK VÁLTOZATÁNAK ÉRVÉNYESSÉGE
ÉS MEGBÍZHATÓSÁGA**

Kulcsszavak: fenntarthatóságra nevelés, környezeti attitűdök, új ökológiai paradigma skála

Az előadás a 2020-as Fenntarthatósági Témahéthez kapcsolódóan a Témahetet szervező PontVelem Nonprofit Kft. és több egyetem együttműködésben zajló kutatássorozat részeként megvalósult online diákkérdőíves felmérés NEP-skálára vonatkozó eredményeit mutatja be. A kérdőíves felmérés a diákok szociodemográfiai, -ökonómai adatainak rögzítése mellett a Témahetén való részvétellel kapcsolatos véleményét és környezettudatosságát vizsgálta. A környezettudatosság vizsgálatában kiemelt szerepe volt a nemzetközileg is széles körben alkalmazott megújított Új Ökológiai Paradigma Skála (revised NEP, Dunlap és mtsai, 2000) gyermek változatának (Manoli, Johnson és Dunlap, 2007), amit a jelen kutatás számára magyarra fordítottunk. A mérőeszköz pszichometriai elemzésének eredményei alapján a magyar változat megbízhatósága a nemzetközi tapasztalatokkal megegyezően (Hawcroft és Milfront, 2010) alacsonyabb (Cronbach $\alpha = 0,582$), mint a pszichológiai skálák esetében elfogadott érték, emellett az itemanalízis nem talált nem megfelelően működő tételt. A faktoranalízis eredménye eltér az eredeti szerzők által közölt faktorstruktúrától és a skála egydimenziós voltát sem támasztja alá. A NEP összpontszámnak a környezettudatosság további aspektusait célzó kérdésekkel való korrelációs mintázata igazolja a mérőeszköz validitását, ám többi eredményünk mellett rámutat a NEP skála alkalmazhatóságának kérdéseire a környezettudatosság komplex jelenségének vizsgálatában.

A prezentáció létrejöttét az ELTE Tématerületi Kiválósági Program 2020 – Intézményi Kiválósági Alprogram – TKP2020-IKA-05 támogatta.

Stephen Amukune – Józsa Krisztián

ASSESSMENT OF EXECUTIVE FUNCTIONS DIFFICULTIES AMONG FIRST GRADERS IN KENYA

Keywords: Executive Function difficulties, CHEXI, Working Memory, Inhibition, Kenya

Extant studies have reported the significance of Executive Functions(EF) in school readiness (Blair & Razza, 2007; McClelland et al., 2007), school success (Duncan et al., 2007), mental health (Diamond, 2005), physical health (Zelazo et al., 2016) and socio-emotional competence (Rhoades et al., 2009) of children. Correct assessment of EF is therefore critical. The majority of EF assessment have used laboratory measures(Obradović & Willoughby, 2019), although there is demand for EF ratings by teachers, parents, and other researchers (Camerota et al., 2018). The current study aims to determine the psychometric properties of the Childhood Executive Functioning Inventory (CHEXI: Thorell & Nyberg, 2008) in a large sample (n=526) from Kenya to facilitate the assessment of EF difficulties. The factor structure was consistent with Swedish (Thorell & Nyberg, 2008), US (Camerota et al., 2018) and Hungarian (Józsa & Józsa, 2020) that reported a two-factor model of working memory and inhibition. Regarding reliability CHEXI had a good internal consistency and construct reliability. The two-factor structure demonstrated a strong measurement invariance of gender (boys vs girls) and across age groups 4 to 12 year-olds. Although there was no significant difference in working memory for boys and girls, there was a significant difference in inhibition ($d = 0.19$) and total EF between public and private schools ($d = 0.53$). Therefore, the CHEXI is suitable to assess EF difficulties in the Kenyan culture. Possible interventions to improve EF skills are highlighted.

Márkus Edina

**AZ ERDÉLYI MAGYAR KULTURÁLIS INTÉZMÉNYRENDSZERRE VONATKOZÓ
KUTATÁSOK 2000-2020**

Kulcsszavak: kulturális intézmények, erdélyi kulturális kutatások, kulturális nonprofit szervezetek

Az előadásunk háttérében egy az erdélyi kulturális intézményrendszer helyzetét feltárni kívánó kutatás áll. Ennek a célja, hogy megvizsgáljuk a kulturális intézmények személyi és működési feltételeinek helyzetét Erdélyben.

A munkánkban a fentebbi vizsgálat előzményeit jelentő kutatásokat igyekszünk áttekinteni, elemezni. Figyelmet fordítunk arra, amennyiben a forrásaink lehetővé teszik, hogy megismerhető legyen a kutatás célja, módszere, az elért minta, a fontosabb kutatási kérdések, témakörök és összefoglalóan a vizsgálatok eredményei.

A kárpát-medencei magyar kulturális intézményrendszerre vonatkozó átfogó, meghatározó vizsgálatra közel húsz évvel ezelőtt, 2003-ban került sor. A romániai magyar intézményeket érintően is ez a kutatás volt a legmeghatározóbb. Azóta több jelentős kutatás is megvalósult, amely a romániai magyar kulturális szféra működését igyekezett feltárni.

Számosságában kiemelkednek a nonprofit szervezetekre vonatkozó vizsgálatok. Ezen túl hangsúlyosak a Hargita Megyei Kulturális Központ 2003-2009 között végzett kutatási programjai, amelyek a vidéki közművelődés formáit vizsgálják.

A kutatások eltérő léptékűek, vannak országos és megyei hatókörű vizsgálatok. Vannak kvantitatív és kvalitatív jellegű vizsgálatok. Megjelennek kérdőíves, interjú, valamint adatbázisok másodelemzésének módszerét alkalmazó kutatások is. Az általunk megismert kutatások egy köre az intézményrendszer és működési jellemzői feltárásának igényével készült, egy másik köre a kapcsolati kultúra jellemzőit, a hálózatosodás mértékét kívánta feltárni.

Darvai Sarolta – Nagy Melinda – Szenczi Iveta – Tóth Tar Éva – Balázs Pál

**TANÍTÁSI GYAKORLAT TANULSÁGAI A COVID-19 JÁRVÁNY ALATT A SJE TTK
BIOLÓGIA SZAKOS TANÁRJELÖLT HALLGATÓK VÉLEMÉNYE ALAPJÁN**

Kulcsszavak: pedagógia gyakorlat, online tanítás, tanárjelölt hallgatók

Az egyetemi oktatásban a színvonalas elméleti képzés mellett a gyakorlati felkészítés szerepe is jelentős a tanárképzésben (Nahalka, 2003; Major, Veszelszki, 2015). A pedagógiai gyakorlat a tanárképzés a tanulmányi programjának szerves része (Horváth, 2018). Az egyetemi évek alatt szerzett iskolai tapasztalatoknak meghatározó szerepük van a tanárrá válás folyamatában (Józsa et al., 2001; Chrappán et al., 2014). A pandémia okozta megváltozott körülmények miatt új elvárásokkal találták szembe magukat a pedagógusjelölt hallgatók. A kutatás célja a gyakorlati tanárképzés sajátosságainak, aktuális problémáinak feltárása a COVID-19 pandémia ideje alatt. Empirikus, online kérdőíves vizsgálatunk során 16 biológia tanárszakos, 5. évfolyamos hallgatót kérdeztünk meg a nyári szemeszter során. Az alábbi távolléti oktatással összefüggő kutatási kérdésekre koncentráltunk: milyen tanórai és tanórán kívüli feladatokat látott el az iskolában; milyen tanításhoz, tanulás támogatásához kapcsolódó tevékenységeket végzett a biológia vagy más tantárgy tanítása során, mennyire érzi magát felkészültnek és eredményesnek az online tanításban. Az eredmények alapján körvonalazódik, hogy az összefüggő iskolai gyakorlat, mint a szakmai szocializáció bevezető szakasza, sok tekintetben új helyzetet teremtett a hallgatók számára, de a tanári pálya iránti pozitív attitűdök kialakulását, fenntartását nem befolyásolta negatív irányba.

Barabás Andrea

**ANYAGI, KULTURÁLIS, TÁRSADALMI TŐKE HATÁSAI AZ ISKOLAI EREDMÉNYESSÉG
ÉS AZ ÁRNYÉKOKTATÁS ÖSSZEFÜGGÉSEINEK VIZSGÁLATÁBAN**

Kulcsszavak: árnyékoktatás, iskolai eredményesség, tőkehatások

Tanulmányok a diákok szocioökonómiai helyzete és az árnyékoktatásban való részvétel összefüggéseiről számolnak be. A családi jövedelem, szülők iskolai végzettsége, településtípus gyakran mutatók az árnyékoktatás és eredményesség összefüggéseinek vizsgálatában (Byun et al., 2018, Bourdieu, 1986, Coleman 1988, Kim–Yung, 2019, Polónyi, 2020, Pusztai, 2009).Az összefüggések feltárása hozzásegít a mikro-, mezo és makroszintű tényezők hatásainak mélyebb megértéséhez (Barabás–Bacskai, 2020, Behtoui–Neergaard, 2016; Ball, 2003, Dumains, 2006, Gordon Győri, 2008, Imre, 2004, 2016, Leonard, 2005, Pusztai, 2015, Jansen et al, 2021).

A KOV–ET–OM–2017 adatbázisunk alapján vizsgáljuk, hogy az anyagi, kulturális és társadalmi tőke hatások milyen mértékben befolyásolják az árnyékoktatás területén fellelhető tevékenységeken való részvételt, valamint ennek hatásait az iskolai eredményességre nézve. A szülők iskolai végzettsége, anyagi helyzete, a településtípus és az árnyékoktatás között erős szignifikáns összefüggést találtunk: az alacsonyabb iskolázottsággal és állandó munkahellyel nem rendelkező szülők esetében a tanulók nagyobb arányban nem vesznek részt ilyen tevékenységeken. A városi gyerekek nagyobb arányban vesznek részt különböző táborokban, iskolán kívüli szakkörökön, zene, idegen nyelv és sport tevékenységeken. Eredményeink rávilágítanak arra, hogy az ilyen jellegű tevékenységek jótékony hatása mindhárom kompetenciamérési területen megmutatkozik. Az árnyékoktatás jótékony hatásai mellett meg kell említenünk azt is, hogy fokozhatja az oktatási egyenlőtlenségeket.

Mike Ádám

**ZENEOKTATÁS A 20. SZÁZAD HAJNALÁN – KESTENBERG ÉS KODÁLY
REFORMINTÉZKEDÉSEI**

Kulcsszavak: zeneoktatás-történet, Leo Kestenber, Kodály Zoltán

A magyarországi középfokú zeneművészeti képzés elméleti tárgyai oktatás-történetének kutatásánál nélkülözhetetlen a 19-20. századi német zeneoktatás vizsgálatát is elvégezni. A magyarországi zeneoktatás bizonyítottan német gyökerekkel rendelkezik (Kertész 2015), azonban a két ország metódusa elmúlt kétszáz évének tudományos igényű párba állítására még nem került sor. Írásunkban Kodály Zoltán és Leo Kestenber munkásságának, filozófiájának hasonlóságaira, esetleges eltéréseire kívánunk rávilágítani. Bemutatjuk, hogy a 20. század két jeles zenepedagógiai reformere alapvetően ugyanazon célok mentén fogalmazták meg gondolataikat, koncepciójukat, elképzeléseiket a jól működő zeneoktatásról (Rhode-Jüchtern 2003). A fellelt párhuzam is bizonyítja, hogy nemcsak a közös gyökér, hanem a 20. század reformintézkedései is erős köteléket jelentenek a két ország zeneoktatása között.

Tóth Anna

ÉRTÉKELÉS A DIGITÁLIS OKTATÁS ALATT (IS)

Kulcsszavak: IKT-eszközök, digitális oktatás, értékelés, gamification

Előadásomban szeretném bemutatni, a saját gyakorlatomra alapozva, hogyan vonhatjuk be az IKT-eszközöket az értékelésbe. Az elmúlt egy évben, a digitális oktatás során különösen felértékelődött a szerepük. Ezen kívül paradigmaváltásra is szükség volt: az értékelés oktatásban betöltött szerepét szükséges újragondolnunk, és a 21. századi készségekhez igazodnunk. Az előadásomban konkrét módszereket és azokhoz illeszkedő IKT-eszközöket mutatok be az értékelés funkcióihoz igazodva (dignosztikus, formatív, szummatív), melyek a digitális oktatásban is jól használhatók, de a hagyományos, jelenléti oktatásban is helyük van (pl. gamification). Végül szeretném ismertetni a diákjaim körében végzett (nem reprezentatív) felmérés eredményeit a digitális oktatás (különösképpen az értékelés) tapasztalatairól.

Forrás:

- Didaktika , szerk. Falus Iván , szerző: Ballér Endre et al. , Nemzeti Tankönyvkiadó Rt., 7.kiadás, 2004.
- Prievara Tibor: A 21. századi tanár. Egy pedagógiai szemléletváltás személyes története. Neteducatio Kft. Modern Pedagógus Sorozat, 2015.

Aknai Dóra Orsolya

SZÖVEGÉRTÉS FEJLESZTÉSE OZOBOTTAL SNI GYERMEKEK KÖRÉBEN

Kulcsszavak: SNI, szövegértés, kódolás, Ozobot, gondolkodás

A megfelelő szövegértés alapvető feltétele az ismeretszerzésnek, a tanulásnak, ezért kiemelt feladat az SNI diákok képességfejlesztésében (Gósy, 2008). A szövegértéshez szorosan hozzátartozik az olvasás, a jó olvasó meghatározása (NAEP, 1998), melyeket az utóbbi időben újrafogalmaztak. Hazai szerzők szerint, a jó olvasó különböző szövegeket képes elolvasni, értelmezni különböző célok elérése érdekében. (Józsa-Steklács, 2012). Tehát a szövegértő olvasást egy olyan eszköztudásnak tekinthetjük, amely elengedhetetlenül szükséges az iskolai tanulás sikerességéhez, a hétköznapi életben való eligazodáshoz, és a problémamegoldáshoz. Ehhez a tanulási folyamathoz nyújt segítséget a robotika beiktatása az SNI gyermekek fejlesztésében.

Az Ozobot bevonása kézenfekvő a szövegértés fejlesztésébe is, mivel bármelyik korosztály számára a tanulás segítésére alkalmas eszköz. Mivel előzetes feladatok során a diákok már elsajátították a robot kezelését, így a feladatok megoldása közben nem kellett erre koncentrálniuk (Körber et.al., 2020). A robot segítséget nyújt a szövegfeldolgozás egyes szintjein (szavak jelentésének megértése, mondatok megértése, utasítások értelmezése, tájékozódás a szövegben) azzal, hogy közvetítő szerepük van a gyermek és a feldolgozandó szöveg között, továbbá komoly motivációs erővel bír (Žáček-Smolka, 2019).

Előadásunkban folyamatban lévő kvalitatív kutatásunk eredményeit mutatjuk be az SNI gyermekek szövegértés fejlesztésében alkalmazott Ozobottal segített fejlesztésről.

Papp Beáta

**MAGYAR-OLASZ KÉT TANNYELVŰ OKTATÁS: FÓKUSZBAN A PÉCSI KODÁLY ZOLTÁN
GIMNÁZIUM**

Kulcsszavak: két tannyelvű oktatás, anyanyelvi lektor, tankönyv, nyelvvizsga

A tartalomalapú nyelvoktatás legmegfelelőbb eszköze a két tannyelvű képzés, mely lehetőséget nyújt egy mélyebb nyelvi tudás elsajátítására. Két nyelven tanulni egy tantárgyat, két tudományos kultúra megismerését is jelenti (Pelles, 2002). A két tannyelvű oktatás olyan használható nyelvtudást ad, amelyet más intenzív idegennyelv-tanulás nem képes biztosítani (Várkuti, 2010). Jelen kutatás a Pécsi Kodály Zoltán Gimnáziumot vizsgálja. Kutatásom célja, hogy feltárja az esetleges változásokat, amelyek az elmúlt hét év leforgása alatt történtek az olasz tagozat életében. A magyar-olasz két tannyelvű oktatásról nem találtam a szakirodalomban hasonló longitudinális vizsgálatot, ezért hiánypótlónak tekinthető. Arra kerestem a választ, hogy mi a diákok elsődleges iskolaválasztási motivációja, szükségszerű-e a lektorok jelenléte, mi okozhatja az osztályok létszámcsökkenését, illetve nehezíti-e az oktatást tankönyv- vagy segédanyaghiány. A vizsgált intézmény olasz tagozatán tanító olasztanárokat, mostani és egykori lektorokat, nyelvi előkészítő és végzős diákokat megkeresve vettem fel a kérdőívemet, amely tartalmazott nyitott és zárt kérdéseket is. A kapott eredményeket összehasonlítottam a 2014-ben végzett felmérésemmel. Jelen tanulmány alapul szolgálhat más hasonló témájú kutatáshoz, komparatív vizsgálatokhoz. Az oktatás különböző területeinek résztvevői betekintést nyerhetnek a két tannyelvű oktatás rendszerébe, képet kaphatnak annak előnyeiről, hiányosságairól, fejlesztendő területeiről olyan perspektívákon keresztül, amelyek közvetlen kapcsolatban vannak ezzel a képzési formával.

Eva Tóthová Tarová – Darvay Sarolta – Nagy Melinda - Iveta Szencziová – Balázs Pál

AZ ALVÁSPROBLÉMÁK OKAINAK VIZSGÁLATA AZ ALAPISKOLÁS KOROSZTÁLY KÖRÉBEN

Kulcsszavak: alvási szokások, alvászproblémák, alapiskolás korosztály, koffeines italok

Az elegendő alvásmennyiség nagyon fontos minden életkorban. Amikor az általános iskolás gyermekek nem alszanak eleget, ez tükröződik mindennapi tevékenységeiken, például a családi életben, a barátságokon, az iskolai teljesítményen és a sporton.

Munkánk során kérdőíves felmérési módszert használtunk az általános iskolás gyermekek körében (194 szülőtől érkezett kitöltés). A gyermekeket két csoportra osztottuk, az alsó (6-11 éves) és a felső tagozatos (12-16 éves) tanulóira.

Kutatásunk azt mutatja, hogy a gyermekek kevesebbet alszanak, összevetve a szakirodalom ajánlásaival. Ezen adatok ellenére a szülők többsége (49,5%) jellemzi gyermeke alvási minőségét kiválónak, ill. jónak (33,5%). Az eredményeink alapján többnyire a felső tagozatos gyermekek körében gyakoribb az éjszakai ébredés, mely kiváltó okai leginkább a zaj, biológiai szükségletek, a fiatalabb korosztálynál pedig a rémálmok. A nehéz elalvással és a gyakori éjszakai ébredésekkel kapcsolatban is egyértelműen megállapítható, hogy negatívan hatnak a gyermekekre az elalvás előtt fogyasztott nehéz ételek, a számítógép, telefon, TV használata, valamint a nap során (főleg a délután és esti órákban) fogyasztott koffeines italok is.

Eredményeink egyértelműen bizonyítják, hogy a napi rutin kialakítása minden nap fontos ahhoz, hogy az alapiskolás gyermekek kipihentek legyenek és megfelelően fejlődjenek.

A tanulmány a VEGA 1/0663/19 számú projekt támogatásával jött létre.

Horváth Cintia – Csányi Tamás – Révész László

PÉLDÁK A HAZAI ISKOLAI EGÉSZSÉGNEVELÉSRŐL AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAMOK TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: iskolai egészségnevelés, Egészségnevelési Program, középiskola, egészségnevelés

Az iskolai egészségnevelés területén számos hazai és nemzetközi kutatás rámutatott, hogy csupán az ismeretek közvetítésével nem érhető tetten pozitív viselkedésváltozás, így komplex folyamatként kell az egészségnevelésre tekinteni. Célunk, hogy megvizsgáljuk a középiskolák egészségneveléssel kapcsolatos célkitűzéseit, tevékenységeit, módszereit és szereplőit az Egészségnevelési Programok tükrében. A rétegzett mintavétel során hat intézmény került a mintába, melyek esetében elemeztük az Egészségnevelési Programokat.

Megállapítottuk, hogy a formai és tartami jellemzők nem minden esetben vannak összhangban. A holisztikus egészség felfogás csak két iskola programjában szerepel. Két iskola esetében beszélhetünk iskolára szabott, a tanulók jellemzőire reflektáló egészségnevelési programról. A Programok mindegyike tartalmazott a fizikai aktivitásra és a káros szenvedélyek elkerülésére fókuszáló célkitűzést, legkevésbé jellemző a mentálhigiénére és a társas kapcsolatokra koncentráció tevékenység.

Az iskolai egészségnevelés akkor hatékony, ha bevonja a szülőket is, azonban csak két iskola említi a Programjában a szülők aktív részvételét és szerepét, a kommunikációs csatornákat. Két iskola tekint „interdiszciplináris tantárgyként” az egészségnevelésre, amely minden egyes pedagógus feladata, az egészségügyi dolgozók és szakemberek segítségével.

További kutatási cél az iskolai egészségnevelés gyakorlatának vizsgálata, valamint az elmélet és gyakorlat közötti összhang feltárása.

Bacskai Katinka

A TANULÁSI ZAVAR ÉS A TÁRSADALMI KÖRNYEZET ÖSSZEFÜGGÉSEI KISTÉRSÉGI SZINTEN

Kulcsszavak: tanulási zavar, szocio-ökológiai elemzés, regionális mutatók

A diákok iskolai teljesítménye és a család társadalmi helyzete között lineáris összefüggés van a világ minden országában. Magyarországon ez az összefüggés különösen erős, a PISA kutatások alapján nemzetközi szinten csaknem a legmagasabb mértékben magyarázza az eredményességet a diákok családi háttere (OECD 2019). Ha az eredményességi és háttérváltozókat aggregáljuk iskolai szinten, akkor ez a hatás tovább erősödik (Bacskai 2018, Széll 2019), és kistérségi szinten is megjelenik. Kutatásunk homlokterében az áll, hogy ez az összefüggés mennyire jellemző a kiemelt bánásmódot igénylő diákok esetében. A tanulási magatartási és beilleszkedési nehézségekkel küzdő diákok családi háttere és a család státusza között összefüggés van, előadásunk ezt a problémát földrajzi (szocio-ökológiai) nézetben kívánja elemezni. Kutatásunk során a KIR adatbázis 2010 és 2020 közötti adatait használva összegeztük a sajátos nevelési igényű, tanulmányi és magatartási problémákkal küzdő gyermekek arányát a magyar kistérségekben és összehasonlítottuk e kistérségek gazdasági jellemzőivel. Vannak olyan kistérségek, ahol a társadalmi problémák erősítik a viselkedési problémákat, ellentétben más kistérségekkel, ahol ez a hatás nem figyelhető meg. Ezen különbség alapján felállíthatunk egy tipológiát. A városi régiókban ez az összefüggés gyengébb az általános iskolás korú diákok tanulmányi és viselkedési problémái között, ellentétben a vidéki régiókkal, ahol ez az összefüggés erősebb. A legproblémásabb kistérségek az ország délnyugati és északkeleti határa közelében találhatóak.

Sitku Krisztina

EGY TANULÓ KÖZÖSSÉGET FORMÁLÓ ESZKÖZ: A TEFCE TOOLBOX

Kulcsszavak: TEFCE Toolbox, tanuló közösség, tanuló régió, egyetemi közösségi szerepvállalás

Az egyetemek közösségi szerepvállalását keretbe rendező TEFCE Toolbox (Farnell et al., 2020) olyan innovatív önértékelési-fejlesztési eszköz, amely nemcsak oktatáspolitikai, intézménystratégiai vagy minőségbiztosítási célokat szolgál (Farnell, 2020; Benneworth et al., 2018), hanem alkalmazása egy új tanuló közösséget is teremt és egy tanuló régió fejlődését szolgálhatja. Mennyiben felel meg a tanuló közösség és a közösségi tanulás feltételeinek a TEFCE Toolboxot használó egyetemi-érdekhordozói munkacsoport? Egy későbbi esettanulmányunk megalapozásaként a társadalmi (Kozma, 2018) és helyi-regionális (Bradford, 2003; Lengyel, 2007; Nemes, 2014; Nemes & Varga, 2015; Kozma et al., 2015) értelemben vett tanuló közösségek (West & Williams, 2017; Kozma, 2018; Márkus et al., 2019; Reed et al., 2020) főbb irodalmának megállapításai nyomán felállítottunk egy feltételrendszert, melyet a TEFCE Toolbox-ra alkalmazva kerestük a választ kutatási kérdésünkre. Elemzésünk szerint ez a részvétel, kulcsemberek, horizontális együttműködés, helyi tudásforrás, mindennapi tevékenységen keresztüli tanulás és a valódi tanulás szempontjai szerint megfelel; a kapcsolatok, összetartozás-tudat, problémaorientáció és társadalmi innováció területein kérdéseket vet fel; míg az időzítés, a „tanuló rendszer” és az új tudás diffúziója tekintetében veszélyeket rejt egy sikeres tanuló közösség kialakulása és működése szempontjából. Eredményeink ismeretében való alkalmazása lehetővé teszi egy hatékony tanuló közösség létrehozását, amely a tanuló régió fejlődéséhez is hozzájárulhat.

Kormos Nikolett

MÉLYSZEGÉNYSÉG, DIGITÁLIS OKTATÁS ÉS A COVID-19-PANDÉMIA

Kulcsszavak: hátrányos helyzet, digitális oktatás, covid-19-pandémia, gyermekszegénység

Szegénység, iskolai kirekesztődés, depriváció – néhány fogalom a hátrányos helyzetű gyerekek körül, amiket a kutatások sokféleképpen értelmeznek. Bár a cigányság körében magas a gyermekszegénység aránya, fontos megjegyezni, nem minden szegénységben élő gyerek roma származású (Fresnoe, 2010). Kende Ágnes (2020) kutatása rámutat, hogy ma Magyarországon a szegregáció erősödik, egyre nagyobb a szakadék a romák és a teljes tanulónépesség között. Jelen prezentáció célja megvilágítani a Covid-19-Pandémia hatását a hátrányos helyzetű és/vagy roma gyerekek oktatására és lehetőségeikre a digitális edukációban.

Előadásunkban megvilágítjuk a gyermekszegénység jelenlegi helyzetét Magyarországon, összevetve az Európai Unió átlagával, és kitérünk a Covid-19-Pandémia hatására az oktatásban világszinten. Bemutatjuk a magyarországi hátrányos helyzetű és/vagy roma gyerekek oktatásban elfoglalt helyét a Covid-19-Pandémiában, már lezajlott (Kende & Messing, 2020) vagy éppen folyamatban lévő (Kende et al., folyamatban) kutatások nyomán. Kitérünk a digitális oktatásban felmerülő problémákra, úgy, mint a digitális esélyegyenlőtlenség miatt az oktatásból való leszakadásra, kimaradásra.

Végül előadásunk rámutat, hogy a már szegregálódó és szegregált iskolákba járó tanulók a legveszélyeztetettebbek a digitális oktatásba való sikeres bekapcsolódás szempontjából, leginkább az ő hátrányaik erősödhetnek az új rendszer hónapjaiban. Így lemaradásaik csak nőni fognak a jövőben, ami később fokozottan vezethet ezen tanulók további iskolai kudarcaihoz, bukáshoz vagy lemorzsolódáshoz (Kende & Messing, 2020).

Déri Diána

**A KORONAVÍRUS-VILÁGJÁRVÁNY HATÁSA AZ EDZŐ-SPORTOLÓ KAPCSOLATRA
A NŐI LABDARÚGÁSBAN**

Kulcsszavak: edző-sportoló kapcsolat, koronavírus-világjárvány, edzők pedagógiai tevékenysége, női labdarúgás

Ismert, hogy a sportsiker egyik meghatározó tényezője az edző pedagógiai felkészültsége és ezen keresztül az edző-sportoló együttműködésének minősége (Csáki és mtsai, 2013). A kutatás célja annak bemutatása, hogy a koronavírus-világjárvány milyen hatással volt az edzők és a sportolók viszonyára a női labdarúgásban és válaszként milyen új módszereket kellett az edzőknek alkalmazniuk. Interjúk (n=5) és dokumentumelemzés (minisztériumi körlevél, szövetségi határozatok) szolgáltatják a kutatási kérdések megválaszolásához szükséges adatokat. A megkérdezettek legalább 10 éve a női labdarúgásban vezetői pozíciót betöltő személyek. A kutatás eredményei alapján elmondható, hogy a járvány új kihívás elé állította az edzőket, jelentősen megváltoztatva az edző-sportoló kapcsolat jellegét és formáját. Az edző-sportoló kötődés, valamint a játékosok motivációjának fenntartására ebben a helyzetben nem voltak alkalmazhatóak a korábbi módszerek. A kormányzati, illetve szövetségi iránymutatások, határozatok is jellemzően más megközelítésből (gazdasági, versenyszervezési és sportegészségügyi oldalról) nyújtottak segítséget. Előzőekből adódóan a járvány során még jobban felértékelődött az edző pedagógiai nézete, tudása és gyakorlata. Ezen időszakban azokból a csapatokból, ahol az edzők jó közösséget formáltak, kevesebb játékost veszített a sportág, mint azokból, ahol elsősorban az edzések megtartása, a mérkőzések lejátszása volt hangsúlyos. Indokolt lehet a jövőben olyan továbbképzés megszervezése, ahol az edzők szakszerű segítséget kaphatnak, hogyan kezeljenek hasonló szituációkat.

Sitku Krisztina

BUILDING A LEARNING COMMUNITY: THE TEFCE TOOLBOX

Kulcsszavak: TEFCE Toolbox, learning community, social learning, university community engagement

TEFCE Toolbox (Farmell et al., 2020), an innovative framework for mapping, evaluating and developing university community engagement practices can not only demonstrate the fulfilment of various higher education policy, quality assurance or institutional strategic objectives (Benneworth et al., 2018; Farnell, 2020), but may also create a new learning community and contribute to the development of a learning region. To what extent does the TEFCE team of university and community actors qualify as a learning community and their work with the Toolbox as social learning? Answering the question to lay the foundation of a later case study, we've set up the framework conditions of a learning community (West & Williams, 2017; Kozma, 2018; Márkus et al., 2019; Reed et al., 2020) understood in the social (Kozma, 2018) and the regional sense (e.g. Bradford, 2003; Lengyel, 2007; Nemes, 2014; Nemes & Varga, 2015; Kozma et al., 2015) based on a review of its main literature, and have applied it to the Toolbox. Our analysis shows that it corresponds to the requirements of participation, local champions, horizontal cooperation, local knowledge source, learning via everyday activities, change in understanding. However, it raises doubts about relationships, shared identity, problem orientation and social innovation, while carries risks for timing, learning system and wider knowledge diffusion. Applying it in the light of our results, the TEFCE Toolbox may facilitate the shaping of an efficient learning community and further the development of a learning region.

Gaskó Krisztina – Zagyváné Szűcs Ida – Orgoványi-Gajdos Judit

A PEDAGÓGUSOK DIGITÁLIS ESZKÖZHASZNÁLATA: ATTITÚDOK ÉS A GYAKORLAT

Kulcsszavak: digitális eszközök és alkalmazások, tanári attitúd, általános és középiskola

A hazai közoktatás digitális transzformációja a 2000-es évek elejére nyúlik vissza. Bár azóta az iskolák eszközellátottsága és a pedagógusok digitális felkészültsége folyamatos javulást mutatott, a tendencia mértéke továbbra is alulmarad az uniós irányelvekhez képest. (Molnár, 2011; Czékmán és Fehér, 2017).

Jelen előadás az EFOP-3.2.4-16-2016-00001 azonosító számú „Digitális kompetencia fejlesztése” című projekt egyik részkutatását ismerteti. Az adatfelvétel 2020 márciusáig zajlott, közvetlenül a tantermen kívüli, digitális munkarend bevezetése előtt. A feltáró kutatás mintája (N=12657) nemek és életkori megoszlás alapján reprezentatív (vö. Varga, 2019). A kutatásban a konvergencia régió tankerületi fenntartású intézményeiben dolgozó pedagógusok vettek részt. Mérőeszközünk zárt kérdéseket tartalmazó online kérdőív. A részkutatás kérdései a következők voltak:

Mit gondolnak a pedagógusok a digitális eszközök és alkalmazások funkciójáról és oktatási hatékonyságáról? Milyen mértékben érzik magukat felkészültnek a pedagógusok ezen eszközök és alkalmazások tanulási folyamatba való beépítésére és milyen gyakran alkalmazzák a pedagógusok az iskolai foglalkozásokhoz kapcsolódóan?

A nagymintás kutatás eredményei egyrészt megerősítik a digitális eszközök és alkalmazások oktatásban betöltött pozitív szerepét (motiváció, szemléltetés), másrészt rámutatnak arra, hogy a pedagógusok nagy része nem lép túl a hagyományos (szövegszerkesztő és prezentációkészítő) alkalmazásokon, és nem él a digitális világ adta egyéb lehetőségeivel.

Czékmán Balázs

A TABLETTEL TÁMOGATOTT TANULÁSI KÖRNYEZET HATÁSA A TANULÓK IDEGENNYELVI TUDÁSSZINTJÉRE ÉS ELEMI SZÁMOLÁSI KÉSZSÉGEIRE

Kulcsszavak: tablet, hatásvizsgálat, idegennyelv, matematika

A táblagépek, ahogyan a mindennapi privát életben és a munkahelyeken is egyre fontosabbak, úgy a tanításban, tanulásban is egyre inkább felhasználhatók lettek (Johnson et al. 2010). Ennek megfelelően fokozatos érdeklődés mutatkozott – különösen a közoktatási intézményekben – a táblagépek és az azokon futtatható mobil applikációk oktatási célú alkalmazása terén (Major, Haßler és Hennessy, 2017). A tablettel támogatott tanulás környezet által kiváltott, tanulókra gyakorolt hatások zömében pozitív eredményekről tanúskodnak (lásd például Czékmán, 2016, Henderson és Yeow, 2012; Major, Haßler és Hennessy, 2017), ugyanakkor annak érdekében, hogy a táblagép oktatásban betöltött szerepét tisztá(bba)n lássuk, sokkal több kutatásra van szükség, melyek a hatékonyság mérésére irányulnak (Savas, 2014).

Ezért a 4. és 6. osztályos tanulók körében (N=653) végzett féléves kutatásunk célja a tabletek tanulókra gyakorolt hatásainak feltárása volt. Kutatási kérdéseink a tablettel (vizsgálati csoport) és a csak hagyományos taneszközökkel tanuló diákok (kontroll csoport) tudásszint változásaira irányultak. Kutatásunkban feltételeztük, hogy a tablettel tanuló diákok idegennyelvi tudásszintjének és elemei számolási készségeinek változása nagyobb, mint a kontroll csoport esetében. Az eredmények alapján a tabletes tanulási környezet idegennyelv (angol) esetében az átlag feletti tudásszintű tanulókat segítette, míg a matematika tantárgy esetében nem találtunk bizonyítékot arra, hogy a tablettel támogatott tanulási környezet jobban kedvezett volna a tanulók tudásszintjének fejlődésének.

Kovács Karolina Eszter – Szigeti Fruzsina – Dan Beáta

**HALLGATÓI CSOPORTOK AZ EGÉSZSÉGTUDATOSSÁG ÉS TANULMÁNYI
PERZISZTENCIA ALAPJÁN**

Kulcsszavak: egészségtudatosság, perzisztencia, hallgatói klaszterek

Az egyre növekvő fizikai inaktivitás és az egészségkárosító magatartásformák magas arányai okán az egészségtudatosság kérdése a felsőoktatási színtereken is kiemelkedő jelentőséggel bír. Az egyetemek, bár nem elsődleges profiljukban, de jelentősen hozzájárulhatnak a benne résztvevő aktorok fizikai, mentális és szociális (vagy akár spirituális) egészségének megőrzéséhez az intézményi értékeken, valamint az intézményen belüli inter- és intragenerációs kapcsolatokon keresztül. Tanulmányunkban Magyarország keleti régiójának, valamint Szlovákia, Románia, Ukrajna és Szerbia hallgatóinak tanulmányi és nem tanulmányi eredményességét vizsgáltuk, és összehasonlítottuk az objektív és a szubjektív egészségtudatosság, illetve a tanulmányi perzisztencia mentén létrehozott klasztereket a legfontosabb magyarázó tényezők mentén (N=2209). A klaszterelemzés során adatainkban négy hallgatói típus rajzolódott ki, melyek a következők: a kiegyensúlyozottak (egészségtudatosak és perzisztensek), a stresszesek (objektív egészségtudatosságuk jó, viszont a szubjektív egészségtudatosság és a perzisztencia vonatkozásában kevésbé eredményesek), a flegmák (jobb egészségmagatartás és rosszabb tanulmányi eredményesség) és a deviánsak (nem egészségtudatosak és nem perzisztensek). Eredményeink szerint a kiegyensúlyozottak elsősorban nők, vallásosok és ukrajnai magyarok, míg a deviánsak férfiak és a nagyobb városból származó hallgatók. Jelen kutatás eredményei segítenek megérteni a tanulói egészségtudatossági tulajdonságok közötti összefüggéseket és azok tanulói szintű csoportosulásának tendenciáit.

Kiss Edit

KÖZMŰVELŐDÉS ÉS CIVILEK - SZOLNOK VÁROS KULTURÁLIS CÉLÚ NONPROFIT SZERVEZETEI

Kulcsszavak: nonprofit szektor, kulturális célú civil szervezetek, közművelődés, közösségi művelődés

A civil szervezetek társadalomra gyakorolt hatását régóta vizsgálják különböző módszerekkel és többféle oldalról megközelítve a téma iránt elkötelezett szakemberek. Az állandóan megújulni képes civil szektornak új kihívásokhoz kell alkalmazkodni fennmaradásuk érdekében, így ezen helyzetek feltárása időszerű minden vizsgált időpontban.

A kutatás célja annak vizsgálata, hogy milyen tevékenységeket végeznek a szolnoki kulturális célú civil szervezetek, a legjellemzőbben milyen formában és milyen körülmények között működnek, milyen erőforrásokat tudnak mozgósítani céljaik elérése, tevékenységük optimális végzése érdekében. Kérdéseimmel online kérdőív formájában kerestem meg a civil élet szereplőit, akik meghatározó jelenlétükkel befolyásolják a szolnoki kulturális életet. A körükben végzett kérdőíves felmérés vizsgálandó pontjai a szervezetek legfontosabb jellemzői, végzett tevékenységek, infrastrukturális feltételek, együttműködések, humán és pénzügyi erőforrások, működési sajátosságok, főbb kompetenciák. A szervezetek mellett a szolnoki közművelődési intézmények vezetőit interjú vizsgálat keretében kérdeztem, ennek eredményeit is bemutatom a kutatásban.

A kutatás kapcsán olyan témakör elemzésére került sor, amire Szolnokon korábban nem volt példa. Kutatásommal szeretnék rávilágítani arra, hogy a civil szervezetek mennyire képesek túlmutatni a mindennapok kulturális rendszerén, milyen aktív szerepet játszanak egy fejlődő város kulturális életében, közösségi művelődésében.

Kraker Anna

KÖRNYEZETI NEVELÉSI OKTATÓCSOMAGOK ALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGEI ONLINE TÉRBE

Kulcsszavak: környezeti nevelés, oktatócsomag, digitális lehetőségek

A kutatás előzményeként 2020-ban, majd 2021-ben felmértem, hogy a magyarországi pedagógusok hogyan vélekednek a fellelhető környezeti nevelési oktatócsomagokról.

Nem csak arra kerestem a választ, hogy a vizsgált oktatócsomagok közül melyiket alkalmazzák, ismerik, milyen környezetvédelmi, fenntarthatósági vagy természetvédelmi kérdésekben veszik hasznukat, hanem a mérés során igyekeztem megtudni, a jelenlegi járványügyi helyzetben milyen lehetőségeket látnak a tanárok, tanítók, egyetemi, főiskolai oktatók az online térben való környezeti nevelésre, mennyit segíti őket a különböző komplex vagy tematikus oktatócsomagok alkalmazása. Mivel ezek a környezeti nevelési oktatócsomagok minden korosztály számára elérhetőek, így a pedagógusoknak lehetősége van, hogy tanulócsoportjaik érdeklődési körének, életkorának megfelelően válasszanak. A kérdőívet több, mint 1900-an töltötték ki. A vizsgálatból kiderült, hogy mennyire tudják beépíteni munkájukba a hagyományos és a digitális oktatás során a pedagógusok az oktatócsomagokat, miben segítette őket az online tanítás során a módszertani sokszínűséget biztosító segédanyagok alkalmazása.

A mérésekből az derült ki, hogy a tanárok több mint 70%-a nem alkalmaz semmilyen környezeti nevelési segédanyagot, annak ellenére, hogy ezek többsége már online térben is elérhető tudásanyagot tartalmaz. Ugyanakkor azok, akik rendszeresen alkalmaznak valamilyen oktatócsomagot, az online térben való használhatóságot, az érdeklődési körnek megfelelő tartalombiztosítást és a motiváció fenntartását emelték ki a jelenlegi helyzet tükrében.

Moses Njenga

TVET TEACHER CONTINUING PROFESSIONAL DEVELOPMENT IN KENYA: A MIXED METHODS RESEARCH INTO CURRENT PRACTICES

Keywords: Continuing professional development, Research Methodology, Mixed Methods, Survey, TVET teachers

In a world of continuous change in technology and modes of work organization, the quality and relevance of Technical and Vocational Education and Training (TVET) is heavily reliant on the up to datedness of the competencies of TVET teachers. This requires TVET teachers to participate in effective Continuous Professional Development (CPD). The Corona Pandemic has however radically altered learning and teaching in Kenya's TVET institutions and has demanded that TVET teachers in Kenya learn and adopt new teaching methodologies. The Corona Pandemic has thus demand more effective Teacher CPD while creating new challenges for its provision. It is therefore necessary to develop a new policy framework to guide, stimulate and sustain effective TVET teacher CPD in Kenya. The development of such a policy framework however requires an understanding of current CPD practices by TVET teachers. Developing that understanding however requires the use of an appropriate research methodology. This article discusses a proposed research design to investigate current CPD practices by TVET teachers in Kenya. Through an extensive review of literature on research methodologies, the article presents a philosophical justification for the survey method rooted in critical realism. It then discusses the general implementation of the survey method using both quantitative and qualitative methods while rejecting any epistemic differences between the two. The article concludes by discussing how these will be practically adopted to the current Kenyan context. New methodological questions are raised.

Fintor Gábor – Szabó József

A HELYI TELEVÍZIÓK NÉZETTSÉGE ÉS SZERPE A SPORTRA NEVELÉS TEKINTETÉBEN A KORONAVÍRUS-JÁRVÁNY IDŐSZAKÁBAN

Kulcsszavak: média, nézettség, helyi televízió, sport

A koronavírus-járvány előtt is világelsőek voltak a magyarok az elektronikus médiafogyasztás tekintetében, ugyanakkor a jelenlegi időszakban még többet ülünk a képernyők előtt, ráadásul a televízió nézettsége továbbra is kiemelkedő az internet térhódítása ellenére (Nielsen Közönségmérés 2020). Tíz fiatalból kilenc továbbra is elérhető a televízió keresztül (Ipsos 2020).

Kutatásunkban a helyi televízió-nézési szokásokra fókuszálunk. Célunk, hogy feltárjuk azt, hogy milyen műsorok a legnézettebbek, és, hogy a lokális médiumnak van-e szerepe a sportra nevelés tekintetében (informális tanulás - Forray-Juhász 2009).

Kérdőíves felmérést végeztünk a TÁRKI Kutatóintézet országos reprezentatív kutatásának segítségével (N=1007), annak primer elemzésével. A vizsgálat módszere esetén többlépcsős, arányosan rétegzett, valószínűségi mintavételi eljárásról beszélhetünk.

Az eredményeinkből kiderül, hogy a lakosság 44,5%-nak van lehetősége lakóhelyén helyi televíziós adásokat nézni. Ez régióként szignifikánsan különböző, a 60 év felettiak esetében a legmagasabbak az adatok. A hírműsorok a legnézettebbek, de a sport is kiemelt helyen szerepel (a 2 óránál többen nézők) esetében. A mintába kerültek 44,5%-teljes mértékben, 48,1%-a pedig részben ért egyet azzal, hogy a helyi médiának a sportra nevelésben szerepe lehet.

Összességében a kutatásunk szerint a tömegkommunikációs eszközökön belül a helyi televízióknak kiemelt felelősségük van a megfelelő tájékoztatásban, a sport népszerűsítésében, ennek a funkciónak a szerepe pedig a járvány alatti időszakban még inkább felértékelődik.

Ruzsonyi Péter

**A KRIMINÁLPEDAGÓGIA FOKOZOTT BÖRTÖNÜGYI FELELŐSSÉGE ÉS A COVID-19
JÁRVÁNY**

Kulcsszavak: kriminálpedagógia, börtön, reintegráció

A világon jelenleg a fogvatartottak száma meghaladja a 11 milliót, a börtönök eredményessége pedig alacsony, a visszaesési mutató 50 % feletti. Az ezredfordulót követően számos nemzetközi kutatás figyelmeztet a büntetés-végrehajtás területén kialakult, vagy könnyen kialakuló krízishelyzetre. Sajnos a problémakezelés két meghatározó jellemzőjévé világszerte a szigorítás és a személyiségformálás igényének feladása vált. Ezen a helyzeten jelentősen rontott a COVID-19 megjelenése, ami a börtönökön belüli korlátozásokat tovább növelte.

A kialakult helyzettel történő kritikus szembenézés elodázhatatlan. Egyik kitörési pont lehet egy új végrehajtási módszertan kidolgozása. Amit a kutatásom során felvállaltam, és amin már közel négy évtizede dolgozom, az a kriminálpedagógia kínálta tevékenységrendszer modernizálása révén egy új intézeti típus elméleti rendszerének kidolgozása. A javaslat elkészítését követően reprezentatív fókuszcsoport kutatást végeztem 10 hazai büntetés-végrehajtási intézetben, amely során a szakemberek megerősítették a számukra ismerttetett változtatási elképzelések igényét és irányát. A koncepcionális javaslat a COVID negatív hatásainak csökkentését is szolgálja a kriminálpedagógia rendszerszervező elvként történő alkalmazásával. Kutatási módszerek: intézetlátogatás, szakirodalom elemzése, önálló személyiségértelmezési rendszer kidolgozása.

Beregi Erika – Bognár József

**PEDAGÓGUSOK EGÉSZSÉGNEVELÉSEL KAPCSOLATOS GYAKORLATI TEVÉKENYSÉGEI:
A JÁRVÁNYHELYZET OKOZTA VÁLTOZÁSOK**

Kulcsszavak: egészségnevelés, egészségfejlesztés, oktatás, pandémia

Az egészségfejlesztés multiszektorális, több szinten megvalósuló folyamatos tevékenység, melynek egyik előfeltétele az oktatásban rejlik (Veres & Kiss, 2007). A köznevelési intézmények feladatai közé tartozik, elősegítsék az egészséges életmód szokásrendszerének megvalósítását (Járomi & Vitrai, 2017). Kutatásunk célja, hogy bemutassuk a COVID19- okozta változásokat az iskolai egészségnevelés területén. Középiskolai tanárokkal (n=15) és tanulókkal (n=5) készített interjú során, az egészségnevelési gyakorlatot vizsgáltuk, fókuszálva a pandémiát megelőző és jelenlegi helyzetre. A megkérdezett testnevelők és egészségügyi tanárok többsége a pandémia alatt is folytatta egészségnevelő tevékenységet, viszont munkáját ez idő alatt kevésbé hatékonynak ítélte meg. A többi szaktanár a járványhelyzet alatt csak néhány esetben fókuszált az egészségnevelés kérdéskörére. A tanárok és a tanulók is kedvezőtlennek ítélték meg a fiatalok általános egészségmagatartási szokásait, amit a jelen járványhelyzet még tovább súlyosbított. Míg a tanulók esetében nem volt lényeges változás a járvány első és második hulláma alatt, addig a pedagógusok közül többen is jelentős életmódváltásba kezdtek, ahogy a járvány 2 hulláma után. Az egészségnevelés módszertani sokszínűségének alkalmazását a járványhelyzet egyértelműen gátolta. Elsősorban a tanárok példamutatása és a különböző személyes kihívás feladatok bizonyultak motiválónak a tanulók számára. Az egészségneveléshez kapcsolódó jó gyakorlatok feltérképezése és összegyűjtése a tartósan fennálló járványhelyzet megjelenése miatt is szükségszerű.

Hegedűs Judit – Fekete Márta

**A COVID HATÁSA A ZÁRT INTÉZETI NEVELTEK CSALÁDDAL VALÓ
KAPCSOLATTARTÁSÁRA**

Kulcsszavak: fogvatartott, család, gyermekvédelem

A bűnelkövetés okait kutató vizsgálatok szinte mindegyike kiemeli a család szerepét a bűnelkövetővé válás folyamatában. A hazai és nemzetközi kutatások között a témában ugyanúgy megjelennek a bűnelkövetővé válás előzményeit firtató vizsgálatok, mint a családi háttér, családi nevelési elvek, melyekre adott esetben kriminalizáló tényezőként tekinthetünk. A fogvatartottakkal kapcsolatos kutatásokban azonban a családnak egy másik, nagyon jelentős arca is kirajzolódni látszik: a támogató, megtartó jelleg, különös tekintettel a kapcsolattartás hatására, a szülőképek alakulására és a családnak a reintegrációban elfoglalt helyére. 2020 márciusától ez a kapcsolattartás komoly átalakuláson ment keresztül, hiszen a személyes látogatófogadásra nem kerülhet sor, a fogvatartottak Skype-os beszélgetésen keresztül tarthatják a kapcsolatot szeretteikkel. Joggal merül fel a kérdés, hogy mindez hogyan hat a hozzátartozókra, miként élik meg ezt a helyzetet, ki és hogyan tud segíteni az átalakult kapcsolattartás minőségének javításában? E kérdések megválaszolása érdekében félig strukturált online interjút készítettünk 15 olyan gyermekvédelemben dolgozó kollégával, akik közvetlen kapcsolatban vannak fogvatartottak gyermekeivel. Az ő segítségével tártuk fel azokat a jellemzőket, melyek a fogvatartottak családját a pandémia idején jellemzik. Összességében elmondható, hogy a fokozott stresszhelyzet, a betegségtől való félelem, a munkahely elvesztése kifejezetten nehéz helyzetet jelentett a fogvatartottak családjaira, melynek kezelése igen nehéz feladatként jelent meg a szakemberek életében.

Vichnál Adrienn – Benkei Balázs

**AZ AGORÁK NYOMÁBAN: STRATÉGIA SZEMLÉLET ÉS TEVÉKENYSÉGI REPERTOÁR
VIZSGÁLATA KÉT REGIONÁLISAN INTÉZMÉNYBEN**

Kulcsszavak: Agóra, Közművelődési intézmény, Stratégiai szemlélet, On-line jelenlét, Lakossági igények és elégedettség

Az Agorák nyomában című előadásunkban holisztikus szemlélettel mutatjuk be a békéscsabai és a szolnoki kulturális központokat, első körben szakirodalmi és internetes forrásokra támaszkodva, melyeket félig strukturált interjúkkal és on-line kérdőíves felméréssel egészítettünk ki 2021 tavaszán. A feldolgozott szakirodalom kitér az agóra intézmény történeti eredetére (Camp-Mauzy, 2009., Donati, 2015.) illetve ennek az új típusú közművelődési intézménynek a magyarországi megjelenésére (Németh, 2015., Szente, 2015.), elhelyezve azt a közművelődési-kulturális intézmények sorában (NMI, 2015.). A két vizsgált agóra kapcsán bemutatásra kerül környezetük, programkínálatuk, az intézményi kommunikáció sajátossága, on-line jelenlétük és stratégia szemléletük. Az intézményi működés elemzése céljából kismintás kvalitatív kutatás készült (n=6), melyben a két vizsgált agóra vezető beosztású munkatársai mellett alkalmazott közművelődési szakemberekkel is készültek szakmai interjúk. Célunk, hogy a két agóra (Aba-Novák Agóra Kulturális Központ, Csabagyöngye Kulturális Központ) gyakorlati működését feltárjuk, áttekintsük a Covid következtében kialakult új helyzetre adott stratégiai lépéseiket, és feltérképezzük újrainítási stratégiáikat. Milyen célcsoportok jelentek meg az utóbbi időben az on-line programokon? Belefogtak-e fejlesztésekbe a Covid időszak alatt, amelyre a normál működés során nem volt lehetőségük? Az intézmény működésének és programkínálatának vizsgálata céljából lakossági felmérést is készítettünk 200-200 résztvevővel városonként, on-line kérdőíves felmérés keretében.

Borbély Szilvia

PEDAGÓGUSOK MUNKATERHELÉSSEL KAPCSOLATOS ATTITÚDJEINEK VIZSGÁLATA

Kulcsszavak: pedagógusok, munkaterhelése, pályapercepció, presztízs

Már 2010-es kutatásokban is azt olvashattuk, hogy a pedagógusok szerepe egy tudásalapú társadalomban egyre nagyobb, mégis a gyenge presztízszük miatt szinte motiválatlanok. Ha a tantervi szttenderdeket a folyamatban részt vevők adaptálják, akkor a beavatkozás megfelelő mértékű végrehajtása történik meg, s így a célcsoport helyzete javul (Borbély, 2018).

Célunk, hogy összehasonlítsuk két eltérő mérési időpontban elvégzett, pedagógusok munkaterhelését vizsgáló kérdőív eredményeit és megvizsgáljuk a pedagógusok és a pedagógusképzésben részt vevő hallgatók munkaterheléssel kapcsolatos attitűdjeikben megmutatkozó változásokat, különbségeket.

A kutatásban 698 fő pedagógus vett részt (2015-ben 449 fő; 2021-ben 249 fő) és a 2021-es mintában 71 fő pedagógusképzésben részt vevő hallgató. A kérdőívünkben a pedagógusok munkaterhelésének változóit vizsgáltuk meg a nem, életkor, tantárgy, beosztás, sportolási szokások, vizsgálati időpont háttérváltozói alapján.

A 2021-es vizsgálat eredményei kedvezőbb eloszlásokat mutatnak a munkaterheléssel kapcsolatos attitűdökben, mint a 2015-ös vizsgálat eredményei. A pedagógusképzésben részt vevő hallgatók véleménye is leginkább a korábbi pedagógus mérés eredményeitől tér el.

Az oktatási folyamatban szereplők véleményei rendkívül differenciáltak és ezek nem csak a gyakorló pedagógusok, hanem már a hallgatók percepcióját is meghatározzák. A célcsoport helyzetére kimondható, hogy a munkaterheléssel kapcsolatos attitűdjeik javultak, amely eredménye lehet egy oktatáspolitikai beavatkozás, egy implementációs folyamat (NAT 2012) sikerének.

Vizeli Máté – Kéringer Gábor

**"HA NAGY LESZEK, ZENÉSZ LESZEK..." - A CSALÁD, MINT PÁLYAORINTÁCIÓS
TÉNYEZŐ A ZENÉSSZÉ VÁLÁS ÚTJÁN**

Kulcsszavak: család, komolyzenész, népzeneész, pályaorientáció, pályaválasztás, zenész hivatás

A pályaválasztás egyéni, individuális döntései mögött igen gyakran feltételezhetünk tágabb intervallumú hatásokat. Bár e folyamatokat széles társadalmi normarendszerbe ágyazva is vizsgálhatjuk, ezek legfőbb színtere elsődleges szocializációs közegünk, a család. E hatások megléte történeti visszatekintések alapján is igazolható, ám intenzitásuk korszakonként, történelmi és társadalmi szituációnként változó. Mindezen tények ismeretével vizsgáltuk zenész hivatásunk pályaválasztáshoz, illetve zenei irányultsághoz kapcsolt családi vonatkozásait. Alapkérdésünk, hogy a megfigyelt esetek alapján milyen összefüggések fedezhetők fel a család közössége, felfogása, orientációja és a pályaválasztók pályaorientációs viselkedése, döntésmechanizmusa között. Második lépésként nevesítettük e hatásokat és jelenségeket. Harmadik kérdésünkkel adott térben – az alapfokú művészetoktatás színterén – igyekeztünk elhelyezni kutatásunkat. Többféle kutatási módszert alkalmaztunk. Rendhagyó „páros életútinterjúnk” biztosította a konkretizált alapfogalmak deklarált megjelenítését, majd a tanítványaink, illetve szüleik körében végzett kérdőíves felméréssel az előzőek specifikált leírására törekedtünk. Kutatásunk a vizsgált célszemélyek tekintetében megerősítette feltételezésünket, miszerint a dinasztialis szakmai kötődés komoly szerepet játszik a következő generáció választási mechanizmusaiban. Kérdőíves kutatásunk során is bebizonyosodott, hogy valószínűbb, hogy az akár profi, akár amatőr zenész szülők gyermekei továbbviszik ezt a tevékenységet.

Bakhyt Aubakirova – Benkei-Kovács Balázs

**LEADERS' INTERVIEW ANALYSIS ON TEACHER LEARNING AND SUPPORT IN
KAZAKHSTANI HEI'S MULTILINGUAL EDUCATION PROGRAM**

Keywords: multilingual education, higher education, faculty leaders, faculty development, learning of practitioners

This presentation is dedicated to the identification of faculty members' learning activities and learning events provided by the faculty leaders in multilingual program in Kazakhstani HEIs. The background literature of faculty development program is explored in the theoretical part (Siddique et. al, 2011, Tella et al, 2007.), and also the characteristics related to the learning of practitioners, discovered by Schön (1980). In multilingual education implementation (Sagyndykova et al., 2017. Aubakirova-Mandel, 2018.), faculty leaders provided teachers with the learning opportunities to enable them teach in multilingual groups. The research goal is to reveal in what ways faculty leaders are facilitating the teachers' professional growth and their contribution to the multilingual education program development.

This research paper explores the learning opportunities and support organized by the faculty leaders from two universities. The qualitative method is used as research framework. Semi-structured, face-to-face interviews were registered between December 2019 and February 2020, involving six faculty leaders (n=6) recruited from three different faculties. Systematic content analysis was fulfilled with Atlas.ti software.

This analysis reveals how leaders are motivating the faculty members for making them more efficient participants of the multilingual educational program. The model of teachers supports varies from faculty to faculty, and its intensity is also depending, based on our research, on the field of the scientific domain of the teaching realized at the faculty.

Joó Anikó – Molnár-Tamus Viktória Gabriella

**STUDENTS' CULTURAL CONSUMPTION AND ATTITUDE TOWARDS ARTS AT
DEBRECEN REFORMED THEOLOGICAL UNIVERSITY**

Kulcsszavak: arts education, attitude, cultural consumption, professional socialization, teaching profession

In recent years, the number of researches and publications related to arts education has increased significantly (Kolosai, 2013; Kárpáti, 2018; Váradi, 2020). Already Dewey (1934) considered the acquisition of artistic experience essential in the development of children's reception competencies. According to Falus (2004), teaching profession requires special knowledge and practical experience. The aim of our research is to examine the personality and value-forming effects of arts education among our students taking part in primary school teacher training. Data were collected with a self-developed self-completed online questionnaire in the first term of the 2020/2021 academic year. We wanted to find answers to the following questions. What motifs can be identified in career choice? How do they change? How do differences in the chosen field of education relate to attitudes towards arts? Our basic hypotheses were the following. Family and school influences play a significant role in choosing a profession. Cultural consumption habits are not or hardly different from those of the age group. In the process of career socialization, profession-specific motifs come to the fore. Emotional-social determinants are important in career motivation. In our presentation we would like to present the results so far, which show that intrinsic motifs dominate in career choices, cultural consumption habits meet our hypotheses and artistic activity also characterizes the sample.

Réti Tamás

ZENEPEDAGÓGIAI INFORMÁCIÓFORRÁSOK A XX. SZÁZAD ELSŐ FELÉBEN

Kulcsszavak: zenetörténet, zenepedagógia, zenepedagógiai sajtó

A XX. század első felében a magyar zenei nevelés és zenepedagógia expanziója figyelhető meg, ami a zeneoktatási intézmények, valamint a zenét tanuló növendékek és zenetanárai létszámában manifesztálódik. Ezen kívül figyelemreméltó azon írások és publikációk számának szignifikáns elmozdulása, amik középpontba helyezik a magyar zenekultúrát, valamint a zeneoktatás gyakorlati kérdéseit. Jelen előadás célja, hogy rávilágítson a XX. század első felében megjelent magyar zenei folyóiratok azon tartalmaira, amik hozzájárultak a hazai ének és hangszeres zenetanárok sokrétű pedagógiai és szakmai munkájához. Az előadás során bemutatásra kerülnek azon primer források alapján keletkezett kutatási eredmények, amik befolyásolták a zenetanári szakma professziójában elindult markáns változásokat: szakmai diskurzus aktuális pedagógiai és didaktikai problémákról; zenetörténeti és zeneelméleti kutatások publikálása; a magyar zenei élet kiemelkedő alakjainak ismertetése; beszámolók országos zenei eseményekről. A kutatás elsődleges és másodlagos forrásokra épült. A vizsgálódás során célunk, hogy történeti megközelítéssel a forráselemzésbe bevont folyóiratokon keresztül képet kapjunk a korabeli zenepedagógiai sajtóban publikáló meghatározó szerzők összetételéről, valamint a megjelent cikkek témáiról. A kutatás forrásbázisát a Magyar Zenei Archívum adatbázisában található folyóiratok digitalizált számai adták.

Habinyák Erzsébet

AZ ALTERNATÍVÁK SZEREPE AZ ÓVODAI NEVELÉSBEN VILÁGJÁRVÁNY IDEJÉN

Kulcsszavak: óvodai nevelés, alternatív pedagógiai programok, innovatív módszerek és eszközök

A kutatás a bihar megyei magyar alternatív pedagógiai programmal működő óvodák oktatási-nevelési nehézségeinek vizsgálatát tűzte ki célul világjárvány idején. Arra kerestem a választ, hogy a megváltozott helyzet milyen nehézségeket és markáns változásokat eredményezett az óvodai nevelésben. Feltételezésem szerint az óvodai távoktatás új alternatív módszerek és eszközök alkalmazását tette szükségessé.

Vizsgálatom során a kvalitatív, kvantitatív és dokumentumelemzés módszereket ötvöztem. Megvizsgáltam a hatályban lévő jogszabályokat, összesítettem, kiértékeltem az óvodapedagógusokkal készített kérdőíves felmérést és feldolgoztam a készített mélyinterjúk tartalmait.

Az eredmények egyértelműen alátámasztották a felállított hipotézist, mely szerint a pedagógusok innovatív módszereket és eszközöket alkalmaztak, a szülők felelőssége és szerepe is felerősödött.

Forrás:

- Brezsnjányszky L. (2004). Alternatívok és alternatívák Az alternatív iskolák értelmezéséhez. Új Pedagógiai Szemle, 54 (6), 28-33
- Barna G. (2020). A koronavírus Erdélyben kutatásjelentés
- <http://statisztikak.erdelystat.ro/uploads/files/a-koronavirus-erdelyben-iii-27042020-1587969559.pdf>
- Holle A. (2020). Oktatási rendszerek az új koronavírus járvány idején. Információs szolgálat, 10
- https://www.parlament.hu/documents/10181/4464848/Infojegyzet_2020_10_oktat as_
- Langerné B. J. (2011). Az alternativitás értelmezési lehetőségei és megjelenése az oktatásban és a pedagógusképzésben. Új Pedagógiai Szemle, 12, 92-105.
- Pusztai G. – Márkus Zs. (2017). Szólföldön magyarul, Debrecen, Egyetemi Kiadó

Csonka Sándor

**A FÉNYSZENNYEZÉS CSÖKKENTÉSÉNEK ÚJ PERSPEKTÍVÁJA – PEDAGÓGIAI
MÓDSZEREK A TERMÉSZETES SÖTÉTSÉGGEL KAPCSOLATOS ELLENÉRZÉSEK
MÉRSÉKLÉSÉRE**

Kulcsszavak: fényszennyezés, sötétség, éjszaka, félelem, pedagógia

Az éjszakai sötétséggel kapcsolatos félelmeknek egyértelmű szerepe van a veszélyhelyzetek elkerülésében. Ugyanakkor az evolúciós megszaladás elméletből (Fisher, 1930) kiindulva megállapítható, hogy ez a genetikailag kódolt félelemérzet a fényszennyezés közvetett oka is lehet. A sötétséggel kapcsolatos túlzott félelem érzetünk a mesterséges fények fokozott és káros használatát is eredményezheti napjainkban. Habár ezen félelmek teljes eltörlésére nincs lehetőség és ez nem is lenne kívánatos, az éjszakai sötétséggel kapcsolatos pozitívabb attitűdök kialakítására vannak pedagógiai módszerek, amelyek a jövőben a fényszennyezés mértékének csökkenését is eredményezhetik. Az előadásban, szakirodalmak alapján bemutatásra kerül az éjszakával kapcsolatos félelmek néhány fontos pszichológiai sajátossága (pl: Li et al., 2015; Mooney et al., 1985), valamint a sötétséggel kapcsolatos diszkomfort érzetek csökkentésének pedagógiai lehetőségei (pl: Servera et al., 2020; Metaxa, 2019; Szakall, 2012; Mikulas et al., 1985). Ez utóbbi kapcsán a csillagászati oktatás, a sötétben való terápiás játékok, az éjszakai tábori programok és a virtuális valóságok pedagógiai lehetőségei kerülnek majd a fókuszba, amelyek ebben a relációban kevésbé ismertek hazánkban. A szakirodalmak ismertetésén túl, oktatókkal készült kvalitatív interjúk eredményei is bővítik a pedagógiai módszereket (pl: barlangi túrák, érzékszervi játékok bemutatása). Az előadás célja, egy újszerű megközelítést adni a fényszennyezés problémájának kezelésére, amelyhez bőséges és hatékonyan alkalmazható oktatási anyag kerül bemutatásra.

Assel Stambekova

COVID-19 AND FAMILIES' ROLES IN CHILDREN'S REMOTE LEARNING EXPERIENCES DURING THE PANDEMIC: A CASE STUDY FROM KAZAKHSTAN AND HUNGARY

Keywords: remote learning, COVID-19, families, home learning environments, case study

COVID-19 outbreak from March 2020 forced schools globally to close. As a result, home environments and families became educational providers for students. This qualitative case study documents three Kazakhstani and Hungarian families' remote learning experiences during lockdown from March 2020 to March 2021. It seeks to advance our understanding of families' roles in their children's remote English language learning experiences. Next, it aims to explore what schools and teacher communities can learn from homeschooling experiences in reaching their students online. Third, it studies how student learning leverages home and school community settings as funds of knowledge. I employed Zoom videoconferencing for qualitative data collection and CAQDAS for thematic coding to analyse parental responses. Preliminary findings of this study show that: a) parental role in their children's remote learning has shifted from caregivers to teachers; b) families' socioeconomic status is linked to children's learning opportunities and losses during the COVID-19 outbreak; c) some families struggled with providing pedagogical and content knowledge to their children. Implications of these findings suggest that while some families enjoy school closures and their children's remote learning experiences, others report their children had to struggle with social isolation, poor learning outcomes and increased parental demand for employment and caregivers' responsibilities.

Hegedűs Judit – Barnucz Nóra

KIHÍVÁSOK A PANDÉMIA IDEJÉN A RENDÉSZETI FELSŐOKTATÁSBAN

Kulcsszavak: Rendészeti felsőoktatás, Digitális oktatás, Koronavírus, Kreatív Tanulási Program

A koronavírus-betegség (COVID-19) okozta járvány miatt a felsőoktatásban távoktatást vezettek be, amely az oktatástechnológia gyors fejlődése következtében többnyire akadálymentesen történt, míg annak hatékonyságáról jelenleg kevés ugyanakkor változó információ áll rendelkezésünkre. Ebből adódóan a digitális oktatás hatékonyságának vizsgálata napjaink releváns témája, melyhez a Z generáció megváltozott tanulási szokásai is hozzájárulnak, amit az Nemzeti Közszerológati Egyetem (a továbbiakban: NKE) Kreatív Tanulási Programja is előtérbe helyez.

A kvalitatív kutatás célja a távoktatással kapcsolatos tapasztalatok feltérképezése az NKE oktatóinak bevonásával (n=10). Félig strukturált interjúval vizsgáltuk, hogy a rendészeti felsőoktatásban dolgozó kollégák hogyan élték meg ezt az időszakot, milyen nehézségeket fogalmaztak meg, mennyire tudták a rendészeti képzés speciális jellegéből adódó feladatokat elvégezni. Azt feltételezzük, hogy az oktatók a távoktatás kihívásaira kevésbé voltak felkészültek, a legtöbb problémát a technikai ismeretek hiánya okozta.

Az eredmények alapján a kollégák kevésbé érezték magukat felkészültnek a digitális átállásra, leginkább autodidakta módon igyekeztek „felzárkózni a feladathoz”. Didaktikai szempontból kihívást jelentett számukra a hallgatók motiválása, aktivizálása. Ebből adódóan fontosnak tartják a szakmai támogatást az oktatói munkájuk megújítása érdekében.

Farkas Julianna - Benkei-Kovács Balázs

**A HUNGARIKUMTÓL A HELYI ÉRTÉKEKIG: ELMÉLETI ALAPOKRA ÉPÜLŐ EMPIRIKUS
KUTATÁS FÓT, GÖD ÉS VÁC TELEPÜLÉSEKEN**

Kulcsszavak: közművelődés, helyi értéktárak, kvalitatív vizsgálat, örökséginterpretáció, hungarikumok

Előadásunk a helyi értékekhez kapcsolódó lakossági nézetek és érzelmi viszonyulások vizsgálatát feltáró kutatási program első szakaszának eredményeit mutatja be. Ebben a periódusban a szakirodalmi háttér feldolgozása és a vizsgálat kvalitatív paneljének elkészítése valósult meg. A kutatás célja alkalmazott jellegű, a helyi közművelődési szakemberek bevonásával az értéktárak kapcsán fejlesztési javaslatokat kívánunk megfogalmazni. A kutatás újdonsága, hogy interdiszciplináris módon kapcsolja össze a nemzeti értékpiramis és a Hungarikumok rendszerét (2012.évi XXX. törvény) az örökséginterpretáció (Silvermann and Ruggles, 2007; Assmann, 1991), valamint a kultúra és az érzelmek kapcsolatához kötődő elméletalkotók (Russel, 1980; Shimp és tsi. 1994.) munkásságával.

A hazai empirikus kutatások számbavételét követően (Péli–Némediné–Tóth, 2015 és Kis–Pesti, 2015) a kvalitatív vizsgálat során egy lakossági (n=27) és egy szakértői (n=6) interjúsorozat eredményeit az Atlas.ti szoftverrel dolgoztuk fel. A félig-strukturált, rétegzett mintavételen alapuló interjúsorozat eredményei alapján megállapíthatjuk, hogy a hungarikum lakossági értelmezése nem homogén, a többségében megjelenő pozitív érzelmi viszonyulások ellenére sem. Kiemelt eredmény, hogy a lokális értékek feltárása kapcsán sajátos települési mintázatokot tártunk fel, összekapcsolódva városi legendákkal és értékfejlesztési javaslatokkal, melyeket egyéni beállítódások árnyalnak. A szakértői interjúk révén az értéktárak kapcsán megjelenő helyi közművelődési mechanizmusokba nyújtunk betekintést.

Herpainé Lakó Judit

**A MUNKAHELYI EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS ÉS SPORT VIZSGÁLATA A FELNŐTTKORI
TANULÁS ÉS ISMERETSZERZÉS SZEMSZÖGÉBŐL**

Kulcsszavak: munkahelyi egészségfejlesztés, sport, munkavállaló, munkaadó, nonformális képzés

A felnőtt életszakasz jelentős részét, közel egyharmadát a munkahelyen töltik az emberek, egyre gyakrabban ülőmunkát végezve. A munkahelyi inaktivitás mellett a szabadidőben is a passzív tevékenységet választja a lakosság jelentős része, ennek következményeként egyre nagyobb számban találkozunk az életmódfüggő betegségekben szenvedőkkel (Vitrai–Varsányi,2015;Simon,2009;Harsányi,2011;Ács és mtsai,2011). Az egyén felelőssége és a munkáltató érdeke egyaránt, hogy minél több ismerettel, információval és lehetőséggel ismerkedjen meg a munkavállaló az egészséges életmód és a sport területén. Az ismeret- és motivációhiánnyal rendelkezők köre a munkahelyi egészségfejlesztés kiemelt célcsoportja.

A kutatás célja feltárni, hogy milyen tényezők gátolják a felnőtteket az egészséges életmóddal és a rendszeres sportolással kapcsolatos ismeretszerzésben, az eredmények birtokában hogyan lehet hatékonyabbá tenni a munkahelyi egészségfejlesztést és szemléletformálást.

A mintát (N=448) olyan munkavállalók adták, akik nem sportoltak és munkahelyükön nincs egészségfejlesztési kezdeményezés. Kérdőíves kikérdezésünk eredményei alapján elmondható, hogy a válaszadók 67%-a szívesen venne részt olyan foglalkozásokon, nonformális képzéseken, tanfolyamokon, amelyek az egészséges életmód elméleti és gyakorlati ismereteivel foglalkoznak. 53%-a szeretne elkezdni sportolni, de nincs megfelelő ismeretük (71%), közösség, társaság (50%), lehetőség (46%) kínálat (45%), amely mentén belevágnának a rendszeres testedzésbe. Eredményeink hasznos módszertani javaslatokra és következtetésekre adnak lehetőséget.

Váradí Judít – Józsa Gabriella – Szűcs Tímea – Láda Júlia

AZ ONLINE TÉR MEGJELENÉSE A MŰVÉSZETI OKTATÁSBAN

Kulcsszavak: művészeti oktatás, online oktatás, zeneoktatás

A járványhelyzet miatt a művészetoktatás hagyományos modellje digitális kultúrával egészült ki, amely a módszertan alapos átgondolását tette szükségessé. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a hatékony művészeti oktatás alapja a személyes jelenlét, hiszen érzetet, mozdulatot nem lehet távoktatásban csupán verbális keretek között tanítani. Mégis felmerül a kérdés, hogy az elmúlt hónapok alatt kialakított „jógyakorlatokat”, kreatív ötleteket, tanári motivációstratégiákat, az online segédanyagokat hogyan lehet adaptálni egy korszerű művészetoktatási rendszer keretei közé.

A Debreceni Egyetem Neveléstudományi Doktori Program és a Zeneművészeti Kar Művészetpedagógiai Kutatócsoportja 2020 őszén indított új kutatást, amelyben az online művészeti oktatás hatását, valamint a kultúrafogyasztás új megjelenési formáit vizsgálja. Ennek mérésére a vírushelyzetre való tekintettel online kérdőívet készítettünk. A zárt és nyitott kérdéseket tartalmazó mérőeszközt a kényelmi mintavétel módszerével vettük fel. A kutatás mintáját a zeneművészeti oktatás bármely szintjén tanító vagy oktató kollégák töltötték ki (N=352). A kérdőív alapján faktoranalízis (KMO=0,810) segítségével négyféle oktatói attitűdöt azonosítottunk a digitális oktatásban, melyek reliabilitása a kutatás szempontjából megfelelőek. Várakozásunk szerint a vizsgált dimenziók mentén kapott eredmények hozzásegítenek a digitális oktatás helyzetének és lehetőségeinek feltérképezésére a művészeti oktatásban.

Sándor-Schmidt Barbara

**POSSIBLE IMPLICATIONS OF THE EVERYONE IS INTELLIGENT IN DIFFERENT WAYS
(EIDW) METHOD**

Keywords: Intelligences, Project Spectrum, Pre-school

Throughout my doctoral research (from fall 2015 to spring 2021) I am focusing on possible pre-school implementations of the Gardnerian theory. My work is built on one of the US „Project Zero” Project Spectrum methods, it is called EIDW (Everybody is Intelligent in Different Ways). I adopted games and activities in different locations in the Carpathian Basin and observed different children’s intelligence profiles. I also investigated pre-schoolteachers. My overall research contains 72 pre-schoolteachers’ intelligence profiles, 51 individual profiles from Croatia and 21 individual profiles from the Ukraine. The investigation is based on the MIPQ III, IV. (Multiple Intelligences Profiling Questionnaire), a five-point Likert scale self-assessment questionnaire. It also contains 25 program assisted multicoded data analyses, which focus on pre-schoolers’ multiple intelligences. I examine the multicoded data using a computer program (ATLAS.ti). While coding, I focus primarily on the emotional manifestations of children. I use the FACS (Facial Action Coding System) to observe the components of the action units of basic emotions. The codes have been validated by intracoding, calculated with a Cohen’s Kappa. In the implementation of the convenience targeted-layered quality sampling procedure, the element of accessibility played a dominant role. The issue of accessibility of research venues, the host institutions greatly influenced my sampling strategy.

Váradí Judit – Péter Csaba

A HANGVERSENYLÁTOGATÁS ÚJ FORMÁI A DIGITÁLIS TÉRBEN

Kulcsszavak: online kultúrafogyasztás, pandémia, online hangverseny, élőzenei esemény

A hangversenyeket időközön átívelő közösségi térként tudjuk értelmezni (Váradí, 2019). A zenei események tradicionális helyszíne a hangversenyterem. A világvjárvány idején a kulturális fogyasztás új formái alakultak ki, azonban az előadói és hallgatói tér megváltozása a zenei élményt is befolyásolja. Jelen tanulmányunk az „Online tér megjelenése a művészeti oktatásban” kutatás része, amely a zeneművészet területén oktatók „hangversenylátogatásának” megváltozott szokásait vizsgálja. Korábbi tanulmányok rámutattak (Tófalvy 2011, 2020), hogy a digitális platformok egyre nagyobb teret nyernek és az internet valójában egy új helyszínt kínál a közönség és az előadó kapcsolatának. Kérdőíves felmérésünkben 134 zenetanár vett részt. A minta egy olyan réteg véleményét mutatja meg, akik jól ismerik a témát (Váradí, 2021). A válaszadók többsége az online hangversenyek gazdag kínálata és kényelme ellenére várja a hangversenylátogatás megszokott formáit és visszatérve a fizikai közös terekre mégis az élőzenei események élményét választják.

Forrás:

- Tófalvy T.(2011): „Zenei közösségek és online közösségi média.” In Tófalvy Tamás, Kacsuk Zoltán & Vályi Gábor (szerk.) Zenei hálózatok. L’Harmattan Kiadó, 11–40.
- Tófalvy T.(2020): Zenekari hitelesség és online hűség az online térben. <https://core.ac.uk/download/pdf/334425545.pdf>
- Váradí J.(2019): A zenehallgatás társadalmi dimenziói. In: Váradí, J. (szerk.) Zenepedagógiai kutatások. Debreceni Egyetem. 115-138. DOI: 10.5434/9789634902171/4
- Váradí J.(2021): New Possibilities in Cultural Consumption. CEJER. Vol.3. No.1.

Dezső Renáta Anna

MULTIPLE CRITIQUES OF MULTIPLE INTELLIGENCES (MI)

Keywords: multiple intelligences, critiques, overview

Howard Gardner, the John H. and Elisabeth A. Hobbs Professor in Cognition and Education at the Harvard Graduate School of Education received the 2020 Distinguished Contributions to Research in Education Award, the premier honor from the American Educational Research Association – in the very year when his alma mater celebrated its centennial. Professor Gardner, whose academic career started as that of a psychologist, received this award for his outstanding achievement and success in education research concerning his theory of multiple intelligences– MI, which suggests that human intelligence should be differentiated into modalities, rather than be accepted as a general ability.

Although the gardnerian theory is well-known, accepted and applied in everyday educational venues world-wide, it has met several critical comments throughout the past four decades. The aim of my presentation is to give an overview of these critiques for the educationalist audience applying MI theory. In this contribution I do not intend to interpret the birth, the characteristics, the possible educational adaptations, or the actualities of MI – as I have done so in my previous work. I am referring to the concept of intelligences in this talk, using plural, due to the theorist’s initial intentions. My analysis outlines the main sources of relevant international literature in order to widen the related professional horizon of educationalists about the critical phenomena related to MI.

Szalai Tamás – Mike Ádám – Radócz Miklós József

A DIGITÁLIS ZENEMŰVÉSZETI OKTATÁS ELŐNYEI ÉS HÁTRÁNYAI

Kulcsszavak: digitális oktatás, zeneművészeti oktatás, Covid-19

A jelenleg is tartó világjárvány a mindennapi élet számos területét érintette. A tömeges fertőzés megelőzése érdekében a kormányok közigazgatási intézkedéseket hirdettek a társadalmi interakciók korlátozására. A jelenléti oktatást hol betiltották, hol pedig csak részlegesen, illetve szigorú szabályoknak megfelelően valósulhatott meg. A kötelező digitalizációs átalakulás egyik leginkább érintett szegmense a zeneművészeti oktatás, amelyet idáig el sem tudtunk volna képzelni online formában (Váradi, 2021). A megváltozott zenei oktatás rendkívül nehéz akadályokat állít a diákok és a tanárok elé nap mint nap (Czékmán, 2019). Az Online tér megjelenése a művészeti oktatásban kutatás részeként vizsgálatunk célja az új típusú oktatási forma tapasztalatainak feltárása a hazai és külföldi alap-, közép- és felsőfokú zenepedagógusok és zeneoktatók körében. Az adatok rögzítése online kérdőív segítségével valósult meg, amelyet összesen 352-en töltöttek ki. A megkérdezettek vizsgálatunkban nyitott kérdésként válaszoltak arra, hogy milyen előnyeit, illetve milyen hátrányait tapasztalták a digitális oktatásnak. Az összegyűjtött adatok kvalitatív elemzéséhez MAXQDA szoftvert alkalmaztunk. A zenetanárok legnagyobb része a digitális oktatás negatívumait emelte ki. A pozitív válaszok tekintetében a digitális kompetenciák fejlődését, illetve a diákok önállóságra nevelését említették.

Gréta Ábrahám

**EXAMINING GARDNER’S INTERPERSONAL AND INTRAPERSONAL INTELLIGENCES IN
THE LIGHT OF THE CONTINENTAL EDUCATION SYSTEM**

Kulcsszavak: multiple intelligences concept, inter- and intrapersonal intelligences, pre-school education

The subject of my research is the investigation of the possible manifestations of inter-, and intrapersonal intelligences, as part of Gardner's theory of multiple intelligences. The aim of my research is to present how socialization in the education system affects children’s inter-, and intrapersonal intelligences. According to my hypothesis the closed nature of socialization and spontaneous learning processes in the continental education system do not allow for a positive influence on children's social skills. The research results support that a child who is less able to mobilize his/her inter-, and intrapersonal intelligences may not be able to apply these aspects properly in the continental education system. During the survey on the relationship between continental education system and social skills, I ensured validity by using different techniques and resource groups. I used a sociometric questionnaire, a questionnaire exploring the characteristics of socio-community characteristics, a questionnaire exploring the family background characteristics, and an observation method involving pre-schoolers and pre-school teachers in the Hungarian-language pre-school environments of Vojvodina (Magyarkanizsa), Serbia. I conducted my research from fall 2019 to spring 2021.

Tímea Preisendörfer

FOCUSING MULTIPLE INTELLIGENCES DURING THE ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE TEACHING-LEARNING PROCESS ON ELEMENTARY SCHOOL LEVEL

Keywords: multiple intelligences, EFL teaching-learning process, elementary schools

My research seeks to answer how Gardner's multiple intelligences appear in the teaching-learning process of EFL in elementary schools in Hungary. I set up three hypotheses. According to my first hypothesis educators teaching English in lower grades do not know MI theory (1). My second hypothesis suggests that although they are not conscious of the existence of the theory, they apply it instinctively (2), where as in my third hypothesis I claim that learning groups where the teacher knows and applies the theory, pupils learn the curriculum requirements / acquire languages skills more effectively (3). Within my research, which was carried out between fall 2019 and spring 2021 I analyzed questionnaires based on the responses of 72 main educators, performed a secondary analysis of a related master thesis, and conducted three in-depth interviews – in this way crystallizing my results with quality assurance, in other words I carried out a qualitative research with triangulation. According to my results more than half of the respondents are familiar with the theory, and educators instinctively mobilize intelligences. Pupils where the educator consciously applies the theory gained deeper knowledge.

Heléna Endródi-Kolip

TRACING MULTIPLE INTELLIGENCES IN NURSERY EDUCATION

Kulcsszavak: multiple intelligences, nursery, educators' intelligence profile

The aim of my pilot research is to assess Gardner's multiple intelligences (MI), the ones that may be recognized and observed among children attending nursery school and their educators, especially with respect to educators' intra-, and interpersonal intelligences. Furthermore, I examine whether MI theory may be adapted to nursery aged children taking into account their age specifics. Also I investigate whether MI is compatible with the principles and the organisational setting of nursery education.

The research takes place in Szászvár, Hungary, at Bóbita Nursery. I record the intelligence profile of early childhood educators with an intelligence profile test compiled by Armstrong – Dezső. I observe young children in their daily nursery activities. I conduct a questionnaire survey among the parents of the children involved aiming at defining the personality traits they expect from nursery educators – this way deducing intelligences that parents consider being important during the process of institutional child care.

Basically, with continuous detection, children are placed in situations during their nursery life where we may trace each of their intelligences by observing their behavior. The relevance of interpersonal and linguistic intelligence may be demonstrated as personality factors of early childhood educators. My present study is a preliminary, pilot study of a subsequent research in which I examine whether MI theory and practice may be applied in nursery age-groups without compromising the cornerstones of the concept of nursery work.

Kocsis Zsófia

**HALLGATÓI MUNKAVÁLLALÁS A COVID 19 IDEJÉN- A JÁRVÁNYÜGYI HELYZET
HATÁSA A FIATALOK TANULÁS MELLETT MUNKAVÉGZÉSÉRE**

Kulcsszavak: hallgatói munkavállalás, diákmunka, koronavírus, COVID19, lemorzsolódás, felsőoktatás

Az utóbbi évtizedekben növekvő tendencia jellemző a hallgatók munkavállalására, azonban a COVID-19 járvány új kihívások elé állította a világot, az intézkedések a diák munkavállalókat is érintették. Célunk a járványügyi helyzet hallgatói munkavállalásra gyakorolt hatásának, valamint a hallgatói rizikócsoporthoz való azonosításának azonosítása. Oktatókutatási szempontból fontos kérdés, hogyan befolyásolja a fennálló helyzet a hallgatók tanulmányi elkötelezettségét? Lehetséges, hogy a hallgatók megszakítják a tanulmányaikat, mert diákmunka nélkül nem képesek finanszírozni a tanulmányaikat? Az online kérdőíves kutatás során olyan felsőoktatási hallgatókat kerestünk, akik az utóbbi egy évben munkát vállaltak (N=235). A járvány következtében a hallgatók 24%-a egy ideig nem dolgozott, míg negyedüknek nem volt hatással a munkavállalásukra. Korábban a hallgatók 9%-a már szakította meg a tanulmányait, azonban a járvány ideje alatt a hallgatók 22%-a fontolgatta a passzíváltatást. Ténylegesen néhány hallgató szakította meg a tanulmányait a következő szemeszterben, akik a passzíváltatás okaként főként személyes és intézményi okokat neveztek meg. Az okok között szerepelt, hogy a gyakorlati oktatást nem tudták megvalósítani, megterhelő volt minimális kontakttal folytatni a tanulmányaikat, a szakmai fejlődéshez egy félévre van szükségük. Bár eredményeinkből nem vonhatunk el egyértelmű következtetéseket, viszont arra hívják fel a figyelmet, hogy az intézmények, az oktatók szerepvállalása, a gyakorlati oktatás minősége bizonyos esetekben döntő jelentőséggel bírhat a tanulmányok megszakításában.

Kerekes Rita – Kiss Julianna

CSOPORTOS ZENEI ÓRÁK AZ ONLINE TÉRBEN

Kulcsszavak: zeneoktatás, online zeneoktatás, csoportos zenei órák

A korábbi években a zeneoktatással és digitális világgal kapcsolatos kutatások inkább az IKT-eszközök alkalmazására összpontosítottak (Szabó 2018), az online tér nyújtotta lehetőségek ritkábban kerültek a vizsgálódás célkeresztjébe (V. Szűcs 2014, Benedek 2020, Ruippo 2003). Míg a hangszerstanulásban az egyéni képzésforma dominál, addig a kórus-, szolfézs, zeneelméletoktatás csoportos formában valósul meg. A 2021-ben elérhető, videóműködésre alkalmas felületek egy időben egy beszélő megszólalását támogatják, a csoportos zenei foglalkozások legfontosabb jellemzője viszont a közös zenélés. Feltételeztük, hogy a zeneoktatás áthelyeződése az online térbe negatív hatással volt a csoportos órák eredményességére. Az "Online tér megjelenése a művészeti oktatásban" kutatás részeként előadásunkban 352 pedagógus online kérdőívben adott válasza alapján a csoportos zenei foglalkozások megvalósulását vizsgáljuk. Eredményeink alapján a csoportos foglalkozások online megvalósítása új tevékenységtípusok alkalmazására készítette a pedagógusokat. A 2021 tavaszán előrevetített kép alapján feltételezhető, hogy az online tér a jövőben is része marad az oktatási folyamatnak. A kutatás eredményei hozzájárulhatnak a zenei információátadás a digitális világ lehetőségeivel való színesebbé tételéhez.

Forrás:

- Benedek, M. (2020). A kevert (online és offline) módszerű hallásképzés lehetőségei: egy kutatás eredményei.
- Szabó, N. (2018). A cél szentesíti az (IKT-)eszközt a zeneoktatásban?
- Ruippo, M. (2003). Music Education Online
- V. Szűcs, I. (2020). Zeneoktatás online? - Lehetőségek és korlátok

Kerekes Jenő

**„TUDOMÁNY ÉS TECHNOLÓGIA AZ ÉLETEDBEN” FEJLESZTŐ PROGRAM A
TERMÉSZETTUDOMÁNYI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉBEN**

Kulcsszavak: kompetenciafejlesztés, kiegészítő oktatás, extrakurrikuláris tevékenységek

A hatékony feladat- és problémamegoldási gondolkodásmód kialakítása a természettudományi és technológiai kompetenciafejlesztés elengedhetetlen velejárója, és az extrakurrikuláris tevékenységek alkalmazásával kiválóan fejleszthető. Az eredményesség kutatások is rávilágítanak az extrakurrikuláris tevékenységek pozitív hatására (Bocos, 2017; Albulescu, Horatiu, 2018, 2019; Dolin, 2015; Cristea, 2017, Pusztai, 2015, Barabás, 2019, 2020, Kerekes, 2018, 2020).

Romániában a Gyermekek Palotája iskolán kívüli extrakurrikuláris tevékenységeket nyújtó intézmény, ingyenes kiegészítő oktatást biztosít számtalan tevékenységi területen, így természettudományi és technológiai kompetenciák fejlesztéséhez hozzájáruló programokat is szolgáltat. Kutatásunkban a Gyermekek Palotája természettudományos kompetenciák alakítását célzó „Tudomány és technológia az életedben” fejlesztő programban résztvevő Kovászna megyei hatodik osztályos 150 tanuló vizsgálati eredményeit ismertetjük. Elő és utómérést végeztünk, kísérleti és kontrollcsoportban.

A programban résztvevő diákok a fejlesztő program hatására jobb eredményeket értek el az utómérés során és az országos kompetenciamérés során is jobban teljesítettek.

Major Enikő

**NEVELÉS, KAPCSOLATTARTÁS ÖSSZEANGOLÁSA A SZÜLŐK PERSPEKTÍVÁJÁBÓL-A
VALLÁSSÓSSÁG TÜKRÉBEN**

Kulcsszavak: vallásos nevelés, együttműködő nevelés, gyermekkel eltöltött közös tevékenység

A vallásos nevelés összefüggéseinek vizsgálata nemzetközileg tágabb, hazai viszonylatban szűkebb kutatási irány, azonban elmondható, hogy a vallásos nevelés dinamikusan fejlődő kutatási terület (Pusztai 2020). A sikeres és hatékony iskolai munka egyik fontos kulcstényezője az oktatási-nevelési intézmény partnerközpontú működése, amely a családdal való együttműködéssel valósulhat meg, melyre hatással lehet a nevelésben résztvevők vallási identitása.

Dolgozatunkban arra kerestük a választ, mennyire egyeznek meg a szülők és pedagógusok nevelési értékei az egyházi fenntartású iskolákban, segíti-e a szülőket vallási identitásuk abban, hogy tudatosan és megfelelően beosztott idővel fordítsanak figyelmet gyermekükre.

A kutatást tizenhat, Tiszántúlon működő egyházi fenntartású iskolába járó negyedik osztályos tanulók szülei körében végeztük el papír alapú kérdőív segítségével.

A kapott eredmények alapján alátámaszthatjuk a szakirodalmi adatokat, miszerint főként magasabb iskolai végzettséggel rendelkező, önmagukat egyházasan vallásosnak soroló szülők választják gyermekeik számára a felekezeti iskolákat, hozzáátéve, hogy az iskola nevelési értékeivel megegyezik a nem vallásos szülők nevelési elve is, azonban a gyermekükkel közösen eltöltött tevékenységekre az inkább vallásosak tudják megfelelően fordítani az idejüket, figyelmüket.

Hecker Henrietta

LEVÉLTÁR-PEDAGÓGIA (ÉS MÚZEUMPEDAGÓGIA) A JÁRVÁNY IDEJÉN

Kulcsszavak: közgyűjtemény, digitális tartalomfejlesztés, projektervezés, intézményi együttműködés

2020 márciusától a közgyűjteményeknek alapjaiban kellett átgondolniuk a közoktatási intézmények fogadásának lehetőségeit, módszereit. A védekezés részeként foganatosított zárások sok más, közvetlen emberi kapcsolattartáson alapuló szektorhoz hasonlóan megfosztották a múzeumokat és a levéltárakat a közvetlen eléréstől. Ebben a szituációban kellett arra választ adnunk, hogy a kieső foglalkozásokat, a meglévő kiállításainkat hogyan adaptálhatjuk online felületekre. A múzeumpedagógusok, levéltár-pedagógusok munkájukat eddig a jelenléti oktatáshoz hasonlóan, 45-180 perces foglalkozások, projektnapok vagy táborok keretében végezték, melyek során közvetlen kapcsolatot építettek ki a diákokkal levéltárakban, múzeumokban. Így nemcsak a tematika, de maga a környezet is segítette a közgyűjteményi pedagógus munkáját. E két fontos referenciapont pótlása komoly nehézségeket okozott.

Kutatásomban és esettanulmányomban a Kapocs összközgyűjteményi online kiállítás résztvevői által kitöltött kérdőív segítségével arra a kérdésre keresem a választ, hogy milyen nehézségekbe ütközött számukra a foglalkozások online térbe költöztetése és a foglalkozások új módon történő lebonyolítása. A kutatás releváns információkkal szolgálhat az online térben történő hatékonyabb közművelődési tevékenység végzésének módjára vonatkozóan. Az így levont tapasztalatok, következtetések újabb projektek folyamataiba forgathatók vissza, továbbá hasznosíthatók a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégiával kapcsolatban is.

Szentes Erzsébet – Horváth Zsófia Irén – Harangus Katalin

**TANÁRKÉPZŐS HALLGATÓK TANÍTÁSSAL, PEDAGÓGUSI PÁLYÁVAL KAPCSOLATOS
NÉZETEI**

Kulcsszavak: tanár-fogalom, hallgatói nézetek, tanárképzés, tanítás

A Sapientia EMTE Tanárképző Intézete azoknak a hallgatóknak a pszichopedagógiai képzését vállalja fel, akik az egyetemi szakjuknak megfelelő szakképzettség megszerzése mellett el szeretnék sajátítani a tanári pálya gyakorlásához szükséges szaktudást és didaktikai kompetenciákat is. Intézetünk egyik alapvető feladatának tekinti, hogy hatékonyan szolgálja a hallgatók szakmai fejlődését, szem előtt tartva azt a tényt, hogy az oktatás színvonala nagy mértékben a pedagógustól is függ.

2015 óta végzünk méréseket a pedagógusjelöltek körében, azzal a céllal, hogy a kapott eredmények elemzéséből levonható tanulságokat hasznosíthassuk a különböző szakirányokat lefedő tanárképzésben. A 2020/21-es tanévben 147 első éves, tanárképzős hallgató (16 alapképzés) vett részt az idei első mérésben. Ennek részét képezte a tanár-fogalom feltárása a tanárképzős hallgatók tanítással, pedagógusi pályával kapcsolatos nézeteinek vizsgálata. Az első éves hallgatók véleményét a jó tanárok ismérveiről, a pedagógusi pálya jellemzőiről, saját tanulási motivációjukról kérdőíves módszerrel vizsgáltuk. Az előadás a kutatás koncepcióját, eredményeit és tanulságait mutatja be. Az eredmények jól hasznosíthatók a tanárképzésben, és újabb vizsgálatok megtervezésében.

Molnár Attila Károly

FOGVATARTOTTAK TANULÁSA – COVID ELŐTT ÉS UTÁN

Kulcsszavak: tanulás a börtönben, tanulástámogatás, reintegráció

Az új évezred paradigmaticus változást hozott a tanulás minden formájában, így a felnőttek tanulásában egyenlő értéként tekintünk a formális, a nem-formális és az informális tanulásra. Az egész életen át tartó tanulást a társadalmi-gazdasági fejlődés hajtóerejeként definiálhatjuk, elfogadva az Európai Unió azon állítását, mely szerint az egyéneknek a készségeiket, képességeiket a lehető leghatékonyabb módon kell, hogy kihasználják, függetlenül attól, hogy ezeket hol, mikor és milyen körülmények között sajátították el (European Commission, 1996; Commission of The European Communities, 2000). Mivel a felnőttkori tanulás általánosan függ az egyén élethelyzetétől, a társadalmi körülményeitől, ez a meghatározás különösen igaz a zárt intézeti körülmények között élőkre (Tippelt és Hippel, 2010; Kraiciné, 2012; Budai, 2017). A börtönökben tanuló elítélteknek olyan támogatásra van szüksége, amely ösztönzi őket az egész életen át tartó tanulásra, a folyamatos készségfejlesztésre, a szabadulás utáni munkaerőpiaci integrációra. A jogszabály az elítéltek számára lehetővé teszi a börtönben folytatandó tanulást, (2013. évi CCXL. törvény), azonban a börtönstatisztikai adatok azt mutatják, hogy a szabadultak közel 50%-a újból börtönbe kerül (Rutkai és Sánta, 2020). Felismerve, hogy ennek az aránynak a csökkentése kiemelt társadalmi kérdés, az előadásban a börtönbeli tanulás vizsgálatát a XXI. század tanulással szemben támasztott követelményeinek fókuszában mutatjuk be, kiegészítve a COVID-19-cel kapcsolatos járványügyi helyzetben elért oktatási eredményekkel.

Suki András

DIGITÁLIS ZENEOKTATÁS HATÉKONY MÓDSZEREINEK BEVEZETÉSE

Kulcsszavak: digitális zeneoktatás, digitális tananyag, videós tananyag, zenetanítási applikációk, zeneszerkesztő programok

A COVID-19 járvány miatt kialakult digitális munkarend alatt folyó hatékony tanítás lehetőségeinek alkalmazása napjaink egyik legjelentősebb kérdése az oktatásnak. A módszerek számbavétele és azok bevezetése minden iskola számára égető kérdés. Ezen belül a zeneoktatás egy jelentős szeletet képvisel. A kutatásom a hatékony digitális zeneoktatási módszerek felé irányul elsősorban alap- és középfokon, amelynek keretében többek között különböző zenetanítási applikációk, hang- és kottaszerkesztő programok, adatbázisok és digitális tananyagok felhasználási lehetőségeit is vizsgálom. Az Egressy Béni Református Művészeti Iskola diákjainak digitális munkarendben történő zenei oktatása adja elsősorban a tapasztalatot a lehetőségek hatékonyságának vizsgálatához. A kutatás során feltárt módszerek részben újszerűek és nagy jelentőséggel bírnak a hatékony zeneoktatásban.

Forrás:

- Fekete, M. (2020. szeptember). Digitális átállás – az első hét tapasztalatai. *Iskolakultúra*, 77-95.
- Suki, A. (2018). *A Rajkó Zenekar és a Rajkó módszer* (disszertáció). Pécsi Tudományegyetem "Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola.
- Szabóné Mojzes, A. (2021). Becsengettek! Mobiltelefonokat a padokra! A digitális oktatás helyzete, feladatai, lehetőségei. In K. Kéri (Szerk.), *Digitális és online lehetőségek, jó gyakorlatok a tanári munkában és a neveléstudományi kutatásokban*. Pécs: PTE Neveléstudományi Intézet és „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola.
- Szűts, Z. (2020). *A digitális pedagógia elmélete*. Budapest: Akadémia Kiadó.

Varga Tamás

TÁVOKTATÁSI ANYAGOK ÚJSZERŰ ALKALMAZÁSA A VIRTUÁLIS VALÓSÁG (VR) TEREIBEN, VALAMINT A VIRTUALITÁS TOVÁBBI DIMENZIÓINAK (KITERJESZTETT ÉS KEVERT VALÓSÁG – AR/MR) ALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGEI A KATONAI OKTATÁS ÉS KÉPZÉS, ILLETVE HARCÁSZATI ELJÁRÁSOK TERÉN

Kulcsszavak: Távoktatás, Virtuális/kiterjesztett és kevert valóság, Hibrid tananyagok

A SARS-CoV-2 koronavírus járvány, valamint annak globális terjedése megakadályozását célzó korlátozások, rendszabályok közel egy éve fejtik ki negatív, illetve egyes területeken pozitív hatásukat az oktatás és képzés különböző dimenzióira. A fájó és szörnyű emberi veszteségek mellett, hatása az alternatív oktatási és képzési eljárások-, az egyéni digitális kompetenciák fejlődésére, valamint az újabbnál újabb technológiák megjelenésére elvitathatatlan.

Az egyre gyorsuló ütemben fejlődő, a virtuális terek (VR, AR, MR) alkalmazásba vételét szolgáló technológiai újítások nem csak az oktatás és képzés területén biztosíthatnak eddig kiaknázatlan lehetőségeket, de a műveleti eljárások vonatkozásában is egyre nagyobb szerepet kaphatnak

Kutatásom célja egy olyan virtuális és/vagy kiterjesztett valóság alapú térben létrehozott oktatási-képzési platform és szolgáltatás alapjainak lefektetése, amely bár fizikai valóságban nem manifesztálódik, de képes a katona egyéni kognitív képességeinek fejlesztését támogatni (új ismereteket közölni, átadni a tanulási preferenciák számos dimenziójában), továbbá lehetőséget biztosít a valós fizikai tér eseményeinek, tevékenységeinek szimulációjára, amellyel a katona viszonylag labor körülmények között is képes a különböző harcászati eljárásokat begyakorolni, azok alkalmazhatóságát tesztelni.

Forrás:

- NATO Science and Technology Board: Science and Technology Trends 2020-2040;
- Jesse GLOVER: Unity 2018 Augmented Reality Projects;
- Jonathan LINOWES: Unity Virtual Reality Projects.
- LOVELESS Becton: Discover your learning style;

Velics Gabriella

**„MAGUNK MIATT” - A DIGITÁLIS KÖZÖSSÉGÉPÍTÉS SZAKMAI ÉS SZEMÉLYES
KOMPETENCIAFEJLESZTŐ HATÁSA**

Kulcsszavak: digitális közösség, közösségszervezés, learning by doing, szakmai kompetencia, személyes kompetencia

Az egyetemi életszakasz egyik legmeghatározóbb élménye az intenzív személyes közösségi részvétel. A csoporttársakkal és az oktatókkal történő interakciók során nemcsak a tananyag válik tudássá, hanem a kapcsolatok sokrétű szerveződése is megtapasztalható. A távolléti oktatás első féléve után az ELTE PPK szombathelyi közösségszervezés BA szakos hallgatóival olyan megoldás került kidolgozásra, mely egyaránt szolgálja a pályára való felkészülést, és a hallgatói-oktatói közösség együtt tartását és megerősítését a digitális oktatás időszakában. Így jött létre a Pedagógiai és Pszichológiai Intézetben a hallgatók learning by doing jellegű bevonásával a Közösségszerelő Műhely programsorozat, mely a 2020/21-es tanévben nyolc programot foglalt magába. Az újszerű munka minden fázisát a hallgatók végezték, az oktató a háttér biztosításával, szakmai támogatással, útmutatással segítette a folyamatot.

Az előadás középpontjában a programsorozat szervezőit célzó Qualtrics kérdőíves kutatás és SPSS elemzés eredményeinek bemutatása áll. A kutatást az ELTE PPK KEB 2021/216 számon engedélyezte. A vizsgálat célja az, hogy felmérje a hallgatók szakmai kompetenciáinak erősödését, motivációját, és a tevékenységkör jövőbeli használatával kapcsolatos szakmai gondolatait. Tágabb kontextusban a felmérés a közösségszervezés terén a Covid-19 világjárvány alatt használt digitális megoldások használati értékét, alkalmazhatósági és fejlesztési lehetőségeit célozza. Mivel a kérdőív az utolsó programelem megvalósítása után május 14-21. között lesz elérhető, az előadás az első eredményekről számol be.

Thür Antal – Fügedi Balázs

**A FIZIKAI TELJESÍTMÉNYMUTATÓK ÉS A TANULÓI KOMPETENCIÁK VALAMINT
TANTÁRGYI ATTITÚD ÖSSZEFÜGGÉSEI**

Kulcsszavak: állóképesség, kognitív képességek, tanulói kompetenciamérés

Számos tanulmány vizsgálja a mozgásszegény életmódot folytató tizenéves korosztályt, melyre a mindennapos testnevelés sem jelentett megoldást (Bognár,2019). A vizsgált korosztály nagy százaléka túlsúlyos, közel egyharmaduk elhízott az országos fittségi mérések alapján, mely az érrendszeri betegségek kialakulásának fő oka (Csányi et al., 2018, 2019).

A sportoló gyermekek számára - a sport és tanulás összekötése céljából- a MOB és az EMMI köznevelési sportiskolai programját hozta létre, mely hívatott multilaterális képzés formáján keresztül a tanulók fizikai mutatójának javítására, a sportág specifikusság kialakítására (Lehmann, 2011), ugyanakkor úgy véljük, hogy a mozgáskultúra fokozott fejlődését szolgálva, a tanulók kognitív képességeire is hatással bír. (Sibley, Etnier 2003; Yangüez et al., 2021)

Szakértői mintavétellel összehasonlítottunk a sportiskolai programban résztvevő csoportokat az általános tantervvel oktatott osztályokkal, a tanulás – tudás eredményességét jelző tanulói kompetenciamérés, valamint tantárgyi attitúd kapcsán, melyet kérdőívvel tanulmányoztunk. Vizsgálatunk során 20 méteres ingafutás tesztet használtunk, és összefüggést kerestünk a matematika és szövegértés teszteredményeivel. Feltételezésünk beigazolódott a sportosztályokban tanulók jobban teljesítettek mind a fizikai mutatók tekintetében, mind a tantárgyi mérések során.

Vizsgálatunk eredményei arra engednek következtetni, hogy gyermekkorban az aktív fizikai teljesítmény pozitív hatással van a kognitív teljesítményre/tanulói tudás-teljesítményre, mely a sport összetett szerepét igazolja.

Bencéné Fekete Andrea

MÓDSZERTANI PARADIGMAVÁLTÁS AZ ONLINE ÓRÁKON

Kulcsszavak: digitális, oktatás, paradigmaváltás

Az IKT eszközök fejlődésének köszönhetően a digitális eszközök alkalmazása sok intézményben a tanítás részévé vált, ez azonban nem alakította át a hagyományos óra didaktikai felépítését. Az általános iskola feladata továbbra is az alapkészségek, a tanulási képesség, a fantázia fejlesztése, a motiváció, a praktikus ismeretek átadása, az önálló gondolkodásra és kreativitásra nevelés, valamint a jellemformálás (K. Nagy, 2013). Az online környezetben azonban az ismeretek hatékony átadásának érdekében szükség van változtatásokra. A pedagógus elsődleges feladata a digitális iskolában a diákok önálló tanulásának irányítása. Egy 2020-ban készült kutatás szerint, (N=113)(Bencéné, 2020) alsó tagozaton a tanítás legtöbb esetben Messengeren keresztül küldött tankönyvi feladatok kijelölésével történt. A jelenlegi kutatás célja az, hogy az új oktatási környezetben rávilágítson arra, hogy milyen módszertani eszköztár szükséges ahhoz, hogy hatékony online órát lehessen tartani. A vizsgálat során tanítókat kérdeztem meg fókuszcsoporthoz interjú keretében arról, szerintük hogyan kell az órát megtervezni, milyen módon lehet aktivitásra ösztönözni a diákokat, illetve hogyan történik az online térben a tudásátadás. A kutatás második részében SWOT analízis segítségével feltártam az online oktatás előnyeit, nehézségeit, valamint a benne rejlő lehetőségeket és veszélyeket. Az előadás során bemutatásra kerül, melyik online platformokon lehet együtt dolgozni a tanulókkal, illetve hogyan lehet filmeket alkalmazni, új ismeretet feldolgozni, illetve gyakorolni és eredményesen mérni a teljesítményt.

Hecker Henrietta

**„MESÉLŐ FORRÁSOK” – 3 ORSZÁG LEVÉLTÁR-PEDAGÓGIAI GYAKORLATÁNAK
ÖSSZEHASONLÍTÁSA**

Kulcsszavak: közgyűjtemény, megkésett fejlődés, levéltár-pedagógia, összehasonlító pedagógia, módszertani megújulás

A Magyar Nemzeti Levéltár 2012-es integrációja óta szükséges és elvárt feladat a levéltár-pedagógiai gyakorlat folyamatos fejlesztése. Bár a tevékenység más néven ugyan, de bő 50 éves múlttal rendelkezik, mégis hiányoznak azok a módszertani alapvetések, amelyek segítségével a közoktatási intézményekkel szorosabb kapcsolatot alakíthatnánk ki. Mivel a közgyűjtemények közül a levéltár lemaradása a legnagyobb a közösségi és intézményi kapcsolatok kiépítésében, célszerűen érdemes megvizsgálni más, a témában kiforrott gyakorlattal rendelkező országok metódusait.

A kutatás célkitűzése három ország (Németország, Nagy-Britannia és az USA) gyakorlatának vizsgálata, annak érdekében, hogy felismerhessük azokat a jellemző vonásokat, amelyek a magyar levéltár-pedagógia fejlesztésében is szerepet játszhatnak. Mindhárom ország jelentős elméleti és gyakorlati háttérrel rendelkezik, annak ellenére, hogy ilyen irányú tevékenységük a magyarénál valamivel rövidebb múltra tekint vissza.

A kutatás során feltárt információk elsősorban gyakorlati haszonnal kecsegtetnek: segítségükkel célirányos fejlesztések történhetnek a magyar levéltár-pedagógiában annak érdekében. A levéltár által évszázadokon át felhalmozott tudás szélesebb spektrumon és korszerűbb pedagógiai módszerek alkalmazásával hatékonyabban lesz képes megfelelni a kormányzat és a törvényi előírások által megfogalmazott igényeknek.

Az összehasonlító előadás vázát a nevezett országok online felületeinek vizsgálata, valamint az összehasonlító pedagógia hazai szakirodalmának áttekintése adja.

Barna Viktor

ONLINE-KOLLÉGIUM? "GYORSJELENTÉS" A KOLLÉGIUMOK MŰKÖDÉSÉRŐL A PANDÉMIA IDŐSZAKÁBAN

Kulcsszavak: kollégiumi nevelés, tantermen kívüli digitális munkarend, pandémia

A poszter azokat az információkat elemzi, amelyeket a témában – két pécsi középiskolai kollégiumban végzett – mikro-kutatás során szereztünk.

A kutatás alapkérdése: lehet-e szerepe – az alapvetően kontakt tevékenységrendszerre épülő – középiskolai kollégiumokban folyó nevelésnek a távolléti oktatás időszakában.

A kutatás két területre irányult. Egyrészt felmértük azokat a körülményeket, amelyek a tantermen kívüli, digitális munkarend következtében a kollégiumi lakhatással kapcsolatban alakultak ki, másrészt a kollégista tanulók véleményét kértük ki az online nevelés-oktatás során felmerült nehézségekről, azok kezeléséről, az ebben az időszakban megtapasztalt pozitív és/vagy negatív benyomásaikról. Továbbá érintjük a két kollégiumban szerzett adatok közti eltéréseket is.

A kutatás a két kollégium tanulói által kitöltött online kérdőív adatainak feldolgozására épül, de a téma kifejtésénél figyelembe vettük a témával kapcsolatban tartott szakmai napon elhangzott nevelőtanári véleményeket, valamint az adott időszakot felölelő nevelőtanári beszámolókat is.

A bemutatóval igazolni kívánjuk, hogy a középiskolai kollégium – a pandémia alatt ideiglenesen beszűkült és megváltozott tevékenységrendszerben is – fontos eleme a köznevelés intézményrendszerének.

Forrás:

- Digitális oktatási tartalmak és online kapcsolattartás https://www.oktatas.hu/koznevelas/ajanlas_szemelyes_talalkozas_nelkuli_oktatas_neveles_modszereire/digitalis_oktatasi_tartalmak

Katonáné Kutai Erika

ISKOLAI ÜNNEPSÉGEK AZ ONLINE OKTATÁS ALATT

Kulcsszavak: online oktatás, rítusok, ünnepek, iskolai közösségek

Kutatásomban az iskolai közösségek rítusait vizsgálom, szerepüket a közösségek és az egyén kapcsolatában. A rítusok kutatói közül Victor Turner (1982; 2000) és Arnold van Gennep (2007[1969]) a rituális folyamatot kutatták, a hazai kutatók közül Neulinger Ágnes (2013) a családi rítusokat, Kaposi József (2009) az érettségi rituáléit vizsgálta. Az iskolai közösségek rítusai között különösen fontos szerepet töltenek be az ünnepi műsorok, melyek szerepet játszanak a közösséghez tartozás megerősítésében (Heller Ágnes [1970]), (Trencsényi László). Előadásomban arra a kérdésre keresem a választ, hogyan változott az iskolai közösségek szerepe a diákok életében a COVID-19 járványhelyzet miatt elrendelt online oktatás alatt, illetve, hogy az online oktatás következtében hogyan módosult az iskolai ünnepség szerepe az iskolai közösségek életében. Azt is vizsgálom, hogy a tanulók számára az online oktatás során fellazult közösségi keretek, mennyiben változtatták meg bennük a közösséghez tartozás igényét, hogy a digitális formában megrendezett ünnepi műsorok mennyiben tudták helyettesíteni a jelenléti oktatás során tartott ünnepi műsorokat. Kutatási módszerül a kérdőíves kutatást és a terepkutatást választottam. Fejér megye középiskoláiban tanuló 372 diák válaszai alapján eredményként elmondható, hogy a diákok számára leginkább a szalagavató ünnepség és a kirándulások hiányoztak, s nemzeti ünnepeinkről való megemlékezések kevésbé, s egyértelműen látszik, hogy a közös élmények hiánya gátolta a közösségek működését ebben az időszakban.

Mácsár Gábor – Bognár József – Fügedi Balázs – Plachy Judit

**RENDÉSZETI HALLGATÓK ONLINE OKTATÁSI ÁTÁLLÁSA ÉS TAPASZTALATAI
A COVID-19 JÁRVÁNY KÖVETKEZTÉBEN**

Kulcsszavak: rendészeti egyetemi képzés, lemorzsolódás, online oktatás, sportolási szokások

A koronavírus járvány a felsőoktatás minden részére jelentős hatással volt (Németh, 2020), mely a hallgatók életét, oktatásának színvonalát, az előrehaladásukat és a lemorzsolódást is érintette. Ez a globális folyamat a rendészeti hallgatókat is érintette. Jelen kutatás célja a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, a járványhelyzet okozta digitális átállás hatásának bemutatása az oktatásra és a lemorzsolódásra. Módszerként online kérdőívet használtunk (N=95), mely során az egyetemi hallgatók az állításokkal szembeni egyetértésüket fejezték ki egy 1-7 likert skálán. Eredményeink alapján elmondható, hogy a hallgatókat nem, vagy alig befolyásolta a járvány a sportolási szokásaiban (76,8%), időgazdálkodásban (55,3%), a szorongás, valamint stressz (60,2%) és a lemorzsolódás (53,7%) területein. Ugyanakkor a járvány jelentős mértékben negatív irányba befolyásolta a tanulmányi előmenetelt (57,6%), gondot jelentett a fókuszált figyelem fenntartása (58,5%) és szerintük a felvételi rendszerre is negatívan hatott (82,1%). A jó és kevésbé jó tanulmányi eredménnyel rendelkezők (4,00 feletti és 4,00 alatti) közötti különbségek kizárólag az internet hozzáférés, az internet minőség és használat tekintetében mutatkoztak ($p < 0,05$). A férfi és női hallgatók között csak a sportolási szokások, a szorongás és stressz, a motiváció és figyelem fenntartása között volt kimutatható szignifikáns különbség ($p < 0,05$). A járvány okozta oktatási folyamat változásait, következményeit és annak mértékét érdemes szélesebb aspektusból tovább vizsgálni.

Bükki Eszter – Fehérvári Anikó

TANÁRI EGYÜTTMŰKÖDÉS A SZAKKÉPZÉSSEN

Kulcsszavak: tanári együttműködés, szakképzés, szakmai fejlődés és tanulás

Kutatásunkban a szakképzésben oktatók együttműködési formáit és egyéni és szervezeti jellemzőkkel való összefüggéseit vizsgáltuk egy szakképzési centrumban folytatott online kérdőíves felmérés alapján (N=303). Bár a tanári munkát hagyományosan nagyfokú izoláltság és individualizmus jellemzi, a tanári együttműködés pozitív hatást gyakorol a tanári motivációra, én- és kollektív hatékonyságra, illetve fontos szerepet játszik szakmai fejlődésükben (Kelchtermans, 2006, Vangrieken et al., 2015). A téma szakképzési kontextusú vizsgálatai szerint a szakmából, gyakran előzetes tanárképzés nélkül érkező oktatók módszertani tanulásában kulcsfontosságú a kollégák egymástól tanulása (Girardet és Berger, 2017, Hoekstra et al., 2015), míg a munkaközösségek eltérő együttműködési gyakorlatait az eredeti szakma eltérő elvei és értékei magyarázhatja (Hoekstra és Pederson, 2018). Az oktatók együttműködése különösen fontosnak tűnik a hazai iskolai rendszerű szakképzés rendszerét, céljait és kihívásait tekintve, ugyanakkor kevés információval rendelkezünk ennek gyakorlatáról és az ösztönző/korlátozó tényezőkről. Feltáró jellegű, leíró és korrelációs statisztikai módszereket alkalmazó vizsgálatunk azt mutatta, hogy míg a csere-típusú együttműködés széleskörű, a nagyobb fokú egymásrataltságot feltételező hivatásbeli együttműködés ritka, és ennek hatását is kevésbé értékelik az oktatók. Statisztikailag szignifikáns, gyenge-közepes összefüggéseket találtunk nem, korcsoport, valamint oktatói profil szerint, illetve együttműködés és énhatékonyság, iskolai klíma és strukturális akadályok között.

Melinda Fürész-Mayernik

**BILINGUAL AND MULTILINGUAL CHILDREN: ADAPTING THEORETICAL KNOWLEDGE
TO THE PRACTICE OF PUBLIC EDUCATION**

Kulcsszavak: bilingual children, multilingual children, transition period between preschool and primary school

As a result of globalization and the accompanying spread of languages an increasing number of bilingual families are being integrated into our society. Their children therefore, are being placed into formal education in Hungary. Bilingualism and multilingualism are widely researched topics, and research on bilingual and multilingual children can also be found (Bialystock, 1991, De Houwer, 1987, 1990, 1995, Grosjean, 1987, MacNamara, 1966, Stavans and Hoffmann, 2015). In Hungary there are researchers who deal with this topic (e.g. Navracsecs, 2004, 2007, 2008, 2010, Bartha, 1999).

In my presentation, I would like to take a theoretical approach to the situation of bilingual and multilingual children in Hungarian public education. The main question is how we can help them smooth the transition period between preschool and primary school according to their language and cognitive abilities.

First, I interpret the concept of bilingualism and multilingualism, how the children of bilingual families integrate into Hungarian communities, how they learn Hungarian, what phenomena can be observed in the lives of bilingual children. The transition period between preschool and primary school has already been a sensitive period for children. (Merényi and Rádi 2019, Vojnitsné and Zilahiné, 2008).

The research will analyse studies on bilingual and multilingual children to find out how to adapt knowledge of the cognitive and linguistic abilities of multilingual children to the practice of public education so that we can effectively support their integration.

Nagy Krisztina

A TANODÁK TEVÉKENYSÉGRENDSZERE

Kulcsszavak: gyermek- és ifjúságvédelem, hátrányos helyzet, esélyegyenlőség

2019 óta a tanodák a gyermekvédelmi rendszerbe tartoznak, a gyermekek esélynövelő szolgáltatásai közé. Sok kutatás bizonyította a szülők társadalmi helyzete és a gyerekek iskolai pályafutása közti összefüggést, az iskolarendszer szerepét az egyenlőtlenségek konzerválásában (pl. Gaszó, 1971, Andor-Liskó, 2000, Pusztai, 2008, Csapó és mtsai, 2014). Mivel a végzettség a munkaerő-piaci érvényesülés legfontosabb összetevője, szükség van hátránykompenzáló és esélyteremtő programokra (Csovcsics, 2016, L. Ritók, 2016). A hazai tanodákról, azok hatásairól, eredményességéről még nem készült átfogó vizsgálat (Vámos, 2015).

A kutatás célja, hogy feltárja, melyek a tanodában végzendő tevékenységek?

A kutatás módszere: dokumentumelemzés. A 2019. július 31-ig országosan bejegyzett 198 tanoda közül 153 szakmai programját vizsgáltam.

A tanodák 73 %-a írta le a jogszabály szerint megvalósítandó feladatait. Sokféle tevékenységgel, változatos módszerekkel szeretnék a gyerekeket fejleszteni. A csoportos foglalkozások mellett jelentős az egyéni fejlesztés szerepe, a tutor, mentor rendszer működtetése.

A kutatás eredményei elméleti és gyakorlati szempontból is hasznosíthatóak, kiemelve azt, hogy a legtöbb szakmai programban megjelent az egyéni fejlődést támogató motivációs terv készítése (82%) és az előrehaladási napló vezetése (71%). Fejlesztést igényel a társintézményekkel való együttműködés, csupán 25 esetben (16%) részletezték ezt.

A járvány idején a megváltozott oktatási környezetben releváns feladatot jelent a hátrányos helyzetű gyerekek fejlesztésében, oktatásában nyújtott segítség.

Peshawa Mohammed

PARENTAL ENGAGEMENT CHALLENGES DURING COVID-19 PANDEMIC

Keywords: parental engagement, covid-19 pandemic, online learning

The Covid-19 pandemic has led to some elements of teaching-learning being changed permanently. The school has always been in charge of a child's educational growth. However, during the pandemic, parental engagement has become more critical in the field of education. The new situation encouraged stakeholders to step forward to promote learning at home by providing a wide range of free online resources to assist parents in facilitating home-learning. Parents' interactions with their children during remote learning, as one of the leading players in the educational process, is worth investigating to inform future policy decisions. This study investigated parents' challenges during school closure. Theoretical data was used to examine parental reactions to the most challenging educational problems they faced during the COVID school closure. Parents stated that managing responsibilities, learner motivation, accessibility, and learning outcomes were challenging for them. The study's findings have significant implications and suggestions for educators and policymakers.

Nemes - Wéber Zsófia

MIKÉNT ALKALMAZKODOTT AZ ÓVÓNŐKÉPZÉS AZ 1959-BEN BEKÖVETKEZŐ VÁLTOZÁSÁHOZ

Kulcsszavak: óvóképzés, Óvodai Nevelés, felsőfokúvá válás, változásmenedzsment

Napjainkban mikor a vírus áthelyezte az oktatást a virtuális térbe hasznos lehet visszatekinteni korábbi jelentős változásokra, nagy kihívásokra az oktatás területén, azok megoldásaira és következményeire. Az óvóképzés fejlődésének egyik állomása az 1958. évi törvény, amely a képzést szakközépiskolairól felsőfokúra emelte. 1959 nyarán megszűntek a középfokú óvónőképzők, és szeptembertől létrejöttek az érettségire épülő, kétéves képzési idejű felsőfokú óvónőképző intézetek. Kutatásomban az új intézmények létrejöttére, a diákok összetételére, a tananyag változásaira, az oktatási-nevelési tevékenység hangsúlyainak feltárására és ezek következményeire keresem a választ. Bemutatva a három óvónőképző intézet hasonlóságait és különbségeit, nehézségeit és megoldásait. A kutatás elsődleges forrásai az intézetek évkönyvei és a korszak szaksajtójának, az Óvodai Nevelés, a Közoktatásügyi Minisztérium folyóiratának vonatkozó cikkei. Az évkönyvekben fellelhető adatokat, kimutatásokat statisztikai elemzéssel hasonlítom össze. Amiket tartalmilag orientált kvalitatív tartalomelemzés módszerével kiegészítik az évkönyvek beszámolóí és a folyóiratban megjelenő leírások, bemutatások, elemzések. Mindezek együttesen tudósítanak az új infrastruktúra kiépítéséről, a tanerő és a diákság összetételéről, az országos lefedettségről, a tananyagok és a vizsgák változásairól, az elhelyezkedési tapasztalatokról és azok visszhangjairól. Az eredmények következtetni engednek a korabeli változásmenedzselésének hatékonyságára, amely támpontot adhat a jelen helyzet és a jövőbeli nagyívű változások kezeléséhez.

Vajnai Viktória - Széll Krisztián – Fehérvári Anikó

NYELVTANULÁS ÉS EREDMÉNYESSÉG A MAGYAR KÖZOKTATÁSBAN

Kulcsszavak: oktatási eredményesség, közoktatás, nyelvtanulás, esélyegyenlőség

Az idegennyelvek tanulása globalizálódó világunkban a tanulók esélyeinek egyik kiemelten fontos tényezője, ám az idegennyelvtanulási lehetőségek és az eredményesség összefüggést mutat a tanulók szocio-ökonómiai státuszával (Butler & Le, 2018; Nykoll, 2018), ami reprodukálhatja a társadalmi egyenlőtlenségeket (Molla, Harvey, & Sellar, 2018). A szülői háttér és az iskolai nyelvtanulás lehetőségének és sikerességének hasonló összefüggései a magyar kutatásokban is megjelennek (Andor, 2000; Csapó, 2001; Nikolov & Víg, 2012). Kutatásunk, mely egy tágabb oktatási eredményességi kutatás része, a nyelvtanulás eredményességének egyéni, iskolai-közoktatási, illetve családi és társadalmi összefüggéseit kívánja feltérképezni a magyar eredményességi kutatásokat felhasználva. Szisztematikus szakirodalmi áttekintést készítettünk azon a közoktatásban folyó idegennyelv tanulókkal kapcsolatos empirikus tanulmányokból, amelyek 1990-2019 között jelentek meg az *Educatio*, *Iskolakultúra*, *Magyar Pedagógia*, *Új Pedagógiai Szemle* és *Modern Nyelvoktatás* című folyóiratokban. A szelektálási szempontoknak megfelelő 20 tanulmány alapján kirajzolódik a magyar közoktatásban folyó idegennyelvi oktatás egyes problémái és a szocio-ökonómiai és regionális összefüggések, ami arra enged következtetni, hogy a magyar közoktatás sem biztosít egyenlő feltételeket a különböző csoportoknak és ez a továbbtanulási és munkaerőpiaci esélyekkel összefüggésben egyenlőtlenséghez vezethet.

Neumayer Éva – Kurucz Márta

BIOLEARN: BIOMIMIKRI AZ OKTATÁSBAN

Kulcsszavak: biomimikri, fenntarthatóság, STE(A)M oktatás

A fenntarthatóságban kulcsfontosságú a minél ifjabb korban történő szemléletformálás.

A biomimikri a fenntarthatóságot is szem előtt tartó tervezési módszer, ami a természettől kölcsönöz ötleteket. Több tudományterület eredményeit és módszereit is felhasználja, az oktatásban is kiválóan alkalmazható.

A biomimikri kifejezést először J. Benyus (1) használta. Meghatározta a biomimikri 9 alapelvét, ami alapján a természet fenntarthatóan működik. Az emberi rendszerek is akkor tudnának fenntarthatóan működni, ha ezeket az alapelveket követnék.

A tervezési folyamatnak két megközelítése van: 1. a biológia felől - megfigyelünk egy élőlényt vagy egy rendszert és azt kérdezzük, mit tanulhatunk tőle; 2. a probléma felől – megnézzük, hogy az adott problémát hogyan oldja meg a természet.

A biomimikri hasonlít a kutatás alapú és a tervezés alapú tanulásra, a módszert a STE(A)M oktatásban is kiválóan lehet használni. A diákok olyan gondolkodásmódot sajátíthatnak el, ami segíthet a fenntarthatósági kérdések megoldásában. Olyan képességeiket fejleszti, amiket mind a szakmájukban, mind a mindennapokban használhatnak.

Az Erasmus+ által támogatott BioLearn projekt (<https://biolearn.eu/hungary/>) keretében 22 modulból álló oktatóanyagot dolgoztunk ki angol nyelven. A modulok nagy része további 4 nyelven elérhető, magyarra 19 modult fordítottunk le.

Az prezentációban bemutatjuk a módszert és néhány modult.

Forrás:

- (1) Benyus, J. M. (1997). Biomimicry – Innovation Inspired by Nature. William Morrow, New York, U.S.A.

Homoki Andrea – Czinderi Kristóf

AZ ÓVODAI, ISKOLAI SZOCIÁLIS SEGÍTŐK MUNKAVÉGZÉSE A COVID-19 PANDÉMIA IDŐSZAKÁBAN

Kulcsszavak: óvodai-iskolai szociális segítő, online oktatás, pandémia, szakmai erőforrások, rugalmasság

Az előadásban a HERA GySzP-hez kapcsolódó longitudinális kutatásunk (2018-2020) harmadik évében feltárt eredményekről adunk számot, az óvodai és iskolai szociális segítők munkavégzésével összefüggésben. 2018/2019. tanév végére a kezdeti nehézségeket követően az óvodai, iskolai szociális segítők tevékenységével kapcsolatosan változást mértünk a pedagógusok, köznevelési intézmények részéről tanúsított támogató, elfogadó attitűd vonatkozásában. Eredményeink igazolták a nyitást a társszakmák felé, a kölcsönös kezdeményezőkézség szintjének emelkedését. (Homoki-Czinderi 2020) Adataink szerint a szolgáltatás folyamatos fejlesztése és a szakmai utánpótlás biztosítása elengedhetetlen. (Sinka 2019) Országos szinten jellemző volt a nagyfokú fluktuáció a segítők körében, aminek nem kedvezett, hogy a 2019/2020. tanévben az oktatás feltételei és körülményei a COVID-19 pandémia miatt megváltoztak, soha nem tapasztalt kihívások elé állítva a köznevelési intézmények aktorait. Kutatásunk harmadik szakaszában fókuszcsoportos interjú módszerével nyert kvalitatív adataink alapján bemutatjuk, hogy az ország különböző településtípusain és intézménytípusaiban miként tudtak alkalmazkodni a krízishelyzetben a szociális segítők. (N=13) Hogyan alakult a fluktuáció mértéke? Választ kaptunk arra is, hogy milyen kihívásokkal néztek szembe az online oktatás, digitális távoktatás keretei között? Láthatóvá váltak a pandémia hullámaiban mozgósított erőforrásaik. A kutatás során feltárt kvalitatív adatok a prioritások átalakulását mutatják a szociális munka egyéni, csoportos és közösségi szintjein.

Jancsák Csaba

**A SZEMTANÚKKAL KÉSZÍTETT VIDEOINTERJÚK KUTATÁSI TÉNYEKEN ALAPULÓ
BEEMELÉSE A TÖRTÉNELEM ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK TANÍTÁSÁBA**

Kulcsszavak: történelemtanítás, állampolgári nevelés, tantárgypedagógia

Az előadás a 2016 őszen indult program eredményeinek az állampolgári nevelés témájára fókuszáló összegző bemutatása. A legutóbbi öt évben MTA-SZTE ETK keretében történt fejlesztések homlokterében az állt, hogy a történelem és állampolgári ismeretek tanításába miként vonhatóak be az elbeszélte történelem forrásai. A szemtanúkkal készült video-életútinterjú részletek tanórai alkalmazása, a fejlesztési/kutatási folyamat során aképpen történt, hogy az első, kísérleti órák kvalitatív és kvantitatív vizsgálata után (a kérdőívek és fókuszcsoportos interjúk eredményei alapján) a partnerpedagógusokkal közös műhelymunka folyamán alakítottuk ki a végleges tanórákat, melyek 2019-2020. közötti megvalósítását vizsgáltuk (általános és középiskolai tanórák résztvevő körében, N=388). A kvalitatív tantárgypedagógiai szempontú elemzés során a tanórai megvalósítás módozatait kutattuk, továbbá a tanórák előtt és után történt kérdőíves adatfelvétel bázisán a tanulók vélekedéseit a tantárgypedagógia célulérés és a közvetített értékek, formált attitűdök vonatkozásában. Az előadásban kiemelten a tanóráknak az állampolgári kompetenciák, illetve a kapcsolódó társadalmi értékek vonatkozásában mutatjuk be a kutatás eredményeit.

Szigeti Fruzsina

**A DEBRECENI EGYETEM FIATAL KUTATÓINAK NEMZETKÖZI VÁNDORLÁSI
HAJLANDÓSÁGA A PUSH&PULL TÉNYEZŐK ALAPJÁN**

Kulcsszavak: felsőoktatás, PhD-hallgatók, push&pull vándorlás elmélet, vándorlási hajlandóság

Napjainkban a hallgatói vándorlási hajlandóság többszemponú vizsgálata kiemelkedő relevanciával bír, ugyanis a vándorlási folyamattal foglalkozó kutatások eredményei szerint a fiatal és magas iskolai végzettséggel rendelkezők vándorlási hajlandósága a legmagasabb (Dabasi–Halász–Kiss 2018; Siskáné Szilasi–Halász 2018; Szigeti 2020, 2021). A fiatal kutatók érzik az akadémiai életpálya bizonytalanságát, tudják, hogy a kutatói pozíciónak, valamint a határozatlan idejű és kiszámítható előrelépést biztosító munkaviszonyi megállapodásnak nincsenek magától értetődő mérföldkövei (Ortlieb–Weiss 2018; Szigeti 2021). Tisztában vannak azzal is, hogy a földrajzi mobilitás iránti hajlandóság mérsékelni képes a tudományos életpálya bizonytalanságát: a külföldi karrier és a külföldön megszerzett tapasztalat az egyre bővülő szakmai hálózat kiépítésével együtt elősegítheti a jövőbeli karrierrel kapcsolatos biztonságérzet kialakítását (Ortlieb–Weiss 2018; Szigeti 2021). Kutatásunkban megvizsgáltuk a 2016/2017/2. és 2017/2018/1. szemeszterben aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkező debreceni PhD-hallgatók vándorlási szándékát és azonosítottuk a vándorlási potenciál háttérében meghúzó „push&pull” („taszító és vonzó”) tényezőket (N=191). A képzés befejezését követően a válaszadó fiatal kutatók 46,6 százaléka tartja elképzelhetőnek a külföldön való letelepedést. A faktorelemzés eredményei szerint a célország vonzó tényezői között a jóllét, a változás, az újdonságkeresés és a karrier szerepel, míg a bizonytalanság és a ragaszkodás az elvándorlás ellen hat.

Kerekes Rita

AZ ÉNEK-ZENE TANÁROK REKRUTÁCIÓJA 2013 ÉS 2019 KÖZÖTT

Kulcsszavak: ének-zene tanárképzés, művészeti nevelés, rekrutáció

Az általános tárgyat tanító, közismereti pedagógusok képzésben módszertani repertoárbővítésként értelmezhetjük a művészeti tevékenységek bevonását az osztályterembe. Számtalan olyan példát is láthatunk azonban az oktatás nemzetközi platformján, amikor a művészeti nevelés az adott ország nemzeti nevelési programjának része, azonban nem feltétlenül látja el ezt a feladatot szakosodott tanár, vagy tanító. Különösen nő ennek az esélye a globálisan is jelentkező pedagógushiány miatt. A tanítás hivatásának népszerűtlensége az oktatáskutatás egyik kiemelt témája, a művészetoktatás pedig ennek még inkább speciális szeletét képezi. A szakirodalom mellett a tapasztalat azt mutatja, hogy a tanárképzés hatékonyságnak növelése érdekében meg kell ismernünk a beérkező populáció kondícióit.

Elemzésünkben 2013 és 2019 között az általános felvételi eljárás adatbázisaira támaszkodva vizsgáljuk az ének-zene szakra és szakpárokra felvett hallgatóit. Kutatásunk célja, az osztatlan ének-zene tanárképzés sajátosságainak feltárása, amelyben a felvett hallgatók demográfiai jellemzőin túl a középiskolai osztály típusa, az elért összes pontszám, a tanulmányi pontszámok, a felvételi stratégia, az intézmények és a szakpárok hallgatói ellátottsága is teret kap.

Forrás:

- Oreck, B. (2006): Artistic choices: A study of teachers who use the arts in the classroom. *International Journal of Education & the Arts*, 7(8).
- Ruokonen, I. és Ruismäki, H. (2015): Artists at School—developing Pupils’ Social Interaction through Artist-teacher Co-operation, *Procedia: Social and Behavioral Sciences*. Vol. 171, 590-595.

Mezei Monika

Online tananyagok használatának tapasztalatai a távoktatás idején

Kulcsszavak: multimédiás, online, állampolgárság, távoktatás

Előadásomban az elmúlt év távoktatásban szerzett tapasztalatairól szeretnék beszámolni, különös tekintettel azokra az online tananyagokra, amelyek multimédiás eszközök, ezen belül videóinterjúk feldolgozására épülnek. A tananyagokban használt videóinterjúk a Dél-kaliforniai Egyetem (USC) Soá Alapítványának Vizuális Történelmi Archívumából származnak. Az oktatási anyagok elsősorban az emberi jogok, az állam és egyén kapcsolata, a diszkrimináció, a tolerancia és az állampolgári felelősség témáját járták körül.

A tananyagokat abból a szempontból vizsgálom, hogy egyrészt a multimédiás eszközök használata mennyiben bizonyul hatékonynak az aktív állampolgárságra nevelésben. Ahogyan az MTA-SZTE Elbeszélt Történelem és Történelemtanítás Kutatócsoport kereteiben megvizsgáltuk előzetes és utólagos kérdőívekkel, illetve fókuszcsoportos beszélgetésekkel, a multimédiás tananyagok kiválóan alkalmasak az empátia, a szolidaritás, a tolerancia és más, demokratikus értékek fejlesztésére.

Másrészt a multimédiás eszközök felhasználása mellett fontos kérdés, hogy az online tanulási folyamatok megkönnyítik, vagy éppen megnehezítik-e a komplex és érzékeny témák elsajátítását. Ezért beszámolok az IWitness tananyagok tapasztalatairól, pedagógiai kihívásairól, a tantermi és az online térben történő oktatás különbözőségeiről. A tanulságok leginkább diákok visszajelzéseire és értékeléseire támaszkodva vonhatók le, amelyeket nyitott mondatos kérdőíveken kértem tőlük; ezek alapján az online tanulásnak számos olyan előnye van, amelyek kiválóan érvényesülhetnek a távoktatás ideje alatt.

Bognárné Kocsis Judit

KÜZDELMEK ÉS MEGOLDÁSOK A VALDENSEK TÖRTÉNELMÉBEN

Kulcsszavak: valdensek, értékközvetítés, problémamegoldás, nevelés, nevelési színterek

A valdensek életéről az egyes korszakokra vonatkoztatva, eltérő mennyiségű adatot találhatunk. Az elméleti háttér kutatásához elsősorban angol és olasz nyelvű irodalmat dolgoztam fel, a hazai szakirodalom nem foglalkozik érdemben a valdensekkel. (Piseri, 2012; Velluto, 2008; Jahier, 1927; Morland, 1658) A kutatás a források értelmező és szintetizáló elemzésével történt.

A valdens populáció számosságukat tekintve nem nagy sem napjainkban, sem az elmúlt évszázadokban, de szellemi örökségük jelentősége annál nagyobb. A kutatás során a következő kérdésekre kerestem a választ: Milyen problémamegoldási módok jellemezték a valdenseket a történelmük során? Miként tudták megőrizni kultúrájukat, közösségeiket az évszázadok során?

A valdenseknek a történelmük során számos megpróbáltatással kellett szembenéznük: 1655 húsvétján a francia katonák nagy vérontást végeztek a valdensek körében. De az 1630-as pestisjárvány következtében is jelentősen megfogyatkozott a valdens lakosság. Sok lelkész és nevelő is a gyilkos kór áldozata lett, így Svájcból jöttek helyettesíteni őket. E tragikus időszaknak azonban volt jó oldala is: erősítette a valdensek és a svájci kálvinisták közötti kapcsolatot.

A kialakulásuk időszakától, azaz a 12. századtól, főként az észak-olasz Alpok völgyeiben élő valdensek erejét a Bibliához, a hitükhöz való ragaszkodás és a nevelési színtereik (család-iskola-gyülekezet) szellemiségének egységessége jelentette.

Jankó Krisztina

DIGITÁLIS OKTATÁS A KORONAVÍRUS JÁRVÁNY IDEJÉN NÉMETORSZÁGBAN

Kulcsszavak: iskolabezárások, digitális oktatás, oktatási egyenlőtlenségek

Az európai államok túlnyomó többsége a COVID-19 járvány terjedésének lassítása érdekében iskolabezárásokra kényszerült és a digitális oktatásra tért át. Mindez újfajta kihívások elé állította az intézményvezetést, a pedagógusokat, a diákokat és a szülőket is. Az online oktatásra való átállás jellemzően állami döntés volt (bár Németországban tartományonként és iskolatípusonként változott, hogy mikor zárták be az intézményeket). A digitális oktatás témája már a koronavírus járvány megjelenése előtt a német oktatáspolitikába fókuszába került. Az iskolák IKT-val történő ellátására az ún. „Digitalpakt Schule” projekt részeként ötmilliárd eurós költségvetést biztosítottak (GEW 2020). Az iskolák évek óta küzdenek az alapvető digitális szolgáltatások tervezésével és gyakorlati alkalmazásával (Eickelmann et al., 2019). Emellett vita folyik a digitális oktatás tanulókra gyakorolt negatív hatásáról (Spitzer 2012). Ez a „válsághelyzet” új területeken is felszínre hozta az oktatási rendszerekben tapasztalható egyenlőtlenségeket (Schleicher 2020). Németországban az otthoni iskoláztatás tapasztalatai nagyon eltérőek. Már a járvány kezdetén a pedagógusok fenntartással fogadták a digitális eszközök használatát (GEW 2020). A pedagógusok és a tanulók többsége az informatikai eszközök hozzáféréseinek a nehézségeiről számolt be (Arp et al., 2020).

Az előadás a témában megjelent felméréseken alapuló eredményekre, kutatásokra, a német sajtóban olvasható cikkekre épül, és a járvány miatti digitális oktatás körülményeit, a pedagógusokra, tanulókra, és a szülőkre gyakorolt hatását mutatja be.

Boda Vivien Lilla – Gergely Horváth

A MENTORPROGRAM TÖBBSZINTŰ ÉRTELMEZÉSE – A MENTOROK ÉS A MENTORÁLTAK VÉLEMÉNYE ÉS NÉZŐPONTJAI

Kulcsszavak: mentorálás, méltányosság, hátrányos helyzet, inklúzió

Kutatásunk betekintést nyújt a „Tanítsunk Magyarországot!” országos mentorprogram elmúlt négy félévének tapasztalataiba és tevékenységeibe. A prezentáció fókuszában a mentorok és mentoráltak kölcsönös befogadása áll (Varga, 2015), ami megalapozza a kapcsolatuk minőségét és a mentorálás sikerességét. A mentorprogram a kistérségi (Andl, 2015), zömében hátrányos helyzetű tanulók számára (Liskó, 1997) nyújt méltányos szolgáltatást. Kutatásunkban feltárjuk a nemzetközi és magyar nyelvű mentorálást vizsgáló szakirodalmakat (Rhodes, 2005; Spencer, 2007; Lakind, Eddy & Zell, 2014; Raposa et al, 2019; Fejes, Kasik & Kinyó, 2009; Nagy, 2014). , Előadásunkban bemutatjuk, hogy mentoráltjaink hogyan vélekednek tevékenységeinkről, melyik foglalkozásokat emelték ki. A vizsgálatban arra számítottunk, hogy mentoráltjaink kiemelik a mentor-mentorált kapcsolat fontosságát és javaslatokat tesznek a módszerek javítására. Vizsgálatunkban a mentorálási folyamatot értékelő kérdőívet alkalmaztunk (N: 18; n: 14). A kérdőív kvalitatív eredményeit kódoltuk és tartalomelemzésnek vetettük alá. Az előadás hangsúlyt helyez a mentorálás tapasztalatainak narratív elemzésére a mentori munka beszámolóin és kurzuszárásain keresztül, melyek alátámasztják a program két irányelvét, az „egymásról való gondoskodás” és a „közösséghez tartozás” élményét. Az eredmények rávilágítanak a mentor-mentorált kapcsolat minőségének fontosságára, illetve segítik a mentorálást végző hallgatók munkáját a javaslatok alapján.

Hegedűs Roland

BTMN GYERMEKEK AZ ORSZÁGOS KOMPETENCIAMÉRÉSEN

Kulcsszavak: tanulói teljesítmény, BTMN, kompetenciamérés

A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségű (BTMN) tanulók egy nagyon heterogén csoportot alkotnak (Bíró 2020) és a nehézségek kialakulásának hátterében különböző okok húzódnak (Felleginé 2004). A BTMN gyermekekről elmondható, hogy tanulmányi teljesítményük hátterében általában nem az alacsony IQ szint áll (Mesterházi és Szekeres, 2019). Tanulási teljesítményük kevésbé vizsgált terület, így a kutatásban azt célozzuk meg, hogy a BTMN egyes típusai között vizsgáljuk az eltéréseket a matematikában és szövegértésben.

Kutatásunkban a 2017. évi OKM 6. osztályos adatbázisát vizsgáltuk SPSS program segítségével, ahol ANOVA elemzést végeztünk az adatbázisban 9 291 BTMN gyermek körében. Eredményeink szerint a számolási nehézséggel rendelkező gyermekek teljesítménye a legalacsonyabb mindkét esetben. Fenntartónként vizsgálva az eredményeket elmondható, hogy az egyházi fenntartású intézményekben teljesítenek jobban a tanulási nehézséggel küzdő gyermekek, míg a beilleszkedési és magatartási nehézséggel küzdő gyermekekre ez nem igaz.

Forrás:

- Bíró E. (szerk.) (2020): Szakmai ajánlás a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekeket.... ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest.
- Felleginé T. A. (2004): Problémás tanulók, okok és megoldási javaslatok. In: N. Kollár K. és Szabó É. (szerk.): Pszichológia pedagógusoknak. Osiris Kiadó, Budapest. 472-495.
- Mesterházi Zs. és Szekeres Á. (2019): A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése. ELTE BGGYK, Budapest.

Sebestyén Krisztina

**NYELVKÖNYVEKRŐL SZÁMOKBAN: A TANULÓK ÉS A TANÁROK
TANKÖNYVÉRTÉKELÉSEINEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA**

Kulcsszavak: idegen nyelv, tankönyvértékelés, középiskola

A tankönyvkutatás egyik iránya a hatásorientált vizsgálat, melynek során a szakemberek a felhasználók véleményét elemzik (Weinbrenner 1992), ami kiadványok fejlesztéséhez járulhat hozzá. A legtöbb esetben a nyelvtanárok véleményét vizsgálják, de van példa tanuló véleményének elemzésére is. A poszteren a 2018-2019-es tanévben készült „Némettanulás, illetve -tanítás Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében” című adatbázisunkban (890 tanuló, 100 tanár) elemeztük, hogy a különböző idegennyelvet tanulók, illetve tanítók hogyan értékelik az általuk használt német/angol tankönyveket. Hipotézisünk szerint a tanulók magasabbra értékelik a tankönyvek színvonalát, mint a tanáraik, és a különböző idegennyelvet tanulók/tanítók tankönyvértékelésében különbség fedezhető fel. Az elemzés SPSS programmal történt, melynek során két- és háromdimenziós ANOVA számításokat végeztünk például a tanult idegen nyelv és a képzéstípus bevonásával. Eredményeink szerint a tanulók alacsonyabbra értékelték a tankönyveiket, mint a tanáraik, de az angolos diákok, illetve tanárok válaszátlagai három kivétellel magasabbak a németesekénél. Ennek hátterében a tanulóknál például a tantárgy kedveltsége állhat, de az okok feltárása további kutatásokat igényel.

Forrás:

- Weinbrenner, P. (1992): Grundlagen und Methodenprobleme sozialwissenschaftlicher Schulbuchforschung. In: Fritzsche, K. P. (szerk.): Schulbücher auf dem Prüfstand. Perspektiven der Schulbuchforschung und Schulbuchbeurteilung in Europa. Frankfurt/Main: Diesterweg – Braunschweig: GEI. 33-54.

Stromájer Gábor Pál – Csim Melinda – Stromájer-Rácz Tímea

KRÓNIKUS STRESSZ KÖZÉPISKOLÁSOK KÖRÉBEN

Kulcsszavak: stressz, teljesítmény, kortizol, follow-up

Célkitűzés: A mentális és pszichés rendellenességek gyakoriak a népegészségügyi problémák között. Középiskolában számolni kell ilyen esetekkel. Sok vizsgálat fókuszált a stresszre, mely befolyásolja a tanulmányi eredményt, családi életet, társas kapcsolatot. A problémák étkezési zavarhoz, depresszióhoz, öngyilkossághoz vezetnek. A kutatás célja felmérni a szorongás mértékét, okait, összevetni az egészségmagatartással, és felfedni az összefüggéseket.

Módszer: A vizsgálatot 2019-ben kezdtük különböző típusú iskolákba járó 10. osztályos középiskolásoknál (n=125). A kutatásnál saját szerkesztésű és validált kérdőíveket használtunk. Emellett kortizol szint mérését végeztük hajmintákból ELISA módszerrel.

Eredmény: A lányok körében a szorongás szignifikánsan nagyobb mértékű. A gimnazisták szignifikánsan jobban szoronganak a többi iskola típus diákjainál. Ugyanez mérhető, ha az édesanyja magasabban iskolázott. A fiúk és lányok körében egyaránt vannak pszichoszomatikus tünetek, de a lányok és a fiúk között szignifikáns különbség mutatkozott, a lányoknál gyakrabban. Az egészségkárosító magatartás és a szorongás összefüggésében nincs szignifikáns különbség, de a tendenciózus. Nagyobb szorongás egészségkárosító magatartással jár. A hajból mért kortizol szint jó módszer lehet a permanens stressz mérésére, de további vizsgálatokat igényel.

Következtetés: A szorongás mértéke függ az iskolatípustól, a stressz értéke az anya iskolai végzettségétől. Lányoknál gyakoribbak a pszichoszomatikus tünetek. A gimnazistákra jellemző inkább az ingerlékenység és fáradtság.

Telegdi Attila

**GYORSKORCSOLYÁZÓK KÉPESSÉGFEJLESZTÉSE A HOSSZÚ TÁVÚ FELKÉSZÍTÉS
RENDSZERÉBEN: AZ EDZŐI NÉZETEK BEFOLYÁSOLÓ SZEREPE**

Kulcsszavak: LTAD, edzői tudás, edzői tapasztalat

A gyorskorcsolya sportágakban az LTAD (Long-Term Athlete Development) alkalmazása 2003-tól módszeresen történik az edzésmélet, a módszertan és a nevelés-oktatás területén. A hosszú távú sportoló fejlesztés programja arra fókuszál, hogy a sportoló potenciáljának maximumát felnőtt korára érje el a szenzitív biológiai fejlődésük figyelembevételével (Balyi, Way & Higgs, 2013). A program alapfeltétele az edzők megfelelő nézete és tudása, a résztvevők szoros együttműködése és a folyamatos oktatás-nevelés (Telegdi, 2020). Kutatásunk célja, hogy bemutassuk az edzői nézetek és tevékenységek komplex hatásrendszerét a gyorskorcsolya sportág hosszú távú felkészítés rendszerében. Félig strukturált interjúkkal vizsgáltunk edzőket (N=5), versenyzők szüleit (N=5), szövetségi vezetőket (N=2) és versenyzőket (N=5). Emellett dokumentumelemzéssel az LTAD vonatkozású szövetségi dokumentumokat is megvizsgáltuk és az interjú eredményeivel összevetettük. Eredményeink azt mutatják, hogy az LTAD programot megfelelő tudással és nézettel hatékonyan alkalmazzák az edzők. A versenyzőkre gyakorolt komplex hatásrendszert vizsgálva jól látható a hosszú távú sportoló felkészítés metodikája, amely egy-két hiányosság kivételével megfelelően működik. Az edzői együttműködéssel és kommunikációval a szülők részéről vegyes megítélés mutatkozott. Minden edző megjegyezte a szülők sportszakmába történő túlzott bevonódását, melynek kezelése nehézséget okoz. Az LTAD fejlődésének és zavartalan működésének kulcsa továbbra is az edukáció, amelynek feltétele az együttműködés és kommunikáció.

Molnár Anita – Vajda Ildikó – Bognár József

**TESTNEVELŐ TANÁRI PÉLDAMUTATÁS ÉS AZ EGÉSZSÉGMAGATARTÁS KÖZVETÍTÉSE
A BEMUTATÁS MÓDSZERÉN KERESZTÜL**

Kulcsszavak: egészségmagatartás, példamutatás, tanári bemutatás

A testnevelő tanároknak kiemelt feladata a helyes egészségmagatartás kialakítása, melyet példamutatással, differenciálással, motiválással és a megfelelő módszerek kiválasztásával tudja elérni (Bognár, 2020). A kutatás célja a testnevelő tanárok ezirányú szerepének és mintaadásának bemutatása az oktatási módszerekkel kapcsolatosan. Testnevelő tanárokkal és testnevelő tanár szakos hallgatókkal végeztünk nem strukturált interjút (N=30). Eredményeink alapján elmondható, hogy a testnevelő tanárok és a hallgatók egészséges életmódot folytatnak, melyet személyes példamutatásukkal és a sport megszerettetésével közvetítenek. Ebben lényeges szerepet kap a hiteles munka, az empátia és a tanulóközpontúság. Az iskolai feladatokra és programokra a hallgatók számos alternatívát látnak. A hallgatók fele és a testnevelő tanárok többsége indirekt oktatási stratégiát alkalmaz szívesebben, a férfiak és a nők körében pedig megosztottság tapasztalható. A hallgatók zöme a tanári bemutatást preferálja, míg a testnevelő tanárok főleg tanulói bemutattatást alkalmaznak, azonban a hitelesség érdekében fontosnak tartják a bemutatást is. Elmondható, hogy a szemléltetés meghatározó szerepet kap a tanítási folyamatban. A megkérdezettek többsége szerint lehet jó sportszakember az a testnevelő, aki nem alkalmazza a tanári bemutatás módszerét. A helyes egészségmagatartás kialakítása, a példamutatás és a testnevelő tanár által alkalmazott módszerek között szoros összefüggés van. További kutatások során bizonyos különbségek lehetőséget adnak módszertani ajánlásokra és a testnevelő tanárképzés fejlesztésére.

Bottyán László

BIZTONSÁGI TUDATOSSÁG ÉS ADATBIZTONSÁG A DIGITÁLIS OKTATÁS SORÁN

Kulcsszavak: Információbiztonság, adatbiztonság, digitális oktatás, biztonsági kultúra, biztonság tudatosság

A pandémia alatt a digitális oktatásra való átállás során elsősorban az IKT eszközök, az infrastruktúra és környezetük rendelkezésre állásán volt a hangsúly, hogy minél gyorsabban mindenhol elérhető legyen az online oktatás. Az adatok bizalmassága és sértetlensége azonban nem kapott kellő figyelmet, annak ellenére, hogy napjainkban a kibertérben az egyik legnagyobb kihívást az adatbiztonság megteremtése jelenti.

Kutatásomban a digitális oktatás biztonsági aspektusát vizsgálom, hogy vajon az online térben résztvevő tanulók biztonsági tudatosságát hogyan befolyásolja a digitális tanrend, mennyire tartják biztonságosnak az online oktatási formát, van-e különbség a biztonság fontosságának megítélésében a különböző tanrendben tanuló diákok esetében?

A kutatás két reprezentatív mintán alapul. Az egyik csoport, olyan PhD/doktorandusz hallgatóknak került kiküldésre, akik hagyományos tanrendben kezdték meg a tanulmányaikat, de jelenleg digitális tanrendben tanulnak. A másik csoport pedig olyan PhD/doktorandusz hallgatóknak került kiküldésre, akik eleve digitális tanrendben kezdtek. Ezzel a mintával vizsgálni lehet egyrészt a biztonsági tudatosság mértékét, fontosságának megítélését a különböző tanrendben tanulók esetében; másrészt, hogy általában milyen biztonsági szokások vannak és ezek hogyan befolyásolják az adatbiztonságot a digitális tanrend alatt?

A kutatás eredményeivel pontosabb képet kaphatunk a digitális oktatás biztonsági aspektusairól, a fejlesztési lehetőségekről a biztonságos IKT használat érdekében.

Stummer Krisztina

NŐI FELSŐ KERESKEDELMI ISKOLA A MAGYAR PEDAGÓGIÁBAN (1909-1938)

Kulcsszavak: női felső kereskedelmi iskola, nőkép, Magyar Pedagógia

A 19. században zajló társadalmi, oktatáspolitikai, gazdasági és nőemancipációs törekvések nemcsak a nők általános, hanem szakmai képzése tekintetében is jelentős előrelépéseket eredményeztek. 1909-ben megalakult Pozsonyban az első női felső kereskedelmi iskola, majd az elkövetkezendő években sorra nyíltak az ország különböző pontjain az intézmények. Az új iskolatípus a kezdetektől heves társadalmi vita keresztüzébe kerültek annak tanterve és vitatható „női jellege” miatt.

Az előadás célja a női felső kereskedelmi iskoláról alkotott kép vizsgálata a Magyar Pedagógia 1909 és 1938 között megjelent cikkeiben. Az elemzéshez kiválasztott írásokat több lépcsőben csoportosítjuk. Első lépcsőben aszerint, hogy a női felső kereskedelmi iskola ellen vagy mellett érvel. Ezt követően az elhangzó érvek alapján alcsoportokba osztjuk a cikkeket. A csoportosítás célja, hogy kijelöljük azokat a főbb irányvonalakat, amely alapján pozitív vagy negatív megítélés alá esik az iskolatípus. Az elemzés során továbbá azt is figyelembe vesszük, kik a vizsgált cikkek szerzői.

A vizsgálat eredményei alapján következtetéseket vonhatunk le arra vonatkozóan, milyen nőideált preferál a Magyar Pedagógia és ez miként igazodik a korszak nőképéhez.

Forrás:

- Magyar Pedagógia 1909 és 1938 között

Láng Éva – Bognár József

**EGY MÓDSZERREL KÖZELEBB A TÁNCOS TESTNEVELÉSHEZ: A LIPPOZOO
OKTATÁSÁNAK GYAKORLATI TAPASZTALATAI**

Kulcsszavak: LippoZoo, zenés-táncos testnevelés, táncoktatás

A testnevelésben a tánc oktatása továbbra is kihívás a tanárképzés során. Fontos azonban olyan hatékony módszerek kipróbálása, amelyek segítik a táncot bevinni a testnevelési órák egy részébe. A kutatásunk célja, hogy kipróbáljuk a tanárképzésben és a közoktatásban a LippoZoo újszerű módszerét, mely a mozgásokat állatos szimbólumokhoz asszociálja, és főként indirekt módszerekkel biztosítja a táncos élményeket (Balatoni-Kovács, 2015). A 2020/21 tanévben egy sportszakosoknak indított kurzuson és a gyakorló iskola 3. évfolyamain 3 héten keresztül heti 1-2 alkalommal kipróbáltuk ezt a módszert. Az eredmények felderítéséhez a hallgatók körében online kérdőívet használtunk, (N= 87 fő, n=52,9% nő, n=47,1% férfi), és a tanítóknál (n= 2 fő) félig strukturált interjút vettünk fel. A hallgatók 94,3%-a ezelőtt nem hallott erről a módszerről, de 71,2% tarja könnyen elsajátíthatónak, 81% tanítaná későbbi munkája során. Szignifikáns különbséget találtunk annak tekintetében, hogy a nők több táncos tapasztalattal rendelkeznek, és a néptáncról is pozitívabb a véleményük ($p < 0,005$). Az interjúk rávilágítanak arra, hogy a táncosabb órán akár a túlsúlyos gyermekek is megszerethetik a mozgást. A játékos LippoZoo-val a táncok alaplépései könnyebben elsajátíthatók, és a hallgatók 82.8%-a beállításuk szerint képessé váltak az improvizációra. Arra a következtetésre jutottunk, hogy egy módszerrel közelebb kerültek a testnevelők ahhoz, hogy a jövőben bátrabban nyúljanak hozzá a táncos mozgásokhoz a testnevelés órákon.

Forrás:

- Balatoni-Kovács H.(2015):Így tedd rá! 2.Ráckeve, Saramis Bt. 9. p

Forray R. Katalin – Varga Aranka

ROMA SZAKKOLLÉGIUMOK

Kulcsszavak: cigány/roma fiatalok, reziliencia, közösség

A cigány, roma népességről a nemzetközi és a hazai szakirodalomban (Forray-Orsós 2010, Fehérvári 2015) zömében csak mint hátrányos helyzetű csoportról van szó, amelynek kilátása sincsen kiszabadulni az iskolázatlanságból. Előadásunk a hátrányos helyzetből indult, de a felsőoktatásba eljutott - így reziliensnek tekinthető (Masten 2010) cigány/roma fiatalok támogatásáról szól. Milyen oktatáspolitikai szándék, intézményi szolgáltatási rendszer és hallgatói igény áll a többlépcsős társadalmi mobilitást célzó kezdeményezés: a roma szakkollégium mögött. Tárgyaljuk a szakkollégiumok létrehozását, működésének feltételeit és programjait. A roma szakkollégium hatását egy olyan szakkollégium példáján keresztül szemléltetjük, melynek programjaival, hallgatóival az elmúlt 10 évben több kutatás foglalkozott (Forray 2015, Trendl 2015, Varga 2018). A kutatási eredményeket szintetizálva válik láthatóvá az a nemzetközi vizsgálatokban már bizonyított jelenség (Travis & Bowman, 2012), mely szerint a reziliencia fenntartásához nagymértékben hozzájárul a roma szakkollégiumon keresztül kialakított "közösségi felvérteződés" (empowerment) .

Bánkutiné Mihalcsik Márta

**ÉRTÉK ÉS KÖZÖSSÉG - HELYI KÉZMŰVES ALKOTÓKÖZÖSSÉGEK (HÍMZÉS,
CSIPKEVERÉS) ÉS HELYI ÉRTÉKTÁRAK SZEREPE, EGYMÁSRA HATÁSA A BALATON-
FELVIDÉKI KISTELEPÜLÉSEKEN**

Kulcsszavak: Érték, Közösség, Helyi értéktár, Alkotóközösség, Közösségi értékfeltárás

A témaválasztásom okai: a településeknek 2012. óta van lehetősége helyi értéktárak létrehozására és működtetésére. Erre a 2012. évi XXX. törvény ad felhatalmazást és a 324/2020. (VII.1.) kormányrendelet szabályozza. 2013 óta dolgozom a Nemzeti Művelődési Intézet Veszprém Megyei Igazgatóságán, azóta gondozom az értékfeltáráshoz kapcsolódó területet és vezetem az ehhez kapcsolódó projekteket. Kutatásomban vizsgálom az értékfeltárás törvényi hátterét, illetve azt, hogy Veszprém megyében mely települések éltek ezzel a lehetőséggel és milyen hatásokkal. Dolgozatomban az alábbi Balaton-felvidéki településeken működő alkotókörök létrejöttét, tevékenységét mutatom be: Alsőörsi Csipkeműhely, Paloznaki Hímzőkör, Felsőörsi Hímzőműhely, Tótvázsonyi Hímzőműhely. Ezeknek az alkotóköröknek a tevékenysége elsőként került be a helyi értékek közé. Mind a négy közösség szakmai vezetője Szuperné Bohus Judit Gránátalma díjas népi iparművész hímző, csipkeverő. Dolgozatomban bemutatom, hogyan hat egy olyan meghatározó személyiség, mint ő, egy-egy közösség létrejöttére és eredményes tevékenységére. Bemutatásra kerül a hungarikum mozgalom "Minden értéknek legyen közössége!" jelmondata, a közösségi értékfeltárás lényege, illetve a települési értékfeltáró folyamatok külhoni testvértelepülésekre gyakorolt pozitív hatása. Kutatásomban az egyéniségvizsgálati, valamint az összehasonlító módszert alkalmazom, a további adatgyűjtést interjúk készítése, dokumentumok, fotók és alkotások összegyűjtése és elemzése, valamint a szakirodalom széleskörű feldolgozása segíti.

Szabó József – Buda András – Erdei Gábor

**A TÁVOLLÉTI OKTATÁS TAPASZTALATAI A DEBRECENI EGYETEMEN AZ OKTATÓK
KÖRÉBEN VÉGZETT KUTATÁSOK ALAPJÁN**

Kulcsszavak: COVID-19, egyetemi oktatók, kutatás, tapasztalatok

A COVID-19 okozta pandémiás időszak jelentősen megváltoztatta életünket és alapjaiban alakította át az oktatási szektor, ezen belül pedig kiemelten felsőoktatás működését. A világméretű járvány okozta új helyzet elemzését számos tanulmány célozta meg, ezek elsősorban a hallgatókra összpontosítva vizsgálták a távolléti tanítás időszakát (Chen et al. 2020, Gonzalez et al. 2020, Shazdad et al. 2020). A tanulmányok másik csoportja a makroszint felől közelített a kérdéskörhöz és pl. az oktatásirányítási megoldásokat (Nichols 2020) vagy az alkalmazható oktatási stratégiákat (Bao 2020) tekintette át.

Az általunk lebonyolított vizsgálat viszont a felsőoktatásban tanító tanárookra irányult, a Debreceni Egyetem oktatóinak tapasztalatait véleményét kívánta feltérképezni a távolléti oktatás időszakára vonatkozóan. Az online kérdőív segítségével megvalósított vizsgálat két szakaszban zajlott. Az első szakaszra 2020. júliusában (n = 314), a másodikra pedig 2021 januárjában került sor (n = 285). A két vizsgálat között eltelt időszakban javult az oktatók digitális felkészültsége (különösen a 35 év felettiek esetén), de ennek ellenére a tervezett oktatási feladatokat nem sikerült maradéktalanul megvalósítani, elsősorban a gyakorlatoknál jelentkeztek problémák. További negatívumot jelentett, hogy a távolléti oktatás jelentős terhelés növekedést indukált, ennek következtében romlott az oktatók tudományos tevékenysége. A válaszadók döntő többsége azonban nyitott az új ismeretek jövőbeni alkalmazására.

Buda András

ÚJ MÓDSZERTANI MEGOLDÁSOK TANÁR SZAKOS HALLGATÓK DIGITÁLIS KOMPETENCIÁJÁNAK FEJLESZTÉSE ÉRDEKÉBEN

Kulcsszavak: digitális kompetencia, tanár szakos hallgatók, távolléti oktatás

A XXI. század információs társadalmának fiataljai számára az IKT és az internet egyértelműen része az oktatási rendszernek. Már az iskolát megelőző nevelési intézményekben is folyamatosan emelkedik a digitális technológia használata (McKenney – Voogt 2012, Holloway et al. 2013, Fáyné et al. 2016), a felsőoktatás pedig napjainkban már el sem képzelhető az ilyen típusú megoldások alkalmazása nélkül (Nichols, 2020).

Az IKT eszközök oktatási alkalmazása azonban önmagában még nem feltétlenül motiválja a hallgatókat, nem minden esetben igaz az a – Higgins és társai által mítosznak nevezett– vélekedés (Higgins et al., 2012), hogy szívesebben, jobban tanulnak általuk az oktatási folyamatban résztvevők. Ahhoz, hogy a motiválás valóban megvalósuljon, az oktatási módszereken is változtatnunk kell, ráadásul a képzés és a gyakorlat éveinek meghatározó kölcsönhatása miatt (Ottenbreit-Leftwich, et al., 2018) ily módon a leendő tanárok felkészítése is hatékonyabbá válik.

Az előadás a Debreceni Egyetem tanárképzési programjában megvalósított módszertani újításokat és azok tapasztalatait mutatja be, melyeknek az volt a legfontosabb célja, hogy fejlessze a tanár szakos hallgatók digitális kompetenciáját.

Emese Rózsa Széman – Cristina Brînzan-Antal

KULTURÁLIS INTÉZMÉNYEK ÉS SZERVEZETEK ROMÁNIÁBAN

Kulcsszavak: közművelődés, kultúra, kisebbségi magyarság, Románia, Erdély, civil szervezetek

Az anyanyelvhasználat és az anyanyelvi kultúra a kisebbségi magyar közösségek fennmaradásának lételeme. Éppen ezért kiemelt fontosságot kell tulajdonítanunk a kisebbségi kulturális intézményeknek és kultúraközvetítéssel foglalkozó civil szervezeteknek. Bár a kultúra/kulturális és közművelődés/közművelődési fogalmakat a kisebbségi magyar nyelvhasználatban (is) megkülönböztetjük, a román nyelvhasználat nem tesz különbséget. Így némelykor ez a két fogalom közelíthet egymáshoz, esetleg összemosódhat. Mindazonáltal a dolgozat igyekszik külön kezelni őket, vagy esetleg kapcsolt fogalmakként.

A magyar kulturális-közművelődési élet értelemszerűen Románia Kárpát-medencei részére koncentrálódik. De magyarok élnek a Kárpát-kanyaron túl is, népesebb számban Bákó megyében, illetve Bukarestben, s az ő tevékenységük kulturális-közművelődési szempontból éppoly jelentős az ország magyar lakossága tekintetében.

Dolgozatunkban a fogalmak tisztázása és némi történeti áttekintés, valamint területi-demográfiai adatok tárgyalása után számba vesszük a romániai magyar kulturális, illetve közművelődéssel foglalkozó intézményeket, civil szervezeteket. A többségi magyar megyék intézményei mellett számos más, a fronthelyzetben és szórványban levő közösségben munkálkodó szervezetről beszélhetünk, amelyek egyes esetekben kistérségi feladatokat is ellátnak. Munkánkban mindezeknek működéséről, anyagi és humán erőforrásairól, esetleges hiányosságairól nyújtunk összefoglaló képet.

Mihály Regina

**AZ EDUKÁCIÓS SZÍNTEREKKEL KAPCSOLATOS GYERMEKI VÉLEKEDÉSEK
MEGISMERÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI**

Kulcsszavak: edukációs színhelyek, gyerekek, preferencia

Az edukációs színterekkel kapcsolatos gyermeki vélekedések megismerésének lehetőségei Kevésbé kutatott, ám fontos terület az edukációs színterek minőségének vizsgálata, hiszen ezek is befolyásolják a gyermekek szociális és kognitív fejlődését.

Vannak olyan hazai és nemzetközi környezetpszichológiai, pedagógiai vonatkozású kutatások, amelyek különféle kontextusban, eltérő minőségű tanulási környezetekben vizsgálják a gyermekek szociális fejlődését, viselkedését. Ezek a vizsgálatok számos tudományterületet érintenek, többek között a pedagógiát, a pszichológiát, a szociológiát és az építészetet (Dúll, 2009; Böddi, Keszei, Serfőző & Dúll, 2019; Moore, 1986; Zimmons, 1997; van Liempd, Oudgenoeg & Leseman, 2020).

Ezen kutatások más-más aspektusból közelítik meg a fizikai környezet hatását a gyermekek viselkedésére, ezért nincs is egységesen használt módszertanuk (Moore, 1986; Zimmons, 1997; van Liempd, Oudgenoeg & Leseman, 2020). Mindez felveti annak szükségességét, hogy további kutatások megkezdésével és lebonyolításával olyan eredményeket kapjunk, amelyek bővítik a témával kapcsolatos eddigi ismereteinket.

Saját kutatásunk egyik fő kérdése, hogy milyen módszerekkel tárhatók fel a gyermekek vélekedései, elképzelései, vágyai egy térről, környezetről? Előadásunkban olyan, a nemzetközi és a hazai szakirodalmak elemzése alapján megismert módszereket mutatunk be, melyek a gyermekek környezetükkel kapcsolatos preferenciáinak megismerésére szolgálnak (O'Reilly & Dogra, 2017; Sahimi, 2012).

Andrea Hübner

HERITAGE INTERPRETATION AND EMOTIONAL ENGAGEMENT OF CITIZENS

Keywords: heritage interpretation, informal learning, engaging citizens, emotional response to cultural heritage

In our project investigating citizen's emotional response to their homeland in the region of Vác, Gőd and Fót one of the tools we use is the theoretical field of Heritage Interpretation. This approach is not yet widely known in Hungary although it is not only capable of penetrating and mapping complex phenomena of cultural heritage but also provides very practical tools for making the multiple and sometimes controversial heritages understandable. It puts a huge emphasis on how to help locals identify and get engaged with their heritage.

Heritage Interpretation is a form of informal learning which makes it usable in a wide spectrum of education that believes in emotional engagement in acquiring knowledge. Besides factual knowledge and emotional response tactile experiences and physical participation are also basic expectations. To involve head, heart and hand (HHH) are crucial to create the learning experience.

In my presentation I will mention a few cases to show how it works in practice.

Belényi Emese

**AZ ONLINE OKTATÁS, MINT ERŐFORRÁS. ÚJ LEHETŐSÉGEK A FOGYATÉKOSSÁGGAL
ÉLŐ TANULÓK DIGITÁLIS ESZKÖZHASZNÁLATÁBAN**

Kulcsszavak: speciális oktatási intézmények, IKT eszközhasználat, pedagógiatechnológiai innováció

A sajátos szükségletekkel rendelkező gyermekek esetében az adaptív technológiák lényeges többletfunkcióval bírnak: segítenek abban, hogy egyenlővé váljon számukra a „tanulási játéktér”. Az utóbbi években egyre inkább teret nyernek az IKT eszközök konkrét tanulói szükségletekhez történő adaptálásán alapuló módszertani elgondolások (Starcic és Bagon 2014). A pedagógusok számos egyedi programot hoztak létre és használnak mindennapi oktatómunkájuk során (Neumann & Neumann 2014). Kutatásunkban magyarországi és romániai magyar nyelvű speciális iskolák digitális eszközhasználatának sajátosságait vizsgáljuk. Az elemzés célja megismerni a két országban e téren alkalmazott jó gyakorlatokat, azok infrastrukturális és humánerőforrással, pedagógiatechnikai innovációval kapcsolatos hátterét. Ennek érdekében kérdőíves felmérést végeztünk a kiválasztott oktatási intézmények pedagógusai körében. Kutatásunk eredményei alapján a speciális oktatási intézményekben tanító pedagógusok jelentős része - a jelenlegi járványhelyzet, az online oktatásra való áttérés azonnali követelménye által kiváltott impulzusok nyomán, avagy attól függetlenül - tudatosan és pozitívan viszonyul az IKT eszközhasználatához. A fentiek fényében javasoljuk, hogy az IKT eszközhasználat mikéntjével, hatékonyságával kapcsolatban ma még érzékelhető hiányosságok kezelése érdekében az oktatáspolitikai szakemberei dolgozzanak ki országos szintű stratégiai cselekvési terveket, tekintetbe véve azokat a lényeges felvetéseket, javaslatokat is, amelyeket a megkérdezett speciális iskolák pedagógusai kutatásunk során megfogalmaztak.

Harangus Katalin – Horváth Zsófia-Irén – Szentés Erzsébet

AZ ONLINE OKTATÁSRA VALÓ ÁTTÉRÉS: TAPASZTALATOK ÉS KIHÍVÁSOK

Kulcsszavak: online egyetemi oktatás, világjárvány, tanulási motiváció, eszközfelszereltség, hatékony oktatás

Az egyetemi oktatásban a folyamatos tartalmi-módszertani szemléletváltásra, megújulásra minden időben szükség van. A digitalizáció térhódításával eddig is voltak törekvések az informatikai eszközhasználatra és a hozzá kapcsolódó pedagógiai gyakorlat meghonosítására, de a jelenlegi járványhelyzetben csak ennek teljes körű alkalmazása teszi lehetővé, hogy folytatódjon az oktatás. Napjaink egyetemi oktatására az jellemző, hogy egyszerre több különböző generáció vesz részt a tanítási és a tanulási folyamatban. Az oktatók nagy többsége felnőtt korában találkozott az internettel, míg a hallgatók már beleszülettek a digitális technológiák világába. Hálózaton keresztül funkcionálnak a legjobban, és elvárásként jelenik meg náluk, hogy az információ minél nagyobb része digitális formában legyen számukra elérhető. Azonban felmerül a kérdés, hogy a jelenlegi világjárvány miatt az online térbe kényszerített oktatás mennyire bizonyul hatékonynak számukra? Vajon hogyan vélekednek erről a tanulási formáról?

A romániai magyar egyetemi oktatás résztvevői körében végzett kérdőíves felmérésünkben a következő kérdésekre kerestük a választ Mennyire voltak felkészülve a hallgatók és a tanárok az online oktatásra? Milyen előnyeit és hátrányait tapasztalták az online oktatásnak? Szembesültek-e a diákok koncentrációs nehézséggel? Változott-e az érdeklődésük a tanulandó anyag iránt?

Az eredmények olyan további tennivalókra, feladatokra mutatnak rá, melyek alapján az online oktatás fejlődése elősegíthető.

Hámoriné Skultéty Dóra Anna – Tigyiné Habil Pusztalvi Henriette

EGY SZEXEDUKÁCIÓS PROGRAM HATÉKONYSÁGI ÉS ELÉGEDETTSÉGI VIZSGÁLATA

Kulcsszavak: szexedukáció, szexualitás, serdülők

Bevezetés:

A szexedukációs programnak tartalmaznia szükséges az egészségügyi és a párkapcsolatok kialakításához szükséges ismereteket is. A HBSC 2013.-as adatfelvétele szerint a magyar diákok 14,2 százaléka semmilyen védekezési módot nem használt a legutóbbi szexuális együttléténél.

Célunk: A párkapcsolati nevelési program elégedettségi vizsgálata

Vizsgálati anyag és kutatási módszer:

Kérdőíves kutatási módszert alkalmaztunk, melyben saját készítésű kérdőívet használtunk. Zárt és nyílt kérdéseket dolgoztunk föl, egy és többkérdéses Likert-skálával. A célirányos, keresztmetszeti vizsgálatban 104 fő vett részt, 53 fiú és 54 lány. Korosztály szerint: 27 fő hatodikos, 37 fő nyolcadikos és 40 fő tizedik osztályos. A kutatás Budapesten zajlott. A kérdőíveket 20.0 SPSS programcsomag segítségével dolgoztuk fel.

Eredmények:

Az láttuk, hogy a gyerekek szívesen részt vennének még ilyen foglalkozáson (88%) és javasolnák másoknak (87%). A legérdekesebb számokra a nemi különbségek, a személyiség típusok és a szeretetnyelvek. Legkevésbé a másság és a szexológia történet kötötte le a figyelmüket. Munkaforma szerint a frontális oktatást élvezték a legjobban és ezt követte szoroson a csoportmunka. Az esetbeszámolókat, a tudományos kísérleteket és a prezentációkat élvezték a legjobban.

Következtetések, elméleti és oktatási relevanciák

A szexedukációs oktató felkészültsége nagyon fontos egy ilyen jellegű program során, mivel a gyerekek számára az ismeretek és a hitelesség elsődleges szerepet tölt be.

Forrás:

- <https://mek.oszk.hu/16100/16119/16119.pdf>

Bencze Ádám

GÖRÖGKATOLIKUS FIATALOK NÉZETEI AZ IGASZÁGOSSÁG ÁRNYALATAIRÓL

Kulcsszavak: igazságosság, egyenlőség, szabadság, vallásosság

Az ókori görög filozófusok szerint (Arisztotelész 1987, stb.) a boldog polis feltétele az, hogy benne a viszonyok igazságosak legyenek. Az igazságosságnak azonban többféle – egymásnak gyakran ellentmondó - árnyalata van (Rawls 1997, Hayek 1991, stb.). Az előadásunk célja annak bemutatása, hogy a megkérdezett görögkatolikus egyházi fenntartású középiskolába tanuló fiatalok mit gondolnak az igazságosságról, és véleményük mennyiben tér el a hazai ifjúságtól és a magyar társadalom egészétől. A társadalom jó működésének szempontjából lényeges, hogy a fiatalok, azaz a jövő felnőttei, mit tartanak igazságosnak és mi az, amit nem tartanak annak. Az előadásunkban bemutatjuk az igazságosság eltérő filozófiai megítéléseit és a témában született értékszociológiai kutatásokat (Hankiss 1977, stb.), majd beazonosítjuk a magyar fiatalok és a magyar társadalom igazságosságfelfogását. A longitudinális kutatásunk során egy kelet-magyarországi görögkatolikus középiskola tizenegyedikes és tizenkettedikes diákjait 2014-ben és 2019-ben. Feltételeztük, hogy az egyenlőségpárti igazságosságfelfogás fogja a megkérdezett fiatalok többségét jellemezni, és így az egyenlőség absztrakt értéke fontosabb szerepet játszik a szabadságnál. Kvantitatív módszerrel elemeztük a fiatalok igazságosság-felfogását, és összevetettük az országban élő többi fiatal nézőpontjával. Eredményeink szerint a kutatás öt éve alatt a tanulóknak fontosabb lett az egyenlőség értéke, különösen igaz ez a fiúkra. Továbbá az egyenlőség értékének fontossága egyértelmű összefüggést mutatott a megkérdezett fiatalok vallásosságával.

Markos Valéria

AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT SIKERESSÉGÉT TÁMOGATÓ TÉNYEZŐK VIZSGÁLATA

Kulcsszavak: iskolai közösségi szolgálat, service-learning, pozitív attitűdök

Előadásunkban az iskolai közösségi szolgálat iránti pozitív attitűdöket befolyásoló tényezőket vizsgáljuk. A nemzetközi szakirodalom szerint a service-learning (közösségi szolgálat) tantárgyak pozitív hatásait számos kutatás igazolja (Billig 2009, Parker et al. 2009 stb.). Kutatásunk fő célja az volt, hogy beazonosítsuk azokat a tanulókat, akik pozitív attitűdöket társítottak a közösségi szolgálathoz, és meghatározzuk, hogy milyen szociokulturális tényezőkkel jellemezhetőek azok a tanulók, akik pozitívan vélekedtek az ötven óráról. További célunk volt feltárni azokat az egyéb tényezőket, melyek befolyásolhatják a pozitív attitűdök elérését. Kutatásunk legfőbb kérdése tehát az volt, hogy milyen tényezők segítik a pozitív attitűdök kialakulását, és m jellemezhetőek azok a tanulók, akik pozitív attitűdöket társítanak a szolgálathoz. Kvantitatív kutatásunkban az iskolai közösségi szolgálatot végzett 12. évfolyamos tanulókat többlépcsős mintavétel módszerével választottuk ki Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Borsod-Abaúj-Zemplén megyékből. Az osztályokat teljes körűen kérdeztük le, és összesen 637 diák töltötte ki a kérdőívünket. Eredményeink szerint a szolgálati iránti attitűdök mentén öt csoport rajzolódott ki, melyből két csoport pozitív attitűdökkel zárta az 50 órát (pozitív és időhiányos pozitív csoportba tartozó). A logisztikus regressziós eredmények azt mutatják, hogy a lányok, az alacsonyabb önkéntességi rátával rendelkező megyében élők; a kisebb településeken lakók; a technikumba járók és gyakrabban imádkozók pozitívabb attitűdökről számoltak be.

Véghelyi Péterné

**A TANULÓI ÖNREFLEKTIVITÁS JELENTŐSÉGÉNEK VIZSGÁLATA A DIGITÁLIS
OKTATÁSI PLATFORMON**

Kulcsszavak: digitális lelkiismeret, értékpreferencia, tanulói önreflektivitás, oktatásszervezési struktúrák

Létezik-e digitális lelkiismeret, és ha van, miért nincs?

Kutatásom alapját a pandémia első digitális oktatási időszakában elvégzett propedeutikai igényfelmérést célzó Frame-Net típusú (Fillmore & Atkins, 1992) keretháló vizsgálat tapasztalataim adták. (Véghelyi, 2020). Jelen attitűdvizsgálat során a tanulói oktatásszervezői látens struktúrák átvilágításával és módszertani hatásuk feltérképezésével azt kutattam, hogy milyen hatással van a digitális oktatás gyakorlati megvalósulása a tanulók jellemfejlődésére, és mennyiben befolyásolja az értékpreferenciáik kialakulását. Strukturált online-interjúkat folytattam 70 Zala és Tolna megyében tanuló 7. osztályos diákkal. Mi fogja garantálni a digitális kultúra elsajátítás során, hogy az oktatási színtereken értékközvetítést, és nem további értékdevalválódást fog okozni a digitális kultúra tudományos ismeretközlésben való létjogosultságának elismerése?

Az interjúk számítógéppel segített kvalitatív értékelése során fogalmi kerethálókkal szemléltetem az érdek-érték kapcsolatát, és a fogalmak érdekek menti torzulását.

A vizsgálat eredményei azt mutatják, hogy létezik digitális alibizés, ám nem létezik digitális lelkiismeret, és a tanulók eredményorientált felhasználóként érdemjegy centrikusan gondolkodnak, mely az alkalmazás során a jellemfejlődést negatívan befolyásolja, és olyan módon módosítja az alkalmazás során használt fogalmi kerethálókat, ami értékdevalvációt okoz.

Kozma Kitti

PEDAGÓGUSOK ATTITÚDJEINEK ÉS MÓDSZEREINEK ELEMZÉSE HÁTRÁNYOS HELYZETŰ DIÁKOKAT OKTATÓ INTÉZMÉNYEKBEN

Kulcsszavak: reziliencia, hátrányos helyzet, közösségi és személyes felvérteződés, pedagógus életutak

A kutatás célja összehasonlítani a reziliens életutat bejáró pedagógusok munkáját a nem reziliens társaikkal. A kutatás elméletét a reziliencia, és a közösségi felvérteződés fogalmak adják (Ceglédi, 2018; Pusztai, 2004; Békés, 2002).

A kutatás révén megtapasztalhatjuk a hasonlóságokat és különbségeket a pedagóguscsoportok között (Kozma & Ceglédi, 2020). Arra a kérdésre is választ keresünk, milyen módszerekkel dolgoznak e pedagóguscsoportok. Hogyan viszonyulnak a hátrányos helyzetű gyermekekhez, valamint hogyan jelenik meg munkájuk során a társadalmi felvérteződés (Travis és Bowman nyomán Varga, 2019).

Kutatásunk alanyai olyan iskolákban oktatók, ahol felülreprezentált a hátrányos helyzetű tanulók száma (N=18). A célcsoport specialitása miatt mintavételi metodikaként a hólabda módszert választottuk. Az alanyokat három csoportra bonthatjuk: roma és nem roma reziliens pedagógusok és nem roma, nem reziliens pedagógusok. A személyes életútinterjúk transzkribálását követően a szövegeken kvalitatív elemzést végeztünk, a Grounded Theory elveit követve (Corbin & Strauss, 2004).

A kutatás folyamatban van, így csak előzetes eredményekről számolhatunk be. A reziliens életutat bejáró pedagógusokra jellemző, hogy megértőbbek a tanítványaikkal szemben, ismerik a családi hátterüket és át tudják érezni a gyermekek mindennapos problémáit. A reziliens roma életutakban látványosan megjelenik, hogy a családban mindig közösen hozták meg a döntéseket, valamint limitált továbbtanulási aspirációk figyelhetők meg, még a másik két csoportnál minden esetben az érettségi volt az elsődleges cél.

Alter Emese – Kocsis Zsófia

HALLGATÓI MUNKAVÁLLALÁS ÉS ELŐREHALADÁS A STEM TERÜLETEKEN

Kulcsszavak: STEM, hallgatói munkavállalás, lemorzsolódás, perzisztencia

A heterogén hallgatói bázis és a korábbiaknál jelentősen magasabb lemorzsolódás az expanzió velejárója, ami mind a hallgatók, mind az intézmények szempontjából komoly erőforrás-vesztéssel jár együtt. A STEM képzések egyik közös jellemzője a hallgatók magas lemorzsolódási aránya, amit más változók mellett a tanulmányok melletti munkavállalás is szignifikánsan magyarázhat. Kutatásunk célja annak feltárása, hogy alkalmazhatók-e a hallgatói munkavállalás perzisztenciára és lemorzsolódásra gyakorolt hatásával kapcsolatos hagyományos elméletek a STEM képzések esetében, melyek a korábbiaknál jóval erősebb összefonódást mutatnak a munkaerőpiac igényeivel, és melyek fő célja a specifikus tudással rendelkező szakemberek kinevelése. Az elemzés során a PERSIST 2019 kutatás magyarországi adatait (N = 1045) használtuk fel. Eredményeink szerint a STEM képzéseken belül az informatikai képzések más képzésekhez képest ellenállóbbak a munkavállalás negatív hatásaival szemben, ugyanis ezen a területen a dolgozó hallgatók sem a perzisztencia, sem a tanulmányi előrehaladás tekintetében nem tértek el nem dolgozó társaiktól. A természettudományos, műszaki és nem STEM-képzéseken jelentősen (7-9%-kal) alacsonyabb volt a sztenderd úton haladók aránya a dolgozók csoportjában, ezt azonban a természettudományos képzéseken nagymértékben ellensúlyozta a tanulmányokhoz kapcsolódó munkakör betöltése, ami a nem-STEM képzéseken is kedvező hatással bírt. Eredményeink alapján megfontolandónak tartjuk a duális képzési forma nagyobb mértékű elterjedését a felsőoktatásban.

Somogyvári Lajos

PEDAGÓGIAI HŐSÖK PANTEONJA A HETVENES-NYOLCVANAS ÉVEKBEN

Kulcsszavak: politikai vallás, tartalomelemzés, diszciplínafejlődés, tudományos kommunikáció

Az előadás a hazai neveléstudomány fejlődéstörténetére és a tudományos kommunikáció folyamatainak feltárására irányuló projekt keretében született. A politikai vallás adja azt a gondolkodási keretet (Gentile, 2001; Voegelin, 2000), mely a szocialista pedagógia ismert jelenségeit új megvilágításba helyezi: a szekularizált transzcendencia a tudományos szövegekben is megteremtette a saját hőseit, ünnepeit és alapító mítoszait. Vizsgálatomban a Magyar Pedagógia 1968 és 1988 közötti évfolyamaiban kerestem meg azokat az életút-reprezentációkat, melyek etikai exemplumokként funkcionáltak a tudományos közösség diszkurzív terében. A hőssé válás (Frisk, 2019; van Ree 2016) elbeszéléseinek korpuszát a nekrológok, megemlékezések adják – a kommemoráció a liturgia részeként megteremti az idealizált személy nimbuszát, a szövegek a hagyomány folytonosságát megteremtve identifikációs mintákat is nyújtanak. A tartalomelemzés ki fogja mutatni ezen műfaj jellegzetességeit a korban: a társadalmi determinizmus előfeltevését, a progresszió (haladó hagyomány) konstrukcióját, a példázatos jelleget, egyedi és tipikus összefonódását (megfelelve a marxista ismeretelméletnek). Lassú elmozdulást figyelhetünk meg a két évtized alatt, melyet a re-professzionalizációs igények és az ideológiai elvárások kettős szorításaként jellemeztem: így lesz Kairov-ból és Várkonyi Hildebrand Dezsőből egyaránt hasznosítható életpélda.

Támogatás: „A magyar neveléstudomány múltja és jelene – diszciplínafejlődés, tudományos kommunikáció (1970- 2017)” (NKFIH projekt-azonosító: 127937).

Jan Guncaga

**INTRODUCTORY SURVEY ABOUT ONLINE UNIVERSITY TEACHING DURING COVID-19
LOCKDOWN USEFUL FOR FURTHER RESEARCH IN EDUCATIONAL SOCIOLOGY**

Kulcsszavak: Covid-19 lockdown, Teaching and learning process, Online teaching, Distance learning

In our contribution we are pointing out some challenges faced by the university teachers and students had almost no earlier practice in online teaching during Covid-19 pandemic situation. Some problems in the transition from face-to-face to online education are described in the study (Crawley, Fewell & Sugar, 2009).

Selected university teachers and university students were interviewed to share their experiences with online teaching and learning during the Covid-19 lockdown. They were asked also to describe, what were their impressions of this situation from their social and personal point of view.

The aim of this introductory small-scale research contribution is to provide a basis for future research for the influences that the Covid-19 situation had upon the educational process, as well as to assist educational providers in foreseeing and eliminating the possible problems of lecturers when establishing the online educational environment. There are formulated some conclusions from interview survey, which is possible for further research in educational sociology, because many difficulties from the students' point of view are related to the social status of students.

References:

- Crawley, F.E., Fewell, M.D. & Sugar, W.A. (2009). Researcher and Researched: The Phenomenology of Change from Face-to-Face to Online Instruction. *Quarterly Review of Distance Education*, 10(2), 165-176.
- Information for organizers: I have probably state exams in the time of the conference, I will be informed about this later. Please write me for example to jguncaga@gmail.com

Dinnyés Katalin – Habil Pusztafalvi Henriette

**AZ EGÉSZSÉGÉRTÉK ÉS A FOGYATÉKOSSÁGI ATTITÚD KAPCSOLATA NEVELÉS
SZEMPONTJÁBÓL**

Kulcsszavak: értékrendszer, fogyatékoság, attitűd, egészségfejlesztés, neveléstudomány, egészségérték

Bevezetés: Az egészség elsőként helyezkedik el hazánk lakosságának értékrendjében, ellentétben a megvalósítással[4]. Az értékek mentén alakítjuk az életünket[3], láthatjuk a NAT-ban is, egyik fő célja az érték közvetítés[1]. A kölcsönös elfogadás kiépítésével a fogyatékosági attitűd is formálódik[1,2]. Ellentétben a jelennel, korábban az ápolást igénylő embereket a társadalom kiteszította. Eredmények alapján a fogyatékosággal élő személlyel való közös oktatási intézményben tanulás és a pozitív attitűd között kapcsolat van[4]. Vizsgálatunk célja, hogy feltérképezzük az egészségérték és a fogyatékosági attitűd kapcsolatát, és az esetleges hiányosságok kiemelésével a változás/változtatás jelentőségét igazoljuk.

Anyag és módszer: 111 főt írásban kérdeztünk meg. Kérdőívünkben felmértük az egészségértéket, a fogyatékosági attitűdöt, Hofmeister-Tóth és Neulinger értéklistáját, az EG-5D-5L és a WHO Jól-lét rövidített kérdőívét alkalmaztuk. Az adatfeldolgozáshoz SPSS 22.0 programcsomagot használtuk.

Eredmények: Az egészség az értékhierarchiában magasan helyezkedik el és legtöbben jónak (4,70) és fontosnak (4,126) is vélik a saját egészségi állapotukat (4,126). Legtöbben átlagosan semlegesen (1,18) vélekednek afelől, hogy a fogyatékosággal élők ugyanolyan boldogok és intelligensek, mint az ép társaik (1,96). Értékhierarchiában elhelyezkedő jószívűség és az attitűdvizsgálat elemei között összefüggés mutatható ki ($p < 0,001$).

Következtetések: Prevenációs célzatú egészségneveléssel jelentős sikereket lehet elérni. Pilot jellegű eredményeink alapján további vizsgálatokra van szükség.

Radócz Miklós József

A KÖZÖSSÉGI ZENÉLÉS LEHETŐSÉGEINEK ÉRTELMEZÉSE

Kulcsszavak: közösségi tanulás, közösségi zene, kulturális- és társadalmi tőke

A közösségi zenei kutatások tudományos vizsgálata nemzetközi szinten kiterjedt irodalommal rendelkezik, ugyanakkor hazai tekintetben a témakör feldolgozottsága csak a kezdeti szakaszban jár. Korábbi tanulmányainkban a közösségi zene jellemzőit a fúvószenekarokon keresztül vizsgáltuk (Radócz, 2020), azonban a kérdéses terület mélyebb megértéséhez ismernünk kell annak egyéb aspektusait is. Éppen ezért megkerülhetetlen, hogy hazai szemmel is alaposan körüljárjuk annak alapgondolatait, amelyet a nemzetközi szakirodalom „community music”-ként ismer. Nem egyszerű feladat azonban a magyar és angol szópár egy síkon való értelmezése, hiszen míg közösségi zene alatt embercsoportokhoz köthető zenei tevékenységet értünk, addig a „community music” az elmúlt évtizedek alatt egy komplexebb jelentéstartalommal bővült, ezáltal értelmezési köre is szélesebb (Veblen & Olsson, 2002; Veblen, 2007; Bell, 2008; Coffman & Higgins, 2012). Jelen kutatásunk elsődleges célja, hogy szakirodalomelemzés segítségével megtaláljuk azokat a fogalmi kapcsolódópontokat, amelyek a további hazai vizsgálatok alapját is képezhetik.

Sz.Fodor Adrienne – Molnár-Tamus Viktória

ZENEOKTATÁS SZOKATLAN KÖRNYEZETBEN: A GYERMEK, A TANÁR ÉS AZ ONLINE TÉR

Kulcsszavak: online zeneoktatás, művészeti oktatás, zenetanár

A művészeti nevelés, különösen a zenei nevelés eredményességének feltétele, hogy létrejöjjön a pedagógiai folyamatokban a személyes interakció a tanár és a tanítványa között. A hangszeres és énekes órák megtartása az oktatás minden szintjén komoly nehézségekbe ütközött 2020 tavaszán a COVID19-pandémia által okozott megváltozott élethelyzetben. A zenetanár jelenléte, a zeneművek bemutatása, a tanítványok hibáinak azonnali javítása az egyéni hangszertanulásban és a csoportos zeneoktatásban is elengedhetetlenül fontos. (Kodály 2007, Vas 2015) Empirikus kutatásunkban az "Online tér megjelenése a művészeti oktatásban" című kutatás részeként kutatócsoportunk online kérdőívének egy kis szeletét és az arra kapott válaszokat vizsgáltuk. Előadásunkban arra keressük a választ, hogy a reflektáló zenetanárok (N=352) milyen IKT-tudással, technikai lehetőségekkel rendelkeztek ebben az időszakban, milyen internetes felületeket használtak a tanítás során és készítettek-e saját tananyagot. Az adatokat tartalomelemzéssel és SPSS statisztikai program segítségével elemeztük. Eredményeink azt mutatják, hogy a legidősebb korosztály (61-70 év) rendelkezett a legkevesebb IKT-tudással a karantén kezdetén, de meglepő módon éppen ők fejlődtek a legtöbbet a tavaszi félév során. A tanulási környezet és a megszokott módszerek megváltozása új kihívások elé állította a megkérdezett zenetanárok többségét, akik kreatívan alkalmazkodtak, 143 fő (40%) még új tananyagokat is készített tanítványainak.

Kopecskó-Hodosi Zsófia

**PEDAGÓGUS HATÉKONYSÁG A DIGITÁLIS OKTATÁSBAN - EGY EMPIRIKUS
VIZSGÁLAT EREDMÉNYEI**

Kulcsszavak: digitális oktatás, pedagógushatékonyosság, szülői bevonódás

A tavalyi év tavaszán az online oktatásra történő átállás váratlanul érte a magyar közoktatást. A járvány miatt bevezetett távoktatás bejelentését követően a tanároknak egy hétvége állt rendelkezésükre átgondolni, milyen új platformon folytatják a megkezdett munkát. A pedagógus-hatékonytságot vizsgáló felmérések rávilágítottak arra, hogy a megkérdezettek számára a digitális oktatás nagyobb megterhelést és az átlagosnál kisebb hatékonyság-érzetet jelentett. (Kóródi, Jagodics, Szabó, 2020)

Bourdieu-i társadalmi tőke-elméletre vonatkozó kutatások mellett (Pusztai, 2009) több vizsgálat bizonyítja, hogy a család szocioökonómiai státusza és a szülői bevonódás nagy mértékben befolyásolja a tanulók iskolai eredményességét. (Manstead, 2018, Hegedűs, 2016, Kraus és Stephens, 2012, Csapó-Molnár-Kinyó, 2009). A szülői bevonódás klasszikus értelmezését a digitális oktatás nagymértékben átformálta, hiszen a szülők sok esetben pedagógusi feladatokat is elláttak.

A szülők (n=203) körében végzett empirikus, nem reprezentatív, online kérdőíves vizsgálat célja volt felmérni, milyen módon igyekeztek a szülők támogatni gyermekeiket a megváltozott oktatási körülményekben, feltárni véleményüket a tantermen kívüli oktatás hatékonyságáról, valamint választ kapni arra, milyen jellemzőkkel kell rendelkezniük a digitális oktatás pedagógusainak, amellyel támogatni tudják a tanulók eredményes ismeretsajátítását és a szülők hatékony bevonódását gyermekeik otthoni oktatásába.

A kutatás eredményei segíthetik a szülők és az oktatást végző szakemberek együttműködését a tanulók eredményesebb oktatása érdekében.

Sinkovics Ádám

**A TABLET, MINT TANESZKÖZ ALKALMAZHATÓSÁGA HÁTRÁNYOS HELYZETŰ
TANULÓK OKTATÁSÁBAN**

Kulcsszavak: hátrányos helyzetű tanulók, IKT eszközhasználat, hátránycsökkentés

Az elmúlt években a tabletek iskolai használata hazánkban is szélesebb körben elterjedt, az eszköz tanítási-tanulási folyamatokban való alkalmazhatóságának vizsgálata gyakran szerepel az infokommunikációs technológiákkal (IKT) foglalkozó tanulmányok fókuszában.

A hazai vizsgálatok többek közt kitérnek az eszköz tanórai alkalmazásának lehetőségeire (Buda, 2017), tesztekben és értékeléseikben való használhatóságára (Csapó, 2018), az eszköz használati attitűdök bemutatására (Czékmán, 2017), és szerepére a tudáselsajátítás folyamatában (Kárpáti, Kis-Tóth, Racsko, Antal, 2015).

Az előadás a tablet, mint taneszköz alkalmazhatóságának tanulmányozását a hátránycsökkentés fogalmi keretébe helyezi, és a tanulói eszközhasználat vizsgálata kapcsán azokra a kérdésekre keresi a választ, hogy milyen módon segítheti a tablettel támogatott oktatás a hátrányos helyzetű tanulók aktív bevonódását és cselekvő részvételét a tanulás folyamataiba.

A kutatás módszere A Tan Kapuja Buddhista Gimnázium hátrányos helyzetű tanulói körében végzett kérdőíves vizsgálatokra és egyéni interjúkra épül, melyek a tanórai eszközhasználat jellemzőihez, valamint az otthoni, digitális munkarendhez kapcsolódóan mérték fel a válaszadó tanulók értékelő viszonyulását.

A kutatás eddigi eredményei olyan pozitív tanulói attitűdökre mutatnak rá, melyek kialakítása és erősítése elősegítheti iskolai eredményességük növelését, ezáltal hozzájárulhat a lemorzsolódás folyamatában veszélyeztetett tanulók számának csökkenéséhez.

Mezeiné Rumpf Anita

NŐKÉP ÉS LEÁNYNEVELÉS A DUALIZMUS KORI CSURGÓN

Kulcsszavak: dualizmus, gyermekkor történet, leánynevelés

A gyermekek világával, a róluk alkotott képpel foglalkozó tudományos kutatások Magyarországon erőteljesen csak az elmúlt néhány évtizedben indultak el. Pukánszky Béla, Szabolcs Éva és társaik gyermekkor-történeti kutatásaihoz és Kéri Katalin nőtörténeti munkáihoz ez a feltárás szervesen kapcsolható. Jelen kutatás személyes indíttatású, arra keresi a választ, hogy hogyan és miként jelenik meg a gyermekekről és világukról alkotott kép a(z) (Nép)Iskolai Szemle nevelés-oktatási közlöny, Csurgón, 1881 és 1896 között megjelent számaiban. A tavalyi konferencián az egész kutatás bemutatásra került, az idén ennek egy szelete kerül kibontásra. Ezúttal a fókuszban a lányok és nők nevelése és oktatása áll. A kutatás módszere analitikus, feldolgozó jellegű, téma-specifikus tartalomelemzés, sajtótörténeti háttérfeltárással. A(z) (Nép)Iskolai Szemle a nők, leányok műveltségéről és neveléséről 16 évnyi megjelenése alatt közel két tucat írást közölt a témában. A lap hasábjain az 1880-as évek elejétől valóságos „csata” indult el a polgári leányiskolák mellett és ellen. Az évtized végére eldőlt a vita: a műveltség és "háziasszonyág" nem egymást kizáró fogalmak a nő nevelésében. A vizsgált cikkek eredményei nem általánosíthatóak országos vonatkozás tekintetében, de a szövegek implicit tartalmának elemzésével, egy dualizmus kori, magyar település nőnevelési elveiről körvonalat mutat.

Megyesi Erzsébet

FELNŐTTKÉPZÉS A JOGSZABÁLYI KERETEK VÁLTOZÁSA ÉS A COVID-19 JÁRVÁNY TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: felnőttképzés, szakképzés, bemeneti feltételrendszer változása, COVID-19 mérhető hatása a felnőttképzésben, Észak-Magyarország

A munkavállalási korú népesség számának jelentős és folyamatos csökkenése globális probléma. Fontos annak előtérbe helyezése, hogy a gazdasági struktúra változása, a foglalkozások szerkezetének átalakulása, az igényelt szaktudás jellemzőinek permanens formálódása jelentősen kiemeli a demográfiai folyamatok eredményeként is fellépő munkaerő-piaci egyensúlytalanságot. A téma fókuszba állítja a szakképzést, azonban bár a kormányzati stratégiák alapvetően az iskolarendszerű képzés átalakítását célozzák, az iskolarendszeren kívüli felnőttképzés is kulcsszerepet tölt be a megfelelően képzett munkaerő biztosításában.

A 2020-as év nem csak a szak- és felnőttképzés területén hatályba lépett strukturális átalakítás, hanem a COVID-19 járvány kapcsán is jelentős változásokat hozott. A kutatásban meg kívánom vizsgálni, hogy az elmúlt 15 évben hogyan alakult az iskolarendszeren kívüli szakmai képzések bemeneti feltételrendszere. Elemezni kívánom, hogy a jogszabályi keretek módosítása hogyan érinti az észak-magyarországi felnőttképzőket. A felnőttképzésben ideiglenesen bevezetett „távolléti oktatási forma” felveti annak kérdését, hogy az elérhető statisztikai adatok alapján hogyan változott az adott időszakban a képzésből lemorzsolódók száma és összetétele, érzékelhető-e szignifikáns különbség a vizsgaeredmények vonatkozásában, továbbá az esetleges összefüggések milyen okokra vezethetők vissza, milyen eszközöket használtak a képzők és milyen további lehetséges megoldások alkalmazhatók.

Kósa Maja

TÖRTÉNELEMRŐL ALKOTOTT EPISZTEMOLÓGIAI NÉZETEK VIZSGÁLATA: MÓDSZERTANI TANULSÁGOK

Kulcsszavak: episztemológiai nézetek, történelemtanulás, módszertan

A XXI. században, különösen a világméretű pandémia idején, felértékelődött a megalapozott következtetések levonását lehetővé tévő episztemológiai nézetek szerepe. A tudásra és annak keletkezésére vonatkozó elképzelések kutatása kapcsán a mérési megbízhatóság és érvényesség a jövőbeli kutatások kulcsfontosságú mutatói (e.g., Sandoval, Greene, & Braten, 2016). Az előadás célja azoknak a módszertani tanulságoknak az összegzése, amelyeket a történelemről alkotott episztemológiai nézetekkel kapcsolatos vizsgálataim során sikerült megfogalmazni. Három korábbi kutatás (félíg strukturált interjúk gyakorló történelemtanárokkal, kérdőív adaptálás és tartalombaágyazott feladatok fejlesztése 5.-11. évfolyamos diákoknak) a szakirodalomban azonosított szempontok alapján került összehasonlításra (Kósa 2020, 2019). A téma hazai történelemtanításban való újszerűsége miatt a következetes és egyértelmű fogalomhasználat, a nézőpontok és az absztrakciós szint adekvát kijelölése bizonyultak meghatározó tényezőknek.

Forrás:

- Kósa Maja (2020). Egy történelemről alkotott episztemológiai nézetek vizsgáló kérdőív magyarországi adaptálása. *Iskolakultúra*, 30(4), 97-109.
- Kósa Maja (2019a). A Comparison of Ethnic Majority and Minority Students' Epistemological Beliefs about History. *Belvedere Meridionale*, 31(4), 25-34. doi: 10.14232/belv.2019.4.3
- Sandoval W.A., Greene, J.A., & Braten, I. (2016). Understanding and Promoting Thinking About Knowledge: Origins, Issues, and Future Directions of Research on Epistemic Cognition. *Review of Research in Education*, 40(1), 457–496. doi:10.3102/0091732X16669319

Pallay Katalin

HAZATÉRNI VAGY OTTMARADNI? A KÁRPÁTALJAI MOBILIS HALLGATÓK LETELEPEDÉSÉRE HATÓ TÉNYEZŐK VIZSGÁLATA

Kulcsszavak: hallgatói mobilitás, kárpátaljai hallgatók, végleges letelepedés

Jelen előadásban a hallgatói célú mobilitás fogalmán, típusain és megközelítésein túl bemutatjuk George Ravenstein push–pull elméletét a határon túli hallgatók tanulmányi mobilitására és letelepedésére vonatkozóan. Előadásunkban egy 2019–2020-ban felvett, Magyarországon továbbtanuló kárpátaljai egykori hallgatók válaszaiból álló adatbázist elemzünk. Elemzésünk során elsősorban a taszító és húzó tényezők feltárására törekszünk. Arra kívánunk választ kapni, hogy a Kárpátaljáról származó mobilis hallgatók felsőoktatási tanulmányaik befejeztével hol telepednek le, és a letelepedési döntésükben mely tényezők bizonyultak döntő fontosságúnak.

Eredményeink során körvonalazódott, hogy a vizsgált egykori hallgatók tolótényezőként leginkább az alacsony bérezést, a korrupciót, az elvándorlást és a rossz egészségügyi ellátást tartják számon. A húzó tényezők közül a jobb megélhetés, a magasabb bérek, a jól prosperáló munkalehetőség, a színvonalasabb oktatás kecsegteti a volt hallgatókat. A push és pull tényezőket faktorelemzéssel csoportosítottuk. A Magyarországot választók tartották a legfontosabbnak az anyaországban lévő fejlettebb szocio-ökonómiai környezetet és a jobb munkaerőpiaci lehetőségeket. A külföldön élőket kevésbé befolyásolták e tényezők, a Kárpátaljára hazatérők letelepedési döntéshozatalára pedig nem hatottak a húzó tényezők. Vizsgálatunk újszerűségét jelzi, hogy kutatási kérdéseinket eddig sem kárpátaljai, sem magyarországi viszonylatban nem mérték fel.

Darvai Tibor

MAKARENKO-ÉRTELMEZÉSEK AZ 1960-AS ÉVEKBEN MAGYARORSZÁGON

Kulcsszavak: szocialista pedagógia, oktatáspolitikai, Makarenko

Az időbeli távolság lehetőséget ad arra, hogy tárgyilagosan értékeljük a szocialista pedagógia egészét, vagy annak egy-egy elemét. Ennek okán elemzésünkben Makarenko pedagógiájának a hatvanas évek szocialista oktatásügyben betöltött szerepét vizsgáljuk meg.

Kutatásunkban az alábbi kérdésekre keressük a választ: 1. Melyek azok a neveléstudományi csoportok, amelyek Makarenkót és munkásságát interpretálják a hatvanas években? 2. Makarenko munkásságából mely elemek kerülnek kiemelésre, s melyek nem? A szakmai-pedagógiai, vagy inkább az ideológiai elemek? 3. A Makarenko-interpretációkban történik-e változás? S, ha igen, akkor milyen okból?

Kutatásunk forrásai a korszak két hivatalos neveléstudományi folyóirata, a Pedagógiai Szemle és a Magyar Pedagógia 1960-as évekbeli közleményei, valamint a Makarenko munkásságát interpretáló neveléstudósok művei (Pataki 1966).

Vizsgálatunk során értelmezési keretként a konfliktuselméleti modellt, metodológiaként pedig a politológia megközelítést használjuk (Nagy 1997).

Kutatási eredményeink szerint Makarenko hatvanas évekbeli interpretációi a szocialista neveléstudomány ötvenes évek eleji megalapítói közül kerültek ki. Makarenko munkásságából a szakmai pedagógiai elemek is kiemelésre kerültek, azonban ezt nagyban meghatározták az oktatásügyi, politikatörténeti és gazdaságtörténeti ciklusok, például az Új Gazdasági Mechanizmus bevezetése.

Forrás:

- Nagy Péter Tibor (1997): Neveléstörténeti előadások. Kodolányi János Főiskola–Oktatókutató Intézet, Székesfehérvár, Budapest.
- Pataki Ferenc (1966): Makarenko élete és munkássága. Tankönyvkiadó, Budapest.

Barnucz Nóra

HAGYOMÁNYOS ÉS IKT-ESZKÖZÖK TANÓRAI HASZNÁLATÁNAK GYAKORISÁGA

Kulcsszavak: közoktatás, pedagógusok, IKT attitűd, IKT eszközök

Az IKT eszközök oktatásban betöltött hatékonyságának vizsgálata napjaink releváns témája, hiszen a koronavírus-betegség (COVID-19) okozta járvány miatt a köz- és felsőoktatásban digitális oktatást vezettek be, amelynek hatékonyságáról jelenleg kevés információ áll rendelkezésünkre (Firdoussi et al. 2020; Patyi–Barnucz 2021). Tény, azonban, hogy ennek hatékony működését nagyban befolyásolta a pedagógusok módszertani felkészültsége, és a digitális megoldásokban való jártassága. A digitális oktatáshoz elengedhetetlen volt a pedagógusok részéről a digitális környezethez való rugalmas alkalmazkodás (Avidov–Ungar 2010; Barnucz–Uricska 2021).

Kutatásunkban (2017-2019) lépcsőzetes/rétegzett mintavétellel, egy online kérdőív segítségével Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyes településein dolgozó pedagógusok IKT attitűdjét vizsgáltuk (N=331). Egy ötfokú Likert skálán jelölték a pedagógusok, hogy milyen gyakran használják a tanórákon a különböző hagyományos és IKT eszközöket. A módszertani megújulás egyik alapfeltétele az, hogy a pedagógusok megfelelő szintű számítógépes ismerettel és módszertani eszköztárral rendelkezzenek, amit az eszközök használatának gyakorisága is befolyásol. Az elemzéshez faktoranalízist és lineáris regressziót alkalmaztunk. Az „Audio eszközök” elnevezésű faktor esetében a tantárgycsoportok mentén szignifikáns összefüggés volt tapasztalható ($P=0,000$), ahol magas AdjR² értéket kaptunk (0,073), ami arra utal, hogy a tanítás szakmai területe befolyásolja azt, hogy szükség van-e az adott tantárgy tanításához az adott eszközre vagy sem.

Novák Ildikó

**FIATAL NYELVTANULÓK EREDMÉNYESSÉGÉNEK TÁRSADALMI HÁTTERE A MAGYAR
IFJÚSÁG 2016 ÉVI FELMÉRÉS TÜKRÉBEN**

Kulcsszavak: nyelvtanulás, eredményesség, nyelvvizsga, szocio-ökonómiai státusz, Magyar Ifjúság

Magyarország Európai Unió tagsága miatt az utóbbi évtizedekben kiemelkedően fontossá vált a fiatalok nyelvtudásának javítása. Kutatásunkban feltérképeztük a magyar fiatalok nyelvtudását a Magyar Ifjúság 2016-os kutatás adatainak elemzésével és az eredményeket összevetettük korábbi, a Magyar Ifjúság 2012-es felmérését elemző kutatásunk eredményeivel. Három dimenziót vizsgáltunk: 1) az angol nyelvtudás szubjektív percepcióját (a nyelvtudást önértékelés alapján) 2) az angol nyelvtudás objektív indikátorát (a sikeres nyelvvizsgát és annak szintjét), valamint (3) az elsajátított idegennyelv-használat irányát és gyakoriságát. Arra kerestük a választ, hogy javuló tendenciát mutat-e a fiatalok nyelvtudása, vannak-e különbségek a fiatal korcsoportok között, hogyan befolyásolja a szülők szocioökonómiai háttere a nyelvtudást valamint, hogy milyen arányban használják a fiatalok idegennyelv-tudásukat? Eredményeink szerint a legfiatalabb korcsoportban található a legtöbb angol nyelvtudással rendelkező fiatal, a nyelvvizsgák száma a legidősebb korosztályban a legmagasabb. Az idegennyelv-tudás használatában a korcsoportok között nem mutatkozott számottevő eltérés. A fiatalok többsége tanulásra használja nyelvtudását. Mindhárom dimenzióban igazolódott, hogy a szülők iskolai végzettsége meghatározó tényező a fiatalok nyelvtudása tekintetében.

Sounantha Phavadee

A REVIEW OF SELF-REGULATED LEARNING AND THE MOTIVATED STRATEGIES FOR LEARNING QUESTIONNAIRE (MSLQ)

Keywords: Self-regulated learning, Cognition, Metacognition, Motivation, Learning strategy, Self-efficacy, Professional competencies

This paper aims at reviewing the related literature of self-regulated learning and the instrument to use in measurement self-regulated learning, which is developed by Paul Pintrich in 1989; it is called MSLQ (Motivated Strategies for Learning Questionnaire). The review focuses on the history of the models and concepts of self-regulated learning, the history of MSLQ and the purpose of the measurement. The aims of this study are 1) to understand the different models and concepts of self-regulated learning; 2) to find out the effect of the MSLQ instrument; 3) to study the importance of self-regulated learning in students learning performance. The use of MSLQ for measuring students' self-regulated learning. It relates to cognition, metacognition, and motivation skills. The results from many studies have found that the less practising cognition and self-regulation skills, the low of self-regulation level in students. There are many factors that disturb students' learning performance, for instance, procrastination, lack of self-efficacy, and anxiety. On the other hand, there are many research studies have found that self-regulated learning is fundamental to students' effective learning, regarding motivation, goal setting, and a high level of metacognitive strategies. It also relates to professional competencies in higher education.

Malatyinszki Szilárd

GENERÁCIÓS KÜLÖNBBSÉGEK A FELNŐTTKÉPZÉSI MÓDSZERTANBAN

Kulcsszavak: felnőttképzés, módszertani megújulás, generációs eltérések

Kutatásunk célja, hogy az iskolarendszeren kívüli képzésben megvizsgáljuk az eltérő generációk tanításának sajátosságait. Választ kívánunk adni arra, hogy milyen eszközökkel, módszerekkel érdemes a különböző generációkat tanítani. E mellett megvizsgáljuk, hogy a felnőttképző intézmények és felnőttek oktatói rendelkeznek-e azokkal a technikai felszerelésekkel, módszertani tudáselemekkel, mely szükséges e folyamat sikeres megvalósításához a mai fiatalok felé.

Legfontosabb hipotézisünk szerint a felnőttképző intézmények felszereltségben, módszertanban nem tudják követni a 21. században oktatást igénylő generációk igényeit.

E kutatásunkat a Békés Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Munkaügyi és Munkavédelmi Főosztálya Munkaerőpiaci Osztálya és a Kodolányi János Egyetem folytatta le 2020. májustól decemberig. A hivatal a mintavételhez szükséges szakértői és felnőttképzésben résztvevők felmérésében segített, míg az egyetem a módszertani háttérben és a feldolgozásban nyújtott segítséget a kutatáshoz. Online kérdőíves kutatásunkban 68 felnőttképző intézmény, 11 felnőttképzési szakértő és 239 fő felnőttképzésben résztvevő szerepelt.

Kutatásunkban egyértelmű célként jelent meg, hogy eszközt adjunk ahhoz, hogy a felnőttképző intézmények módszertani, oktatói tudásának, eszközbeli lehetőségeinek fejlesztése milyen irányt kapjon annak érdekében, hogy a piaci igényeket megfelelő módon ki tudja elégíteni.

Berei Emese Beáta

**AZ ONLINE OKTATÁS ELŐNYEI ÉS HÁTRÁNYAI A HALLGATÓK SZEMSZÖGÉBŐL.
ESETTANULMÁNY A PARTIUMBAN**

Kulcsszavak: paradigmaváltás, virtuális osztályterem, felsőoktatási hallgatók, esettanulmány

A kvalitatív vizsgálat során felsőoktatási hallgatók virtuális oktatással kapcsolatos nézeteit vizsgáltam, a következő kérdésekre keresve a választ: Hogyan észlelték a hagyományos oktatásról a virtuálisra való áttérést? Hogyan észlelték a virtuális osztályléggkört, hogyan támogatták egymást az új helyzetben? Melyek az online oktatás előnyei, hátrányai, jövőbeli hatásai? Milyen jó gyakorlatot, pozitív tapasztalatot gyűjtöttek az online oktatási időszakban, mit javasolnak a folyamat javítása érdekében? Az adatgyűjtés fókuszcsoportos interjú formájában történt két partiumi magán egyetemi intézményhez tartozó 32 hallgató részvételével, akik szociális munka

szakon tanultak, II. és III. évesek az alapszakon (BA) illetve mesterszakosak (MA). Összesen 5 fókuszcsoportos találkozásunk volt 2020 végén a virtuális térben, a Google Meet felületen, román és magyar nyelven. A tradicionális formáról a virtuális térbe

való kötelező átmenet során a hallgatók többségében sok negatív érzés, frusztráció összegyűlt, viszont azok, akik munkahely mellett végezték tanulmányaikat, pozitívan élték meg ezt a váratlan eseményt. Az egymás támogatása a mindennapokban főleg a technikai asszisztenciára korlátozódott, a kollegiális személyes kapcsolatok mellett az „iskola – érzést” hiányolták a leginkább. A hallgatók véleménye szerint, hosszútávú egészségügyi, pszichés, szociális, szakmai negatív következményei is lesznek a virtuális térbe zárt időszaknak.

Barabási Tünde – Márkus Edina – Takács-Miklósi Márta

**A MAGYARSÁG OKTATÁSA A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN AZ ERŐSSÉGEK,
HIÁNYOSSÁGOK ÉS JAVASLATOK ERŐTERÉBEN**

Kulcsszavak: Kárpát-medencei magyarság oktatása, erősségek, gyengeségek, fejlesztés, közösségi tanulás

A „Tanuló közösségek és társadalmi átalakulás – kelet-közép-európai tapasztalatok” című EFOP-5.2.2-17-2017-00066 azonosítószámú projekt egyik célja transznacionális együttműködési keretek között feldolgozni az egyes vizsgált országokban (Magyarország, Románia, Szlovákia, Ukrajna) a magyarság oktatásának erősségeit, fejlesztendő területeit és fejlesztési javaslatokat megfogalmazni a szakmapolitika számára. A poszterben ennek a célvállalásnak az eredményeit mutatjuk be összehasonlító szemléletet érvényesítve. A kutatás leíró jellegű és a dokumentumelemzés módszerét helyezi a középpontba, olyan kérdésekre keresve a választ, hogy más-más országhatárok keretein belül a magyarság oktatásának milyen hatékonyságot biztosító sarkalatos elemei ragadhatók meg, ugyanakkor, melyek azok a hiányosságok és áthidalási lehetőségek, amelyek az optimalizálás irányába mutathatnak. Az összehasonlító szempont érvényesítésének indokoltságát a problémafókuszált hálózati együttműködésben megvalósuló egymástól tanulás lehetősége adja, minthogy a közösségi tanulás ezen a szinten is érvényesül. Az eredmények arra világítanak rá, hogy az országspecifikus problémák és megoldások mellett a nemzetközi tapasztalatok gazdagítják az árnyalt és funkcionalitást biztosító fejlesztési lehetőségek megtalálását.

Kertész Tamás – Bognár József – Szakály Zsolt

**MOZGÁSALAPÚ TANÓRAVEZETÉS POZITÍV HATÁSAI A MATEMATIKA
ELSAJÁTÍTÁSÁRA 4. ÉVFOLYAMOS LÁNYOKNÁL POSITIVE EFFECTS OF MOVEMENT-
BASED CLASSROOM LEADERSHIP ON MATH SKILLS IN 4TH GRADE GIRLS**

Kulcsszavak: Variálható Sport Létra 3D, mozgásalapú tanulás, matematika, innováció

Világszerte megfigyelhető, hogy csökken a tanulók matematika iránti érdeklődése és egyben elkötelezettsége (Geist, 2015), illetve ezen túl a tantárgyi eredményesség is hasonló tendenciát mutat. Az iskoláskorú gyermekeknél az is megfigyelhető, hogy fizikai aktivitásuk mennyisége és minősége is csökken (Basterfield et al., 2011). Bizonyított, hogy a szervezett mozgásos tevékenység pozitív hatással van az iskoláskorúak kognitív funkcióira (Beck et al., 2016), így a köznevelésben lehetőség mutatkozik ezen a területen is szisztematikusan fejleszteni. Az előadás célja egy innovatív sporteszköz (VSL3D) hatékonyságának vizsgálata 10 éves lányok matematikai elsajátításán. A 10 hetes két csoportos pedagógiai kísérletben 21 fő 4. évf. tanuló vett részt. A kísérleti csoport (n=10) a sporteszközt matematika tanóránként átlagosan 15-20 percet használta, míg a kontroll csoport (n=11) nem. A fejlődést az érintett tanterv alapján algebrai és geometriai feladatlapok (n=6) eredményeinek elemzésével végeztük. A statisztikai elemzés során repeated ANOVA-t alkalmaztunk. Emellett interjúkat vettünk fel a tanítókkal. Eredményeink alapján elmondható, hogy a kísérleti csoport tagjai szignifikánsan jobban fejlődtek a helyi érték táblázatok, a térgeometriai feladatok esetében és összeredményben is, mint a kontroll csoport (mind $p < 0,05$). A tanítók az intervenció hatásaként egyöntetűen pozitív tapasztalatokról számoltak be a kognitív, affektív és szociális területeken is. Megállapítható, hogy érdemes a fizikai aktivitás komplex hatásrendszerét több tantárgyi területen és módszerrel tovább vizsgálni.

Szabó Dániel

A KÖZÉPISKOLÁS FIATALOK SPORTOLÁSI SZOKÁSAINAK ÉS SZOCIOKULTURÁLIS HÁTTERÉNEK A VIZSGÁLATA

Kulcsszavak: sportolási szokások, szociokulturális háttér, középiskolás diákok

A mai oktatási rendszer egyik legjelentősebb kérdése a testnevelés oktatásának problémája. Rendkívül sok vita zajlik arról jelenleg is, hogy mennyi mozgás szükséges a diákoknak az iskolai falain belül és kívül egyaránt. Kutatásunk célja, hogy megvizsgáljuk a nyíregyházi és debreceni középiskolás tanulók sportolási szokásait hogyan befolyásolja a szociokulturális háttérük. A kutatás kvantitatív módszerrel készült. Az adatbázis elemszáma 450 fő. Elemzéseink után megállapíthatjuk, hogy a társadalmi háttérváltozók (szülők végzettsége, szülők sportolási szokásai, szubjektív anyagi helyzete) és a tanulók neme, település típusa és az iskoláik típusa is mind befolyásolják a tanulók sportolási szokásait. Az eredmények elemzése után mindenképpen pozitív tényező, hogy a vizsgált diákok több, mint 50 %-a sportol rendszeresen, ami magasán a szakirodalmi áttekintésben bemutatott (Perényi, 2013) értékek felett van. Erős összefüggéseket állapíthattunk meg a szülők társadalmi tényezői és a diákok sportolási tényezői között.

Forrás:

- Perényi, Sz (2013): Sportolási szokások: Sportolási esélyek és változástrendek. In.: Bauer, Béla – Szabó, Andrea (szerk.): Arctalan(?) Nemzedék. Belvedere Meridionale Kiadó, Szeged, 159-184.

Cristina Antal

NGOS AT THE TIME OF THE CORONAVIRUS EPIDEMIC

Kulcsszavak: NGO, coronavirus, function changes

The coronavirus pandemic puts many NGOs in a difficult position. Currently, the financial maintenance of NGOs has become questionable due to the situation caused by governments through security measures. The 10-question short questionnaire examines the operation and sustainability of Hungarian NGOs in Hungary and Transylvania during the coronavirus epidemic, and examines the challenges facing the Hungarian civil society in Transylvania.

The presence of non-governmental organizations in the local community shows a significant difference, if we compare the situation in the motherland with the situation in the minority, the organizational density in Hungary is 6.4 organizations per 1000 inhabitants, while the organizational density in Transylvania is 2.3. Compared to the majority civil society, the Hungarian civil society in Transylvania is at a disadvantage, despite the fact that its programs are supported by the Hungarian state. The situation of Hungarian civilians is more disadvantageous, because they have extra tasks compared to the Romanian civil sphere (mainly in the dispersion).

The aim of the dissertation is also to show that something has changed in society and in the operation of non-governmental organizations, and it all started in the period before the coronavirus epidemic.

The organizations also carry out educational activities, giving lectures and trainings for both young and old. The number of cases is not representative of the total population, but it assesses the situation of MCSZESZ's partner organizations during an epidemic.

Zsirai Dóra

A KÖZMŰVELŐDÉSI-KÖZÖSSÉGI PROGRAMOK FOGYASZTÁSÁNAK HATÁSA A FORPROFIT JELLEGŰ KULTURÁLIS FOGYASZTÁS ALAKULÁSÁRA

Kulcsszavak: közművelődés-közösségi művelődés hatása, kulturális fogyasztás, kulturális alapú gazdaságfejlesztés, forprofit kulturális részvétel

A témaválasztás időszerűségét a kulturális ipar, valamint a hozzá kapcsolódó kulturális turisztikai iparág gazdasági súlyának növekedése, valamint a Covid-19 vírus miatt kialakult iparági visszaesés jelentősége indokolja.

A vizsgálat célja feltérképezni, hogy a közművelődési feladatellátóknál szervezett közművelődési, közösségi művelődési programokon való részvétel miként hat a résztvevő későbbi kulturális fogyasztásának, elsősorban a forprofit típusú programokon, rendezvényeken belüli.

A kutatás eredményei lehetőséget adhatnak a közművelődés kulturális gazdaságra gyakorolt hatásainak megértésére.

A kutatás célja választ kapni az alábbi kérdésekre:

Több forprofit kulturális rendezvényen vesz-e részt az, aki rendszeresen részt vesz/vett közművelődési-közösségi programokon?

Többet költ-e kulturális programokra, a nonprofit közösségi rendezvényeket gyakran látogatók csoportja?

Milyen típusú forprofit programokat látogatnak a közművelődés aktív résztvevői?

Milyen összefüggést mutatnak a nonprofit és a forprofit rendezvények rendszerében történő választások?

Mennyit költenek forprofit jellegű rendezvényekre a közművelődési programok aktív látogatói?

Milyen tapasztalatai vannak a profitorientált rendezvények szervezőinek a kérdőív tapasztalataival összevetésben?

A fenti kérdésekre két vizsgálati módszerrel keresem a válaszokat. Egyrészt a résztvevők, fogyasztók szemszögéből egy kérdőíves lekérdezés által, másrészt a profitorientált rendezvényeservezők oldaláról, akiket interjú keretében kérdezek meg a vizsgálat eredményeiről és saját tapasztalataikról.

Szőcs Levente Álmos – Varga Attila

A KÖRNYEZETI NEVELÉS MINT A JÖVŐ ANTIPEDAGÓGIÁJA

Kulcsszavak: környezeti nevelés, antipedagógia, pedagógiai irányzatok

Az antipedagógiai irányzat a posztmodern állapotban, mintegy radikális változtatásokat erőltető új irány jelenik meg, s követőinek alapfelvetése így foglalható össze: a nevelés ott lesz elrontva, hogy elkezdődik. Az antipedagógia kétségbe vonja bárminemű nevelés legitimitását. Nem állítja azt, hogy a neveléstudomány ne fejlődne, viszont azt igen, hogy ennek a fejlődésnek nem legitim, azaz érvénytelen az értelmezési kerete (Zrinszky, 1997). Ezzel szemben a környezeti nevelés olyan több generációt érintő oktatási és tanulási folyamatot jelent, amelyben a résztvevők építenek a múlt tapasztalataira, a jelen történéseire és egyúttal a jövőben rejlő lehetőségekre is, vagyis legitim keretet teremt a pedagógia számára. Távolról szemlélve a környezeti nevelés és az antipedagógia meghatározó alapelvei nem is állhatnának távolabb egymástól. Azonban az e pedagógiai narratívákat meghatározó alapértékek valójában nagyon is hasonlítanak. Ebből adódóan felmerülhet a környezeti nevelés értelmének megkérdőjelezése, mivel az alapértékekben olyan hasonlóságokat fedezünk fel, amelyek az antipedagógiai irányzat elveivel egyeznek meg. Másként megragadva: a környezeti nevelés egyfajta antipedagógiai irányzatként is értelmezhető? Eszmefuttatásunkban azokra a hasonlóságokra kívánunk rámutatni, amelyek a gondolati háttér időtállóságának okán hatással lehetnek a környezeti nevelés át- és újra gondolására.

Az előadás létrejöttét az ELTE Tématerületi Kiválósági Program 2020 –Intézményi Kiválósági Alprogram –TKP2020-IKA-05 támogatta

Lénárd Sándor – Kálmán Orsolya – Rapos Nóra – Kardos Dorottya – Eszes Fruzsina – Szivák Judit – Pálvölgyi Lajos

OKTATÓK ÉS HALLGATÓK SZAKMAI DILEMMÁINAK VÁLTOZÁSA A TÁVOLLÉTI OKTATÁS SORÁN

Kulcsszavak: szakmai dilemmák, felsőoktatás-pedagógia, kritikus esemény technikája, távolléti oktatás

A felsőoktatási oktató mint szakmai professzió nem jól definiált, s a szakmai tanulás útjainak értékelése is még kevésbé kidolgozott (Saroyan és Trigwell, 2015; Kálmán 2019). Azok a kutatások, melyek az oktatók esetén is meghatározónak tartják a pedagógiai tudás szerepét, közelítik a pedagógusok folyamatos szakmai fejlődéséhez az oktatók szakmai tanulását, ugyanakkor a felsőoktatási tér, s az azt övező rendszerkörnyezet speciális tanulási kontextust teremt. Az egyéni tanulási helyzetekre fókuszáló kutatásunkban építünk a szituatív tanulásméletekre (Greeno és Engeström, 2014), a reflexióra épülő szakmai tanulás eredményekre (Kreber, 2002), az oktatók online tanítási nézeteivel kapcsolatos kutatásokra (Bain és McNaught, 2006).

Célunk a veszélyhelyzeti távolléti oktatásra való átállás során megjelenő oktatói és hallgatói dilemmák és azok változásnak feltárása. Kutatási kérdésünk: 1) a távolléti oktatás kapcsán milyen szakmai-pedagógiai dilemmák válnak meghatározóvá az oktatók és hallgatók számára; 2) milyen változások ragadhatók meg az oktatók dilemmáiban a távolléti oktatás első, s második szemeszteréhez kötődően?

A kutatásban oktatói (n=18) és hallgatói (n=45) félig strukturált interjúkat vettünk fel az szakmai-pedagógiai, a tanulási dilemmákról, s az ehhez kapcsolódó tapasztalatokat, eseteket a kritikus események technikájával (Schluter, Seaton & Chaboyer, 2008; Butterfield, Borgen, Amundson, & Maglio, 2005) gyűjtöttük.

Az időbeli elemzésünkben rámutatunk, hogy a kezdeti krízishelyzet elfogadása, „megszokása” megváltoztatta e dilemmák tanulásra gyakorolt hatását.

Stark Gabriella Mária

**TANTERVI VÁLTÁS ÉS DIGITÁLIS OKTATÁS ROMÁNIAI MAGYAR
ÓVODAPEDAGÓGUSOK SZEMSZÖGÉBŐL**

Kulcsszavak: curriculum, koragyermekkori nevelés, kisebbségi oktatás, digitális oktatás

Az óvodai tantervi váltásra és digitális oktatásra fókuszáló vizsgálat kettős célt követ: (1) Egyrészt célja feltárni dokumentum- és tartalomelemzés módszerével a koragyermekkori nevelés curriculumának koncepcióját, sajátosságait és digitális oktatás keretei között való alkalmazhatóságát, összehasonlítva a korábbi óvodai curriculumok koncepciójával. (2) Másrészt célja annak feltérképezése, hogy hogyan viszonyulnak a tantervi váltáshoz és digitális oktatás óvodai adaptálásához a közvetlenül érintettek, vagyis az óvodapedagógusok. A vizsgálat a dokumentum- és tartalomelemzés módszerére, illetve a kérdőíves lekérdezés módszerére épül, a mintát magyar tagozaton dolgozó romániai óvodapedagógusok képezték (N=118). A felmérés eredményei szerint a tantervi reform és a digitális oktatás adaptálása egyelőre csak felszíni változásokat eredményezett az óvodai nevelési gyakorlatban. A tantervi váltás és digitális oktatáshoz való adaptálódást befolyásoló tényezők közül a pedagógus szakmai tapasztalata, az óvodatípus és településtípus domborodik ki erőteljesen. A vizsgált óvodapedagógusok három csoportba sorolhatók: a faktorelemzés alapján a konvencionális, a sodródó és a reformer pedagógusok csoportját azonosítottuk.

Csók Cintia

A CSALÁDI ÉS INTÉZMÉNYES NEVELÉS KIHÍVÁSAIRA ADOTT SZAKMAI VÁLASZOK

Kulcsszavak: nevelési kihívások, köznevelés, iskolai szociális segítők

A magyar köznevelési rendszer intézményeiben 2018 szeptemberében került bevezetésre az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység. Az elmúlt két évben elsősorban elméleti tanulmányok, szakmai ajánlások készültek a szolgáltatás bevezetéséről, a megvalósítandó célokról, az ellátandó feladatokról és a szakemberek közötti együttműködés lehetőségeiről (Csillag & Palotás 2019). Jelen kutatásunkban 12 iskolai szociális segítővel készítettünk félig strukturált interjút, s az elemzések során a pedagógusokkal és a szülőkkel kialakított kapcsolatokra, valamint az általuk elvárt problémamegoldás típusára fókuszáltunk. Az interjúkban vizsgált dimenziók alapján a pedagógusok négy és a szülők három típusát azonosítottuk. Az interjúalanyok interpretációja alapján e két célcsoport közös jellemzője, hogy az egyéni segítségnyújtást preferálják, ezzel szemben a preventív közösségi tevékenységekre való igény egyik fél esetében sem rajzolódott ki. A nem valószínűségi mintavétel alapján kapott eredmények nem általánosíthatóak, ugyanakkor alkalmasak egy nagymintás empirikus kutatás főbb irányvonalainak kijelölésére. Az előadás az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-20-3 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Forrás:

- Csillag M. & Palotás Z. (2019, szerk.). Útmutató az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység bevezetéséhez és gyakorlathoz az iskolában. Budapest: Oktatási Hivatal.

Hrabéczy Anett – Csók Cintia

**A PÁLYAVÁLASZTÁS ÉS A FELŐOKTATÁSI TANULMÁNYI ELŐREHALADÁS
ÖSSZEFÜGGÉSEI**

Kulcsszavak: pályaválasztás, lemorzsolódás, felsőoktatás

A felsőoktatási expanzió hazai megjelenése a megnövekedett hallgatószám mellett a képzéseket végzettség nélkül elhagyók számának emelkedésével is járt (Szemerszki 2018). A nagyarányú lemorzsolódást a többciklusú felsőoktatási struktúra sem tudta eredményesen felszámolni (Wolter et al. 2014; idézi Pusztai 2018). Jelen tanulmány célja, hogy feltárja a pályaválasztási jellemzők felsőoktatási tanulmányi előrehaladási utakkal való összefüggését. A magyarországi felsőoktatásban bennlévő hallgatók körében végzett kérdőíves kutatás adatbázisát (PERSIST 2019, N=1034) felhasználva végeztük elemzéseinket. Adataink alapján a demográfiai- és társadalmi háttér, a felsőoktatási többletpontok, a pályaválasztást befolyásoló tényezők, valamint a választott képzésterület sajátosságai összefüggést mutatnak a vizsgált hallgatók tanulmányi előmenetelével. Eredményeink segítséget jelenthetnek a felsőoktatásba érkező hallgatók hatékonyabb lemorzsolódás elleni védelmének kialakításához. A kutatás a 123847 számú projekt a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a K17 pályázati program finanszírozásában valósult meg.

Forrás:

- Pusztai G. (2018). Egy hatékony tényező a lemorzsolódás mérséklésére. In: Pusztai G. & Szigeti F. (szerk.): Lemorzsolódás és perzisztencia a felsőoktatásban. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó. 109–127.
- Szemerszki M. (2018). Lemorzsolódási adatok és módszertani megfontolások. In: Pusztai G. & Szigeti F. (szerk.): Lemorzsolódás és perzisztencia a felsőoktatásban. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó. pp. 15–27.

Haffner-Kiss Alexandra

**A FÚVÓSZENEKAR KULTURÁLIS ÉS ZENEOKTATÁSI TEVÉKENYSÉGÉNEK TÖBB
SZEMPONTÚ ELEMZÉSE**

Kulcsszavak: fúvószenekekar, generációk, zenepedagógia, közösségi tanulás

Az esettanulmány során elemzésre került Tét városában működő Téli Ifjúsági Fúvószenekekar, mely zenekart a jelenlegi és volt zeneiskola növendékei alkotják. A zenekar vizsgálata során fontos hangsúlyt kapott a hazai kisvárosban betöltött közösségépítő szerepe is, így elengedhetetlen része az esettanulmánynak a közösség fogalmának általános áttekintése.

Az esettanulmány készítése során félig strukturált mélyinterjú készült a zenekar alapítójával, mely kvalitatív primer adatok bemutatása mellett további szekunder adatok is feldolgozásra kerültek.

Az esettanulmány kérdése, hogyan illeszkedik a zenekari közösség a helyi közösségekbe, valamint milyen pozitív hatások figyelhetők meg a „Z” generációs diákok tekintetében a zenekari közösségi tanulás során? A zenei tanulmányok, azon belül is a zenekari közösségi tanulás segítségével lehet a „Z” generációs diákoknak az (1) iskolai beilleszkedési folyamatok támogatására, (2) a siker élmény megtapasztalására és (3) a több generáció együtt tanulása pedig támogató lehet a szociális készségek fejlesztésére egyaránt.

A vizsgálat célja bemutatni és elemezni a zeneiskolai oktatást, a zeneiskolai zenekar és a Téli Ifjúsági Fúvószenekekar működésének hatását a helyi kulturális életre és a helyi közösségre.

Szabó Lilla – Fehérvári Anikó

AZ ÉRZELMI ÉS KOGNITÍV KÖTŐDÉS ÖSSZEFÜGGÉSEI A TANULÓK CSALÁDI HÁTTERÉVEL

Keywords: iskolai kötődés, érzelemközpontú kötődés, kognitív alapú kötődés, családi háttér

Az iskolai kötődés olyan pozitív érzelmi viszonyulás az iskola iránt, mely rövid és hosszabb távon is befolyásolja az eredményességet, az önbecsülést és a szociális sikerességet. Az iskolai kötődés magába foglalja az iskolához és annak közösségéhez való viszony érzelmi, kognitív és viselkedéses aspektusait, és azok kontextuális meghatározottságát is figyelembe veszi (Reschly és Christenson, 2012).

Kutatásunk célja a serdülőkorú tanulók érzelemközpontú és kognitív alapú kötődésének feltárása, és e kötődési dimenziók családi háttérrel való kapcsolatának feltérképezése.

Vizsgálatunkban 7. évfolyamos tanulók (N= 3251) vettek részt Magyarország három régiójából. Az érzelemközpontú és a kognitív alapú kötődés mérésére a Student Engagement Instrument tanulói kitöltésen alapuló kérdőívet adaptáltuk (Appleton és mtsai, 2006).

Eredményeink szerint mindkét kötődési dimenzió szignifikáns alacsony összefüggést mutat a családi háttérrel, a kapcsolat a családi háttér szubjektív mutatóival a legerősebb.

Forrás:

- Appleton, J. J., Christenson, S. L., Kim, D., & Reschly, A. L. (2006). Measuring cognitive and psychological engagement: Validation of the Student Engagement Instrument. *Journal of School Psychology, 44*(5), 427–445.
- Reschly, A. L. & Christenson, S. L. (2012). Jingle, Jangle, and Conceptual Haziness: Evolution and Future Directions of the Engagement Construct. In Christenson, S. L., Wylie, C., & Reschly, A. L. (Eds.), *Handbook of Research on Student Engagement* (3-19.)

Kós Katalin – Bognár József – Herpainé Lakó Judit

**PÁLYAMOTIVÁCIÓ ÉS EGÉSZSÉGMAGATARTÁS A SZABADIDŐPEDAGÓGUS-
KÉPZÉSBEN**

Kulcsszavak: pályamotiváció, attitűd, egészségmagatartás, pályaelhagyás, rekreációs szervező

A rekreációs szervezés oktatása és kérdései az elmúlt csaknem 50 év során (Lacza, 2014) jelentős változáson mentek keresztül, mely során nemcsak a képzés neve, de a tartalma is kisebb változásokon esett át. Ez a leendő hallgatók érdeklődését és attitűdjét is formálta. A tanulmány a szakon tanuló hallgatók pályamotivációját és egészségmagatartását kívánja feltárni hazai viszonylatban az oktatók szemszögéből. A kutatási mintába az összes magyar egyetem (N=9) bekerült, melyen a Sport- és rekreációs szervező BSc, illetve a Rekreáció MSc megtalálható. A mintát intézményenként 1-1 szakfelelős oktató vagy szervezeti egység vezető nyújtotta; megkérdezésükre egy 16 kérdésből álló interjú formájában került sor, melynek fő témái a szak népszerűsége, a hallgatók pályamotivációja, egészségmagatartása és a jövőképek adták. A szak iránti érdeklődés intézményenkénti megoszlása a legmegosztóbb; a szakemberek fele növekvő érdeklődésről, túljelentkezésről számol be, míg a többiek enyhe csökkenő tendenciát vélnek felfedezni. Az érdeklődés determinánsai között szerepel az erős sportmotiváció, a sportmúlt, a kíváncsiság és az elhelyezkedési lehetőségek. Feltárássra került a képzés értékeinek internalizációja, mint a szakmai hitelesség kulcsa; a pályaelhagyás és a lemorzsolódás mértéke, okai, valamint az oktatók munkája a szemléletformálásban és az elsajátításban. A szakemberek többsége a pályamotiváció tekintetében az intrinsic típusúra helyezi a hangsúlyt. A következő lépés felmérni a hallgatók pályával kapcsolatos motivációit és felhívni a figyelmet a téma elméleti és gyakorlati jelentőségére.

Kiss Dávid

MAGYARTANÁRI NÉZETEK AZ OLVASÓVÁ NEVELÉSRŐL A DIGITÁLIS IRODALOMTANÍTÁS IDŐSZAKÁBAN

Kulcsszavak: digitális oktatás, irodalomtanítás, olvasóvá nevelés, tanári nézetek

A közoktatás digitális átállásának értékelésekor és vizsgálatokor lényegi tájékozódási pontként fogalmazható meg az, hogy milyen mértékben képes megfelelni az egyes szaktárgyak online tanítása az oktatás szabályozó dokumentumaiban (Nat és Kerettantervek) rögzített elvárásoknak. Az irodalomtanítás egyik kardinális kérdése és – az olvasási szokásokat célzó felmérések eredményei (Gombos, Tóth & Péterfi, 2019), valamint olvasáskutatók és pályán lévő tanárok tapasztalatai alapján – aktuális krízise az olvasóvá nevelés. (Fenyő D., 2015)

Ezért az olvasóvá nevelés gyakorlatát, módszereit, hatékonyságát a digitális szövegfeldolgozás, az online tanulási környezet keretében vizsgáljuk (Gonda, 2014). Kutatásunk abból a hipotézisből indul ki, hogy a közoktatás kényszerű digitális átállása nem kedvezett a Nat olvasóvá nevelésre vonatkozó célkitűzései gyakorlati megvalósításának. Sejtésünk szerint a tanári nézetek felmérésekor hipotézisünket a gyakorlati tapasztalatok és reflexiók igazolják majd.

A kutatás célja gyakorló magyartanárok digitális irodalomtanításról és olvasóvá nevelésről alkotott nézeteinek felmérése, a szépirodalmi szövegek online oktatási környezetben történő feldolgozása problématerképének elkészítése. A választott módszer a megfogalmazott célok elérése érdekében a tematikus kvalitatív interjú (Szokolszky, 2020), az elemzett beszélgetésekből kirajzolódó problémák grafikus megjelenítésével.

Rigóczki Csaba

ÖNSZERVEZŐDŐ PEDAGÓGIKUM / AZ ELMÉLET ÉS A GYAKORLAT TALÁLKOZÓJA A COVID-ÉRÁBAN

Kulcsszavak: távoktatás, tananyagfejlesztés, horizontális tanulás, konstruktivista pedagógia, didaktika

Széles szakirodalma van a pedagógia elméleti és gyakorlati kettősségének, a két aspektus egymásra hatásának (sokszor egymásnak feszülésének). A 2020 márciusát követő egy évben példanélküli jelenség zajlott a közoktatásban: a pedagógusok „vették kezükbe” a pedagógia elméleti és gyakorlati kérdéseit. Sem az oktatáspolitikai, sem a szaktudomány nem adott iránymutatást, így maguk vitatták

- az elméleti kérdéseket,
- informális önképző körökké alakultak,
- aktív tananyagfejlesztést végeztek.

Minden eddiginél szélesebb körű volt ez az alulról szerveződő diskurzus, melynek médiumát a facebook szakcsoportjai adták. Kutatásomban a távoktatás egy évének közösségi irodalmát tekintettem át, didaktikus aspektusból. A környezeti nevelés szempontjából több szakcsoport is releváns a maga többeszes posztjával, közülük számunkra a természettudományos szakcsoportokra érdemes fókuszálni.

Célom, ezekből általános érvényű neveléstudomány számára értékes megállapításokat levonni, az elméleti és a gyakorlati pedagógia közelítése a forráselemzés módszertanával.

Balogh Réka – Tóth Csenge – Luu Lan Anh Nguyen - Varga Attila – Huszár Zsuzsanna – Mónus Ferenc

GLOBÁLIS NEVELÉS A PEDAGÓGUSKÉPZÉSBEN

Kulcsszavak: pedagógia, globális felelősség, nevelés, tanárképzés, globális problémák

Kutatásunk a globális felelősségvállalásra nevelés és a globális problémakörök oktatásban való megjelenését vizsgálja a magyarországi tanár- és pedagógia szakos hallgatók körében.

A kutatás az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Pécsi Tudományegyetem, a Debreceni Tudományegyetem és a Nyíregyházi Egyetem hallgatói körében zajlik, egy online kérdőíves adatgyűjtés keretein belül, aminek adaptációját a 2012-ben Nguyen Luu Lan Anh és Hain Ferenc által végzett A globális nevelés tematikája és szemlélete a pedagógusképzésben című kutatás alapján készítettük el. Reményünk az, hogy a 2012-es felmérési állapothoz képest tájékozottabbnak mutatkoznak a hallgatók a globális problémaköröket illetően.

A kutatás célja azon tényezők feltérképezése, amelyek megakadályozzák, illetve elősegítik a globális nevelés szempontjainak és tartalmainak szélesebb körben való megjelenését a mai magyar egyetemi szintű pedagógusképzésben. A kutatás a gyakorlati oktatás átformálásához is hasznos útmutatóként szolgálhat. Az előadás bemutatja, hogy a tanár- és pedagógia szakos hallgatók milyen mértékben találkoznak globális problémákkal a képzésük során. Az előadásban vizsgáljuk továbbá a hallgatói tájékozottságot a világproblémákat illetően; különböző pedagógiai módszerek ismeretét és azt, hogy a hallgatók ezeket mennyire tartják hatékonynak a globális felelősségvállalásra nevelésben.

A prezentáció létrejöttét az ELTE Tématerületi Kiválósági Program 2020 – Intézményi Kiválósági Alprogram – TKP2020-IKA-05 támogatta.

Józsa Gabriella

A FELSŐOKTATÁSI TOVÁBBTANULÁST BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

Kulcsszavak: továbbtanulás, szakképzés, motiváció, önhátráltatás

Köztudott tény hazánkban, hogy a közoktatás szelektivitása miatt a felsőfokú továbbtanulás útja az érettségit adó szakközépiskolát végzettek számára nehezebb, korlátozottabb, ami mind a jelentkezésben, mind a felvettek arányában megmutatkozik (Fehérvári, 2008; Józsa, 2020; Szemerszki, 2012; Veroszta, 2012). Nagymintás (n=1998) vizsgálatunk célja, hogy feltárjuk a szakképzésben érettségiző tanulók affektív, kognitív tényezőinek és családi háttérének, kapcsolathálóinak jellemzőit a gimnáziumban érettségizőkkel és az érettségi utáni technikumban tanuló diákokkal összehasonlítva. Az affektív tényező feltárására saját fejlesztésű skálát készítettünk, mely az intrinzik és extrinzik továbbtanulás motívumaira (Deci és Ryan, 2020), valamint az önhátráltatásra (Nagy, 2004; Nagy és D. Molnár, 2017) vonatkozik. A mérőeszköz megbízhatósága jó, almintánként és alskálánként 0,77–0,93 közötti reliabilitással rendelkezik. A kognitív tényező vizsgálatára a jegyeket, az évisméltést és a végrehajtó funkciót használtuk, míg a családi háttér jellemzésére a szülők iskolai végzettségét, az állandó lakhely településtípusát és anyagi-indexet alkalmaztunk. A kapcsolatháló feltárásához a szülőkhöz, tanárokhoz és barátokhoz fűződő viszonyt néztük. Eredményeink azt mutatják, hogy bár számos változóban nem mutatkozik különbség a részminták között, azonban a továbbtanulási motiváció a gimnazistáknál, a tanulmányokhoz kötődő önhátráltatás a 12.-es szakképzésben tanulóknál meghatározóbb a továbbtanulási döntésben.

Bognár József – Szakály Zsolt – Telegdi Attila

**VERSENYSPORTOLÓK JÁRVÁNY ALATTI FELKÉSZÜLÉSE: A GYORSKORCSOLYA
SPORTÁG PROBLEMATIKÁJA**

Kulcsszavak: versenysport, járványhelyzet, felkészülés, motiváció, gyorskorcsolya

A COVID19 megjelenése a rövidpályás gyorskorcsolyázás felkészülését és a sportrendezvényeket is befolyásolta, a járvány első hulláma alatt a nemzetközi versenyek mind törlésre kerültek. A karantén idejére specifikus felkészülés, módszertan és eszközök kerültek alkalmazásra (Telegdi, 2020). Az előadás célja a sportág problémaköreinek bemutatása a járvány alatti felkészülésben. A mintát 73 igazolt versenyző adta (ffi=39 és nő=34 nő, válogatott=29 és nem válogatott=44). Az online kérdőív 47 kérdésére a résztvevők 1-4 között jelölték meg egyetértésüket. Eredményeink alapján elmondható, hogy a sportolók a járvány körülményeihez képest elégedettek az edzéslehetőségekkel ($M=3,81$), pontosan végezték az otthoni edzőmunkát ($M=3,49$), viszont a motivációjuk romlott az edzés ($M=2,36$) és a verseny irányába is ($M=2,05$). A nők többen jelezték, hogy a jövőben nem tudják olyan biztonságban érezni magukat, mint korábban ($p<0,05$). A válogatott versenyzők elégedettebbek az egészségmegőrzés érdekében tett sportági lépésekkel, rendszeresebben kaptak otthoni elméleti, technikai és taktikai feladatokat, mint a nem válogatottak ($p<0,05$). A válogatottak többen elégedetlenebbek a vírushelyzet alatti edzőmunkával és jobban csökkent a motivációjuk az edzés és a versenyzés irányába is, mint a nem válogatott társaiknak ($p<0,05$). A járványhelyzet egyértelműen nehezítette a sportolók felkészülését és a motivációs szintjének fenntartását. Minimális nemi különbség mellett a válogatottak elégedettebbek a lehetőségekkel, de érzelmileg nehezebben viselték a járvány adta helyzetet, mint a nem válogatottaknak.

Drabancz Róbert

**A RÁKÓCZI-KULTUSZ ÉS A MAGYAR NEMZETI IDENTITÁS TÁRSADALMI
TANULÁSÁNAK SZÍNTEREI KÁRPÁTALJÁN 1867-2020**

Kulcsszavak: magyar nemzeti kisebbség, kulturális örökség, informális tanulás

A 20. században a magyar nemzeti kisebbségek kényszerű elkülönültsége miatt kialakultak azok a regionális jelenségek, melyeket Kárpátalján is kimutattak a kutatások (GEREBEN 1999.; KÁRPÁT PANEL 2007., TANDEM 2016.) Az előadás célja bemutatni azokat a közösségi színtereket, melyek segítségével a Kárpátaljai magyarok kialakították a sajátos nemzeti identitásukat. Munkámban a kultusz meghatározó elemeire helyeztem a hangsúlyt: a néphagyományok értékképző és közösségteremtő szerepére, valamint a tradíció kiépülésének állomásaira. Prezentációm tudományos kereteit adják a határon túli magyarság társadalomtörténeti kutatásai (Bárdi Nándor, Ablonczy Balázs, Papp Z. Attila, Bíró A. Zoltán), valamint természetesen elemként jelenik meg a szövegben az identitáspolitikai környezet, mely segítségével (Huntington, Castells, Assmann) jól beilleszthető a téma a nemzetállamok kulturális környezetébe. A szöveg széles forrásanyagra épült, melyek közül ki kell emelnünk a korszak sajtótermékeit (Prágai Magyar Hírlap, Bereg, Ung, Kárpáti Igaz Szó, Ruszinszkói-Kárpáti Magyar Hírlap; karpatalja.ma; TV21-Ungvár), valamint a kulturális igazgatás jogszabályait. Előadásomban a hagyományos eszmetörténeti megközelítés mellett alkalmazom a politikai szövegek összefüggésének és fogalmi struktúráinak pragmatikai elemzését. A kutatás legfontosabb eredményeként kialakítom a kultusz egységes történeti keretét, illetve értelmezem a kárpátaljai nemzettudatot meghatározó tematikus egységeket, valamint bemutatom a nemzeti identitás társadalmi tanulásának jellegzetes színtereit.

Todor Imre

A FELSŐFOKÚ TOVÁBBTANULÁSI DÖNTÉS DETERMINÁNS ÖSSZETEVŐI

Kulcsszavak: felsőfokú továbbtanulás, döntés, befektetés-megtérülési ráta

A középiskola befejezése utáni újabb döntés: egyetem vagy munka? Vajon kihatással van-e a korábban – középiskolaválasztás kapcsán – meghozott döntés a négy év után hozandó döntésre? A kutatásunkban felvázolt racionális és szubjektív várható hasznossági elméletek és modellek teoretikusai (Esser 1999; Becker 2000; Becker-Hecken 2007 stb.) szerint hatással van, ugyanis a középiskola megválasztásával előirányozzuk a felsőfokú továbbtanulás, avagy a munkába való állás tényét.

Kutatásunk célcsoportját a Hargita megyei végzős (12. osztályos) tanulói képezik. Többlépcsős, csoportos mintavételt alkalmazunk. Az első lépcsőben a székelyföldi megyében (Hargita) fellelhető magyar tannyelvű elméleti gimnáziumok (líceumok) mind bekerültek a mintavételi keretbe, s ehhez szakközépiskolai iskolapárokat illesztettünk. Arra voltunk kíváncsiak, hogy mely tényezők, érvek indukálják a tanulók továbbtanulás melletti vagy elleni döntését.

Az adatok azt indikálják, hogy a döntési tervben az egyetemi tanulmányokra fordítandó költségek és az azzal járó pénzforrás kiesése (akik nem állnak munkába) perdöntő tényező a továbbtanulást nem választók körében. Továbbá a siker valószínűségének a mértéke is erőteljesen megjelenik a döntési procedúrában. A tanulók középiskola befejezése utáni döntéseiben is érvényesül a családi háttér hatás, ugyanis a magasabb státusú szülők gyermekei esetében csekély a befektetési kockázat és a siker valószínűsége közti diszkrepancia, ahogyan az aspirációk és a tényleges megvalósulás közti eltérés is.

Kasza Georgina

HALLGATÓI ÉLMÉNYEK, TANULÁSI TAPASZTALATOK: KÜLFÖLDI HALLGATÓK A JÁRVÁNY ELSŐ HULLÁMÁBAN

Kulcsszavak: felsőoktatás nemzetköziesítése, külföldi hallgatók, hallgatói élmények

A globális járvány félbeszakította az addigi nemzetköziesítési folyamatokat (pl. a kreditmobilitási programok felfüggesztése, átalakítása, elhalasztása), új kihívások elé állította a felsőoktatási intézményeket. A COVID-19 járvány közép- és hosszútávú felsőoktatási hatása ma még kérdéses, ugyanakkor ez a kérdés a téma szakértőit, kutatóit folyamatosan foglalkoztatja (Altbach & De Wit, 2020; ACA, 2020). A járvány korábban nem tapasztalt kihívások elé állította a Magyarországon tanuló külföldi hallgatókat. 2020 márciusát követően a távolléti oktatásra való áttérés nagyban befolyásolta a hallgatók tanulmányait, élményeit. A kutatás fő célja a Magyarországon tanuló külföldi hallgatók véleményének, tapasztalatainak feltárása a hallgatói léthez kapcsolódóan, a járvány első hullámában. A Tempus Közalapítvány koordinálásában megvalósult adatfelvétel online kérdőív alkalmazásával történt, amelyre 2020. júliusáig összesen 6994 külföldi hallgató válaszolt. A kutatás eredményei olyan témákat vizsgált, mint a hallgatók digitális, informatikai felkészültsége; a veszélyhelyzet alatti hallgatói élmények; a távolléti oktatásban való részvétel, tanulási tapasztalatok; valamint az egyetemek által nyújtott szolgáltatások. Az előadás bemutatja, hogy hogyan változott meg a hallgatók tanuláshoz való hozzáállása, milyen akadémiai és infrastrukturális feltételek mellett tanultak, milyen tényezők nehezítették a tanulmányi előmenetületeket. Az előadás arra is keresi a választ, hogy a kutatás alapján milyen egyenlőtlenségi dimenziók (pl. digitális egyenlőtlenségek) tárhatók fel a hallgatók között.

Mándoki Réka – Hegedűs Roland

KINEK FONTOS AZ IDEGEN NYELV AZ ÓVODAVÁLASZTÁS SORÁN?

Kulcsszavak: óvoda, óvodaválasztás, településtípus

A megfelelő óvodaválasztás a szülők számára rendkívül fontos, de akik kisebb településen élnek, nincs nagy lehetőségük a választásra (Fűrész-Mayernik 2018; Tóth 2015). Török Balázs (2001; 2004) nagy elemszámú kutatást végzett az óvodaválasztással kapcsolatban, ami alapján mi is elkészítettünk egy kérdőívet, melynek során az idegennyelv tanulással, valamint az óvoda választásával kapcsolatos kérdésekre kerestük a választ. Az idegennyelv-választás, mint tényező annak fényében kiemelten fontos és aktuális, hogy új szabályozás vonatkozik az idegen nyelv óvodai megjelenésére.

2019-ben végeztük kérdőíves kutatásunkat Hajdú-Bihar megyében olyan szülők körében, akiknek a gyermeke óvodáskorú és intézményében van lehetőség idegennyelvet tanulni. Összesen 160 kérdőívet gyűjtöttünk össze, melynek adatait SPSS program segítségével elemeztük. Eredményeinkből kiderül, hogy a városban élőkénél fontosabb az óvodaválasztás során az idegen nyelv lehetősége. A szülők leginkább a családtagok és barátok véleménye a mérvadó az óvodaválasztás során.

Forrás:

- Fűrész-Mayernik M. (2018): Angolozik a család – Kétnyelvű nevelés a gyakorlatban. Mór: Alto Nyomda Kft.
- Tóth A. (2015): Szülőket kérdeztünk... Mi alapján választanak óvodát a gyermeküknek? Új Köznevelés, 71(8): pp. 25–27.
- Török B. (2001): Óvodaválasztás. Educatio, 10(4): pp. 723–730.
- Török B. (2004): A gyermeküket óvodáztató szülők körében végzett országos felmérés eredményei. Budapest: Felsőoktatási Kutatóintézet.

Czető Krisztina

**MIT GONDOLNAK A TANULÓK ÉS A TANÁROK AZ ISKOLÁRÓL? AZ ISKOLAI ATTITÚD
KUTATÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI**

Kulcsszavak: iskolai attitűd, elköteleződés, tanári énhatékonyság, stressz

A tanulók iskolához való viszonyulásainak, az iskolai életben való részvételük minőségének megragadására eltérő, az iskolai élet különböző területeire fókuszáló elméleti konstrukciókat találunk. Ez a koncepcionális tisztázatlanság a jelenség kutatását is nehezíti. Az érzelmi-társas közelség érzését megragadó konstruktumok (connectedness/belonging/bond) a társas kapcsolatok minőségét, az azokba való bevonódást, az elfogadás, támogatás megélését állítják a középpontba (Lohmeier&Lee, 2012). Míg az elköteleződés (engagement) a tanulók affektív, kognitív és viselkedéses mintázatait jelöli, ám itt is megfigyelhető egyfajta tartalmi diverzitás az összetevők számát és tartalmát illetően (Appleton et al., 2008). Az iskolai attitűd meghatározza a motivációt, a társas kapcsolatok minőségét, a jóllétet és hatással van az énhatékonyságra és a teljesítményre is. Jelen kutatás célja egy tanári és tanulói iskolai attitűd kérdőív fejlesztése. A leíró-feltáró kutatás kvantitatív szakaszában kérdőíves vizsgálat zajlott, melyben 1552 tanuló és 205 tanár vett részt. A járványhelyzet miatt az iskolák hozzáférhetőségi és véletlenszerű mintavétellel kerültek kiválasztásra. A kutatás vizsgálta a tantárgyi attitűdöket, az iskola funkcióiról alkotott nézeteket, az iskolához tartozás megélését, az akadémiai elköteleződést, az iskola relevanciáját és a tanári támogatás megélését, a tanári kérdőív pedig a tanári stressz és énhatékonyság megélését tárta fel. Az eredmények megerősítik, hogy az attitűd-területek, a tanulmányi teljesítmény és a tantárgyak kedveltsége között szoros korreláció van.

Rébék-Nagy András

**ZENETANULÁSSAL KAPCSOLATOS TANULÓI ATTITÚDOK NEVELÉSSZOCIOLÓGIAI
VONATKOZÁSAI**

Kulcsszavak: zenetanulás, attitűd, zenei befogadás, nevelésszociológia, társadalmi háttérváltozók

Háttér. A kutatás alapkérdése 10-18 éves diákok társadalmi háttérváltozóinak hatása a zenetanulásra.

Célkitűzés. A kutatás a zenei befogadással kapcsolatos attitűdök fejlesztésére ható nevelésszociológiai tényezők feltérképezésére vállalkozik.

Módszer. A kutatás a következő három hipotézist vizsgálja: 1. A célcsoport tagjainak az ének-zene tantárgy iránti attitűdjei a családban átélt zenei élmények hatására alakulnak. 2. A diákok ének-zene óra iránti attitűdje negatív. 3. A diákok és a zenetanárok ének-zene óra iránti attitűdjei különböznek. A hipotézisek vizsgálata kérdőíves felméréssel történt, amely a diákok családban és más közösségekben átélt zenei élményeinek típusaira, minőségére, mennyiségére, zenehallgatási preferenciáikra és a zeneórai tevékenységekhez való viszonyulásra irányult.

Eredmények. A kutatás feltárta a vizsgálatba bevont tanulók családjában átélt zenei élmények hiányának mértékét, a vizsgált korosztály produktív és receptív zenei élményeinek gyakoriságát, valamint a zenei tevékenységek fontosságát a diákok és tanárok számára, illetve e tényezők kölcsönhatását.

Következtetések. A családban és más közösségekben átélt zenei élmények pozitívan hathatnak a zenetanulásra.

Szakirodalmi háttér. Dohány Gabriella, Janurik Márta, Józsa Krisztián, Karres Magdolna, Kozma Tamás, Lakner Tamás, Rozgonyi Tiborné, Turmezeyné Heller Erika és Udvardi-Lakos Endre monográfiái és tanulmányai.

Win Phyu Thwe – Aniko Kálmán

CONTINUOUS PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHER TRAINERS IN MYANMAR DURING THE PANDEMIC

Kulcsszavak: Continuous Professional Development, Teacher Trainers, Pandemic

To place great emphasis on continuous professional development of teacher trainers, Ministry of Education in Myanmar arranged trainings and workshops for teacher trainers to improve their pedagogical skills, English skills and ICT skills. Win (2015) also suggested that professional development based on the responsibilities and roles of each staffs is necessary in higher education sector. During the pandemic, workshops and training for teacher trainers were swiftly moved from face to face to online. The main purpose of this paper is to discover the continuous professional development of teacher trainers in Myanmar during the Pandemic. In this paper, the two questions were answered: (a) which challenges did teacher trainers overcome during? and (b) what are the advantages for continuous professional development of teacher trainers during the pandemic?. The findings were based on the experiences gained by participating in online trainings. The teacher trainers faced electricity off, poor internet connection and difficulty in the use of learning apps. In spite of being having few challenges at the beginning of online learning, improvement of ICT skills, better communication, life skills and confidence to implement online teaching were discovered. It can be concluded that continuous professional development of teacher trainers were implemented even during the pandemic. It can also be supposed that these professional developments will lead to lifelong learning of teacher trainers.

Bucher Eszter

NONPROFIT SZERVEZETEK A NŐKÉRT

Kulcsszavak: nők, civil szervezetek, esélyegyenlőség, közösségi tanulás, érdekképviselet

Az előadás a közösségi tanulás egyik meghatározó terepéül szolgáló civil szervezetekre fókuszál, azon belül is a női kérdésekkel foglalkozó szervezetekre. A nemek közötti társadalmi egyenlőtlenségek kialakulásának történeti és jelenkori okai vannak, amik nem csak gazdasági-, politikai-, hanem kulturális meghatározottságokra is visszavezethetők. A társadalmilag létrehozott elvárások (férfi/férj/apa, nő/feleség/anya) szerepek a szocializációs faktorok hatására jönnek létre, amelyeket a politika, társadalmi intézmények, szervezetek szűkíthetnek vagy tágíthatnak. Ugyanakkor nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy az individualizáció hatására megrendülnek az olyan évszázadokon keresztül stabil, kis csoportok is, mint a tradicionális család. A magánháztatások funkciói egyre inkább államilag szerveződnek, így a nők társadalmi szerepei kibővülnek, idejét múltá válik a magán és közélet nemek szerinti elkülönülése. A változásokhoz való adaptálódás számos konfliktussal terhelt, amelynek feloldásában fontos szerepet játszhatnak a civil szervezetek.

Ma a Magyarországon működő nonprofit szervezeteknek elenyésző száma (körülbelül 80 darab) vállalja fel a nők érdekképviseletét, miközben hazánkban több, mint 60 ezer nonprofit szervezet tevékenykedik. A kutatás feltérképezi félig strukturált interjúk segítségével a nőkért tevékenykedő ismert országos szervezeteket, de jelentős hangsúlyt fektet a helyi szintű civil kezdeményezésekre is, elsősorban a Dél-Dunántúli régióra fókuszálva.

Godó Katalin – Ceglédi Tímea – Beri Károly – Balogh Jenifer

**COPING WITH RISKS OF DROPOUT: RESILIENT STUDENTS IN COLLEGES FOR
ADVANCED STUDIES**

Keywords: persistence, resilient students, roma college for advanced studies

The key issue of our research is how persistence is influenced by the fact that a student is a member of a college for advanced studies (CAS). Based on literature, it is assumed that being a member of a CAS has a benefit on students' career, among others by its concentrated impacts on things such as meaningful relationships, living in a community, effective professional work or individualized attention (Jancsák 2015, Ceglédi et al. 2015, Varga 2018). However, there can be risk factors which are the primary basis for burdens connected with the fact of being a CAS student.

The 2019 Persist database has been used for the research. Only university students attending an educational institution or living in a town where a CAS worked at the time of the survey were involved. So, there were 1758 students in our expert subsample. Our analysis methods included cluster analysis, variance analysis as well as two- or three-dimensional cross-tabulation analysis.

Our results show that, the fact of being a CAS student is not related to students' persistence. The students who have joined a university research team or a church or congregational organization as a member of a CAS are dramatically more persistent. Based on a self-assessment test on risk factors of dropout, our results suggest that CAS students are overrepresented as part of a risky group. However, CAS students cope with the risk factors of dropout better than non-CAS students. Relationships with a tutor at a CAS, which play a key role in strengthening persistence, were examined as one of the sources of such coping.

„SUPPORTED BY THE ÚNKP-20-4-II. NEW NATIONAL EXCELLENCE PROGRAM OF THE MINISTRY FOR INNOVATION AND TECHNOLOGY FROM THE SOURCE OF THE NATIONAL RESEARCH, DEVELOPMENT AND INNOVATION FUND.”

Gál Katalin – Pásztor Rita Gizella

DIGITALIZÁCIÓ ÉS IDŐSKORI TANULÁS

Kulcsszavak: aktív idősödés, digitalizáció, tanulás, felnőttképzés, Érmellék

Az idősödés Európa kihívásai közé tartozik. A folyamat minden tagállamban tettenérhető és számos statisztikai mutatóban megjeleníthető, mint pl. a korszerkezet, a munkaerőpiaci aktivitás, öregedési index. Komplex képet mutat az idősödésről a 2012-ben kidolgozott Aktív Öregedési Index (Active Ageing Index), amely négy dimenzióban (22 indikátorral) teszi mérhetővé és összehasonlíthatóvá az öregedést (Zaidi és mtsai., 2013). Az egyik indikátor az aktív idősödés kontextusában foglalkozik a digitális kompetenciákkal. Előadásunkban az idősödés romániai és kistérségi mintáit mutatjuk be a digitális jellemzők, valamint a felnőttképzés szempontjából. A kistérségi adatok a Bihar megyei Érmellékre vonatkoznak, amelyek egy 2020-ban végzett kutatásból származnak. A kutatás, amely a Magyar Tudományos Akadémia Domus szülőföldi ösztöndíjprogram támogatásával valósult meg, az ezüst gazdaság témakörére fókuszált, ennek részeként merült fel a felnőttképzés és a digitalizáció fogalma. A kvalitatív adatokra alapozott kutatás eredményei rávilágítottak a romániai diszkrepanciákra (nagyon jó IT infrastrukturális lefedettség, hiányos digitális kompetenciák) úgy nemzeti, mint a vizsgálati régió szintjén, annak ellenére, hogy ez a tudás hozzájárulhat a korosodó személyek független életvitelének a kialakításához, aktivitásuk hosszabb megőrzéséhez.

Petróczi Gabriella

A SZÜNIDEI GYERMEKÉTKÉZTETÉS CÉLZOTTSÁGÁNAK VIZSGÁLATA

Kulcsszavak: gyermek- és ifjúságvédelem, hátrányos helyzet, esélyegyenlőség

2016. január 1-jétől hatályba lépett Gyvt. rendelkezése kötelező feladatként írja elő az önkormányzatoknak, hogy biztosítsanak a tanítási szünetekben munkanapokon, valamint az óvoda és bölcsőde szünidei zárva tartása alatt napi egyszeri meleg ételt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, hátrányos helyzetű 18 év alattiak számára. Az EMMI csökkenést tapasztalt a szünidei gyermekétkeztetést biztosító települések, és az igénybevételek számában is.

A térbeli társadalmi egyenlőtlenségeket feltáró vizsgálatok (pl. Forray-Híves, 2003, Hablicsek, 2003, Horváth-Szaló, 2003) rámutatnak a leszakadó térségek sajátosságaira. A hátrányok a szolgáltatások terén is érzékelhetőek.

A kutatás során vizsgáltuk a szünidei gyermekétkeztetés 2016 és 2019 években tapasztalt változását. Folytatásként a 2020-as adatok feldolgozását végezzük, a pandémia hatásának feltárása érdekében. Helyzetfeltáró, leíró jelleggel az ellátás eredményeit és célzottságát vizsgáltuk. Feltárássra kerültek „jó” és „rossz” gyakorlatok, és a szolgáltatáshoz való hozzáférést akadályozó tényezők.

Kutatási módszereink a kutatás három fázisában: másodlagos adatelemzés az igénybevevői számok alapján, félig strukturált személyes és fókuszcsoporthozos interjúk, országos kérdőíves felmérés az önkormányzatok és család- és gyermekjóléti szolgálatok körében.

A kutatás során az ország különböző térségeinek szolgáltatást illető jellemzői erőteljesen kirajolták az ismert településlejtő sajátosságait. A kutatási eredmények mentén megfogalmazhatóvá váltak a kihasználtság javítását, a célzottság növelését segítő javaslatok.

Kovács Mónika - Suhajda Csilla Judit

TUDÁSMENEDZSMENT A VUCA-VILÁGBAN

Kulcsszavak: tudásmenedzsment, önszabályozott tanulás, agilis tanulás

A folyamatos változás, a bizonytalanság, a kiszámíthatatlanság a VUCA-világ (Csepeli, 2015) meghatározója, így a tudásalapú társadalomban a fejlődési szemlélet (Dweck, 2015), az agilitás és az önreflexió (Daudelin, 1997) szerepe felértékelődik, hisz ezáltal válik képessé az ember arra, hogy adaptív válaszokat adjon a kihívásokra. Ebben kulcsfontosságú az egész életen át tartó tanulás motivációja és tudatossága, miközben a tudás transzferálhatósága is központi kérdéssé válik (Molnár, 2002). A közösségi hálózatok és webalapú szolgáltatások a tudáskonstrukció és –megosztás új paradigmáját teremtik meg (Forgó, 2013).

Az elmúlt időszak pandémiás helyzete újabb kihívás elé állította a tanuló társadalmat. Vizsgálatunk középpontjában az áll, hogy milyen változásokat és módszertani megújulást generált mindez a tanuló társadalomban?

Kutatásunk célcsoportját a pedagógusok képezik, akik meghatározó szerepet töltenek be a diákok tanulásról való gondolkodásának formálásában eszköztárának megalapozásában. Kérdőíves vizsgálatunkban arra kerestünk választ, hogy a pedagógusok milyen módon és motivációs tényezők mentén szervezik saját tanulási folyamataikat? A pandémia hogyan formálta tanulási aktivitásukat és saját tanulási portfóliójukat mivel bővítette?

Eredményeink rámutatnak arra, hogy még a pedagógusok tanulásszervezése sem tervezett, sok esetben kényszerből vagy ad hoc elhatározásból fakad, az életpályatervezést és -építést szem előtt tartó tudatos tanulási- és tudásportfólióról nem beszélhetünk.

Moet Moet Myint Lay – Aniko Kálmán

**CONTINUOUS PROFESSIONAL DEVELOPMENT FOR TEACHER EDUCATOR
DEVELOPMENT IN MYANMAR EDUCATION COLLEGES**

Keywords: continuous professional development, teacher educator, effectiveness

Continuing professional development means to obtain new knowledge and new skills for a current job, to improve career opportunities in a field by the systematic education (OECD, 2000). This article investigated the effectiveness of continuous professional development to improve teacher quality and the subsequent need for the CPD for teacher educators in Myanmar. The aim of the study is to explore an in-depth understanding of the continuous professional development for teacher educators in improving the teachers' training program. The research questions are (1) How do teacher educators in Myanmar understand the ideas of continuous professional development for their professional development? (2) What CPD activities are needed for all teaching staff in Education College? The qualitative method was conducted in this study through semi-structured interviews. Six teacher educators from Education Colleges participated in the study. The interview results revealed that professional development is the attainment of required pedagogical knowledge and skills to nurture the students to become creative and critical thinkers. Teachers need to participate in different sorts of activities such as professional conversation, lesson study, training programs, workshops, and seminars. This study concludes with the practical implications recommending the urgent need for CPD activities of teacher educators.

Peter Okiri – Mária Hercz

THE LEADERSHIP PRACTICES OF A NOVICE HEAD TEACHER IN A PUBLIC PRIMARY SCHOOL

Keywords: Educational leadership, Novice leader, Public education, Competence, Instruction

With the demands to nurture quality 21st century learning skills, leadership in public institutions in both Europe and Africa is continuing to influence the instructional process. Empirical evidence show that quality instructional improvement is based on the type of leadership practiced. The need to facilitate learners' academic achievement. Leadership in public schools is equally facing challenges with many leaders either facing a burn-out or leaving their leadership positions. The aim of the study was to investigate the leadership practices of a novice head teacher in a public primary school setting. Public education is government-aided thus causing great external influences. This is experienced in both Kenyan and Hungarian. A qualitative single case study design was employed to understanding the complexity of change processes created. Purposively selected participants included a public education officers, a novice head teacher, a deputy head teacher, four teachers and five informal leaders. Data collection was through face-to-face semi-structured interviews, focused group discussion with the teachers and non-participant observation field notes records.

The results showed that a novice head teacher's main responsibility is developing people as well as improving the instructional programmes. However, evidence revealed that a novice head teacher faced leadership challenges due to various causes. The study recommended that the employers should formulate pre-appointment programmes for aspiring head teachers to equip them with leadership competencies.

Fehér Péter – Aknai Dóra Orsolya

**GONDOLKODÁSFEJLESZTÉS ONLINE IKT-ESZKÖZÖKKEL - ONLINE SZABADULÓ SZOBA
ÉS ONLINE SZIMULÁCIÓS JÁTÉK A MEET-AND-CODE SORÁN**

Kulcsszavak: gondolkodásfejlesztés, IKT, online szabadulószoza, online szimulációs játék

A járványhelyzet idején számos korábban hagyományos formában szervezett rendezvény került online formában megszervezésre, ilyen volt a programozás és kódolás népszerűsítését szolgáló Európai Meet-and-Code sorozat is. Ennek keretében olyan újszerű megoldásokat próbáltunk ki 2020 októberében, amelyek alkalmasak lehetnek a tanulók gondolkodásának fejlesztésére. Az előadásban két esettanulmány mutatunk be, amelyek az online szabaduló szoba és az online szimulációs játék alkalmazását illusztrálják.

A szabadulósobák (escape-room) az elmúlt évtizedben jelentek meg, hasonló témájú videójátékok ötletére alapozva és az utóbbi években kezdtek elterjedni az oktatásban, külföldön (Wiemker, Elumier & Clar, 2015; Iglesias et al., 2017) és hazánkban egyaránt (Abonyi-Tóth, 2019; Hipik, 2019). A járványhelyzet alatt előtérbe kerültek az online szabadulósobák, amelyek egyrészt kiterjesztik a hozzáférhetőséget a diákok számára, másrészt részletesebb vizsgálati lehetőségeket biztosítanak a kutatók számára is a tanulók tevékenységeit illetően. A Marsra szállást bemutató online szimulációs játék célja a fizikai ismeretek gamifikációs környezetbe helyezése volt.

A kipróbálás eddigi eredményei azt mutatják, hogy a diákok (és tanárok) egyaránt motiváltak voltak az online tevékenységek végrehajtása során

A további kutatások fontos kérdése, hogy miképpen lehet ezeket az eszközöket értelmesen beágyazni az oktatási folyamatba: tantárgyi keretekben, vagy általánosabban a gondolkodás fejlesztése céljából.

Székeddi Levente – Gál Katalin – Pásztor Rita – Tolnai Tímea Katalin

**AZ ONLINE OKTATÁSRA VALÓ ÁTÁLLÁS ÉS ENNEK KÖVETKEZMÉNYEI A PARTIUMI
KERESZTÉNY EGYETEMEN**

Kulcsszavak: felsőoktatás, online oktatás, Covid-19, digitalizáció

A frontális oktatás 2020 márciusi felfüggesztése kihívást jelentett a felsőoktatás számára, Európában az egyetemek 95%-a állt át távoktatásra. 82%-uk már 2013-ban kínált online kurzusokat, 2020-ra a többségük rendelkezett online repositóriummal, ám a koronavírus-járvány előtt az oktatók közel 75%-a még nem tanított online (EUA, 2020), egy romániai hallgatói felmérés alanyainak a 85,8%-a 2020 tavaszi szükségállapot előtt nem vett részt online kurzuson (Lup & Mitrea, 2020). A hallgatók digitális kompetenciáinak hiányosságait igazolja a szerzők korábbi kutatása is (Gál & Székeddi, 2020). A dolgozatban az online oktatásra való váltás eredményességét vizsgáljuk a Partiumi Keresztény Egyetem hallgatói (N=398) és oktatói (N=77) körében, 2020 májusában végzett felmérés eredményei és az intézményi változások tükrében. Eredményeink jelzik, hogy az átállás sikeres volt, miközben a hallgatók 85,18%-a, a tanárok 61,04%-a nem rendelkezett online tanulási-tanítási tapasztalattal; a váltás felgyorsította a digitalizáció folyamatát is.

Forrás:

- Gál, K., & Székeddi, L. (2020). Digital Literacy at the Partium Christian University. In G. Hajzer, I. Mátyus, N. Merkovity, J. Molnár, P. B. Stumpf, & O. Szabó Palócz (Szerk.), *Communicative Space—Political Space* (o. 59–70). Iurisperitus Kiadó.
- Lup, O., & Mitrea, E. C. (Szerk.). (2020). *Învățământul universitar din România în contextul pandemiei Covid-19: Experiențe studenților*. Ed. Inst. de Cerc. Făgăraș.
- European University Association - EUA. (2020). *European higher education in the Covid-19 crisis*

Lorna Emma Jones

A KÖZÖSSÉGI TANULÁS TAPASZTALATAI A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEKBEN A KORONAVÍRUS IDŐSZAKÁBAN

Kulcsszavak: közösségi tanulás, kulturális tanulás, járványhelyzet, digitalizáció

A 2020-as évben jelent meg a koronavírus Magyarországon. A közművelődési intézmények és közösségi színterek az óta kétszer kényszerültek zárt ajtók mögött végezni a munkájukat. Úgy gondoljuk, hogy a közművelődési intézményrendszerben megjelenő informális és nonformális tevékenység a kulturális tanulás különböző módozataiként értelmezhetőek. A járvány időszakában ezek a tanulási folyamatok részben abba maradtak, részben pedig az online térbe helyeződtek át. A Nemzeti Művelődési Intézet 2020 és 2021-es évben két hullámban és nyolc körben vizsgálta a vírusjárvány különböző hatásait a közművelődés intézményrendszerében. Erre az országos felmérésre alapozva, kutatásomban - a Közművelődési Tudományos Kutatási Program keretén belül - a Zala megyei közművelődési intézményhálózat működését vizsgálom a járvány időszakában. Az is elemzem, hogy a kulturális tanulásból adódó feladataikat milyen mértékben és módon tudták áthelyezni az online térbe. Ebben a vizsgálati keretben, a témából adódóan, a közösségi, illetve kulturális tanulás folyamatait fogom bemutatni a konferencián. Előadásomban összegzem a tapasztalatokat, amelyek reményeim szerint a közösségi művelődés tervezési folyamataiban is hasznosak lehetnek majd. A kutatásomban a Nemzeti Művelődési Intézetben készített felmérések másodelemzéseit végeztem el, másrészt pedig az Intézet által rendelkezésemre bocsátott adatbázist használtam az elemzésemhez.

Ragadics Tamás – Szabó Lilla

ORMÁNSÁGI KULTÚRMISSZIÓ – KOMPLEX MŰVÉSZETI PROGRAM A KISTELEPÜLÉSI SZEGREGÁTUMOKBAN ÉLŐ GYERMEKEKÉRT

Kulcsszavak: integráció, kultúra, Ormánság, társadalmi felelősségvállalás

A társadalmi innovációk, a felmerülő problémákra adott újszerű, adaptív és hatékony társas reakciók különös jelentőséggel bírnak a leszakadó, hátrányos helyzetű térségek és települések közösségei esetében. A szegénység és etnikai szegregáció összekapcsolódik az alacsony képzettségű csoportok domináns jelenlétével, valamint az érdekérvényesítő- és öngondoskodási képesség alacsony szintjével. Kiemelten fontos azoknak a projekteknek a szerepe, amelyek a deprivált csoportok kulturális integrációját célozzák – motiválva, bevonva az ott élő embereket.

Jelen tanulmány a peremhelyzetű dél-baranyai falvak felemelését célzó egyik civil kezdeményezést, az Ormánsági Kultúrmissziót mutatja be. A civil szerveződés mögött önkéntesek és lelkes színészek állnak, akik az etnikai szegregáció szempontjából leginkább érintett településeken (Alsószentmárton, Gilvánfa, Siklósnagyfalu) valósítják meg programjukat helyi segítők és gyermekek részvétele mellett. Az inkluzív módon dramatizált témák a térség mindennapi problémáira, kihívásaira fókuszálnak. Írásunk az Ormánságban megvalósult más közösségi projektek kontextusában mutatja be ezt a kulturális programot, a szervezőkkel készített interjúk alapján.

Györe Géza

**ZSOLNAI JÓZSEF PUBLIKÁCIÓI A KÖZNEVELÉS OKTATÁSI SZAKLAPBAN 1959–2011
KÖZÖTT**

Kulcsszavak: Zsolnai József, Köznevelés periodika, Értékközvetítő és képességfejlesztő pedagógia

Előadásom „Zsolnai József publikációs tevékenysége a magyar pedagógiai szaksajtóban” elnevezésű kutatásomról szól. Eddigi előadásaim a témában: 2012. Alkotószerkesztő: Zsolnai József, 2017. Zsolnai József az 1990-es években kifejtett munkássága a korabeli (szak)sajtó tükrében, 2018. Zsolnai József pedagógiai szaklapok alapítója, és ezek helye, szerepe az életművében. 2019. A Pedagógus Szakma Megújítása (PSZM) program hatása a magyar pedagógiai szakíráásra.

A bemutatásra kerülő rész kutatás célja annak feltárása, hogy Zsolnai Józsefnek a Köznevelés lapban történő publikálása, illetve a munkásságával kapcsolatos cikkek milyen mértékben és módon voltak hatással szakmai életútjára. Előfeltevésem szerint: 1. a lap jellegéből fakadóan, sokkal nagyobb számban található a szakmai munkájával kapcsolatos írások, interjúk mint a szerzői művek, 2. az írások egy része nem mentes a kritikák, akár elmarasztaló megnyilvánulásoktól sem, 3. az írások jelentős része vezetői tevékenységével kapcsolatos.

A feldolgozáshoz Györe, Géza: 71 év 855 tétele: Zsolnai József-bibliográfia (Pápa, Pannon Egyetem BTK ÉKP Központ, 2006. 167 p. és az Arcanum Digitális Tudománytár periodika adatbázisát használtam. Alkalmazott módszerként a szövegek tartalmi elemzését alkalmaztam.

Kutatásaim alapján megállapítható, hogy a Köznevelésben közölt vonatkozó írások túlnyomó többsége Zsolnai József munkásságával foglalkozik és számos esetben kritikát fogalmaz meg tevékenysége, nézeteivel kapcsolatosan, amely szakmai életútjára is hatással volt.

Roszik Dóra

A KONSTRUKTIVISTA TANULÁSELMÉLET MEGJELENÉSE A TANÍTÓKÉPZÉSBN

Kulcsszavak: konstruktivista tanuláselmélet, tanulás tanítása, tanítóképzés

A konstruktivista tanulászemplélet alaptézise szerint a tudás alapját az emberi konstrukció alakítja ki. Az egyén maga konstruálja tudását, az nem a külső valóság objektív 'leképeződése' tudatunkban (Nahalka, 1997). A tanulásra egy olyan aktív folyamatként tekint, amelyben a tanuló a már birtokában lévő tudásrendszerekbe képes hatékonyan beépíteni az új ismereteit, majd sajátos értelmezési rendszerei segítségével feldolgozza azokat. A tanulás ebben a megközelítésben a valóság mentális reprezentációjának átalakítását, a belső modell átszervezését jelenti, melynek legmagasabb szintje a konceptuális váltás (Falus, 2001). A konstruktivista pedagógus nem irányít, szabályoz, hanem megteremti azt a környezetet, amely alkalmas arra, hogy a tanuló megalkothassa egyéni konstrukcióit. A tanulási elképzelések fejlődése szempontjából döntő mozzanat a felsőoktatási tanulmányok megkezdésének időszaka, a hallgatók ekkor már rendelkeznek a tanulási mintázat minden meghatározó elemével (Kálmán, 2004). A tanulási elképzelések és orientációk a tanulás szervezésében, revíziójában elkezdik átvenni a vezető szerepet. Kutatásunk fő kérdése, hogy miként segíthető elő a tanárképzésben részt vevő hallgatók tanulásának segítése, tanulászempléletük fejlesztése, és a tanulás tanításának elsajátítása. A vizsgálat három fő alappilléret a szakirodalmi feltárás, a hallgatók nézeteinek feltárása, valamint az oktatók véleményének feltérképezése alkotja. A kutatás empirikus vázát képező kérdőíves adatfelvételre 2020 tavaszán került sor, a vizsgálati mintát N=130 hallgató, valamint N=42 oktató alkotja.

Kiss Gábor Ferenc

**ÉRTÉKÁTADÁS TÖRTÉNELMI VIDEOINTERJÚK FELHASZNÁLÁSÁVAL A KATONAI
KIKÉPZÉS ÉS HONVÉDELMI NEVELÉS TERÜLETÉN**

Kulcsszavak: honvédelmi nevelés, katonai oktatás, videointerjú, értékátadás

A katonai kiképzés és oktatás egyik célja, hogy megfelelő szakmai és műveltségi háttérrel biztosítson kiképzendő újoncok vagy vezetőjelöltek számára. Emellett nem elhanyagolható cél a katonává, illetve a katonai vezetővé való nevelés. Ez utóbbi egyfajta habitus és katonai értékrend kialakítását és átadását jelenti.

A honvédelmi nevelés célrendszerében szintén helyet kapnak ezen értékek: „tudatosítsa a haza szeretetének és a haza védelmének fontosságát, valamint járuljon hozzá a fiatalok felelős állampolgárrá neveléséhez.”

Ezt értékrendet egyértelműen definiálja, s így alapvető iránymutatásul szolgál a Katonai Etikai Kódex.

Az MTA SZTE Elbeszélte Történelem és Történelemtanítás Kutatócsoport vizsgálatai kimutatták, hogy megfelelő módszertannal, az elbeszélte hadtörténelmi örökségünk részét jelentő, oral history alapuló videointerjúk segítségével hatékonyan megvalósítható az értékátadás. Az MTA SZTE ETTK által fejlesztett tananyagok hatását a kutatócsoport középiskolás diákok körében mérte.

Ezen mérések alapján igazolható, hogy az audiovizuális oral history forrásokra épülő tanórák eredményessége azon értékek terén is releváns, melyeket a Katonai Etikai Kódex definiál

Abonyi Barbara

FIATAL – ÉS CSALÁDOS NŐK EGÉSZSÉGMAGATARTÁSÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÁSA A PANDÉMIA IDEJÉN

Kulcsszavak: felnőtt nők, fizikai aktivitás, digitális torna, egészségmagatartás

A 2020-ban kezdődő pandémia a nők életvitelét több szempontból jelentősen nehezítette a gyermekteleneket és a családanyákat eltérő mértékben érintve (Európai Parlament, 2021). A 18-29 évesek között a nem sportolók aránya 46,04%-ról 61,15%-ra nőtt, a 40-49 éveseknél pedig 68,92%-ról 83,11%-ra. (Ács, 2020)

Kutatásunk célja annak bemutatása, hogyan befolyásolta a felnőtt nők fizikai aktivitását a pandémia és összehasonlítani a gyermektelenek (GYN) és családanyák (CSA) egészségmagatartással kapcsolatos szokásait. Vizsgálatunk során 84 budapesti, egyetemista és értelmiségi nő vizsgáltunk Survey módszerrel, mely közül gyermektelenek (n=47) és családanyák (n=37). Eredményeink alapján naponta vagy hetente többször edz a GYN 42%-a és a CSA 54%-a, akik hatszor annyian vesznek részt digitális tornán mint a gyermek nélküliek. Fizikailag inaktív a GYN 17%-a és a CSA 24,3%-a. A GYN 44,7%-a, a CSA 54,1%-a rendszeres vitaminfogyasztó. Kétszer annyi családanya, mint gyermektelen fogyaszt zöldséget, vagy gyümölcsöt naponta 3-4-szer. A CSA 32,4%-a mindig megnézi a vásárolt élelmiszer összetevőit, szemben a GYN 15%-val. Soha nem dohányzik mindkét csoport közel háromnegyede. Alkalmanként fogyaszt alkoholt a gyermek nélküliek 48,9%-a és a családanyák 56,8%-a. Gyakori, vagy napi fogyasztó a GYN 36,2%-a és a CSA 27%-a. A családanyák a digitális torna lehetőségével élve mind fizikai aktivitásban mind egyéb egészségmagatartásukkal jó példát adnak a nevelt generációnak, még a pandémia nehézségeiben is.

Apró Anna

**A FÉNYSZENNYEZÉS PROBLÉMAKÖRÉNEK TUDATOSÍTÁSA A FENNTARTHATÓSÁGI
TÉMAHÉT KERETEIN BELÜL**

Kulcsszavak: fényszennyezés, Fenntarthatósági Témahét, szemléletformálás

Az ENSZ valamennyi tagállama által 2015-ben fogadták el a Fenntartható Fejlődés Menetrendjét a 17 céljának s a benne foglalt 169 rész céljának teljes megfogalmazásával. Hazai vonatkozásban Mika és Tóth (2017) a 17 Cél 5 csoportba sorolta: a) elsődleges emberi igények b) egyenlőség, igazságosság, c) hatékony és fenntartható gyártás, d) veszélyeztetett tájak, e) világméretű együttműködés. Tartalmukat tekintve az oktatás az Egyenlőség, igazságosság csoportjába sorolható, amelyhez szoros kapcsolódhat 2016 óta minden évben megszervezésre kerülő Fenntarthatósági Témahét programsorozat.

Kiváló lehetőségként jelent meg tehát korunk egyik környezeti kihívásának, a fényszennyezésnek ismertetése a Témahét keretein belül. Annál is inkább, mivel a témakör taglalása során a fenntartható fejlődésen alapuló szemléleti megközelítések, mint például a holisztikus- és interdiszciplináris szemlélet, a korlátosság figyelembevétele, valamint a szükséglet preferencia kérdéskörei mind-mind megjelenhetnek a témakör taglalása során (Simonyi et.al, 2020). Az első tapasztalatok bemutatására kerül sor, melyben a középiskolás korú tanulók részére készített, a fényszennyezés tudatosítását célul kitűző foglalkoztatók eredményeit ismertetjük.

Köszönetnyilvánítás: A fényszennyezéssel kapcsolatos kutatásokat támogatta az EFOP-3.6.2-16-2017-00014 "Nemzetközi kutatási környezet kialakítása a fényszennyezés vizsgálatának területén" elnevezésű pályázat.

Bredács Alice

**A TANULÓK KOMPLEX FEJLESZTÉSE A VÉGZETTSÉG NÉLKÜLI ISKOLAEELHAGYÁS ELLEN
– MŰVÉSZETI NEVELÉS ALAPÚ MÓDSZEREK – TANÁRTOVÁBBKÉPZÉSI
TAPASZTALATOK**

Kulcsszavak: művészeti nevelés, iskolaelhagyás, tanártovábbképzés

Előadásomban A tanulók komplex fejlesztése a végzettség nélküli iskolaelhagyás ellen - Művészeti nevelés Alapú Módszerek projekt tréneri tapasztalatairól lesz szó. A továbbképzést a PTE indította a TEIMS portálon. Az offline és e-learning akkreditáció a Nyíregyházi Egyetemen készült. Az e-learning verzió inkább blended-learning formában oldható meg, mert a résztvevők a láncfeladatok miatt nem dolgoznak saját ritmusban, gyakran kérnek tréneri segítséget, néhány feladat igényli a kooperációt.

Az akkreditáció továbbképzési céljai: a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzésére alkalmas, differenciált, nyitott, tanulóközpontú nevelési-oktatási módszertani kultúra erősítése, méltányos tanulási környezet kialakítása, a művészeti területekről átvett eszközök és módszerek alkalmazása, átdolgozása, összekapcsolása a konkrét tantárgyi tartalmakkal, a transzferhatások beépítése a tanítási-tanulási folyamatokba. A program további célokkal, tartalmakkal gazdagítható, a feladatok tovább differenciálhatók. A PTE kiegészítő céljai (szinkronban a tartalmakkal, feladatokkal) a kereszttantervi és problémaalapú tanulási döntések erősítése, érzékenyítés a művészeti területek személyiségfejlesztő hatásaira, a pozitív pedagógiai látásmódra, a nevelési anomáliák feloldása (mint a művészeti nevelés / művészettel nevelés; nevelés / oktatás / képzés / terápia).

Bredács A. 2018 A pozitív pszichológia pedagógiai és művészetpedagógiai aspektusai és a pozitív irányzat mozgalommá válása az oktatásban. Iskolakultúra, [27] 1-2., 3–22.

Bredács A. 2018 A zenei transzferhatás régi és új nézőpontjai. (Előadás)

Vojtek Ildikó

AZ EMPOWERMENT NEVELÉSTUDOMÁNYI MEGKÖZELÍTÉSE

Kulcsszavak: empowerment, kritikai pedagógia, felnőttképzés

Doktori kutatásom a dramatikus és színházi nevelés által megvalósuló felnőttkori empowermentre fókuszál, jelen előadás is ennek részét képezi. A módszerem másodlagos kutatás. Az empowerment széles körben használt terminussá vált az 1990-es években angol nyelvterületen, és idővel beszivárgott a magyar szóhasználatba is. A terminust használják a neveléstudomány mellett a szociális munka, a közösségfejlesztés, a pszichológia, az egészségügy és a business szektorokban. A téma aktualitását mutatja, hogy az empowerment megjelenik az ötödik ENSZ Fenntartható Fejlődési Célban, és összekapcsolódik a negyedik, az oktatásra vonatkozó célkitűzésekkel, úgy mint a mindenki számára elérhető minőségi, inkluzív, méltányos oktatás, valamint az élethosszig tartó tanulás. Emellett az EAEA, az Európai Szövetség a Felnőttképzésért idén tavasszal online, a nemzetközi szakértőket felvonultató workshopsorozatot tart a változásorientált nevelés témakörében, melynek kulcsmozzanata az empowerment. Az empowerment jelen van a demokratikus, az inkluzív, az interkulturális nevelési megközelítésekben, és gyakran tárgyalt fogalom a felnőttnevelés, a nem-formális tanulás, és az élethosszig tartó tanulás területein is. Az előadásban először röviden összefoglalom az empowerment elméletét és szemléletét, majd áttekintem neveléstudományi vonatkozásait többek között Freire (1970, 1992), Giroux (2010), Lima (2018), illetve Lakatos (2010), Mészáros (2005), és Kovács (2003) munkái alapján.

/A felhasznált irodalmak listája helyhiány miatt nem fért ide, e-mailben szívesen elküldöm./

Boruzsné Búdi Katinka – Rébay Magdolna

**A GYŐRI ÉS A SOPRONI BENCÉS GIMNÁZIUM TÁRSADALMI KARAKTERE A
DUALIZMUS KORÁBAN**

Kulcsszavak: gimnázium, dualizmus kora, társadalom, Győr, Sopron, arisztokrácia

A kutatásunk célja két bencés középiskola – a győri és a soproni – társadalmi karakterének megvizsgálása. Előadásunkban az iskolai értesítők alapján a dokumentumelemzés módszerére, illetve statisztikai számításokra alapozva feltárjuk a tanulók társadalmi hátterét, lakóhelyét, bemutatjuk felekezeti és etnikai összetételét. Megkíséreljük a változásokat megragadni és az okokat kimutatni. Eredményeink szerint a két iskola viszonylag hullámzó tanulólétszámmal főgimnáziumként működött a korban, de a győri jelentősebben meg tudta növelni a létszámát. A katolikus dominancia mellett mindkettő más felekezetek tagjai számára is nyitott volt. Vonzáskörzetük elsődlegesen a Dunántúlra terjedt ki, viszont a míg a soproni iskola egyre inkább helyi és megyei érdekeltségű intézménnyé vált, addig a győri iskolát nagyobb részt más megyék lakói választották. Az apa foglalkozásában is markáns különbség mutatkozik: az értelmiségi és hivatalnok réteg mellett Sopronban a kisbirtokosok, míg Győrött inkább az iparosok csoportja volt meghatározó. A diákok anyanyelvének változása jól tükrözi az országrész magyarosodásának a folyamatát. Mivel a két intézmény népszerűnek mutatkozott a reformkorban (vö. Virág, 2013, 50.) a főnemesség körében, kiemelt figyelmet szentelünk ezen társadalmi rétegnek. 75 főnemes származású diákot azonosítottunk be, 39 nemzetség tagjait. 4 nemzetség mind a két intézményben taníttatta gyermekeit. De csak egyetlen diák fordult meg mind a két iskolában 1-1 tanév erejéig. Az ő esete is mutatja, hogy e társadalmi rétegre mennyire jellemző volt a gyakori iskolaváltás.

Fehér Virág – Markóczi Ibolya

**TERMÉSZETTUDOMÁNYOS TANKÖNYVEK SZEREPE AZ ENERGIATUDATOSSÁGRA
NEVELÉSBEN**

Kulcsszavak: energiatudatosság, természettudományos tankönyvek, attitűdformálás

Az energiatudatosság terén fontos a jövő nemzedékének szemléletformálása az iskolában, és ehhez az azt formáló, megfelelő attitűddel rendelkező pedagógusok képzése. Ezért vizsgálatunk célja a tanárszakos hallgatók energiatudatosságára vonatkozó kutatás első lépéseként feltárni, hogy milyen közoktatásbeli előzményekkel lépnek be a felsőoktatásba az energiatudatosság tekintetében. A 2020-ban lezajlott vizsgálat az energiatudatosságra nevelés elemeinek megjelenését tekintette át a manapság közoktatásban alkalmazott 7-12. osztályos természettudományos tankönyvekben (N=40). Tartalmi, formai és didaktikai szempontokból elemeztük a biológia, kémia, földrajz és fizika tankönyveket, és megnéztük, hogy milyen mértékű a vizsgált tankönyvek energiatudatosságra vonatkozó attitűdformáló ereje. Az empirikus vizsgálat során az ismeretek adott szempont alapján történő előfordulási gyakoriságát elemeztük. Eredményeink összevontan korábbi vizsgálatokkal (Ütőné, 2012, Revákné, 2018), miszerint a természettudományos tantárgyak közül a földrajz tankönyvekben található a legtöbb energiatudatosságra vonatkozó ismeret. Az évfolyamszintű vizsgálat megmutatta, hogy a 7. és 8. évfolyamban van jelen leginkább a vizsgált fogalomtár. A leggyakrabban megjelenő fogalmak a megújuló energia és az erőmű, míg a legkevésbé fellelhetők az energiahatékonyság és az energiaválság. A formai vizsgálat azt mutatta, hogy leginkább a törzsszövegben található a definíciók. A hozzáállás formálását tekintve megállapítható, hogy a fogalmak ismeret szintű megjelenése messze felülmúlja az attitűd elemek előfordulását.

Szóllósi Tamás

**DIGITÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ AZ ÓVODA-CSALÁD KAPCSOLATÁBAN - RÉGI
PROBLÉMÁK, ÚJ LEHETŐSÉGEK**

Kulcsszavak: óvoda, digitális kommunikáció, kapcsolattartás

Századunkban az elektronikus kommunikáció már természetes és az óvodapedagógusok digitális jelenléte is elvárt. A koronavírus-járvány okozta helyzet rámutatott, hogy a fizikai kontaktus nélküli kommunikáció az óvodák és családok között egy kiépített rendszert igényel. A kutatás hazai és nemzetközi szakirodalomra is építve azt vizsgálja, hogyan változott Magyarországon a technikai fejlődéssel együtt az óvodák kommunikációs stratégiája. Szintén kérdés hogy, intézményi szinten hogyan szabályozzák a digitális kommunikációt, és hogy milyen módon használják a pedagógusok az elektronikus csatornákat. Óvodai stratégiai dokumentumok tartalomelemzését végeztük el, illetve óvodapedagógusok online kérdőíves vizsgálatával kerültünk közelebb a gyakorlathoz. Az eredmények alapján a tradicionális formák továbbra is többségben vannak, de egyre jelentősebb a digitális kommunikáció, a modern lehetőségek száma növekszik. A személyes kontaktus igénye látványosan megőrizte elsődlegességét, de például az óvodai faliújságok szerepe mára kevésbé jelentős.

A modern információcsere lehetőségeinek kiaknázása növeli a pedagógiai hozzáadott értéket. A kutatás megállapításai hozzájárulnak az intézmények kommunikációs kultúrájának fejlesztéséhez. Az eredmények egyértelművé teszik, hogy az intézmények digitális kapcsolattartása folyamatos fejlesztést igényel, a pedagógusoknak a családokkal történő kommunikációjukat át kell értékelniük, fejleszteniük kell azt a hatékony együttműködés és a magasabb színvonalú pedagógiai munka érdekében.

Kintli Anna – Kiss Bence István – Pap Luca Zsófia – Szerpák Eliza Tünde

**AZ ONLINE MENTORÁLÁS KIHÍVÁSAI A “TANÍTSUNK
MAGYARORSZÁGÉRT” MENTORPROGRAMBAN**

Keywords: hátrányos helyzet, mentorálás, online kapcsolattartás

A jelenleg negyedik félévében járó “Tanítsunk Magyarorszáért” mentorprogram 2020 és 2021 tavasza között főleg online kereteken belül működhetett a pandémia miatt. A program alapvetően a hátrányos helyzetű (Andl, 2015) gyermekek segítését, továbbtanulásának előremozdítását tűzte ki feladatául (Táboriné, 2020).

Kvalitatív és kvantitatív kutatásunk fókuszában az online mentorálás, mint a nemzetközi és magyar szakirodalom (Lakind et al., 2014; Raposa et al., 2016; Nagy, 2014) egy felderítetlen terepe áll. A távmentorálás alatt arra lettünk figyelmesek, hogy a mentoráltak elérése kihívást jelent, a tanulók motiváltsága, lelkesedése pedig csökkent a korábbi félévekhez képest. A mentorálási munka során felmerült kérdéseinkből, személyes benyomásainkból született hipotéziseink főleg a hatékonyság és az eredményesség tényét járják körül. Feltételezéseink szerint a programban résztvevő mentoroknak nehézséget okoz a mentorálás online térben történő megvalósítása, ennek hátterét vizsgáljuk meg. A kutatás során összehasonlítottuk a már negyedik féléve aktívan mentoráló és a két, illetve egy féléve mentoráló résztvevők benyomásait. A vizsgálat során kérdőívet alkalmaztunk melynek kitöltői a Pécsi Tudományegyetem hallgatóságából kikerülő mentorok voltak.

Vizsgálódásunk segítséget biztosít mindazoknak, akik a napjainkban egyre nagyobb teret hódító digitális keretek között foglalkoznak gyerekekkel, illetve mentorálnak hátrányos helyzetű gyermekeket akár az online, akár az offline térben.

Jennyfer Paola Casas Trujillo

A HISTORICAL LOOK TO UNDERSTAND HUNGARIAN HIGHER EDUCATION

Keywords: Higher education, Hungarian context, Internationalization of education in Hungary

This report will be an exploration of the internationalization process of higher education in a central European country: Hungary. The importance of this study is based on the notion that it is necessary to understand historical background and processes of transition to be able to comprehend the current situation of Hungarian universities and its integration in a current globalized era of education. Its universities are positioning themselves into the atmosphere of being internationalized. Consequently, there is a need to study about these procedures, to understand the realities and materialization in the education of international students. The exploration will consider timely events as well as the role of organizations in education matching the historical moments that has led to become the education system of today characterized by openness to the world including students from abroad to be part of the Hungarian higher education system.

Bauer Andrea

KÖZÖSSÉG ÉS A SAJÁT HANGUNK

Kulcsszavak: oktatáspolitikai, reziliencia, zenepszichologia

A stresszek folyamatos részesei a külső tényezőkön alapuló újabb megközelítések melyek nem az egyszeri hatások jelentőségét hangsúlyozzák, hanem a tartós társadalmi állapotok tükrében részei életünknek. A reziliencia az oktatáspolitikai részévé is vált. Noha a reziliencia gazdaságilag nem mindig kifizetődő. Azonban a jelenlegi pandémia által okozott hatások mégis szükségessé teszik azt, hogy behatóbban foglalkozzunk vele. Ezért most legfontosabb előtérbe kerülő folyamat a megküzdés (coping) mechanizmusainak feltárása.

Az attribúció folyamatában azonosítom a pedagógiai online térben a Lacani tükör stádium mentén a pedagógus a diák és a szülő helyzetét. Ugyanakkor ahelyett, hogy azt kérdeznék, hogy „mi okozta”, próbálom arra irányítani a figyelmet, hogy miként tudunk megküzdni vele. Folyamatban lévő kutatásomban az SNI-vel élő általános iskolás gyermekek életében a közösségi és a belső hangunk tükrében.

Forrás:

- Békés Vera (2002): A reziliencia-jelenség, avagy az ökológizálódó tudományok tanulságai egy ökológizált episztemológia számára. In: Forrai Gábor és Margitay Tihamér (szerk.): Tudomány és történet: Fehér Mártának tisztelői és tanítványai. Typotex Kiadó, Budapest
- Papp János (2002): Hang-ember-hang, Vince kiadó, Budapest, 191-202.

Szepesi Gábor

**AZ ONLINE MÉRÉS-ÉRTÉKELÉS BEVEZETÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI A
TÖRTÉNELEMÉRETTSÉGI-VIZSGÁN**

Kulcsszavak: Érettség, történelem, online, Moodle, objektivitás

A járvány időszakának egyik legfontosabb oktatáskutatói kérdése az, hogy hogyan lehetséges a tanulói tudás számonkérése online körülmények között. Jelen kutatás azt vizsgálja, hogy a középiskolai kimeneti mérés, az érettségi vizsga hogyan, milyen feltételek mellett digitalizálható annak érdekében, hogy minél reálisabban és megbízhatóbban mérhetőek legyenek a tanulói teljesítmények. A vizsgálat arra is kiterjed, hogy ezáltal hogyan lehet költséghatékonyabbá és környezetbarátabbá is tenni az érettségi vizsgát. A feladatsorok összeállítása során olyan algoritmus kidolgozására volt szükség, amelyik segítségével meg lehet feleltetni a digitálisan létrehozott feladatsort a történelem érettségi vizsgakövetelményeinek. Továbbá lehetőség nyílik arra is, hogy új típusú források (pl. korabeli filmfelvételek, animációk stb.) is beépüljenek a feladatok közé. A vizsgálat során nem hallgathatjuk el az eljárás bevezetésének esetleges technikai, módszertani nehézségeit sem. A kutatás módszertani alapjait a Moodle-felületen végeztem el, ahol az alkalmazás által nyújtott előnyöket igyekeztem kihasználni a minél eredményesebb megvalósítás érdekében. Egy egyre jobban bővülő, kompetencialapon fejlesztett, forrásközpontú feladatbank képezi az alapját a tanulókon bemért feladatsoroknak. Újszerűségét az adja, hogy a diákok nem csupán papír alapon, hanem digitális módon is számot adhatnak tudásukról és hogy szembesülhetnek egy innovatív számonkérési eljárással. Felhasznált irodalom pl.: Lengyelne Molnár Tünde: Online mérés-értékelés. Eszterházy Károly Főiskola, Eger, 2013, 190 p.

Katalin Oláh

**CONCERNS AND LIMITATIONS IN OUT-OF CLASSROOM DIGITAL EDUCATION,
ESPECIALLY ADDRESSING MOTIVATION**

Keywords: out-of classroom digital education, motivation, reflective thinking

The adaptive digital transformation of the education sphere has received significant attention recently. All actor in this sector is actively undertaking efforts to bring about the digital temporary and permanent conversion of education to meet the expectations and requirements of the current situation. It is not necessarily the case that the abrupt changes in education will result in an ideal system. (Kang 2021) It questions many traditional rules and structures that have organised the work of the school in the past. (Sahlberg 2021) On the other hand, based on previous earlier research, the following three concerns and limitations can be identified: poor motivation management (Wang et al 2020), the negative impact of IT tools in education (Hazar 2019), educational inequality, according to the digital divide (Bucea et al 2020). This empirical research, based on qualitative paradigm, focuses on the significant impact of the pandemic on the education in highlited three critical points already mentioned, with particular referenc to motivation in out-of classroom digital education (OOCDE). The study examines these critical points through the dimensions of assessment (Arató 2018) and teacher' reflective thinking (Sántha 2019, 2020). In an effort to apply a systematic perspective triangulation (Flick 2008), adapted research tools explored the relevant aspects that support the digital learning-teaching process ant the effectiveness of pedagogical activity.

Imre Anna

TANÓRÁN KÍVÜLI TANULÁS ÉS ÁLTALÁNOS ISKOLAI TANULÁSI KÖRNYEZETEK

Kulcsszavak: tanulási környezetek, tanulói részvétel, pedagógusi gyakorlat

A tanórán kívüli tanulás a formális oktatást kiegészítő kedvező tanulási lehetőségeket kínál a tanulók számára több vonatkozásban is (pl. motiváció fenntartása, tanulói bevonódás, kognitív és nem kognitív kompetenciák fejlesztése) (pl. Miller 2003, Eccles 2005, OECD 2015). A szakirodalom jellemzően a tanórán kívüli tanulás megvalósításának, azaz a foglalkozások, a tanulási környezet sajátosságainak fontosságát is hangsúlyozza (pl. Fredricks 2011). Kutatásunk a kérdés tapasztalatait és lehetőségeit hazai kontextusban vizsgálta a tanulói részvétel, eredményesség és tanulási környezetek oldaláról, általános iskolák körében 2019 novemberében végzett vizsgálat segítségével. A kutatás mintáját egy fővárosi kerületben és két vidéki járásban működő 21 iskola vezetői, pedagógusai (N=172) és felső tagozatos tanulói (N=312) körében felvett online kérdőív adatai jelentik.

Az előadásban a kutatás tapasztalataira építve néhány kérdést vizsgálunk közelebbről. Az előadás első részében azt vizsgáljuk, hogyan alakult az adatfelvétel idején két eltérő helyzetű járás általános iskoláiban a tanórán kívüli kínálat és a pedagógusi és a tanulói részvétel. Az előadás második részében tanulói adatok segítségével azt elemezzük, hogy milyen eltérések ragadhatóak meg a tanórai és a tanórán kívüli tanulási környezetek között (pl. módszerek, pedagógus kompetenciák, tanár-diák kapcsolat) a tanulói percepciók és attitűdök oldaláról a vélemények tükrében? Az előadás harmadik részében néhány - eltérő társadalmi összetételű - iskola összehasonlítására vállalkozunk a pedagógusi és a tanulói adatok tükrében.

Pelesz Nelli

LÍCEUM, AKADEÉMIA, NEVELŐKÉPZŐ FŐISKOLA?- TANÍTÓKÉPZŐK ÚTKERESÉSE A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTTI MAGYARORSZÁGON

Kulcsszavak: tanítóképzés, két világháború közötti Magyarország, pedagógus professzió, gazdasági oktatás, szakképzés, líceum, főiskola, reform

„[...]az általános műveltség és a gyakorlati szakképzés egyformán fontos szempontjainak összhangba hozása, valamint a magyar köznevelés egységének megóvása és korszerű követelményeinek biztosítása az egyetemes magyar szellemi és gazdasági élet alapvető érdeke.” A gondolat a szegedi tanítóképző-intézeti igazgató, Becker Vendel tollából származik, 1947-ben, mintegy munkásságának összegzéseként fogalmazta meg a megállapítást. Egész életében törekedett arra, hogy gyakorló tanárként és teoretikus pedagógusként egyaránt kiutat találjon a tanítóságot akkoriban több irányból szorongató helyzetből, legyenek azok megváltozott társadalmi igények, gazdasági lehetőségek vagy kulturális, illetve pedagógiai kihívások. Műveiben pontosan tetten érhetők azok a fő csomópontok, amelyek mentén a korabeli tanítóság helyzete, dilemmái és eredményei összegezhetők. A sokszínűségből a gazdasági szakoktatás és a tanítóképzés, a szakképzés és a műveltség összeegyeztetését lehetővé tevő elképzeléseit emelem ki: a „Szegeden felállítandó Gazdasági Szaktanítóképző Főiskola”, valamint a Nevelőképző Főiskola tervét. Mindkét esetben komplett tantervet, gyakorlóiskolát, mintagazdaságot, szervezeti és működési szabályzatot stb. dolgozott ki, a helyi viszonyokhoz alkalmazkodva, hatékonyan reagálva a megváltozott körülményekre. Bemutatom koncepciójának lényegét, változásait, kiemelem a megvalósult elemeket, rávilágítva azokra a területekre, amelyek a tanítói professzió

Dominek Dalma Lilla

FLOW ÉS COVID19 TALÁLKOZÁSA

Kulcsszavak: FLOW, oktatás, pozitív pszichológia, kreativitás

Kutatási témánk választásának hátterében az áll, hogy megvizsgáljuk: a mostani pandémiás helyzetben az előadások, illetve gyakorlati órák mennyiben képesek élményeket adni a hallgatóknak. Az előadás egyik fő célja, hogy bemutassa az egyik magyarországi egyetem hallgatóinak hozzáállását a digitális oktatáshoz. Rávilágítunk – kérdőív alapján levonható eredmények elemzésére támaszkodva – hogy a hagyományos értelemben vett oktatásnak változnia kell és be kell vezetnie az élményalapú oktatást a módszertanba. Az egyetemen az előadások, illetve a gyakorlatok élményfokát mérhetővé tudjuk tenni, így képessé válunk arra, hogy élményelemekkel dúsítva oktathassunk. A digitális oktatás a pozitív pszichológia alkalmazásával egy új kreatív oktatási lehetőséget nyújt, mely segítséget adhat ahhoz, hogy a hallgatók a flow tudatállapotában találják magukat.

Forrás:

- Csíkszentmihályi Mihály (2015): Flow – az áramlat – a tökéletes élmény pszichológiája. Budapest, Akadémiai Kiadó
- Dominek Dalma Lilla (2020): Flow, avagy játékos kommunikáció a múzeumokban. Szeged, Belvedere Meridionale Kiadó
- Magyardói Tímea (2016): Az áramlat-élmény vizsgálata társas helyzetben (Doktori értekezés, ELTE PPK)
- Oláh Attila (1999): A tökéletes élmény megteremtését serkentő személyiségtényezők serdülőkorban. In: Iskolakultúra 6-7 szám.
- Oláh Attila (szerk) (2012): A pozitív pszichológia világa. Budapest, Akadémiai Kiadó
- Van den Hout, Jef J.J. et al (2016): The Application of Team Flow Theory. In: Harmat, L. (szerk): Flow experience.

Fajt Balázs – Bánhegyi Mátyás – Cseppentő Krisztina – Vékási Adél

NYELVTANÁRI ÉS -OKTATÓI VÉLEMÉNYEK A NYELVVIZSGA-MORATÓRIUMRÓL

Kulcsszavak: COVID-19, felsőoktatás, idegennyelv-oktatás, kvantitatív vizsgálat, nyelvvizsga-moratórium

A magyar kormány a COVID-19 vírushelyzetre válaszul 2020 márciusában hozott, kivételes rendeletének értelmében a korábbiakkal ellentétben 2020. augusztus 31-ig azok is átvehették diplomájukat, akik ezt korábban nyelvvizsga-bizonyítvány hiányában nem tehették meg. A rendelet hatására közel százezer “beragadt” diplomát adtak ki a felsőoktatási intézmények. Az át nem vett diplomák száma így csökkent ugyan, a háttérben meghúzódó problémát a jövőre nézve ez a rendelet sem oldja meg. Kutatásunkban a szakma nyelvvizsga-moratóriummal kapcsolatos véleményét kívántuk feltárni. Ennek érdekében kvantitatív, kérdőíves vizsgálatot végeztünk, amelyben a nyelvtanárok nyelvvizsga-moratóriummal kapcsolatos véleményét vizsgáltuk. Az eddig beérkezett válaszokból formálódó eredményeink azt mutatják, hogy a nyelvtanárok többsége szakmai szempontok alapján nem ért egyet a rendelettel, többen kétségbe vonják annak társadalmi igazságosságát is. A jelen előadás célja az, hogy bemutassa empirikus kutatásunkat és annak eredményeit. Előadásunktól egyúttal azt is reméljük, hogy szakmai diskurzus alakulhat ki a nyelvvizsga-moratóriumról és a nyelvvizsga hiányában át nem vett diplomák problémaköréről.

Pusztafalvi Henriette

**A PÉCSI MONTESSORI ÓVODA ÉS A PÉCSI KISDEDNEVELŐK ORSZÁGOS
EGYESÜLETÉNEK KÖZGYŰLÉSE 1931-BEN**

Kulcsszavak: Montessori pedagógia, Kisdednevelők Országos Egyesülete, népnemzeti

A reformpedagógiai intézmények száma hazánkban csekély volt az európai országokhoz képest a két világháború közötti időszakban. Az új pedagógiai mozgalmak hazai térnyerése, egy veszített háború után szinte lehetetlen volt, annak ellenére, hogy például a Montessori pedagógia a világon egyre elismertebbé vált (Kurucz,1995).

Tanulmányomban egy még fel nem dolgozott intézménytörténetet és a Kisdednevelők Országos Egyesületének pécsi gyűlésén kiteljesedő, nyilvánosan zajló vitát szeretnék bemutatni, elemezni a neveléstörténet módszereivel. Kutatásomhoz elsődleges levéltári és másodlagos forrásokat használtam fel.

A népnemzeti hagyományokat egyre erőteljesebben számonkérő tanügyi vezetés számára elképzelhetetlen volt egy új szemléletű pedagógiai rendszer bevezetése. Pécsen éppen 1930-as években kapott engedélyt Montessori Magánintézet megnyitására Grün Évi, aki Bécsben szerezte meg Montessori pedagógusi képzettségét. A helyi lapokban az új nevelési elvekre épülő intézetről számoltak be. Az Országos Kisdednevelők Egyesületének elnöke- Burchard Bélaváry Erzsébet volt ezidőtájt, - a pécsi gyűlésen, 1931 szeptember 1-4 (Pécsi Napló, 1931) között a nyitóelőadásban a Montessori pedagógiát mutatta be. A pécsi Tanfelügyelő Berze Nagy János viszont a hagyományokra épülő népi, nemzeti nevelés mellett érvelt. A köznyilvánosságot kapott ellentét nem csitult a rendezvényt követően sem (Bm L. 20 Különügy).

Forrás:

- Kurucz Rózsa(1995) Montessori Pedagógia, Nodus Kiadó, Veszprém
- MNL Bm. Levéltára 20. Különügy és P. Polgármesteri Iratok 1931
- Dunántúl és Pécsi Napló1931

Tarsoly-Huszár Ágnes – Horváth Mónika – Patakiné Bősze Júlia

**OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS LEHETŐSÉGEK VÁLTOZÁSA AZ AEROBIKBAN A PANDÉMIA
2020-AS ÉVÉBEN**

Kulcsszavak: aerobik, pandémia, hibajavítás, módszertani eszközök

A 21. század általánosan mozgásszegény életmódját többek a fitnesztermek falai között tették aktívabbá. A COVID-19 járvány 2020 márciusától ezt ellehetetlenítette, így az aerobik oktatóknak is a korábbi oktatási módszereket az online gyakorlatba kellett átültetniük.

A járvány egyéni életmódra gyakorolt hatásairól több kutatás indult, de egyik sem foglalkozott a sportoktatók csoportjával, így kutatásunk hiánypótlónak, mindezek mellett pilot kutatásnak tekinthető. Célunk volt feltérképezni a jelenléti és az online formában megvalósuló aerobik órák hasonlóságait és különbségeit többek között technikai és oktatásmódszertani viszonylatban.

Kérdőíves adatfelvételünket az ELTE PPK Kutatásetikai bizottsága engedélyezte (2020/382), mely 2020 november 19 és 2021 január 15 között történt. A kitöltési kritérium a minimum egy éves aerobik oktatói tapasztalat volt.

89 kitöltő közül 18 %-nak teljesen szüneteltetnie kellett az oktatást a COVID-19 kapcsán, így eredményeink 66 fő online formában is dolgozó aerobik oktató tapasztalatait és módszereit foglalja össze.

A vendégek visszajelzései az oktatás minőségéről, az órák élvezhetőségéről csökkenő tendenciát mutatnak az online formában, emellett kevesebb eszközzel lehetett az oktatóknak felépíteniük az órát és több hangtechnikai problémával találkoztak.

A jelenléti oktatáshoz képest növekvő tendenciát mutatott az órákra való tudatos készülés körükben, de csökkenő tendenciát találtunk az óra közbeni oktatói hibajavítások tekintetében.

Erika Kopp – Csilla Pesti – Ei Phyu Chaw

ORGANIZATIONAL CHANGE PROCESSES IN SCHOOLS: DIGITAL EDUCATION DURING COVID-19

Keywords: organization change, learning process, teacher learning, Hungary

Responding to the COVID19 situation, many school systems have transitioned to digital education and this caused great challenges to schools, including educational processes concerning teachers' learning and knowledge sharing (Reimers & Schleicher,2020). However, there is little knowledge on how the transition took place, what consequences it had at the systemic and institutional level. The influence of the school as a learning organization has strengthened; thus, this study contributes to the better understanding of change processes on the organizational level in 2 Hungarian schools that shifted to distance education during the first wave of COVID19 in March 2020 by answering the questions of what activities were carried out and how they responded to challenges. Our research is a comparative descriptive case study of 2 schools including analysis of the context, school documents, public statistical data, semi-structured interviews, and questionnaire. The analytical framework relies on the capability-based conceptualization of organizational resilience (Duchek,2020). Results revealed that adjusting the lifestyle to new educational circumstances was a major difficulty, both institutions developed solutions to monitor and manage the situation of students at risk. Data also showed that preliminary ICT knowledge of teachers influenced the speed of transition.

References:

- Reimers, F., & Schleicher, A.(2020). Schooling disrupted, schooling rethought (p. 62). OECD.
- Duchek, S.(2020). Organizational resilience: A capability-based conceptualization. *Business Research*, 13(1), 215–246.

Zsigmond István

**TANÍTÓKÉPZÉS A GYAKORLATBAN: EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ OKTATÁSI
INTÉZMÉNYEKKEL**

Kulcsszavak: hallgatói elégedettség, partnerségi képzés, tanítóképzés

A Kecskeméti Neumann János Egyetem Pedagógusképző karán működő tanítóképzés esetében a duális képzés egy alternatívája, a partnerségi képzési modell került bevezetésre 2019-ben, kísérleti jelleggel. A partnerségi tanítóképzés a duális képzési formához hasonló elvekre épül: a hallgató egyetemi tanulmányaival párhuzamosan a szakjának megfelelő munkahelyi gyakorlatra tesz szert.

Az első tanévet követően a partnerségi képzési forma hatékonyságát egy nagyobb kutatássorozatban mértük fel. A kutatás részeként összehasonlítottuk a partnerségi (N=12) és hagyományos képzési formában tanuló (N=16) hallgatók tapasztalatait, attitűdjeit egy kérdőíves vizsgálat keretében. Az eredmények azt mutatják, hogy a szakválasztási motivációkat illetően nem voltak jelentős eltérések a két csoport között. Ugyanakkor a partnerségi képzésben részt vevő hallgatók jobb véleményel vannak a NJE PK-ról, mint a hagyományos képzési formában tanulók

Az NJE-re felvételt nyert hallgatók a tanulmányaik megkezdésekor kompetenciavizsgálaton vesznek részt. Megvizsgáltuk, hogy a kompetenciamérés területeire kapott pontszámok, illetve a felvételi pontszám gyakorol-e hatást az első éves tanulmányi átlagra. A lineáris regresszióelemzés alkalmas a független változók egymásra gyakorolt hatásának kiszűrésére.

Az eredmények azt mutatják, hogy sem a felvételi összpontszám, sem pedig a kognitív képességek nem bírnak szignifikáns magyarázóerővel a tanulmányi eredményekkel kapcsolatban.

Kóger Yvetta

„ÓVODA, VAGY AGGÓDA?” LUDAS MATYI IRONIKUS KÉRDÉSEI AZ ÓVODÁRÓL

Kulcsszavak: óvodatörténet, "ötvenes évek", sajtóelemzés, karikatúra

Jelen mikrokutatás az „ötvenes évek” sajtóreprezentációjának sajátos képviselőjét, a korszak satirikus hetilapját, a Ludas Matyit veszi górcső alá. Az óvodát megjelenítő képi elemek, karikatúrák és azok kísérő szövegei támpontot jelentenek annak tanulmányozásához, hogy a lapon keresztül milyen óvodaképet közvetített olvasói felé az akkori államirányítás egy olyan korszakban, amikor propaganda folyt az óvoda, mint intézménytípus népszerűsítéséért. További cél az óvodák működését jellemző belső ellentmondásokról közvetített ironikus vizuális lenyomat feltérképezése. Gyáni (2006) a sajtó szerepeként fogalmazta meg a társadalmi véleményformálást, hiszen a sajtóanyag egyszerre lenyomata és kiindulópontja a közvéleménynek (Lukacs 2004). A karikatúrák elemzésével a történettudomány több kutatója foglalkozott az utóbbi évtizedben (Kisőrsi 2019, Takács 2018, Tamás 2020), illetve a neveléstörténeti kutatások között is találkozhatunk tanulmányokkal (Baska 2018, Somogyvári 2018). A mikrokutatás alapját jelentő képinterpretáció lehetőségeiről, módszertanáról Sántha (2015) könyvében találunk útmutatót, a kategóriák kialakításánál Mietzner-Pilarczyk (2010) szempontrendszerére építettünk. Az elemzés során feltárul az a „görbe tükör”, ami az adott korszak óvodaügyével kapcsolatos, olvasókat foglalkoztató aktuális kérdésekre reflektál (pl. óvodahálózat bővítés, hiányosságok). Ez kiegészítheti, színesítheti az „ötvenes évek” neveléstörténetét kutatók ismereteit óvodatörténeti szemszögből.

Orsós Anna

„...ANYÁD NYELVÉT BÍZTÁK RÁD A SZÁZADOK / S AZT KELL VÉDENED.... „ (FÜST MILÁN)

Kulcsszavak: nyelvpolitika, státusz- és korpusztervezés, nyelvoktatás, nyelvhasználati kutatások

A 2012 óta működő nyelvi műhely, a beás nyelvvel foglalkozók számára ad rendszeres találkozási és tanácskozási lehetőséget a magyarországi beás nyelv megőrzésének, fejlesztésének, időszerű kérdéseinek megvitatására, továbbgondolására.

A műhelytagok terepmunkán alapuló egyéni kutatásokat korpusztervezési feladatokat eddig is végeztek (Orsós, 2018) ám most az egyre intenzívebb nyelvcsere folyamatának lassítása érdekében együttesen olyan tudatos nyelvtervezési és -fejlesztési tevékenységbe fogtak, amelynek célja - a beás közösség tagjainak minél szélesebb körű bevonásával – presztízstervezési feladatok elvégzése. (Haugen1959) Ezen a státusz- és korpusztervezési tevékenységek eredménye lehet, hogy a beás nyelvet beszélők, ill. a nyelvet nem beszélők egyaránt elismert, értékes kulturális tőkeként tekintenek az ezekben a nyelvi közösségekben fellelhető tudásra.

Az előadás a Beás nyelvi műhely eddigi tevékenységét (nyelvhasználati vizsgálatok, kétnyelvű interjúk, népmese, népdal, mondókák gyűjtése, leírása) és folyamatban lévő feladatait ismerteti, amelyek elengedhetetlenek egy olyan nyelvi helyzetben, ahol a nyelvcsere nagyon előrehaladott állapotban van, az oktatás pedig még nem találta meg azt az irányt, amellyel ezt a folyamatot megállítani vagy visszafordítani tudná.

Forrás:

- Haugen, Einar (1959) Planning for a standard language in modern Norway. In: Anthropological Linguistics, 8—21.
- Orsós Anna (2015) Cigány/roma nemzetiségi oktatás: Kutatási beszámoló. Pécs: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, 2015. 107 p.

Varga Aranka – Széll Krisztián

**DIVERZITÁS ÉS INKLÚZIÓ A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEMEN – EGY HELYZETFELTÁRÓ
KUTATÁS EREDMÉNYEI**

Kulcsszavak: diverzitás, inklúzió, felsőoktatás, előnyben részesítés

Egy felsőoktatási intézmény diverzitását és inkluzivitását jól jelzi, hogy az alulreprezentált csoportok (pl. hátrányos helyzetű, roma/cigány, fogyatékkal élő, külföldi hallgatók) milyen mértékben jelennek meg és jutnak előre felsőfokú tanulmányaikban. Előadásunk támaszkodik azokra a hazai és nemzetközi vizsgálatokra, melyek bemutatják, miként vált fontos tényezővé a diverzitás és az inkluzivitás a felsőoktatásban (Arató–Varga, 2015, 2018; Claeys-Kulik–Jorgensen–Stöber, 2019).

Előadásunk célja, hogy idősorosan áttekintse a Pécsi Tudományegyetem hallgatóinak és képzéseiknek fő jellemzőit és azok alakulását, különös tekintettel az inkluzivitás fókuszában lévő hallgatókra (felvételi során valamilyen okból előnyben részesített hallgatók, külföldiek). Elemzésünk alapját a hallgatók Neptunban elérhető személyes és képzési adatai adták, melyek segítségével vizsgáltuk a 2010 és 2019 között képzéssel rendelkező hallgatókat (N=68 602) és képzéseiket (N=83 067). Helyzetfeltáró kutatásunk a folyamatelvűséget szem előtt tartva a bemenet (bejutási lehetőségek), a folyamat (az előrehaladás jellemzői) és a kimenet (eredményességi mutatók) jellemzőire fókuszál, s az általános tendenciák megragadására törekszik leíró statisztikák segítségével.

Előadásunk a legszembetűnőbb tendenciákat tárja fel (pl. hátrányos helyzetű hallgatók visszaszorulása, külföldi hallgatók létszámnövekedése, különböző juttatások támogató ereje), azonban az adatbázis további lehetőségeket rejt a vizsgált csoportok tanulási életútjának fókuszáltabb nyomon követésére, a folyamatok mögött meghúzódó okok feltárására is.

Godó Katalin

**A MENTORÁLÁS OFFLINE ÉS ONLINE MINŐSÉGEI A TANÍTSUNK
MAGYARORSZÁGÉRT MENTORPROGRAMBAN**

Kulcsszavak: egyetemista mentorok, mentorálás, online mentorálás, online kapcsolattartás

Kutatásunkban a Tanítsunk Magyarországért (TM) Mentorprogramban résztvevő egyetemista mentorokat vizsgáljuk. Kutatásunk célcsoportját tekintve a mi fókuszunk azokra a mentorokra esett, akik a mentorálást a Debrecen környéki települések általános iskolás fiataljai körében a 2019/20. tanév I. félévében kezdték meg, s tovább folytatták a 2019/20. tanév II. félévében, illetve a következő tanévben is mentorálási tevékenységüket, tehát legalább két vagy több féléves ciklust teljesítettek. Míg az első félévben az offline alapú, személyes mentorálás dominált, addig a második félév helyzete úgy hozta, hogy az online platformra való áttérésre kényszerültek a program résztvevői, s az új helyzethez való alkalmazkodás új stratégiákat követelt a résztvevőktől. A covid második és harmadik hullámának köszönhetően folytatódott az online mentorálás tevékenysége. Egy eredetileg személyes alapú (offline) mentorprogram online mentorálásra való áttérését és annak sarkalatos pontjait, előnyeit, hátrányait vizsgáljuk a Debreceni Egyetem mentorainak körében.

Kutatásunk módszere: kvalitatív interjúelemzés, formája félig strukturált interjú. A félig strukturált interjúk 2020 és 2021 tavaszán készültek – a covid időszak kellős közepén – összesen 50 mentorral. Az interjúszövegek tartalomelemzését az elmélet alapján megfogalmazott kódok, illetve az interjúkban felkínálkozó émiikus kódok alapján végezzük el. Kiértékelésünk a MAXQDA szoftver használatával történik.

Eredményeink a Tanítsunk Magyarországért Mentorprogram hatékonyságát meg támogathatják, s elősegíthetik annak sikeres működését.

Katona György – Patyi Gábor – Kollarics Tímea

**KUTATÁS, INNOVÁCIÓ ÉS HATÉKONYSÁGÁNAK VIZSGÁLATA A SOPRONI
EGYETEMEN FOLYÓ SZAKMAI TANÁRKÉPZÉSSEN**

Kulcsszavak: kutatás, innováció, szakmai tanárképzés

Napjainkban az oktatási rendszereket a legnagyobb kihívás az információs és kommunikációs technika felől éri. Az új technika új tanulási-tanítási lehetőségeket nyújt. Az új korszak természetesen kihívást támaszt a pedagógusok felé is, és a tanárképzésnek is alkalmazkodnia kell a megváltozott körülményekhez (Balogh et al. 2020; Szabó 2015).

A közelmúltban a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karán egy kutatócsoport alakult a szakmai tanárképzésben részt vevő kollégák bevonásával. A csoport kutatást végzett Nyugat-Magyarországon a szakképző iskolák pedagógusai körében. A kutatás egyik alapkérdése az volt, hogy milyen digitális kompetenciákkal rendelkeznek a szakmai pedagógusok (Buda 2013; Patyi et al. 2016). Az eredmények alapján további célunk volt a tanárképzés megreformálása a digitális tartalmakat illetően. A tanárképzés tantervét átalakítottuk, bevezettünk két új tantárgyat (digitális pedagógia, IKT módszertana a szakképzésben), amelyek a hallgatók IKT kompetenciáit fejlesztik.

A szakmai tanárképzés magyarországi hagyományainak megfelelően hallgatóink többsége a képzéssel párhuzamosan iskolában tanít. Körükben végzett mikrokutatásunk során arra kerestük a választ, hogy tanárként az iskolában alkalmazzák-e az egyetemen megszerzett digitális kompetenciákat (eszközöket, módszereket, tananyagokat).

A tantervi reformot megelőző kutatás során az írásbeli kikérdezés (kérdőív) és a szóbeli kikérdezés (interjú) módszerét alkalmaztuk. A hallgatók körében végzett kutatás során a módszer az interjú volt.

Kenyeres Attila

A YOUTUBE-RÓL TÖRTÉNŐ TANULÁS ELŐNYEI A DEBRECENI EGYETEMISTÁK KÖRÉBEN

Kulcsszavak: tanulás, videoblogok, YouTube, egyetemisták közösségi média

Az internetes oldalak és a közösségi média szerepét a tudományról szóló információszerezésben már több korábbi kutatási is kimutatta (lásd: Jarreau-Porter 2018; Kenyeres 2019), a 2000-es évek környékén született generációk médiafogyasztási idejének pedig több mint 30 százalékát felhasználó-készítette (user-created content) tartalom megtekintése teszi ki (Dóbé – Rózsás 2017). Ilyen, felhasználó-készítette tartalomnak számítanak a YouTube-on gazdagon fellelhető videoblogok is, melyek jelentős része kifejezetten ismeretterjesztő-oktató céllal készül. Ezek fogyasztói pedig nagyrészt a fiatal korosztályok tagjai közül kerülnek ki. A Debreceni Egyetem hallgatóinak körében 2020-ban online kutatást végeztünk, amelyben azt igyekeztünk feltárni, milyen szerepet töltenek be a YouTube-on elérhető videók a tanulásukban. Az online kérdőívünket a DE-Hallgatók Facebook-csoportban osztottuk meg, és összesen 160 egyetemista töltötte ki. A kutatás során azt vizsgáltuk, mennyire gyakori, hogy tanulási célra használják a YouTube-ot, illetve milyen csatornákat néznek ilyen szándékkal. A kritikai attitűd feltárására is törekedtünk, illetve a YouTube-ról történő tanulás előnyeit is hátrányait is vizsgáltuk – önbevallás alapján. Jelen prezentációnkban azt mutatjuk be, milyen pozitív hatásokat említettek a kérdőívünket kitöltő egyetemisták a YouTube-ról történő tanulás relációjában.

Richard Fodor

MULTIPERSPECTIVE ATTITUDE IN THE ENGLISH AND HUNGARIAN REGULATORY DOCUMENTS

Keywords: history didactics, historical literacy, historical consciousness, historical thinking, narrative competences, multiperspective education, civic education, textbook research, visual sources

The focus of my presentation is a student attitude of the 21st century, the use of multiple and controversial viewpoints in history and civic education. Multiperspectivity is a firm basis for the improvement of historical literacy and historical thinking, thus it has a significant role in the education and training process of critically thinking, individually reflecting citizens of the future.

My research has a threefold set of questions and aims, so the applied didactic analysis has three methods as well. First of all, I studied the relevant literature of international authors, the international and national reports and regulatory documents of two European countries, the United Kingdom and Hungary. It is evident from the comparative research that the two nations follow very different educational development models (which are often referred to as the Atlantic and continental) but similarities can also be identified in their comparison. Secondly, a quantitative and qualitative comparison of English and Hungarian History textbook diagnoses similarities in the different composing parts of the textbooks. By the detailed analysis of the authorial text and the complementary verbal and visual didactic modules, the multiperspective viewpoint is differently depicted, but firmly present. The last aspect of my research is an attitude test about the analysed element of Historical thinking. In the lecture I investigate the approaches, beliefs and perspectives of History teachers, the facilitators of the educational process.

Szeteli Anna

**A MENTORI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE ÉS A SZAKMAI FEJLŐDÉS MEGALAPOZÁSA
A TMO MENTORPROGRAM ÁTALAKULT, ONLINE BEVEZETŐ KURZUSÁN**

Kulcsszavak: mentorképzés, mentori kompetenciák, online oktatás, mentorálás, hátrányos helyzet

A 2019 tavaszi félévében indult „Tanítsunk Magyarorszáért!” országos mentorprogramhoz történő csatlakozás bemeneti feltételének számító kurzus online formára történő átállításáról kíván számot adni jelen kutatás. A kurzus tematikájában nagy szerepet kap a nevelésszociológiai elméletek alkalmazása, a diákok affektív és szociális faktorokon keresztül történő elérése, illetve a kurzus a csoportos mentorálási gyakorlatba is betekintést hivatott nyújtani (Andl és mtsai. 2019). Így releváns kutatási kérdés, hogy a bevezető kurzust a világválság miatti intézkedések következtében online formában elvégző mentorjelölt hallgatók mentori kompetenciáinak fejlesztéséről az online kurzus hogyan gondoskodik, illetve a téma a hibrid oktatás várható térnyerése miatt önmagában is kurrens. Jelen kutatás egy ilyen, a mentorprogramban résztvevő egyetemen jelenleg zajló kurzus szakmai vázának és egy 2019-ben megjelent mentori kézikönyvnek (Andl és mtsai. 2019) az összehasonlításán alapul. Kiegészítésként az elméleti képzésen korábban – még a jelenléti rendszerben – illetve a jelenlegi online oktatásban részt vett mentorok, mentorjelölt hallgatókkal végzett interjúk (Gárdos és mtsai. 2020) szolgáltatnak anyagot a kutatáshoz. A kutatás eredményei segítségül szolgálhatnak annak feltérképezésében, hogy az online képzésben részesülő mentorjelölteknek a jelenléti iskolai mentorálásra történő visszaállás során milyen esetleges kihívásokkal kell szembenézniük mentori kompetenciáik fejlesztésekor.

Nyúl Eszter

**AZ ELMARADT ÜNNEPEK NYOMÁBAN – ÁLLAMPOLGÁRSÁGRA NEVELÉS JÁRVÁNY
IDEJÉN**

Kulcsszavak: Szózat, távolléti oktatás, állampolgári nevelés, Norbert Elias

A világjárvány miatt használt online tér, amelybe áthelyeződött kapcsolattartásunk döntő többsége, egyszerre ad és vesz el a közösségi élményekből. A világjárvány kitörése óta számos iskolai ünnepély maradt el, vagy került kreatív megoldásként videócsatornára, hogy valamiképpen azért az üzenete elérjen a diákokhoz. A nemzeti identitás erősödésének eszköze a nemzeti ünnepek megrendezése, azokon történő csoportos részvétel. A közös történelmi eseményekre emlékezés mellett a nemzeti szimbólumok térbe emelése és használata, a nemzeti énekeink ismerete és azok alatti tiszteletadás egyaránt az állampolgári nevelés része. Az állampolgári tudásra vonatkozó kutatásunk során a nemzeti identitás és a magyar kultúra kapcsolatát vizsgáltuk Vörösmarty Mihály Szózat című versén keresztül, amely alkalmas volt arra, hogy második nemzeti énekünként tekintve rá, helyét és szerepét vizsgáljuk. Az elemzés Norbert Elias szociológus kultúra/civilizáció fogalmából kiindulva kíséri végig, hogy hogyan jelenik meg a történelem és az oktatás metszetében az állampolgárok nemzeti identitásának formálása.

Elias nemzeti identitás karakterének definiálására alkalmas kultúra fogalmától jutottunk el a távolléti oktatásban megvalósuló órai munkához: a Szózat negyedik osztályos online feldolgozásáig, amely az elmélet bizonyítását követően elérhetővé vált a praxis számára és a gyakorlatban igazolta a kultúra, az identitás és az állampolgári nevelés hármását.

Janecskó Liliána – Chrappán Magdolna

„HA TÖBB TÁRGYAT TANÍTOK, TÖBB FIZETÉS JÁRNA” – TANÁROK ÉS TANÁRSZAKOS HALLGATÓK NÉZETEI A KOMPLEX TERMÉSZETTUDOMÁNYOS OKTATÁSRÓL

Kulcsszavak: komplex természettudomány, természettudományos oktatás, tanárképzés, fókuszcsoportos interjú

2016-tól a szakgimnáziumokban kötelezően bevezették a komplex természettudományos tárgyat, 2020-tól pedig a Nat lehetővé teszi, hogy a teljes felső tagozaton komplex formában szervezzék meg a természettudományos oktatást.

2021-ben a Debreceni Egyetemen kutatást indítottunk A komplex természettudományos tantárgyak esélyei a magyar közoktatásban címmel. A közvetlen előzmények saját kutatásaink (Malmos és tsai, 2016, Chrappán, 2017), jelen kutatás pedig hiánypótló, mert a szakképzésben zajló komplex oktatást egyetlen szisztematikus elemzés rögzítette (Sági&Szemerszki, 2017) . A kutatás első empirikus szakaszában fókuszcsoportos interjúk készültek tanárokkal és tanárszakos hallgatókkal a témával kapcsolatos nézeteikről (5 csoport, 29 fő). A módszer jellege miatt csak kutatási kérdéseket fogalmaztunk meg, ezek a tárggyal kapcsolatos tapasztalatokra, a mellette és ellene szóló szakmai érvekre és a tanárok /hallgatók komplex tárgy tanítási hajlandóságára vonatkoztak.

Az interjúszövegek feldolgozása manuálisan történt. Intra- és interkódolást követően 3 kódcsaládot alakult ki: a komplex oktatás háttere, komplex tanóra tanítása és a természettudományos tantárgyak megítélése.

Az előadásban bemutatjuk az eredményeket, a nézetek szakkal és tanítási tapasztalattal való összefüggéseit. A legkevésbé nyitottak a nappalis tanárjelöltek, álláspontjukat markánsan illusztrálja a címbeli idézet. Kutatásaink rámutatnak, hogy a tanárképzésben milyen pontokon érdemes változtatni, hiszem a leendő tanárok kizárólag gimnáziumokban nem találkoznak biztosan komplex természettudományos tárggyal.

Kassay Lili – Gósi Zsuzsanna

A VILÁGJÁRVÁNY HULLÁMAINAK KIHÍVÁSAI A SPORTSZERVEZŐ-KÉPZÉSBEN

Kulcsszavak: COVID-19, jelenléti oktatás, interaktivitás

A 2019/2020-as esztendő a felsőoktatásban is a pandémia kihívásaira adandó válasz jegyében telt. A kihívásokat nemcsak érzékelni, de a lehető leggyorsabban értelmezni volt szükséges a sportszervező-képzésben is. Az egyik oktatási hétről a másikra történő átállás a jelenléti oktatásról az online térben való képzésre mind a hallgatókat mind pedig az oktatókat kihívás elé állította. A technikai átállástól kezdve a felhasználási lehetőségek végiggondolásán keresztül a képzésbe való integrálásig bezárólag. Szerzők az ELTE sportszervező-képzés kiválasztott kurzusainak esettanulmányain keresztül mutatják be az oktatásmódszertani alkalmazkodás kihívásait és kurzusokhoz kötött megoldásait.

Az esettanulmányok az alapképzés különböző évfolyainak és az eltérő oktatási formák rögzített input-output tapasztalatait mutatják be. Az esetek feldolgozása ugyanazon metódust követik. A kurzus tematikák oktatási céljai és a célok eléréséhez vezető út és azt támogató eszközök milyen módon és területen változtak az első hullám kikövetelte azonnali alkalmazkodást követően. Az online térben az oktató, továbbá a hallgatók milyen technikai felkészültség és felzárkózás mellett tudtak kapcsolatot teremteni egymással. Meghatározó eleme az esettanulmányoknak annak a feltérképezése, hogy a tapasztalatokat milyen elvárt és ténylegesen megvalósult input mentén lehet levonni. .

A esettanulmányok évfolyamokra, oktatási formákra, csoportméretekre bontva, az egyes kurzusok sajátosságait is figyelembe véve mutatják be az egyes hullámok tapasztalatait az előzetesen megadott vizsgálati keret szempontjai mentén.

Alina Boutiuc-Kaiser

THE IMPACT OF COVID-19 PANDEMIC ON GERMAN HIGHER EDUCATION

Keywords: German Higher Education, international doctoral students, Covid 19

One year after the COVID-19 outbreak the universities in Germany and in Baden-Württemberg Federal State in particular, are well versed in remote teaching since they have suspended their on-site and in-person academic programmes starting 17th of March 2020.

While there was a relative smooth transition for enrolled German and resident students, for international doctoral students and scientists this time was and is challenging. They had had to either postpone, cancel or interrupt their studies

A number of 33 201 international PhD students were enrolled at German universities in 2019 (Destatis, 2020, p.31). Due to the Covid pandemic, there were 21% fewer first-year foreign students in the year 2020. Since there is no data yet on the number of international doctoral students enrolled in 2020, it can be assumed that their numbers have decreased over the past year, as their entry into Germany remains restricted now and then. Given that most international PhD students are involved in projects while working as university staff, this period of remote work was and is particularly stressful. This paper explores the trajectories of international PhD candidates from South-East Asia in STEM fields residing in Germany and the impact of Covid-19 on their academic life courses.

Biographical-narrative interviews with PhDs from India at German universities will be the focus of this paper.

Dergez Ildikó

**VALLÁS ÉS ERKÖLCS A „VADREGÉNYES MECSEKALJÁN”. A PÉCSI ZRÍNYI MIKLÓS
MAGYAR KIRÁLYI REÁLISKOLAI NEVELŐINTÉZET ÉRTESÍTŐINEK NEVELÉSTÖRTÉNETI
RÉTEGEI**

Kulcsszavak: vallási nevelés, erkölcsi nevelés, iskolatörténet, neveléstörténet, emlékezet

Az első világháború és az azt követő forradalmak komoly terhet jelentettek a magyar állam és lakosai számára. A 1920-as trianoni békeszerződés megpecsételte a tényt, miszerint Magyarország a vesztesek oldalára került. Az ország délnyugati részére 1919-ben szerb csapatok érkeztek, akik megszállták a területet.

A zavaros időszak után – már 1921-ben – helyezték Pécsre a Zrínyi Miklós Magyar Királyi Reáliskolai Nevelőintézetet a volt Hadapródiskola épületébe. A vizsgálat szempontjából különleges, hogy a polgári vagy egyházi intézmények helyett egy olyan intézményt választ, amely egy külön professzió számára jelentett központot.

A vizsgálatot az 1922 és 1936 között rendelkezésre álló iskolai értesítők bevonásával végzem el. Az ezekben található szöveges beszámolók, beszédek, tantervek és a különböző képi illusztrációk számítógépes szoftver segítségével történő, kvantitatív és kvalitatív elemeket is tartalmazó elemzését kívánom adni. A tartalomelemző szoftver alapja a kutató és a szoftver együttműködése, így a kódkészítés és a szövegekódolás a kutató által történik, míg a vizualizációt a program végzi. Ennek segítségével kívánok utánajárni annak, hogy a pécsi katonai nevelés egyik intézményében milyen erkölcsi és vallási képzés folyt, azok szellemisége mennyire érződött az első világháború utáni oktatásban. A kutatás alapját az a hipotézis jelenti, miszerint az elvesztett háború utáni oktatás illeszkedett az állami célokhoz, amely a háborús szemléletek mellett a diákok vallási-erkölcsi szintjét is emelni kívánta.

Zsófia Böddi – Júlia Felsmann

PRESCHOOL TEACHER’S PERCEPTIONS OF “REMOTE PRESCHOOLS”

Keywords: preschool teachers, Emergency Remote Teaching, challenges

Due to the pandemic situation Emergency Remote Teaching (Hodges et al., 2020) was introduced in the middle of March 2020 on all levels of education in Hungary. This was a challenge for both families and teachers involving the functions of preschool such as connection to early intervention, giving the first “educational experience”, supporting school readiness.

The aim of this study was to reveal the experience of preschool teachers gained during “remote preschool” (RP) in the fields of: keeping in touch with children and families, activities, supporting development, challenges and improved skills.

395 teachers (females, mean age 41,5 ys.) completed an online survey containing both closed and open-ended questions.

Results revealed that mostly facebook groups (357 answers) were used for communication, but surprisingly phone has become also an important tool. 40% of the participants felt that parents were less supportive. Mostly passive online activities were organized (324 answers), and very few of the teachers could pay attention to meet individual needs of children. 17,1% of the participants felt that development of children could not happen properly in RP. Their largest challenge (342 answers) was the lack of interpersonal communication and feedback.

As a conclusion it can be said that RP was real challenge faced by teachers. They often felt lost, but some skills have been improved. Results emphasized the need of interactions with children and parents as well.

Széll Krisztián – Szabó Lilla – Róbert Péter

HÁROM NEMZETKÖZI KUTATÁS TANULÓJÓLLÉT-KONCEPCIÓJÁNAK ÖSSZEVETÉSE

Kulcsszavak: tanulói jóllét, nemzetközi összehasonlítás, ISCWeB, HBSC, PISA

Az utóbbi években egyre növekvő kutatói érdeklődés mutatkozik a gyermekek jólléte iránt, mely különösen igaz az oktatás, iskola kontextusában történő vizsgálatokra (Konu et al., 2002; Karvonen, Tokola, & Rimpela, 2018; Tobia et al., 2018; Nagy et al., 2019).

Előadásunk fő célja, hogy átfogó képet adjon a tanulók szubjektív jóllétének lehetséges vizsgálati dimenzióiról, melynek érdekében három nemzetközi kutatás (ISCWeB, HBSC, PISA) jóllétkoncepcióját, valamint a felmérések legutóbbi adatfelvételeiben vizsgált tanulói jóllétdimenziókat veti össze.

Az összehasonlítás eredményei szerint a tanulói jóllét vizsgálatát mindhárom felmérés többdimenziós keretbe ágyazza, így számos közös terület (élettel való általános elégedettség, érzelmi állapot, pszichológiai jóllét, családi élet, baráti kapcsolatok, iskolai élet, egészségi állapot, szubjektív és objektív testkép) megjelenik az adatfelvételekben. Hozzáteve, hogy a felmérések jólléthez köthető kérdései nem minden esetben feleltethetők meg teljesen egymásnak, több esetben inkább csak tartalmi, funkcionális megfeleltetés lehetséges. Emellett a vizsgált tanulók életkora, a tanulók jóllétére vonatkozó kérdések kontextusa is eltérő ezekben a felmérésekben, s különbség mutatkozik az egyes dimenziókhoz tartozó itemek számában, a mért skálák fokozatában és a retrospektív kérdések viszonyítási időtávjában is.

Elemzésünk első lépés abba az irányba, hogy a későbbiekben ezen nemzetközi felmérések eredményei alapján megpróbáljunk megbízhatóbb és érvényesebb képet alkotni a tanulók jóllétéről, különös tekintettel a magyar jellegzetességekre.

Széll Krisztián ÚNKP posztdoktori kutatói ösztöndíjban részesült. Az előadás az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-20-4 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Emellett a kutatást az NKFIH NN 125715. számú, Gyermekek az iskolában: Jóllét és azon túl című projektje támogatta, kutatásvezető: Róbert Péter.

Török Balázs – Imre Nóra – Nagy Róbert

**A TANULÁSI KÖRNYEZET VÁLTOZÁSA A TANTERMEN KÍVÜLI, DIGITÁLIS
MUNKAREND IDŐSZAKÁBAN**

Kulcsszavak: tanulási környezet, tanulási interakció, önreferenciális rendszerek

Kutatásunk feltárja a tantermen kívüli munkarendre való átállás intézményi folyamatait és azonosítja a tanulási környezet átalakítását befolyásoló tényezőket. A tanulásszervezés kialakított módjait, az interakciók fenntarthatóságát intézményvezetői interjúkkal vizsgáltuk. Az elemzés 2020, majd 2021 tavaszán 30 általános iskolában végzett - összetartozó mintás - kvalitatív vizsgálaton alapszik.

Kiindulópontunk szerint a tanulásszervezés átalakításának folyamata egyfelől az intézményi teljesítőképesség, másfelől a pedagógusok aktivitásától befolyásoltan alakult. A szervezeti irányítás vizsgálatok az önreferenciális társadalmi rendszerekre vonatkozó elméleteket vettük alapul (Luhmann 1990, 1985; Baraldi and Corsi 2017), míg a pedagógusok eljárásrend alkotó szerepét a struktúra-aktor szemléleti keretben Margaret Archer által kimunkált önreflexivitás fogalomrendszer használatával értelmeztük (2003; 2010a; 2010b, 2012).

Kutatásunk longitudinális módszerei alapján igazolható, hogy még az erősen bürokratizált oktatási rendszerekben is differenciáló tényező az intézmények önirányító képessége, önreferencialitása. Ahol kontrollált minőségügyi ciklusokba szervezetteren bonyolították a tantermen kívüli munkarend bevezetését, ott az intézmény teljesítőképes maradt, sőt növelhette szervezeti működésének összehangoltságát, strukturáltságát - akár annak ellenére, hogy nevelési-oktatási feladatait átmenetileg alacsonyabb társadalmi hatékonysággal láthatta el. A pedagógusok önreflexivitáson alapuló szakmai teljesítőképessége a szervezeti irányítás minőségével összefüggésben alakult.

Gósi Zsuzsanna – Kassay Lili

ONLINE OKTATÁS HALLGATÓI NÉZŐPONTBÓL A SPORTSZERVEZŐ KÉPZÉSEN

Kulcsszavak: felsőoktatás, sportszervező képzés, online oktatás

A felsőoktatás csakúgy, mint az élet minden területe jelentős változáson ment keresztül a Covid-19 járvány hatására. 2020 márciusában minden képzéshez kapcsolódó tevékenység átkerült online térben, mely többségében azóta is így működik. A távoktatás keretein belül szinkron és aszinkron formákkal egyaránt találkozhattunk. A különböző intézmények, oktatók többféle platformot próbáltak meg alkalmazni a lehető legmagasabb szintű eredmények elérése érdekében. Kiforrott módszerekkel nagyon kevesen rendelkeztek annak ellenére, hogy Rebel 1968-ban egy tanulmányban már felhívta a figyelmet arra, hogy a távoktatás is lehetővé teszi a tanulás rendszeres és irányított megszervezését.

A hallgatók véleményét egy kérdőíves kutatással mértük fel a megváltozott körülményekről, módszerekről. A válaszadók előnyként jelölték meg az utazási idő elmaradását, a rugalmasabb időbeosztást, és a szinte bárholnán történő bejelentkezés lehetőségét az online órára. A hátrányok közül szinte mindenkinél említésre került a társas interakciók hiánya. Az aszinkron órák esetében kiemelésre került, hogy többször is meg lehetett nézni az adott órához kapcsolódó tanyagot és ezt saját ütemben lehetett feldolgozni. A hallgatók általános véleménye, hogy az idő előrehaladtával finomodtak a használt módszerek és technikai eszközök magabiztosabb kezelése javította az oktatás minőségét is.

Kovács Tibor

A JELENTÉS VAGY A FORMA FELŐL? - A NYELVTANOKTATÁS ÚJ, FUNKCIONÁLIS STRATÉGIÁJA ALSÓ TAGOZATON

Kulcsszavak: anyanyelvi nevelés, anyanyelvoktatás, funkcionális nyelvészet, tankönyvelemzés, funkcionális nyelvszemlélet

Az anyanyelvoktatásban egyetértés van abban – és a fejlesztésüket is az motiválja –, hogy az általános iskolákban olyan nyelvtanoktatásra van szükség, ami támogatja a kommunikációt, a szövegértést és az idegen nyelvek tanulását.

A kontextus, az élőnyelv középpontba állításával lehetőség van arra, hogy a nyelvi tevékenység vizsgálatakor ne csak önmagában a belső formáknak tulajdonítsunk magyarázóértéket, ugyanis a nyelvben a szabályokból nem vezethető le a jelentés és a funkció, mindez a nyelvi működés során, meghatározott szituációban jön létre. (Kugler, 2017)

A funkcionális nyelvszemlélet lényegében először a magyar mint idegen nyelv oktatásában és az ezzel kapcsolatos tankönyvi fejlesztésekben jelent meg, ám az elmúlt években olyan 3-4. osztályos tankönyvek jelentek meg (2018-2019), amelyek már erre a nyelvszemléletre és nyelvléírásra épülnek.

A dolgozat fő kérdése az, hogy milyen indukciós szövegformák és feladattípusok jelennek meg az új kiadványokban az előzőekhez képest – amelyek leginkább leíró, formaközpontú nyelvi elemzésre épültek. Miben állhat a különbségek és a hasonlóságok eredete? Mindezek a változások hatással vannak-e a tankönyvek minőségi, tartalmi jellemzőire?

A kérdések tisztázásához két tankönyvcsaládot hasonlítok össze. Mivel a vizsgálat során elsősorban a témaelemzést végzek, mindezeket kvalitatív tartalomelemzés és deskriptív elemzés módszerével teszem.

Kállai Gabriella

SPECIÁLIS IGÉNYEK A DOKTORI DISSZERTÁCIÓKBAN

Kulcsszavak: diverzitás, doktori program, metaanalízis

A társadalmi befogadás szempontjából kulcsfontosságú lehet, hogy a tudományos életbe bekapcsolódó kutatói, oktatói utánpótlás tagjai között megjelennek-e a sérülékeny rétegekkel foglalkozó kutatók, kutatások. Az előadás/poszter azon doktori disszertációkat mutatja be összefoglaló jelleggel, melyek a különböző diverzitáskategóriák (Primecz, Kiss, Toarniczky 2019) körében zajlottak. A metaelemzés (Hideg 2012, 2017; Borenstein, Hedges, Higgins, Rothstein 2021) alapját az Országos Doktori Tanács honlapján elérhető adatbázisok adják, ezeket tudományterületenként, először cím alapján tekintettük át. A gyűjtésben az ODT tudományterületi felosztását követtük, a dolgozatok besorolását adott tudományterülethez és doktori iskolához kötötten közöljük, annak ellenére, ha egy-egy adott munka címe, témája inkább más tudományághoz illeszkedne. A bölcsészettudomány, társadalomtudomány, orvos- és egészségtudomány, műszaki tudományok, hittudomány és művészetek kerültek átnézésre, ami több mint 11.000 címet jelentett. A témánk szempontjából fontos, gyógypedagógiai, fogyatékoságügyi témákat tekintve a vizsgált tudományterületeken összesen 137 esetet találtunk, míg a szociálisan hátrányos helyzet 209 esetben jelent meg. Vizsgálódásunk első szakasza kvantitatív jellegű, elsősorban arra voltunk kíváncsiak, található-e valamilyen jellegzetes mintázat a témaválasztásokban a doktori iskolákhoz kötődően. Tartalomelemzés segítségével pedig a tudományterületek különböző megközelítési módjait, kutatási eredményeit vetjük össze a különböző diverzitáskategóriák vonatkozásában.

Tálos-Nezdei Adrienn

KOOPERATÍV TANULÁS A DIGITÁLIS TÁVOLLÉTI OKTATÁSBAN

Kulcsszavak: Kooperatív tanulásszervezés, Digitális távolléti oktatás, Tanulási motiváció

A kooperatív tanulás elméletének közel negyven esztendőszakirodalma van. Horváth (1995) a hatékony nevelés eszközeként említi, Varga és Arató kiemeli, hogy akkor eredményes, ha érvényesülnek az alapelvek, és inkább oktatásszervezési keretet, mint módszertani apparátust jelent (Arató, Varga, 2008). Számos előnye ellenére azonban, mint az együttműködési készség fejlesztése (Benda, 2002), a szociális viselkedés szabályainak elsajátítása (Nagy, 2000), a másoknak segítség tapasztalata (M. Nádasi, 2000), a frusztráció feldolgozásában való pozitív hatása (Hunyady, M. Nádasi, 2001) mégis kevésbé alkalmazott a gyakorlatban. Az akciókutatás keretében egy kaposvári középiskola 26 tanára vett részt a PTE NI által tartott, EFOP 3.1.2 pályázat keretén belül megvalósuló továbbképzésen a 2019/2020-as tanévben. A kutatás maradéktalan lefolytatását a vírushelyzet megakasztotta, azonban a kooperatív tanulásszervezés alkalmazása a digitális távolléti oktatás idejében jelentkező számos nehézség enyhítését, megoldását tette és teszi lehetővé. Előadásomban bemutatom, hogy a 2020. november 11. utáni időszakban a kooperatív tanulásszervezés alkalmazása a gimnáziumban milyen gyakorlati segítséget nyújtott a pedagógusok számára a tanulásszervezés, tanítás, ellenőrzés, a tanulói motiváció növelése, szempontjából, illetve hogy járult hozzá a tanulók közérzetének javításához.

Myo Sandar

HOW TEACHERS LEARN TO CONTINUE PROFESSIONAL DEVELOPMENT DURING THE COVID-19 PANDEMIC

Keywords: Professional development, ICT, Covid-19 Pandemic

The impact of the Covid-19 pandemic on education and learning systems has changed throughout the world. In Myanmar, the schools and universities cannot open at 2020/2021 academic year and it makes learning process slow. It aims to explore learning of teachers to continue their professional development during the Covid-19 pandemic. The research questions are: how is the situation of schools during the Covid-19 pandemic in Myanmar?, how do teachers continue their learning during the Covid-19 pandemic? and what are the challenges in learning and social difficulties that teachers face during the Covid-19 pandemic? Document analysis and interviews are used as research methods . Results found that schools in Myanmar were used as quarantine centers and teachers and school staff worked as volunteers in these centers. Teachers attended the mandatory training courses for the new curriculum. Some teachers are eager to learn online courses for their professional development with their plan. But online learning is not familiar for teachers who do not keep in touch with technology. ICT skill is the biggest challenge for teachers during this pandemic. Teachers face the difficulties to get internet access, electronic devices and social and financial needs, and opportunities to learn become different based on these difficulties. This pandemic alarms to prepare distance learning for education in Myanmar and Teachers need trainings for pedagogical practices to use digital resources in education.

Mebrate Bekele Feyisa – Orsolya Kalman – Dorottya Kardos

ETHIOPIAN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS DURING THE PANDEMIC: CRITICAL INCIDENTS AND DILEMMAS

Keywords: Coronavirus, Teaching and learning, ICT, Higher Education Institutions

The academic year 2019/2020, especially the Spring semester, for most countries the education system has become a frustrating time due to the unexpected Coronavirus outbreak. This paper, therefore, explores the critical incidents and dilemmas Ethiopian Higher Education Institutions faced during the pandemic. The interview is used as the main method. A similar interview is done in Hungary-ELTE University and the comparison of the results with Ethiopian Universities is done in the final report.

HEIs in developed countries and those which have an advanced technological facility were able to shift to online teaching and learning soon after the lockdown. They responded to the issue including the provision of UpToDate information about the pandemic to their students and staff, provision of training for teachers, helping the community, and implementing the teaching-learning process through different online platforms. HEIs had a dilemma as to how to reopen the universities after the first lockdown and how to be innovative and plan for the future to be responsive to the pandemic.

The time is more difficult for countries like Ethiopia where there is poor access to technology and the internet. Since Ethiopia was under lockdown during the first Coronavirus outbreak, the measures taken like physical distancing interrupted the students from going to universities and the teaching-learning process was stopped. They had also difficulties in implementing online teaching and learning due to poor internet connections and difficulty in reaching students based on their residence.

Andl Helga – Laki Tamásné

„A SZEMÉLYESSÉGET PRÓBÁLJUK MEGŐRIZNI” BARANYAI KISISKOLÁK AZ ONLINE TÉRBE

Kulcsszavak: kisiskola, digitális oktatás, kistelepülés, összevont osztályok

Kutatásunkat – ami a COVID-19 járvány alatt a digitális oktatás kisiskolák körében való megvalósulására irányult – baranyai, alsó tagozattal működő iskolák körében végeztük. Előadásunkban a kutatás első eredményeit mutatjuk be, melyek az intézményvezetőkkel 2021 tavaszán készített interjúkból rajzolódnak ki.

Mind a nemzetközi (tk. Fickermann et al., 1998; Weston, 2000), mind a hazai szakirodalomban (tk. Forray, 1976; Imre, 2009; Jankó, 2011) fellelhetők a kistelepülések oktatási helyzetére, a kisiskolákra vonatkozó kutatási összefoglalók. Tudomásunk szerint a digitális átállás hatásait ezen intézményekben még nem vizsgálták.

Kutatási kérdésünk: Miben ragadható meg a kisiskolák specialitása a digitális oktatás tekintetében? Hogyan válaszolnak az új kihívásokra? Milyen stratégiákat alkalmaznak a diákok elérése és az oktatás eredményessége érdekében?

A település hátrányos helyzete, valamint a HH, HHH, SNI tanulók magas aránya miatt nehezebb elérni a diákokat (Kende – Bernáth, 2020), azonban a kis létszámnak, és az amúgy is napi gyakorlatként alkalmazott differenciálásnak köszönhetően az egyéni bánásmód érvényesítésére több a lehetőség, így a méltányosság szempontjai markánsan érvényesülnek. A kutatás azt mutatja, hogy a vizsgált intézmények számos módon törekednek arra, hogy valamilyen formában minden diák részt vegyen a tanulásban. Bemutatjuk a különböző online, személyes és más alternatív oktatási formákat, következtetéseket fogalmazunk meg arról, hogyan határozza meg a családi háttér és az iskola viszonyulása a digitális oktatásba való bekapcsolódás lehetőségét.

Godó Irén – Godó Katalin

AZ ALKOTÓ-FEJLESZTŐ MESETERÁPIA AZ OKTATÁSBAN

Kulcsszavak: mese, fejlesztés, foglalkozás

Kutatásunkban egy módszertan gyakorlati alkalmazását szeretnénk bemutatni. 2021 áprilisában egy 3 alkalmas fejlesztő foglalkozást valósítottunk meg mesékkel a Debreceni Egyetem hallgatói körében, akik maguk korábban nem ismerték Boldizsár Ildikó munkásságát és műveit ebben a témában. Egy újszerű jelenséggel ismertettük meg őket, miközben az internet-fogyasztás hatásaira, előnyeire és hátrányaira is reflektáltunk. A foglalkozások alapját képezi a mögöttes módszertani ismeretünk, s tanulmányunk a témában. Az általunk meghatározott tartalmak, tevékenységformák útján a hallgatók mesékkel való lehetséges kapcsolódási pontjait mutatjuk be. Kíváncsiak vagyunk továbbá arra, hogy hogyan viszonyulnak egy innovatív oktatási formához a hallgatók, s milyen részvétel, milyen aktivitás jellemzi őket – mindez az online térben.

Kutatásunk módszere fókuszcsoporthoz tartozó interjú egy 20 fős csoporttal, ahol a hallgatók a foglalkozások végén maguk is reflektáltak a foglalkozás egyes elemeire, illetve az ő részvételükre, hogylétükre az idő alatt.

Célunk, hogy a mesékkel való fejlesztés kapcsán bemutassuk azt a célközönség számára, hogy a felnőtt korosztály tagjai, maguk az egyetemisták, hogyan viszonyulnak egy olyan 3 alkalmas mesefoglalkozáshoz, amely az internettel kapcsolatos veszélyekre való figyelemfelkeltést, a tudatos internethasználatot tűzi ki célul. Hogyan lehet a meséket a fejlődés szolgálatába állítani? Szeretnénk arra választ kapni, hogy vajon a felsőoktatási intézmény hallgatói mennyire befogadóképesek akkor, ha mesékről van szó.

Dancs Katinka

PEDAGÓGUSOK VÉLEKEDÉSE AZ ÁLLAMPOLGÁRI NEVELÉS CÉLJAIRÓL

Kulcsszavak: társadalomismereti nevelés, állampolgári nevelés, pedagóguskutatás

A társadalomismereti neveléssel kapcsolatban visszatérő megállapítása, hogy kevés információval rendelkezünk a tantervi célok implementálásáról (Dancs & Fülöp, 2020; F. Dárdai & Kaposi, 2020). Kutatásunk célja feltárni, hogy az általános iskolákban és középiskolákban tanító, a társadalomismereti nevelésben különösen fontos szerepet játszó pedagógusok hogyan vélekednek az állampolgári nevelés céljairól. Kutatásunkban 400 pedagógus bevonásával, online kérdőív segítségével vizsgáltuk, hogy a nemzetközi kutatásokban (Schulz, Ainley, Fraillon, Losito, Agrusti & Friedman, 2018) is megjelenő célok közül a pedagógusok melyeket tartják a legfontosabbnak munkájuk során. Mind az általános iskolai (62%), mind a középiskolai pedagógusok (67%) körében a kritikai gondolkodás fejlesztése bizonyult a legfontosabbnak. Az általános iskolai pedagógusok emellett a konfliktusmegoldás fejlesztését (58%) és az állampolgári jogokra és kötelezettségekre vonatkozó ismeretek gyarapítását (52%) tekinti kitüntetett feladatnak. A középiskolai pedagógusok is hasonlóan fontosnak tartják a konfliktusmegoldást (47%) és az állampolgári ismeretek bővítését (57%). A kutatás eredményei hozzájárulnak a társadalomismereti nevelés gyakorlatának megismeréséhez, a témában folyó további kutatások megalapozásához.

„AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-20-4 - KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

Bíró István Ferenc

A HITELESSÉG MEGKERÜLHETETLENSÉGE – AVAGY EGY VITA ÉS AMI MÖGÖTTE VAN

Kulcsszavak: Táncházmozgalom, autenticitás, Páva-vita, értelmiségi felelősségvállalás

A televízió által 1969-1970-ben megrendezett első Röpülj, páva! vetélkedő hatására újabb népzenei hullámnak lehettünk tanúi, amely magával hozta a néptáncmozgalom megújulását is, melynek újszerűsége a színpadi környezettől, valamint a koreográfiák kötöttségeitől mentes, szabad táncolás volt.

Az első vetélkedőt egy évtizeddel később újabb követte. A műsor szerkesztői azonban nem vettek tudomást az első adás után útjára indult táncházmozgalom eredményeiről, és a korszak hivatalos művelődéspolitikájának megfelelően rendezték meg a második vetélkedőt.

Az Élet és Irodalom hasábjain még a műsor befejezése előtt többen hangot adtak bíráló véleményüknek, amelyből egy több szálon futó, szerteágazó vita fejlődött ki. Elemzésünkben a vita vezérmotívumainak kiemelésére és bemutatására törekedtünk. Vizsgálatunk során a két népzenei felfogás elvi kérdéseit tisztáztuk, kiemelve azokat a csomópontokat, melyeket sikerült azonosítanunk, és témánk szempontjából különösen fontosak.

Elemzésünk felszínre hozta, hogy a vita nem konkrétan a vetélkedő nyilvánvalóan elhibázott alap gondolatának bírálatáról szólt. A műsor csupán megfelelő „ürügyként” szolgált arra, hogy az értelmiség rávilágítson a korszak művelődés- és kultúrpolitikájának tarthatatlan törekvéseire. A műfaji határokat elmosva, a magyar népdal stílusjegyeivel ellátva, átdolgozva, mintegy uniformizálva juttatta vissza a közönség számára a népdalokat. Az érték, az eredetiség mint alapelvek teljes mértékben háttérbe szorultak, helyükbe a tömegigényeket kielégítő popularizált, „iparszerűen előállított” feldolgozások kerültek.

Fatima Chahin-Doerflinger

**CHALLENGES FOR SCHOOL EDUCATION AFTER ONE YEAR INTO THE COVID
PANDEMIC**

Keywords: Covid-19, distance learning, digital learning, equity, school development

In 2020 billions of students in most of the countries were locked out of their schools for several weeks or months. In this situation teachers and school responsables strived to create and experience new ways of distance teaching and remote learning. Not all of the students were able to access lessons, because their technical and personal capabilities were not trained for this unknown and challenging situation. Difficulties occurs as well for teachers and parents, who recognized their limitations. With the coronavirus (COVID-19) pandemic still raging one year later, many education systems are still struggling with this, and the situation is constantly evolving. Students are still faced with schools that are open one day and closed the next. Research all over the world had monitored the situation on how schools were responding to the crisis and to remote learning. Subsequent to an overview of about 60 research projects and surveys we have analyzed in 2020 and 2021 in Germany, main findings concerning equity and students learning will be presented and suggestions for possible initiatives and development activities that schools may undertake by themselves for improving teaching and education and tackling the situation better will be given. The actual goal of providing schooling is not only to teach skills and transfer knowledge to students. As the impact of pandemic 2020 on educational systems showed us that the focus shifts to a more holistic view on schooling considering equity and well-being of learners.

Rábai Dávid

**LABDARÚGÓ AKADÉMISTÁK JÖVŐKÉPÉNEK VIZSGÁLATA A VIDÉK-FŐVÁROS
AKADÉMIÁINAK TÜKRÉBEN**

Kulcsszavak: labdarúgás, labdarúgó akadémisták, jövőkép, vidék-főváros

A magyar labdarúgó akadémiák vizsgálata jól láthatóan egyre elterjedtebbé válik hazánkban is a tudományos berkeken belül, mégis rengeteg feltáratlan terület és kérdés jelentkezik még az eddigi elemzéseket látva.

Jelen kutatásunk fókuszában 3-3 vidéki és fővárosi labdarúgó akadémia akadémistái (N=560) állnak, akiket a jövőképükről kérdeztünk meg. Az akadémisták válaszait minden kérdés esetében a vidék-főváros intézményeinek összehasonlításával értelmeztük, elképzelésünk szerint ugyanis jelentős különbségek jelenhetnek meg a két akadémistacsoport között, mindezt pedig a témához kapcsolódó szakirodalmak értelmezése (pl. Bourke 2002, Adams és Carr 2017, Havran és András 2018, stb.) alapján feltételezzük.

A kutatásunk módszereként a kérdőíves lekérdezés metódusát választottuk.

A kutatásunk eredményeképpen elmondható, hogy több esetben is szignifikáns különbséget fedezhettünk fel a vidéki és fővárosi akadémisták válaszai között, mint például a szakmunkás végzettség jövőbeli elérésének ($p=0,039$), a jövőbeli profi pályafutás megítélésének ($p=0,000$) és a külföldi pályafutás esélye ($p=0,047$) esetében is.

Az eredményeink alapján látható, hogy az általunk megkérdezett fiatal labdarúgók összességében vegyes jövőképpel rendelkeznek, a fővárosi növendékek ugyanakkor több kérdés esetében is magabiztosabbak voltak vidéki társaikhoz képest.

A téma újszerűségéből fakadóan az eredmények novumként jelenhetnek meg elsősorban a nevelés-és sporttudomány területein belül, hiszen korábban még nem vizsgálták ilyen részletességében a labdarúgó akadémisták jövőbeli céljait, elképzeléseit.

Rónay Zoltán – Kormos Kevin

**A JOG: VÉDŐHÁLÓ VAGY FENYEGETÉS? JOGI ATTITÚD MÉRÉSE EGY KISMINTÁS
ISKOLAI ESETELEMZÉS ALAPJÁN**

Kulcsszavak: jogi attitűd, iskolajog, állampolgári nevelés, jogtudatosság

Rónay és Fazekas (2020) Pedagógusok és tanulók joghoz való viszonyáról szóló kutatása már előzetesen felvetette a tanárok állampolgársági ismeretek formális keretén túlmutató felelősségét a jogi nevelésben, amely terület vizsgálatáról kevés hazai adat áll rendelkezésre. Az előadásban egy ebbe illeszkedő átfogó kutatás egyik elemét mutatjuk be, amely fiktív esetek elemzésével vizsgálta tanárok és tanulók jogról alkotott képét, joghoz való viszonyát. A kérdőívet fókuszcsoporthoz töltötték ki: egy fővárosi gyakorlóiskola és egy nem fővárosi technikum és szakiskola tanárai és diákjai. A fiktív esetek valódi történetek alapján kerültek megalkotásra Hertogh (2011) normatív profiljait alkalmazva: a válaszadóknak három olyan, Ewick-Silbey (1998) definícióira építve a jogtiszteletre, a haszonelvű joghasználatra és a jogi elidegenedésre példát hozó szituációra kellett reagálniuk, amelyekben fokozatosan egyre erősebbé válik a jogi és erkölcsi parancs közötti feszültség. Az előadás ismerteti a kiértékelés módszertanát, eredményeit is, ezek között, hogy sikerült azonosítani jól elkülöníthető attitűdtípusokat, melyek közül legerősebben az érvényesült, melyben a tanárok, tanárjelöltek elkerülő, védekező szerepből közelítik meg a jog fogalmát.

Emellett az előadás felvázolja, hogy ezen eredmények alapján egyrészt milyen jövőbeli kutatások megvalósítása lehet indokolt, illetve bemutatja, hogy milyen lehetséges módon vizsgálhatók az iskolajogi attitűdök, kitérve a módszertani nehézségekre is.

A fent hivatkozott irodalom a feltöltött fájlban részletezve.

Nagy Sára – Hideg Gabriella

KULTÚRA, NEVELÉS ÉS SPORTÉRTÉKEK DÉL- KOREÁBAN

Kulcsszavak: oktatás, sport, kultúra, hagyományok, Korea

Bevezetés

A nyugati világtól számos aspektusban eltérő, akár dél-, akár észak-koreai kultúra igen fontos részét alkotja az oktatás és a sport. A sport általi nevelésnek rendkívül nagy szerepe van a mentális és fizikai fejlődésben, főleg fiatal korban. Ezért kiemelten fontos megismernünk más országok sportoktatását is.

Anyag és módszer

Kutatásunk célja mélyebben megismerni, rendszerezni és feltérképezni Dél-Korea sportéletét és azon belül is a verseny- és szabadidősportok helyzetét és kapcsolatát kultúrájuk más ágáival.

Fontosnak tartjuk, hogy a sztereotípiák eloszlatására kísérletet tegyünk a tudományos közegben is.

Kutatói kérdések

Dél-Korea hagyományaiban és sportkultúrájában milyen jellegzetességek, nemzeti sajátosságokat találunk?

Dél-Korea oktatási rendszerében milyen formában van jelen a sport és ez milyen hatással van a sportsikerekkel? Egyáltalán összefüggésbe hozható-e sportsikereikkel?

Kutatási módszerként dokumentum- és tartalomelemzést használtunk.

Eredmény

A tartalmak elemzése után elmondható, hogy rengeteg sztereotípiát éri az ázsiaiakat és ezen belül a koreaiakat. Ezekkel ellentétben, a koreai nép kultúrája rendkívül színes minden területen. A helyiek által gyakran "prés"-nek is nevezett oktatási rendszert megismerve és saját rendszerünkkel összehasonlítva számos különbséget felfedezhetünk. Ezen különbségek feltárásán és bemutatásán alapszik a kutatásunk.

Ozsváth Judit

A HITVALLÁSOS NEVELÉS KÉRDÉSE AZ ERDÉLYI ISKOLA CÍMŰ NEVELÉSÜGYI FOLYÓIRATBAN

Kulcsszavak: keresztény szemlélet, nevelés, folyóirat

A két világháború között megjelent erdélyi nevelésügyi és népnevelő folyóirat a katolikus egyház égisze alatt lett életbe hívva és kezdetektől a keresztény világnézet mellett köteleződött el. Az iskolai és az iskolán kívüli nevelés sok szegmensét érintő írások mellett oldalain kiemelt helyet kaptak a keresztény szellemiséget közvetítő cikkek, és foglalkozott – főleg a katolikus – vallásoktatás ügyével, szemléletbeli megújításának kérdéseivel is. A hitvallásos nevelés kérdésének megjelenését a folyóiratban tehát ebből a két irányból lehet vizsgálni, jelen tanulmány is ezt a két irányt igyekszik körbejárni. A kutatás feltárja a folyóiratban ugyancsak hangsúlyosan jelen lévő reformpedagógiai irányzat, az „új iskola”, és a keresztény nevelés közötti kapcsolódási pontokat. Ilyenformán hozzájárul a szerkesztői koncepciók közelebbi megértéséhez és segíti a folyóirat pontosabb helyének meghatározását a kortárs magyar nyelvű nevelésügyi folyóiratok között.

Az Erdélyi Iskolához kapcsolódóan többféle kutatást végeztem (meghatároztam helyét és szerepét az erdélyi magyar nevelésügyi folyóiratok sorában, vizsgáltam az új pedagógiai törekvések megjelenését benne, a népnevelési szemléletét, elemeztem rovatait, Márton Áron és György Lajos szerkesztői tevékenységét), de ezt a területet nem vettem nagyjító alá. A témában eddig más sem végzett kutatást.

A kutatás során a folyóirat valamennyi lapszámának elemzése, valamint a levéltári és könyvtári iratokra alapozott forrás- és dokumentumelemzés módszerei kerülnek előtérbe.

Hegedűs Anita

**MÚZEUMOK A SZEGEDI EGYETEMISTÁK SZEMSZÖGÉBŐL: HASZONTALAN
LEHETŐSÉG VAGY SEGÍTŐ KÉZ?**

Kulcsszavak: andragógia, felsőoktatás, múzeumi tanulás, informális tanulás

A múzeumok egyfajta informális tanulási térként is értelmezhetőek (Clarke 2001; Hooper-Greenhill 2004; Speight 2012; Brown 2013; Smith Bautista & Balsamo 2013), melyek nem csak a közoktatás, hanem a felsőoktatás számára is gyümölcsöző együttműködési lehetőséget kínálhatnak. Ennek az együttműködésnek a keretei azonban a legtöbb esetben még esetlegesebbek: kis létszámú hallgatói kört érintenek, noha a lehetőségek mind az egyetemek, mind pedig a múzeumok részéről adottak.

Vajon mit tapasztalnak mindebből a felsőoktatásban tanulók? Részesülnek-e az egyetemi-múzeumi együttműködések pozitívumaiból? Intézményi szinten milyen módon vesznek részt ezekben az együttműködésekben és egyénileg milyen mértékben tekintenek a múzeumokra informális tanulási térként? Többek között ezekre a kérdésekre kerestük a választ a 2020-21-es tanév második félévében elvégzett kérdőíves kutatás során, melyet a Szegedi Tudományegyetem aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkező magyar és külföldi hallgatóinak körében végeztünk el - a koronavírus járványra való tekintettel online módon.

Az előadásban ezen kutatás első eredményeit kívánjuk bemutatni a magyar hallgatók tekintetében. Célunk feltárni azt, hogy eltérőek-e a különböző karok hallgatóinak múzeumi tanúlással kapcsolatos tapasztalatai, múzeumokkal kapcsolatos egyéni preferenciái, valamint milyen további tényezők vonatkozásában tudunk hasonlóságokat és különbségeket feltárni a válaszadók tekintetében.

Forrás:

- Clake, P. (2001): *Museum Learning on Line*. London: Resource, The Council for Museums, Archives and Libraries.

Rosenberg Mátyás

TÁRSADALMI VISZONYOK ÉS ELŐÍTÉLETESSÉG A ROMANI NYELVTANKÖNYVEKBEN

Kulcsszavak: romani nyelv, nyelvoktatás, multikulturalizmus, előítéletek, tartalomelemzés

Előadásomban azt a célt tűztem ki, hogy megvizsgáljam a magyarországi tankönyvpiacra és külföldön elérhető romani nyelvtankönyveket abból az aspektusból, hogy a másodlagos céljai (pl. kulturális pluralizmus megjelenítése, különböző társadalmi csoportokat érintő előítéletek csökkentése) miképp valósulnak meg. Azokat az elemeket vonom vizsgálat alá (témaválasztás motivációira és célkitűzéseire, női és férfi beszélők aránya a leckék szövegeiben, más kisebbségi és többségi társadalmi csoportokról, etnikai alcsoportokról szóló népszerű tartalmak, valamint a roma/cigány etnikus kultúra elemei), melyek befolyásolhatják a cigányok, mint nyelvtanulók önidentitását, valamint amelyek a nem cigány nyelvtanulóban pozitív vagy negatív érzeteket kelthetnek, azaz milyen sztereotípiákat jelenítenek meg ezek a művek, és azok milyen irányban befolyásolhatják a nyelvtanulók attitűdjét bizonyos társadalmi csoportokkal szemben. Vizsgálatomban arra szeretnék rámutatni, hogy miközben a multikulturalizmus egyik fontos eleme, hogy a pedagógusok és a tanulók elsajátítsák a rasszizmus felismerésének és az ellene való küzdelemnek a képességét (Banks 2001), a tankönyvek egy része megosztó szövegekre épít, számos negatív sztereotípiát erősít meg, miközben nem generál vitát, terhet róva ezzel a pedagógusokra és a tanulókra egyaránt (Arató 2015).

Forrás:

- Arató, M. 2015. Multikulturális, identitásformáló tartalmi elemek a romani és beás nyelvtankönyvek szövegeiben. *Romológia*. III. évf./9. sz. (2015. nyár). 92–101.
- Banks, C. A. M. 2001. *Handbook of Research on Multicultural Education*. Jossey-Bass, San Francisco

Szekeres Nóra – Hideg Gabriella

SAJÁTOS SPORTÉLET A DAGESZTÁNI KÖZTÁRSASÁG PÉLDÁJÁN

Kulcsszavak: sport, kultúra, vallás, prevenció

Bevezetés

Dagesztán az Oroszországi Föderáció kicsiny köztársasága, amely számos problémával küzd. Az észak-kaukázusi országban rendszeressé váltak az elmúlt évtizedekben a terrortámadások, gerillaharcok; ezek megfékezése pedig napjainkig várat magára.

Az általános veszélyhelyzet miatt nyilvánvalóvá vált, hogy egy olyan szemléletmódot kell átadni a fiatalok számára, amely távol tartja őket a végletekben gondolkodó ğihādista mozgalmak értékrendjétől. Ennek egyik legfontosabb eszköze- a vallás és a kultúra mellett – a sport. Fiatal fiúk százai töltik meg a helyi birkózótermeket, sportiskolákat. A dagesztáni harcművészek és küzdősportolók megjelenése a nemzetközi sportvilágban elkerülhetetlen témává vált sikereik miatt.

Anyag és módszer

A vizsgálat célja megismertetni a dagesztáni nép sajátos sportéletét. Feltárni azokat a tényezőket, amelyek problémát jelentenek az ország életében, ezáltal felhívni a figyelmet a sport remek prevenciók lehetőségére.

Vizsgálati módszerként dokumentumelemzést, statisztikai adatok elemzését választottuk.

Kutatói kérdések

A sport valóban kitörési lehetőséget biztosít a fiatalok számára? Milyen nemzetközi példák vannak a sport felemelő erejére?

Milyen eredményeket érnek el világversenyeken a dagesztáni fiatalok és ez hatással van a következő generációk erkölcs és értékfelfogására?

Eredmény

Eredményként betekintést nyerhetünk Dagesztán minden szempontból sokszínű világába. Neveléstudomány szempontjából tisztább képet kaphatunk páratlan értékrendjéről, valamint a küzdősportok és harcművészetek pozitív jellemformáló hatásáról.

Karácsonyi Krisztina

GENERATÍV NYELVÉSZET A ROMANI OKTATÁSÁBAN

Kulcsszavak: romani nyelv , generatív nyelvészet, tanításmódszertan, leíró nyelvten, nyelvpedagógia

A romani leíró nyelvtenának tanításmódszertana feltérképezetlen, de fontos kutatási probléma. Lakatos Szilvia munkái kiemelendők, aki a romani nyelv közoktatási helyzetét vizsgálta (Lakatos 2012), nemzetközileg pedig Bakker és Daval-Markussen (2013) munkáját emelném ki, akik nyelvészeti aspektusok mentén vizsgálták a roma identitást különböző nemzetek romani tankönyveiben. A leíró nyelvészeti tananyagrészt tankönyvi és/vagy tanórai módszertanával foglalkozó vizsgálatok ritkák, így az erre vállalkozó kutatás hiánypótló lehet. Kutatásom elméleti munka – amely hasznosulhat a tankönyvfejlesztés során –, módszerét tekintve komparatív: a magyar nyelvten oktatásában is uralkodó hagyományos nyelvészeti megközelítést hasonlítom össze egy lehetséges generatív nyelvészeti elemzési módszerrel (Medve-Farkas-Szabó 2010), amelyet konkrét romani példákon alkalmazva mutatok be, beemelve saját leíró nyelvészeti kutatásaim eredményeit is. Noha a romani nyelvvel kapcsolatban csak ritkán használnak generatív nyelvészeti keretet, előadásomban emellett érvelek majd, hogy ennek használata többféle kompetenciát is fejleszthet, ezért érdemes annak közoktatásba történő beemelése.

Forrás:

- Bakker, P.–Daval-Markussen, A. (2013): Romani identity in Romani language teaching material. RomIdent W.P.No.21.
- Lakatos Sz. (2012): A romani nyelv közösségi használatának és közoktatási helyzetének vizsgálata Magyarországon, <http://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/14725/lakatos-szilvia-phd-2012.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, Pécs 2021.04.15.
- Medve A.–Farkas J.–Szabó V. (2010): 4x12 mondat.Elemzések.Iskolakultúra.Veszprém.

Horváth Orsi

**A HAGYOMÁNYŐRZÉS TEVÉKENYSÉGE A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEKBEN,
A KORONAVÍRUS IDŐSZAKÁBAN**

Kulcsszavak: közösségi tanulás, kulturális tanulás, hagyományőrzés, járványhelyzet

2020-ban Magyarországon is megjelent a koronavírus járvány. A közművelődési intézmények és közösségi színterek ehhez alkalmazkodva zárt ajtók mögött, valamint az online térben tudták folytatni munkájukat. Ezen intézmények tevékenységében fontos szerepet játszanak a közösségi, illetve kulturális tanulás különböző módjai is. Ezek a tanulási folyamatok a járvány időszakában sok esetben abba maradtak, azonban előfordult, hogy áthelyeződtek az online felületekre. Kutatásomban kifejezetten a hagyományőrzésre (melyet szintén kulturális, valamint közösségi tanulási folyamatnak is tekinthetünk) fókuszálva vizsgálom, hogy milyen hatása volt a veszélyhelyzetnek az intézmények működésére, továbbá a kulturális és közösségi tanulásból adódó feladataikra. Egy rövid elméleti áttekintés után a Nemzeti Művelődési Intézet által összegyűjtött közművelődési statisztika másodelemzése alapján összevetem a 2019-es és 2020-as hagyományőrző tevékenységekhez kapcsolódó adatokat, Pest megye intézményei esetében. Előadásomban a hagyományőrzésben megvalósuló kulturális és közösségi tanulás módjainak változását részletezem, az erről megismert, fellelt adatokat, tapasztalatokat összegzem.

Tankó Veronika Zita

A ROMÁN NYELV OKTATÁSA A ROMÁNIAI MAGYAR TANNYELVŰ ELEMİ OSZTÁLYOKBAN A TANTERVI VÁLTOZÁSOK TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: kisebbségi, közoktatás, román nyelv oktatása

Az anyanyelvhez való ragaszkodás mellett a kisebbségi lét velejárója az államnyelv kényszerű elsajátítása, mivel környezeti nyelv és szükséges a társadalomban való teljes boldoguláshoz. A 2012/13-as tanév fordulópont a romániai kisebbségi oktatásban a román nyelv oktatását illető változások miatt. Ennek értelmében a nem román tannyelvű osztályokban az idegen nyelv módszereivel kell oktatni a román nyelvet, a KER szintleírásainak megfelelően. Kutatásom tárgya a román nyelv oktatása a romániai magyar kisiskolások körében. Az összetett témát a tanuló, az alsó tagozaton tanító pedagógus, valamint a kimeneti eredmények szemszögéből vizsgáltam. Hipotézisem vezérfonala: a tantervi változások jótékony hatással vannak a román nyelv oktatására a magyar tannyelvű iskolák alsó tagozatos osztályaiban, és ez hozzásegíti a tanulókat a későbbi jobb boldoguláshoz. Akár rövid távon, az 5. osztályba való lépéskor, de távlatilag a „nagybetűs” életben is. Ugyanakkor azt is feltételeztem, hogy a pedagógusok nehezen alkalmazkodtak a módszertani változásokhoz. Dolgozatom alapja egy leíró, összefüggés-feltáró jellegű kutatás. Ennek megfelelően az anyaggyűjtés a megfelelő szakirodalom feltárása, hivatalos dokumentumok tanulmányozása, elemzése, összehasonlítása révén valósult meg. Kérdőíves kutatást is végeztem, két online kérdőívet alkalmazva (az egyiket magyar, a másikat román nyelven). Az alkalmazott módszerek: adatgyűjtés, elemzés, adatfeldolgozás, adatok táblázatba rendezése, leíró statisztikák készítése. Feltevéssem első fele teljes mértékben, míg a második része részben igazolódott.

Lívják Emília – Habil Szakály Zsolt – Hajdú Krisztina

**EGY MINDENNAPOS SPECIÁLISAN ÖSSZEÁLLÍTOTT GYAKORLATPROGRAM HATÁSA
AZ ISKOLÁBAN**

Kulcsszavak: mindennapos mozgásprogram, reflexvizsgálat, mozgásszabályozás

A rendezett mozgás a tudatos testszabályozás feltétele a jól szervezett idegrendszer működése. A fejlődés során az idegrendszer és a mozgás szabályozása egymással elválaszthatatlanul, egymást segítve megy végbe. Ha az ingerfelvételben, feldolgozásban, vagy a mozgásfejlődésben nehézségek tapasztalhatóak, akkor az idegrendszeri fejlődésben is éretlenség feltételezhető. Fodorné Földi Rita szerint a mozgásfejlődés érdekében nem általában kell ingergazdag környezetet biztosítani, hanem rendezett ingerprogramok kidolgozása szükséges. Vizsgálatunk során arra voltunk kíváncsiak, hogy az INPP-Gyakorlatprogram© reflexkorrekciós gyakorlatsor mindennapos alkalmazása során, gátlás alá kerülnek-e a vizsgált reflexek.

Jelen vizsgálati eredmény bemutatása során az INPP reflexvizsgálat© protokollja jelenti a vizsgálat elemeit, a STNR, ATNR, TLR, Moro, külső talpélen járás és a tyúklépés gyakorlatok. Vizsgálatunkban 3. évfolyamos általános iskolás tanulókat mértünk a tanév elején és a tanév végén. Egy évig tartó pedagógiai kísérlet során a vizsgált csoport (n=59) az INPP gyakorlatprogramot kapta heti 5 alkalommal, míg a kontroll csoport (n=46) nem.

Eredményeink alapján elmondható, hogy a kísérleti csoport mind a 13 teszten javult ($p < 0,05$). A repeated ANOVA bizonyította, hogy az intervenció az idő, csoport és változó együttes eredményeként szignifikáns fejlődést eredményezett ($F=6,1642$, $p < 0,05$).

Vizsgálatunk alapján ez a mindennapos speciálisan összeállított gyakorlatprogram támogatja az idegrendszer érési folyamatait, hatása igazolt.

Hercz Mária – Okiri Peter

ÉRTÉKELÉSI ALTERNATÍVÁK (NEM CSAK) JÁRVÁNY IDEJÉN

Kulcsszavak: felsőoktatás, fejlesztő értékelés, online oktatás, online értékelés

Az értékelés nagyobb hatással van a tanulásra, mint maga a tanítás. Ahogy a hallgatókat értékelik, olyan stratégiával tanulnak, sajátítják el a tudást – vallják a 21. század mérvadó értékeléskutatói. A felsőoktatáskutatásban már az 1980-as évek végétől egyértelműen körvonalazódik az egyetemek tradicionális tanterv- és oktatóközpontú, egyoldalú értékelési rendszerének amortizálódása, a hallgató-orientált, fejlesztő-támogató értékelés, majd a legújabb, a tervezett értékelési rendszer (programmatic assessment) térnyerése, mely a képzés teljes ciklusára felépíti a különféle funkciójú, osztálytermi és online környezetben is működő értékelési módszerek rendszerét a hallgató sikeressége és komplex értékelése érdekében. Egy nemzetközi egyetemi programban öt egyetem munkatársainak együttműködésével egy éve dolgozunk egy nemzetközi képzés tervszerű értékelési rendszerén. Első lépésben összegyűjtöttük a felsőoktatási jó értékelési gyakorlatokat az öt egyetemről, különös tekintettel a hallgató-központú, online értékelési módszerekre. Ezek sokszempontú mátrixa a kvalitatív dokumentumelemzésnek és a szakértői trianguláció alkalmazásának megfelelően került kialakításra. A prezentáció célja kettős: az értékelés paradigmaváltási kényszerét kiváltó elméleti alapok felvázolása, illetve a saját kurzusainkban, a járvány idején virtuális oktatási környezetben kipróbált tanulási szituációk és értékelési módszerek alkalmazásának bemutatása esettanulmányként. A közel ezer hallgatót érintő, különféle típusú kurzusok és online kollokviumok a várakozást felülmúló pozitív tanulási eredményt hoztak.

Meleg Attila

E-TANODA ÉS A JÁRVÁNY!

Kulcsszavak: Innováció, E-tanoda, Hátránykompenzáló, Oktatás, Nevelés

Az innováció minden területen jelentkezett az elmúlt évben még a tanodai oktatásban is. A digitális oktatás forradalmasítása az utóbbi években egyre nagyobb teret hódít magának, aminek igazi előnyeit most tapasztaltuk meg, amikor a járvány miatt a személyes kapcsolatok és oktatás bizonyos mértékben akadályozva van. Az e-tanoda az elmúlt évek egyik legnagyobb előrelépés a hátránykompenzációban. A kezdeményezés a Microsofttól indult. A Microsoft célja, hogy a legmodernebb technológiáknak köszönhetően egyenlő esélyekkel induljanak a fiatalok függetlenül attól, hogy hol és milyen körülmények között élnek. Ennek a gyakorlati hasznát a tanodák és az oktatási intézmények is megismerhették az elmúlt egy évben. Az e-tanoda azzal a céllal jött létre, hogy a digitális technológia és a mobilkommunikáció segítségével összekösse az E-tanoda program az iskolai tanulmányaikhoz segítségre szoruló hátrányos helyzetű fiatalokat azokkal a kortársaikkal, akik jól teljesítenek egyes tantárgyakból, és szabadidejükben szívesen megosztják tudásukat másokkal. Az eredeti kezdeményezésen túl a gyerekeket a mentorral, illetve a tanárral köti össze a digitális világ, ami nélkül az új évezred oktatását nem lehet elképzelni.

Forrás:

- FORRAY R. Katalin – HEGEDŰS T. András (1995): Oktatáspolitikai változások a cigánygyerekek iskoláztatásában. Iskolakultúra
- <https://news.microsoft.com/hu-hu/2017/10/11/ketszer-annyi-diakkal-nyitja-meg-kapuit-az-e-tanoda-program/>

Laki Ildikó

OKTATÁSI JOGOK – FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ FIATALOK ÉS SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYEREKEK AZ ISKOLAPADBAN

Kulcsszavak: oktatási jogok, SNI és BTMN, integráció, kötelezettség

Előadásom egy napjainkban aktuális és sokakat érintő oktatási kérdést érint - a fogyatékossgal élő fiatalok és sajátos nevelési igényű gyerekek oktatási intézményekben való jelenlétének, illetve oktatáshoz való jogainak témájában.

A téma újszerűségét abban látom, hogy egyre több sajátos nevelési igényű gyerek/fiatal jelenik meg a közoktatás rendszerében, ahol a jogai sérülnek az intézménybe kerülés során.

A feltett hipotéziseim köre is erre a fenti kutatási kérdésre épül;

Azaz feltételezem, hogy a közoktatási intézmények integrációt hirdető elvei, valamint vállalt feladatai szembe kerülnek a valódi döntési mechanizmusokkal az SNI-s, BTMN-s gyerekek befogadása, oktatásuk biztosítása, segítése területén.

A vizsgálati kérdések igazolására kvalitatív és kvantitatív kutatási módszereket alkalmaztam. A szakértői adatok elemzése mellett, különböző dokumentumok, szakmai értékelő anyagok kerültek áttekintésre, melyek mentén megfogalmazásra, valamint értékelésre került a hipotézisekre adott válaszok.

A kutatás újszerűsége abban vélhető, hogy az oktatási jogok és kötelezettségek oldaláról, a vállalt felelősség és szolidaritás megközelítése felől a témát még nem vizsgálták.

Forrás:

- Perlusz Andrea (Szerkesztő), Cserti-Szauer Csilla (Szerkesztő), Sándor Anikó (Szerkesztő)
- Fogyatékos emberek a 21. századi magyar társadalomban
- Budapest, Magyarország : ELTE BGGYK (2021) , 207 p.
- Bíró Endre (Szerkesztő, Szerző) Bilics vagy Kilincs. Joghasználat,jogalkalmazás a köznevelésben. Budapest, Magyarország: Jogismeret Alapítvány (2021), 314p.

Mika János

**A MATEMATIKA ISMERETÉNEK ÉS OKTATÁSÁNAK SZEREPE AZ ENSZ FENTARTHATÓ
FEJLŐDÉSI CÉLJAI (2016-2030) VALÓRA VÁLTÁSÁBAN**

Kulcsszavak: fenntartható fejlődés, ENSZ, matematika, oktatás

Az ENSZ 2015-ben fogadta el a címben szereplő dokumentumot, amely 17 Célt és 169 Részcélt határoz meg az emberiség számára. Az előadásban csoportosítva ismertetem a Célokat, amely az elsődleges emberi igényekkel (2. 3. 6. és 7. Cél) kezdődik. A következő csoport az egyenlőség, igazságosság (1. 4. 5. és 10. Cél), amit a hatékony és fenntartható gyártás (8. 9. 12. és 13. Cél) csoportja követ. A listát a veszélyeztetett tájak (11. 14. és 15. Cél) és a világméretű együttműködés (16. és 17. Cél) csoportjai zárják. A Részcélokat átvizsgálva megállapítjuk, hogy melyekben és hogyan jut szerephez a matematika. E megállapítások arra is kitérnek, hogy a matematika négy fő ága (geometria, algebra, differenciál- és integrálszámítás, valószínűségyszámítás és statisztika) közül melyeknek jut szerep az egyes Részcélok valóra váltásában. Megállapítottam, hogy legnagyobb számossággal a statisztika alkalmazása segíti a Részcélok megvalósítását: 14 ilyen Részcélt azonosítottam úgy, hogy csak azokat a Részcélokat vettem figyelembe, amelyeknél nincs lehetőség a teljes sokaság feldolgozására. A matematika másik három ága a legtöbb esetben közvetve jut szerephez úgy, hogy a feladat megoldásához szükséges fizikai-kémiai modellezés használja a matematikát. Közvetlen szerephez jut viszont a geometria a tengerparti területek 10 %-ának kívánatos védetté nyilvánításában (14.5 Részcél).

Eigner Eszter – Prisztóka Gyöngyvér

**A MOZGÁSFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS KURZUSOK MEGJELENÉSE AZ
ÓVÓPEDAGÓGUS KÉPZÉSBEN**

Kulcsszavak: mozgásfejlesztés, óvópedagógus képzés, magyar felsőoktatás

A közoktatás-köznevelés minden területén kiemelt hangsúlyt kap az egészséges életmódra nevelés és a testmozgás, amelyre intézményes keretek között 3 éves kortól van már lehetőség. A témakörnek eddig kevésbé vizsgált területe az óvodai testnevelés. Többlépcsős kutatásunk első eleme annak feltérképezése, hogy milyen mozgásfejlesztésre, testnevelésre vonatkozó kurzusok segítik az óvópedagógusok felkészítését a kisgyermek testi- és fizikai képességeinek fejlesztésében.

Vizsgálatunk célja az összes magyarországi óvópedagógus képzőhely mintatantervének összehasonlítása, hogy milyen számban/kreditértékben és tartalommal jelennek meg a testneveléssel kapcsolatos kurzusok. Összhangban vannak-e a képzési és kimeneti követelményekkel, valamint az Óvodai Nevelés Alapprogramjával.

A vizsgált minta az óvópedagógus képzési és kimeneti követelményei, 14 képző intézmény érvényben lévő mintatanterve, valamint az Óvodai Nevelési Alapprogramok (2012,2018). A vizsgálat módszere dokumentum- és tartalomelemzés, előre meghatározott szempontok alapján.

Az Óvodai Nevelési Alapprogram (2018) kötetlenebbül fogalmaz az óvodai testnevelés foglalkozások számának és időtartamának tekintetében, semmilyen konkrét útmutatást nem ad az óvópedagógusok számára. A mintatantervekben a 14 képzőintézmény mindegyikében minimum 2 félév/2 kurzus foglalkozik a testnevelés témakörrel. Vannak olyan intézmények, ahol a teljes képzési idő alatt van a testneveléshez köthető kurzus.

Nóvik Attila

A NÉPTANÍTÓI SZAKMÁSODÁS TÖRTÉNETÉNEK FORRÁSAIRÓL

Kulcsszavak: néptanítóság, szakmásodás, dualizmus, neveléstörténet-írás

A magyar neveléstörténet-írás utóbbi évtizedeinek egyik fontos témája volt a néptanítói szakmásodás. A kutatások részletesen feltárták a magyar néptanítói szakmai kialakulásának tágabb társadalomtörténeti hátterét (pl. Németh, 2008, Pukánszky, 2005), egyes részfolyamatait (pl. Baska, 2011), illetve a „társszakmák” történetének néhány fontos állomását (pl. Fizel, 2018).

Vizsgálatom során a szakmásodás történetének kutatására használt források értelmezésének korlátait igyekeztem feltárni. A korábbi kutatások egy része nem fordított megfelelő figyelmet a felhasznált források keletkezésének körülményeire, a korabeli felhasználói kör feltárására, ami a levont következtetések érvényessége tekintetében kérdéseket vet fel.

Előadásomban statisztikai adatokra és eddig figyelembe nem vett önéletrajzi forrásokra támaszkodva mutatom be az Család és Iskola előfizetői bázisának alakulását, valamint Az elemi néptanítók enciklopédiája keletkezését. Ezek alapján felvetem, hogy több, a korábbi eredmény revízióra szorulhat.

Forrás:

- Baska Gabriella (2011). Iskola, gyermek és tanítói ideál a 19. és 20. század fordulóján. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Fizel Natasa (2018): A magyar polgári iskolai tanárképzés története (1868-1947). Esély az együttműködésre - Professzionalizáció és intézményesülés. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Németh András (2008): A néptanítói tudás konstrukciója Az elemi népoktatás enciklopédiájában (1911–1915). Iskolakultúra, 5–6. 86–102.
- Pukánszky Béla (2005): A gyermek a 19. századi magyar neveléstani kézikönyvekben. Iskolakultúra Könyvek, Pécs.

Klein László

A SZENTENDREI IZRAELITA ISKOLA TÖRTÉNETE SÍRKÖVEK TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: iskolatörténet, zsidó funerális kultúra, néptanítók, informális oktatás, helytörténet

Az 1861-1944 közt működött szentendrei zsidó elemi iskola kutatásának (Klein, Száva, Vajda, 2015; Klein, 2018) újabb szakaszában a csekély számban megőrződött írásos források folyamatos feltárása mellett a nagyrészt fennmaradt, helyi zsidó temető sírköszövegeinek rögzítésére és lefordítására is sor került. A német, héber, jiddis és magyar nyelvű sírkövek (n=176) közt figyelemre méltóak az elhunyt helyi tanítók sírkövein olvasható - esetenként verses - magasztalások hossza, a temető motívumai, díszítései pedig tükrözik a közösség asszimilációs fokát, a funerális reprezentáció iránti igényt (Bányai, 2011; Kormos, 2016; Balogh, Bányai, 2020).

Az előadás kitér arra is, hogyan érintették a járványok az iskola munkáját, miért csak kis mértékben mutatkozik meg a gyerekhalandóság a zsidó temetőben, s hogy miért díszíti valaki szemet gyönyörködtető, temetőből lopott sírkővel a háza külső falát. Mivel a sírkert olyan oktatási helyszínként is funkcionálhat a zsidó kultúrát bemutató helyi IWalk (Klein, Vida, 2018; Vida, 2019) egyik állomásaként, ahol a tanulók egymástól távolabb, önállóan vagy nagyon kis csoportban szerezhetnek tapasztalatokat, a zsidó emlékhelyek pedagógiai felhasználásának lehetőségei szintén említést kapnak.

Lakatos Szilvia

KHETANODA A PANDÉMIA IDEJÉN

Kulcsszavak: digitális oktatás, hátrányos helyzet, tanoda, szegregátum, járvány

A koronavírus-járvány okozta veszélyhelyzet miatti korlátozások a tanodák segítő munkáját is nagymértékben hátráltatta, megnehezítette. A pécsi Khetanipe Egyesület által működtetett KheTanoda azonban hamar felismerte, hogy nem engedheti el tanodásai kezét, és a 2020 tavaszi digitális oktatás nehézségeiből okulva, 2021 tavaszán már felkészültebben tudtak segítséget nyújtani a hátrányos helyzetű diákjaiknak.

Kutatásom hipotézise, hogy Pécs-Szabolcsi szegregátumban élő hátrányos helyzetű, többségében cigány/roma származású gyerekek digitális oktatása továbbra is akadozik, ugyanis nincsenek biztosítva számukra olyan eszközök, melyekkel a digitális oktatásba könnyedén be tudnának kapcsolódni. Célként tűztem ki a tanoda digitális oktatás terén alkalmazott módszereinek, használt interaktív felületeinek ismertetését, azok bemutatását. A tanodás gyerekek és szülei körében végzett kérdőív lesz segítségemre a kutatás eredményeinek meghatározásában, amelyek akár jógyakorlatként is bemutatathatóvá válhatnak az ország többi tanodája számára, valamint az eredmények rávilágítanak arra, mennyire nincsenek megoldva a leszakadó, hátrányos helyzetű térségekben, közösségekben a digitális oktatás alapfeltételei sem.

Forrás:

- Fejes József Balázs (2014): Mire jó a tanoda? *Esély*, 26. 4. sz. 29–56
- Labodáné Lakatos Szilvia – Romsits Anita: Utak a cigány gyermekekhez. Felzárkóztató programok a cigány/roma gyerekek oktatásában. In: *Kisebbségkutatás*. szerk: Chonoky Győző, Budapest, 2004.

Imre László Radnai – Zsófia Júlia Tószegi

ELECTRONICALLY MEDIATED LEARNING COMMUNITIES IN THE WAKE OF A PANDEMIC

Keywords: learning community, online educational space, Community of Inquiry (Col), college-preparatory instruction

Previous results from international research suggest that online learning methods can be quality alternatives to university classroom environments, evidenced by analyses of student academic performance (Magagula & Ngwenya, 2004; McPhee & Söderström, 2012) and satisfaction indicators (Palmer, 2012).

The focus of our project was to conduct a three-phase survey with international students and instructors in a college preparatory program at the International Studies Center, University of Pécs Medical School (ISC-UPMS) initiated in the Spring Semester, 2019. In the opening two phases, student satisfaction and attitudes were surveyed with regards to a more holistic range of programs applying blended learning methodologies. In order to identify key constructs in the education process and gain quantitative data sets, the revised Community of Inquiry (Col) model (Shea & Bidjerano 2010) was applied, focusing on social-, cognitive-, learner- and teaching presence. Finally, non-representative comparative data sets were gained in November 2020 and in April 2021.

Results based on the levels of agreement on a five-point Likert scale suggest that social presence has a significant role in learning, and they point towards the need to further investigate the emerging potentials triggered by the electronically mediated communication and information processing in the current formation of learning communities, the role of networked individualism (Szécsi, 2013, p. 642) and self-realization.

Szűcs Boglárka

A COVID 19 KORONAVÍRUS PANDÉMIA HATÁSA AZ OKTATÁSI RENDSZEREKRE

Kulcsszavak: pandémia, on-line oktatás, pedagógiai hatások, izoláció, tanári felkészültség

Az új koronavírus járvány terjedésének visszaszorítása érdekében világszerte radikális elhatárolási intézkedések történtek, amelyek hatalmas hatással voltak az oktatásra, hiszen az országok túlnyomó többsége ideiglenes iskolabezárások és távoktatásra való átállás mellett döntött. Mindez – az iskolai előkészítőtől a doktori képzés szintjéig – a tanulók 94 százalékát, több, mint másfél milliárd tanulót érintett, 99 százalékukat az alacsony és közepes jövedelmű országokban. Ebben, a jelen generációk által korábban soha nem tapasztalt mértékű és időtartamú járványhelyzetben nem csak a jelenléti formáról online oktatásra való átállás kihívásaival, hanem azon túl is további számos következménnyel kell számolnunk. A felhalmozódott tapasztalatot mindenképp érdemes értékelni és rendszerezni, mivel pandémia lehetőségével a jövőben is számolni kell, sőt a globális környezeti válság hatásai miatt ezek gyakorisága meg is növekedhet. Márpedig, erre a különféle rendszereknek, köztük az oktatási rendszernek is fel kell készülnie. (World Education Blog, 2020).

Előadásom célja a külföldről már elérhető, összesített adatok (OECD 2020a, OECD 2020b UNESCO 2021) alapján a negatív és pozitív hatások áttekintése, valamint a járványhelyzetből fakadó kollektív társadalmi benyomások pedagógiai lehetőségeinek a feltárása, bemutatása. A szakirodalmi forrásokból levont következtetéseket előadásomban szembesítem a gyakorló szülőként tapasztalt hatásokkal is.

Serfőző Mónika – Böddi Zsófia

TÁVOLLÉTI ÉS HIBRID OKTATÁS A KORAGYERMEKKORI NEVELÉSRE KÉSZÜLŐ PEDAGÓGUSOK KÉPZÉSÉBEN

Kulcsszavak: emergency remote teaching, COVID-19, pedagógusképzés, távolléti oktatás, online tanulási környezet

A COVID-19 járvány kihívások elé állította a felsőoktatást is. A „vészhelyzeti távolléti oktatás” (ERT) kifejezés (Hodges et al, 2020) a 2020 tavaszi hirtelen, nem tervezett átállásra utal. Az őszi hibrid félév már részben bejósolható volt, de még mindig nem történt kellően pontos tervezés.

Kutatásunk egy pedagógusképző karon vizsgálja az elmúlt időszak felsőoktatás-módszertani jelenségeit. Kérdőíves vizsgálatunkban 2020. április és 2021. január között három fázisban kérdeztük a hallgatókat (N1=609, N2=285, N3=281) és az oktatókat (N2=34, N3=25) tapasztalataikról.

Előadásunkban azt elemezzük, hogy (a) milyen előnyeit és nehézségeit tapasztalták az érintettek a távolléti és hibrid oktatásnak, (b) hogyan szervezték a tanulást, (c) milyen változásokat és tovább vihető tapasztalatokat hozott ez az időszak.

A távolléti oktatás előnyeként a rugalmas időbeosztás, az otthonról tanulás kényelme és az önfejlődési lehetőség merült fel. A legjelentősebb nehézségeket a személyes kapcsolatok és a kommunikáció, a motiváció hiánya, a tanulás önszabályozó menedzselése és a technikai problémák jelentették. Kulcskérdésnek bizonyult a rendszerezettség, a sokfelől érkező feladatok követése. Kiemelkedik az oktatói rugalmasság és segítőkészség mint támogató tényezők.

A hagyományos felsőoktatási kultúrához képest a távolléti és hibrid oktatás rávilágított az oktatói szerepkör komplex összetevőire is: az oktatók dolga elsődlegesen nem a klasszikus értelemben vett tudásátadás, hanem a tanulás mentorálása, a hallgatók támogatása, a kurzusokban zajló társas tanulási folyamatok facilitálása.

Kristóf Zsolt

A DEBRECENI EGYETEM HALLGATÓI ÉS A DIGITÁLIS TECHNOLOGIÁK

Kulcsszavak: felsőoktatás, digitális, technológia, koronavírus-betegség

Évezredünk kezdetén az IKT eszközökkel kapcsolatos alapvető definíciót – mely szerint a fenti eszközök biztosítják és elősegítik az információ megalkotását, tárolását, menedzselését és terjesztését (Gunton, 1993) – azzal egészítették ki, hogy ezek a technológiák számtalan eszközön keresztül közel végtelen mértékű tudásanyaghoz garantálják a hozzáférést. Így információelemzésünk nézőpontjai erőteljesen kiszélesedhetnek, szakértő hozzáállás mellett ismereteink hitelessége javulhatott (Alexander, 1999; Jonassen, 2000).

Az IKT eszközök oktatásban történő alkalmazásának mértékét ugrásszerűen változtatta meg a 2019 decemberében felbukkanó és később globális járványt okozó koronavírus-betegség (Wang és mtsai, 2020).

Kutatásunk során a Debreceni Egyetem hallgatóinak a tanítási-tanulási folyamat során alkalmazott különböző digitális technológiákkal kapcsolatos tapasztalatait, benyomásait vizsgáltuk, másrészt pedig a jelenléti és távolléti oktatás bizonyos folyamányait, valamint az ezekkel kapcsolatos hallgatói véleményeket próbáltuk feltárni. Kérdéseink a számítógéphasználati, valamint internetezési szokásokon túl kiterjedtek a virtuális tér által nyújtott lehetőségek területére is.

Az eredmények szerint a távolról történő oktatás mind a tanulók mind az oktatók számára számos kihívást tartogatott és tartogat a mai napig. Ugyanakkor a kihívások mellett a megoldások is erőteljesen körvonalazódnak, az egyes alkalmazott platformok közötti népszerűségi sorrend alapján a különböző problémákhoz egyre egyértelműbben tudjuk kapcsolni a legmegfelelőbb, legajánlottabb digitális megoldásokat.

Molnár György – Balázs Brigitta

**A DIGITÁLIS KOMPETENCIA KERETRENDSZEREK ÉS MÓDSZERTANI INNOVÁCIÓK
HATÁSA A DIGITÁLIS TANÍTÁS-TANULÁS FOLYAMATÁRA**

Kulcsszavak: digitális kompetencia, digitális szabadulószoza, innovatív digitális módszerek, digitális eszközrendszer

A digitális oktatás során a hagyományos technológiai és módszertani megoldások helyett a digitális eszközök és rendszerek kerülnek a hatékony oktatás fókuszába. Napjaink digitális világában, és a digitális kultúra által fényjelzett életvitelünk során a felértékelődnek a digitális készségek (Orosz et.al, 2019), kompetenciák jelentősége (Buda, 2020), másfelől az olyan figyelmet és motivációt is hosszú távon fenntartó innovatív módszertani megoldások, amely a távolléti, digitális munkarendű oktatás egyik kulcskérdésévé válik. Ezzel együtt olyan újabb digitális szakadékok jelennek meg, amelyek újabb digitális paradigmaváltásokat katalizálnak, melyek speciális helyzetben, mint a Pandémia időszaka jelentősen felértékelődnek. Erre egy lehetséges megoldást és választ kínál a digitális pedagógia. A háttérben zajló digitális kompetencia keretrendszer fejlesztések során az oktatás minden egye szereplője számára elkészül a releváns szinteket meghatározó hazai keretrendszer, amely segíti a még hiányzó kompetenciafejlesztések megvalósulását(DigCom.Edu,2017;DigComp2.1,2017).

Kutatásunk során induktív vizsgálatokat végeztem három választott egyetemi tantárgyi kurzus oktatásán keresztül a digitális élményalapú módszerek és digitális szabadulószoza hatását vizsgálva. A három nappali tagozatos kurzus hallgatóin keresztül vizsgáltam az innovatív pedagógia módszereket N=95 fős mintavételi vizsgálattal. Az eddigi kutatási eredmények illetve tapasztalatok rámutattak a digitális szabadulószoza egyértelmű motivációs hatására és hatékonyságára. Az előadás a fent említett tapasztalatokat ismerteti.

Verdes Miklós

**A DIVINI ILLIUS MAGISTRI PÁPAI ENCIKLIKA (1929) RECEPCIÓJA A HAZAI
KÖZVÉLEMÉNYBEN (1931-1948)**

Kulcsszavak: katolikus pedagógia, keresztény nevelés, recepciótörténet, neveléstörténet

Az elmúlt időszakban a hazai neveléstörténeti kutatásokban jelentős figyelem irányul(t) a 20. század második felének hazai pedagógiájának feltérképezésére, a szocialista neveléstudományi paradigma kialakulásának leírására. Ezzel összefüggésben azonban mintha kevesebb figyelem jutna az „előzményekre”, a két világháború közötti hazai pedagógiai folyamatok vizsgálatára. Mindezek fényében tűnik alkalmasnak a jelen recepciótörténeti kutatás, amely egy vatikáni dokumentum, a XI. Piusz pápa által 1929-ben kiadott Divini illius magister c. enciklika magyarországi hatását vizsgálja. A dokumentum korszakos jelentőségű a katolikus egyház életében, hiszen az egyház legfőbb vezetője először ad ki külön iránymutatást a keresztény nevelés témakörében, amellyel évtizedekre meghatározta a nemzetközi katolikus pedagógia és nevelési gyakorlat alapelveit. Releváns kutatási kérdés annak vizsgálata, hogy nevezett dokumentum mikortól, milyen formában, milyen fórumokon és milyen mértékben jelenik meg a hazai neveléstudomány különböző területein. Jelen kutatás a recepció három forráscsoportját tárta fel: lexikonok szócikkei, sajtótermékek, iskolai évkönyvek. Utóbbi forráscsoport ilyen irányú vizsgálata a kutatás egyik fontos eredménye, hiszen az ilyen típusú művek hasonló összefüggésben ritkábban kerülnek a kutatói figyelem középpontjába. Jelen kutatás eredményei hozzájárulhatnak a 20. század közepére jellemző pedagógiai folyamatok mélyebb megértéséhez, a katolikus pedagógiai elmélet és gyakorlat összefüggéseinek elemzéséhez.

Cseppentő Krisztina

**WILHELM, HENRIK ÉS HANS – EGY TÖRTÉNETI SZÖVEGELEMZÉS HELYE AZ
ALTERNATÍV PEDAGÓGIAI EMLÉKEZETBEN**

Kulcsszavak: alternatív pedagógiai emlékezet, Bildung, kvalitatív szövegelemzés, nevelődési regény, pedagógiai diskurzus kutatás

A kanonizált irodalmi szövegeknek esztétikai mondanivalójukon túl mindig van olyan neveléssel kapcsolatos aspektusuk is, amely által a neveléstudós érdeklődésére is számot tarthatnak. Ez adta annak a kutatásnak az alap gondolatát, amely a Bildung fogalmából kiindulva nevelődésregényeket vizsgál az alternatív pedagógiai emlékezet részeként. A kutatás arra a hipotézisre épül, hogy a nevelődésregény műfajába tartozó irodalmi művekből visszafejthetők az adott korszak nevelési diskurzusának egyes szálai, amely értékes adalékot nyújthat az adott korról alkotott képünk árnyalásához. Ehhez kapcsolódóan egy kvalitatív szövegelemzésre épülő vizsgálatot végeztem el egy mintegy háromezer oldalas szövegkorpuszon, amely három, kiemelkedőnek tartott nevelődésregényből állt (Johann Wolfgang Goethe Wilhelm Meister tanulóévei (1795/6), Keller Zöld Henrik (1855), valamint Thomas Mann A varázshegy (1924)). A vizsgálat ezen szövegek olyan neveléssel kapcsolatos fogalmaira irányult, amelyek a pedagógia számára fontosak. Az előadás ennek a kutatásnak az elméleti hátterét és eredményeit kívánja bemutatni. A szövegek nagy számban tartalmaznak olyan fogalmakat, amelyek a modern pedagógia kialakulásának és intézményesülésének időszakában a pedagógiai diskurzus részei voltak. Megjelenésük idejéből adódóan lehetőséget kínálnak arra is, hogy e fogalmaknak a diskurzusban való jelentésváltozását nyomon kövessük.

Berta-Szénási Panna

ISKOLATÖRTÉNETEK AZ INTERNETEN

Kulcsszavak: iskolatörténet, tantermi környezet, falusi iskolák, iskolai weboldal

Jelen kiegészítő kutatást egy, a magyarországi falusi iskolák tantermi környezetének változásait bemutató tanulmányom elkészítése ihlette. Célja a nyolcosztályos rendszerű általános iskola megszervezésének folyamata által befolyásolt új iskolaépületek létrehozásának és korszerűsítésének igénye szerinti változások bemutatása. Az elemzéshez felhasználható fotók az 1950-es évek utáni magyarországi iskolák tantermi felvételeire fókuszálnak. A képanyag begyűjtése azonban a vírushelyzet miatt az internet adta lehetőségekre korlátozódott, így forráscsoportként jelentkeztek az iskolák által fenntartott weboldalak is. Kutatói kérdésem központjába ezért a fotóanyagok mennyiségének és minőségének feltárása mellett az iskolatörténeti leírások elemzése is bekerült. Szöveg és kép együttes elemzése keresi a választ a közösségi élet emlékeinek megőrzésére tett kísérletekre. Miképpen emlékszik az adott iskolai közösség a múlt oktatási és közösségi élettereire? Milyen formában ad információt a 21. század technikája a neveléstörténész számára az egyes iskolákban folyó egykori pedagógiai munkáról, morálról?

Depaepe, M.: Több mint az amnézia ellenszere... IN: Hegedűs-Németh-Szabó: Pedagógiai historiográfia: Új elméleti megközelítések, metodológiai eljárások. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

Forrás:

- Kapitány—Kapitány (1989): Intézménymimika, VITA, Bp.
- Lantos E.(2014): 1945 utáni iskolatervezés Magyarországon. Típusstervek és egyedi épületek. Művészettörténeti Értesítő, 63. 2. sz. 373-396.
- Szabó A. (2000): Falusi népiskoláink kiépítése. Új pedagógiai szemle 50. 11. pp.78-82.

Benke Magdolna

KÖZÖSSÉGÉPÍTÉS OKOS ÉS NEM OKOS KISTELEPÜLÉSEKEN

Kulcsszavak: közösségépítés, okos település, fenntartható fejlődés

A közösségépítés-kutatás izgalmas terepe az "okos" település. A fejlesztéspolitika főleg okos városokkal szól, ami összecseng azzal a nézettel, hogy a városok fejlesztése maga után vonja a fejletlenebb perifériát. Kisebbsúlyal merül fel az „okos” fejlesztés lehetősége a vidéki kistelepüléseken. Szakértők szerint ezekben az esetekben a fizikai infrastruktúra helyett (mellett) a helyi közösségekre, az emberi tényezőre helyezik a hangsúlyt. Naldi et al. (2015) az okos növekedést összekötik a fenntartható fejlődés követelményével, hangsúlyozva az okos fejlesztések alkalmazhatóságának fontosságát vidéki térségekben. Felmerül a kérdés, hogy a széleskörű „okosítási” folyamatban miért hanyagolják el a vidéki kistelepüléseket? Lehetséges ok a méretgazdaságosság a megtérülési számítások alapján (Boltanski, Thévenot 2006). A kistelepülési „okos” fejlesztések kapcsán is szükség lenne a lakosság fokozottabb bevonására a tervezési folyamatokban, a döntéshozatalban, a megvalósításban. „Egy települést nem fizikai infrastruktúrájának működése, sokkal inkább a helyi közösség tudatossága, saját jövőjének formálására való képessége tesz okossá.” (Józsa, Kneisz 2019). A felülről irányított projektek hagyományosan ugyanazokba a problémákba futnak bele, mint a korábbi hasonló projektek (Benke 2016). A legfontosabb kérdésekben nincs előrelépés, csak a program kapott új nevet. Ezzel szemben az állami gondozásban szakmát tanult fiatal pék minden külső projekt nélkül közösséget formál a környékbeli gyerekekkel, akiket sütni tanít. Őt hívjuk helyi hősnek. A kutatás módszere szakirodalom feldolgozás.

Kállai Gabriella

SPECIÁLIS IGÉNYEK A DOKTORI DISSZERTÁCIÓKBAN

Kulcsszavak: diverzitás, tudomány, metaanalízis

A társadalmi befogadás szempontjából kulcsfontosságú, hogy a tudományos életbe bekapcsolódó kutatói, oktatói utánpótlás tagjai között megjelennek-e a sérülékeny rétegekkel foglalkozó kutatók. Az előadás/poszter azon doktori disszertációkat mutatja be összefoglalóan, melyek a különböző diverzitáskategóriák (Primecz, Kiss, Toarniczky 2019) körében zajlottak. A metaelemzés (Hideg 2012, 2017; Borenstein, Hedges, Higgins, Rothstein 2021) alapját az Országos Doktori Tanács honlapján elérhető adatbázisok adják, ezeket tudományterületenként, először cím alapján tekintettük át. A gyűjtésben az ODT tudományterületi felosztását követtük, a dolgozatok besorolását adott tudományterülethez és doktori iskolához kötötten közöljük, annak ellenére, ha egy-egy adott munka címe, témája inkább más tudományághoz illeszkedne. A bölcsészettudomány, társadalomtudomány, orvos- és egészségtudomány, műszaki tudományok, hittudomány és művészetek kerültek átnézésre, ami több mint 11.000 címet jelentett. A témánk szempontjából fontos, gyógypedagógiai, fogyatékoságügyi témákat tekintve a vizsgált tudományterületeken összesen 137 esetet találtunk, míg a szociálisan hátrányos helyzet 209 esetben jelenik meg. Vizsgálódásunk első szakasza kvantitatív jellegű, elsősorban arra voltunk kíváncsiak, található-e valamilyen jellegzetes mintázat a témaválasztásokban a doktori iskolákhoz kötődően. Tartalomelemzés segítségével pedig a tudományterületek különböző megközelítési módjait, kutatási eredményeit vetjük össze a különböző diverzitáskategóriák vonatkozásában.

Nagy Pál

KETTŐS ÉRTÉKREND, BÉKÉLTETÉS ÉS TÁRSADALMI ALAPÉRTÉKEK EGY REFORMKORI, CIGÁNYOK KÖZÖTTI KONFLIKTUSBAN

Kulcsszavak: cigányok, békéltetés, konfliktus, rokonság, perek

Témám nem tartozik szorosan az oktatáskutatás körébe. Egy reformkori (1839), cigányok közötti konfliktus történeti antropológiai, romológiai vonatkozású elemzését végzem el, a Kárpát-medence cigányságára irányuló társadalomtörténeti kutatás részkérdését vizsgálom. Közvetlen kutatási előzményekről nem beszélhetünk, kutatásom új utat nyit. Az elméleti keretet a kulturális antropológiai kutatások (Prónai 1995) nyújtják, elsősorban Piasere (1997) xoraxano romák közötti megfigyelései a békéltetésről. Módszer: peres iratok kritikai szövegelemzése. A Zala megyei, egymással rokonságban álló, lókereskedő muzsikus cigányok verekedéssé fajuló és egy férfi halálához vezető, egyfelől a korabeli törvények, másfelől a közösségen belüli normák szerint elrendeződő vásári konfliktusának feltárása a cigány csoportok kultúrájának és lokális viszonyainak sajátos történeti aspektusát mutatja be. Különösen fontos a „szerencse” fogalmának, illetve a lóeladással és az egészséggel való kapcsolatának, valamint a békéltetésben közvetítő idős asszony szerepének értelmezése.

Forrás:

- Prónai Csaba (1995): Cigánykutatás és kulturális antropológia. Budapest – Kaposvár.
- Piasere, Leonardo (1997): A ciganológusok szerelmei. Válogatott tanulmányok. ELTE BTK Kulturális Antropológia, Budapest.

Virág Irén

SZEMLÉLTETÉS ÉS MÓDSZEREK A FILANTROPINUMOKBAN

Kulcsszavak: pedagógiatörténet, nevelés, oktatás, filantropizmus

Az előadás bemutatja a filantropinumokban folyó oktatás módszertani elemeit. A téma a filantropizmus magyarországi jelenlétét vizsgáló kutatás része. A pedagógiai írások (Tenorth, 2003, Overhoff, 2004), elemzése során rajzolódtak ki egyértelműen azok az új módszertani megoldások, melyek a bentlakásos nevelőintézetek, a filantropinumok pedagógiai eszköztárát képezték. A filantropizmus kezdetét a történeti irodalom 1768-hoz köti, Basedow „Vorstellung an Menschenfreunde” c. munkájának (Basedow, 1965) megjelenéséhez, ami az akkori nevelési rendszer reformjának teljes programját tartalmazta (Fináczy, 1927). Ebben Basedow meghatározta a nevelők számát, az oktatási területeit, tartalmát, valamint annak módszereit is. Ezek áttekintését tűzte ki célul az előadás.

A kutatás során a német és magyar nyelvű nyomtatott forrásanyag feltárására és feldolgozására helyeztük a hangsúlyt, a forrás- és dokumentumelemzés módszerei kerülnek előtérbe.

A filantropizmus a tanítási tanulási folyamat újfajta megközelítésével, a korabeli iskolarendszer reformjaként értelmezhető.

Forrás:

- Basedow, Joseph Bernahrd (1965): Ausgewählte pädagogische Schriften. Paderborn: Schöningh Verlag.
- Fináczy Ernő (1927): Az újkori nevelés története. Budapest: Kir. Magyar Egyetemi Nyomda
- Overhoff, Jürgen (2004): Die Frühgeschichte des Philanthropismus (1715-1771). Konstitutionsbedingungen, Praxisfelder und Wirkung eines pädagogischen Reformprogramms im Zeitalter der Aufklärung. Tübingen: Max Niemeyer Verlag
- Heinz-Elmar, Tenorth (Hrsg.)(2003): Klassiker der Pädagogik. München: Beck, 119–143.

Orgován Vivien

A ROMA SZAKKOLLÉGIUMOK HALLGATÓINAK JÖVŐKÉPE

Kulcsszavak: roma családok, szakkollégisták, hallgatók, jövőkép

Ma a legismertebb felsőoktatási tehetséggondozó program a szakkollégium-rendszer. A szakkollégiumokban közel 300 rászoruló, javarészt cigány, felsőoktatásban tanuló fiatal komplex támogatását végzik. Jelen kutatásomban a Magyarországon működő Roma Szakkollégiumi Hálózat hallgatóinak jövőbeni terveire, családalapítási szándékaira kívántam rávilágítani, továbbá arra, hogy mennyire marad meg az identitásuk a felsőoktatási tanulmányaik során. Kutatásom során azt kívántam bebizonyítani, hogy a roma hallgatók értelmiségivé válásukat követően is a kultúrájukból adódó hagyományos családmodellt preferálják, illetve a társadalom által elvárt normáknak is igyekeznek megfelelni.

Valamint arra kerestem a választ, hogy a szakkollégisták többségi társadalomhoz és saját csoportjukhoz való viszonyát mennyire jellemzi a bizalom, valamint ez milyen hatással van a jövőképükre. A kutatáshoz saját készítésű kérdőívet használtam, melyet 2020-ban az ország összes roma szakkollégiumába eljuttattam. A kérdőívemet 201 hallgató töltötte ki. Eredményeim szerint a roma hallgatók értelmiségivé válásával tudják követni továbbra is a kultúrájukból adódó hagyományos családmodellt és mindezt tudják úgy, hogy a társadalom által elvárt normáknak is megfeleljenek. Bebizonyosodott továbbá, hogy fontos a hallgatók és a többségi társadalom közti bizalom, és ennek hatására szeretnének a hallgatók bizonyítani, azonban identitásuk nem válik bizonytalaná az előre haladás során. Bízom abban, hogy kutatásom eredményei motivációként szolgálnak a roma fiatalok számára.

Kovács Tamás

**„AZ ISKOLA MAGA AZ ÉLET” - DEWEY SZEMLÉLETÉNEK GYAKORLATI MEGJELÉNESE
EGY TRANSZNACIONÁLIS KUTATÁSBAN**

Kulcsszavak: Dewey, Oktatásfejlesztés, Oktatásszociológia, Pragmatizmus

A témát a szerzőnek a University Würzburg által szervezett "Comparative Studies in Adult Education" programon való részvételét követő határokon átívelő kutatási együttműködés. A programon közel 20 ország 90 hallgatója vett részt. A tematika érintette többek között Paolo Freire, Rudolf Steiner, Pavel Blonszkij és John Dewey munkásságát egyaránt.

A plenáris csoportok egy adott témakört dolgoztak fel, így került egy munkacsoportba Anil Kumar és Kovács Tamás. A kutatás azt vizsgálja, hogyan hasznosíthatók – hasznosíthatók -e egyáltalán - Dewey gondolatai India szegények lakta településein.

Feltételeztük, hogy a jelen körülmények között – meg az analfabetizmus által sújtott területeken is – alapvető fontosságú a megfelelés az információs társadalomnak. Az empirikus kutatás során az előfeltevéseinket tapasztalati következmények megfigyelésre révén ellenőriztük. Kiváncsiak voltunk arra, hogy a tapasztalati következmények és tények összhangja jelenti-e a az elméletünk helytállóságát?

A kutatás érvényességének és megbízhatóságának biztosítása érdekében az előkészítést követően a szerző személyesen végezte az adatgyűjtést, és a helyi G3S Alapítvány önkéntesei és a Delhi Egyetem hallgatói és tanárai közreműködésével.

Forrás:

- Dewey, John: Az iskola és a társadalom, 1912
- Dewey, John: Filozófia és civilizáció (parts, transl. by Vajda Mihály),1981
- Kovács Tamás: Európai Tapasztalatokkal a nyomor felszámolásáért Indiában, 2018
- Castells, Manuel: Az évezred vége – Az információ kora; 2006

Mónika Besenyei

FOSTERING THE ACQUISITION OF FUTURE COMPETENCIES BY EDUCATING FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Keywords k: Competencies, Education, Sustainability, 4th IR

The 21st century is known as a fast changing age of the 4th Industrial Revolution. In the Global Risks Report 2020, one may notice that all of the top 5 Global Risks in Terms of Likelihood and 3 of the top 5 Global Risks in Terms of Impact are belong to environmental category, while in 2010 no one was like that. (Weforum, 2020) What it means for the future citizens, is that they should be prepared for dealing with sustainability related issues to became competent in their profession.

The focus of our research was the intersection of the future competencies and the sustainability competencies. We have examined the most relevant publications regarding the sustainability competencies, and future competencies. Parallel of the literature review we conducted a deep assessment of a chosen higher education institution (National University of Public Service) to examine the perspective of students and lecturers also.

In this paper we would discuss, the overlaps between the sustainability and the future competencies. We would show that “sustainability as didactics” is one of the most appropriate way to train students to acquire the necessary competencies to became successful workers, leaders or decision makers in the close future.

It means that we claim that sustainability is not “only” important for its own sake, but it could be used as an interdisciplinary methodology in education to develop future competencies regardless of the main discipline of the education institution.

Fehér Péter

HOL TART MA A KITERJESZTETT VALÓSÁG? AKTUÁLIS HELYZETKÉP AZ OKTATÁSBELI ALKALMAZÁSOKKAL KAPCSOLATOS KUTATÁSOKRÓL

Kulcsszavak: kiterjesztett valóság, AR, IKT, helyzetkép

A virtuális és kiterjesztett valóság technológiára alapozott alkalmazások (VR és AR) rohamos fejlődésen mentek keresztül a legutóbbi időkben, ennek eredményeképp jelentősen bővültek az oktatási alkalmazással kapcsolatos kutatások. Ezek között megtalálhatók a nyelvtanulással kapcsolatos kutatások (Draxler et al., 2020; Geng és Yamada, 2020; Barnucz, 2020), a természettudományos környezetben zajló (Nadeem et al., 2020) és a humán területeken végzett vizsgálatok egyaránt (Zhang et al., 2016). A táblagépek és okostelefonok nagyban megkönnyítik a felhasználók hozzáférését az oktatási célra készülő alkalmazásokhoz.

Előadásunkban egy széleskörű áttekintést adunk legújabb kutatási eredményekről, és bemutatjuk a kiterjesztett valóság oktatásbeli alkalmazásának aktuális trendjeit. Az alkalmazott kutatási módszerünk a szisztematikus irodalmi áttekintés, amellyel az elmúlt 3 év nemzetközi szakirodalmát vizsgáltuk, több mint 20 empirikus kutatást bemutató tanulmány felhasználásával. Ezek alapján megállapítható, hogy az intenzív kutatások eredményei nem egyöntetűek. A vizsgálatok többsége szerint a tanulók bevonódása és motiváltsága jelentősen növekedett a kiterjesztett valóság alkalmazása során, de a tanulási eredményesség több kutatásban sem mutatott szignifikáns különbséget. Ugyanakkor kezd nagyobb hangsúlyt kapni a már korábban is vizsgált kérdés: hogyan támogathatja a tanulói aktivitást, eredményességet az AR-alkalmazások készítése (Fehér, Czékmán és Aknai, 2016; Maas és Hughes, 2020).

Vitéz Kitti

KÜLFÖLDI HALLGATÓK VIZSGÁLATA A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEMEN 2010-2019 KÖZÖTT

Kulcsszavak: külföldi hallgatók, inklúzió, felsőoktatás, sokszínűség

A Pécsi Tudományegyetemen (PTE) 2020/21-ben végzett makrostatisztikai kutatás rávilágított, hogy a külföldi hallgatói populáció sokszínűsége nem csupán képzési programjukban, az itt eltöltött tanulmányi évek számában, hanem a végzettségi adatokban is megmutatkozik a 2010-2019-es időszakban. Az adattisztítás utáni Neptun adatbázis összesen 10092 külföldi állampolgárhoz tartozó képzések jellemzőit tartalmazza. A külföldi hallgatók aránya kulcsfontosságú szereppel bír a nemzetköziesítés fázisaiban, ugyanis ahol 15% vagy a feletti az arányuk ott már a harmadik fázisról beszélhetünk, a PTE-n 23,4% (Tempus Közalapítvány, 2018). Az információhiány, szociális, kulturális és nyelvi nehézségek miatt a külföldi hallgatói csoport befogadását fontos kiemelten kezelni, különösen amiatt, hogy ez a hallgatói csoport már kritikus tömegnek tekinthető a PTE-n (Arató és Varga 2015; 2018). A hallgatói populáció elemzése során az látható, hogy a küldő országok szerint a hallgatók közel fele Európából érkezik, de magas a Közel-Keletről és Ázsiából érkezők aránya is. A megszünt képzések száma 2010-2012 között kiugróan magas volt, 2019-ben viszont alig éri el az 5%-ot. A legtöbb megszünt képzés az ÁOK-n figyelhető meg. A külföldi hallgatók támogatottságáról elmondható, hogy az ösztöndíjban részesülő külföldiek aránya folyamatosan csökken, míg a kollégiumi elhelyezkedések száma folyamatosan nő. Ennek oka a hallgatói populáció diverzitása lehet, mely vélhetően a Stipendium Hungaricum program keretében érkező hallgatók ökoszociális hátterével függ össze.

Héjja Bella Emerencia

RIZIKÓMAGATARTÁS ZENEMŰVÉSZETI SZAKGIMNAZISTÁK KÖRÉBEN

Kulcsszavak: zeneművészeti szakgimnázium, rizikómagatartás, alkoholfogyasztás, dohányzás, szerhasználat

A zeneművészeti szakgimnazisták neveléstudományi és pszichológiai szemszögből való megfigyelését 2015-ben kezdtük el. Azóta vizsgáltuk családi énképüket, iskolaválasztási motivációikat, valamint a rizikómagatartásuk kapcsán is végzetünk egy feltáró kérdőíves felmérést, kisebb mintán és még kontrollcsoportok bevonása nélkül (Héjja, 2017; 2018).

Utóbbi kérdőíves felmérésünket módosítva, nagyobb mintán, 9 és 11. évfolyamos diákok között végeztük el újra 2019-2020 évben (N=860). A felméréshez Nagy Beáta és Kovács Karolina Eszter Egészséggel kapcsolatos attitűdök kérdőívének rövidített változatát alkalmaztuk (Nagy és Kovács, 2016). Megfigyelésünkben az alkoholfogyasztással, dohányzással és szerfogyasztással kapcsolatos szokásokat és attitűdöket emeljük ki, a zenész tanulók mellé összehasonlítási mintaként képző- és iparművészeti tagozatos, valamint általános tantervű gimnáziumi képzésben résztvevő fiatalokat vontunk be.

A serdülőkor a káros szerek kipróbálásának kiemelt időszaka, ilyenkor a fiatalok az élménykeresés és kockázatvállalás következményeképpen feszegetik saját és környezetük határait (Pikó és Pinczés, 2014). Felmérésünkben mind a három területen romlást tapasztaltunk a korosztályok szerint, 9. évfolyamon jelentősen egészségtudatosabbnak mutatkoznak a fiatalok. A nemek között csak az alkoholfogyasztással kapcsolatban mutatkozik különbség, miszerint a fiúk vetik meg kevésbé az alkoholos italokat. A szocio-ökonomiai háttérrel vizsgálva egészen vegyes eredményeket kaptunk, melyeknek sokszínűségét a szakirodalmi adatok ellentmondásai is alátámasztják.

Németh-Czirok Ildikó

**FLOW ÁRAMLATÉLMÉNY FELTÁRÁSA ROMA/CIGÁNY SZÁRMAZÁSÚ ZENÉSZEK
KÖRÉBEN**

Kulcsszavak: Flow áramlatélmény, Cigányzene, Cigányzenész, Hagyomány

Az előadásban bemutatásra kerül milyen mértékben élnek át flowt a roma/cigány származású zenészek. A kutatás célja: mi motiválja a zenészeket: a flow áramlatélmény, a családi hagyományok vagy a jobb életkörülmények lehetősége. A cigányzene kialakulásában fontos szerepet tölt be a verbunkos stílus, melynek köszönhetően a zenész szakma az egyik legmagasabb rangú hivatássá vált a 20. századra a roma/cigány származásúak körében. (SÁROSI 1971). Kállay Ernő (2018) műfaji besorolása szerint megkülönböztetünk hagyományos cigányzenészeket, hagyományőrző együtteseket, klasszikus zenészeket, jazz zenészeket (gipsy jazz) és szórakoztató zenészeket. A flow áramlatélmény elemeit először Csíkszentmihályi (1975) fogalmazta meg. Flow áramlat olyan aktív tevékenység közben jön létre, mely felkészültséget kíván, világos céljai vannak, biztosítja az azonnali visszacsatolás lehetőségét. A személy teljes figyelmét igénybe veszi, külső és belső zavaró tényezők kizárása okán a tudata uralmára készíti, a tevékenységet végző személy cselekvés közben belemerül az általa végzett tevékenységbe. Az időérzete átalakul, és végül e hét elem autotelikus élményt okoz. Az autotelikus élmény a pozitív érzése okán vált ki motivációt az adott tevékenység elvégzése iránt. (Csíkszentmihályi, 1997). Az online kérdőíves kutatás mintavételi eljárása a maximális stratégia mentén lett kidolgozva (Sántha, 2006), kizárólag roma/cigány származású zenészek töltötték ki a kérdőívet. Felmérésre került a zenélés életkörülményekre való hatása, a származás, a családi háttér, zenei hagyományok, a család támogató szerepe.

Oszterman Dorottya

A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK SZEREPE AZ EGÉSZ ÉLETRE KITERJEDŐ TANULÁS

Kulcsszavak: közművelődés, egész életre kiterjedő tanulás, időskori tanulás

Az orvostudomány fejlődésével, az életminőség javulásával egyre emelkedik az átlag életkor, így hazánkban is előregedő társadalomról beszélhetünk. A magasabb várható élettartam és az oktatási expanzió miatt egyre iskolázottabb generációk számára az időskor átértékelődik. A kutatásommal arra szerettem volna választ kapni, hogy Borsod- Abaúj-Zemplén megyében megvalósul-e és ha igen, milyen mértékben valósul meg a közművelődési alapszolgáltatások közül az egész életre kiterjedő tanulás feltételeinek biztosítása, továbbá mekkora hangsúlyt kapnak az időskorúak tanulási lehetőségei, és van-e igény az említett korosztály részéről a tanulási alkalmakra. A kutatási kérdőívet a vizsgált megye 184 településére vonatkozóan töltötték ki közművelődési asszisztensek, így sikerült viszonylag átfogó képet kapni a témáról. Összességében elmondható, hogy bár zömében előregedő településekről beszélhetünk, a közművelődési szakemberek a tevékenységük során mégsem veszik figyelembe célcsoportként az időskorúakat, az igényeikkel csak részben, vagy egyáltalán nincsenek tisztában. Ugyanakkor számos informális és non-formális tanulási alkalom valósul meg a megyében, melyben az idősek is részt vesznek, ezekről is olvashatunk példákat.

Juhász Erika

A KÖZMŰVELŐDÉS HELYZETE ÉS REAKCIÓI A KORONAVÍRUS-JÁRVÁNYRA

Kulcsszavak: közművelődés, koronavírus, innováció

A Nemzeti Művelődési Intézet kapcsolatot tart az ország 3.155 településén működő közösségi szintérrel és közművelődési intézménnyel, amellyel lefedjük az ország teljes területét. A koronavírus-járványra való reakciókat a 2020. március 11-étől életbe lépett kormányrendelet kihirdetését követően folyamatosan vizsgáljuk. E rendelet szerint tilos a közösségi szinterek és közművelődési intézmények a látogatása és e helyszíneken – az ott foglalkoztatottak kivételével – a tartózkodás. A nyári időszakra a közösségi szinterek és intézmények kinyithattak, azonban november 10-től újra be kellett csukniuk a kapuikat. A kutatásban ezidáig már kilenc körben azt mértük fel, hogy ez a közösségi hálózat hogyan reagált a koronavírus-járványra, az annak hatására életbe léptetett prevenciós intézkedésekre.

Előadásomban bemutatom a kutatás folyamatát, és a kilenc kör legfontosabb megállapításait, többek között az alábbiakra koncentrálva: hogyan alakult át az intézmények működése, milyen tevékenységeket hogyan sikerült megvalósítaniuk, milyen nehézségeket okozott az intézmények életében a folyamatos újratervezés, valamint milyen innovációk, jó gyakorlatok születtek a pandémiás időszak hatására a közművelődés területén.

Kocsis Nóra

A TANÍTSUNK MAGYARORSZÁGÉRT MENTORPROGRAM DIÁKJAINAK ELVÁRÁSAI ÉS MOTIVÁCIÓI

Kulcsszavak: Tanítsunk Magyarorszáért, hátrányos helyzet, iskolai eredményesség, mentorálás, hátránykompenzálás

Az oktatás területén évtizedek óta meglévő problémaként van jelen a hátrányos helyzet, melynek csökkentésére számos hátránykompenzáló programot alakítottak ki, mint a mentorálási folyamat is, melynek elsődleges célja a támogatás biztosítása, a segítségnyújtás egy fiatalabb, tapasztalatlanabb egyén részére. A kutatás alanyait képezik egy több régiót érintő mentorprogramban résztvevő diákok. A kérdőíves vizsgálatra 2019 őszén került sor (N=585), amely során a gyermekek mentorprogramtól való elvárásaikra, a tanulás során adódó nehézségeikre, a tanulási motivációra, a továbbtanulási terveikre és a saját véleményükre fókuszáltam. A diákok bemeneti eredményeit vizsgálva elmondható, hogy a programban résztvevő hátrányos helyzetű tanulók több mint felénél észlelhetőek nehézségek a tanulás terén, azonban eléri a 40%-ot azoknak az aránya, akik a közeljövőben szeretnének szakmát szerezni. A programmal kapcsolatos elvárások szerint klasztereket alakítottunk ki, amely alapján a résztvevők három csoportra oszthatóak. Ezen összetevők mentén, különböző változókkal megvizsgálva eltéréseket tártam fel. Ennek alapján megállapítható, hogy a résztvevők köre nem homogén, megfigyelhető egy passzív csoport jelenléte is, akiknél erőteljesebb a tanulás során adódó nehézségek megléte.

Csopák Éva

ÍRÁS- ÉS OLVASÁSTANÍTÁS TÖBBNYELVŰ KÖRNYEZETBEN A BEREKSZÁSZI MAGYAR ISKOLÁK PÉLDÁJÁN

Kulcsszavak: írás- és olvasástanítás többnyelvű környezetben, módszertani felszereltség, beregszászi iskolák, módszertani ellátottság

Jelen előadás az írás és olvasás tanításának folyamatát, módszereit mutatja be a beregszászi magyar tannyelvű iskolák első osztályainak példáján keresztül. A kutatás folyamatát tekintve két lépcsőfokból állt. Első körben kérdőívek segítségével mértük fel az érintett iskolák módszertani ellátottságát és a pedagógusok által használt módszereket az olvasás és az írás tanítását illetően. A kérdőívek két nyelven kerültek kiküldésre: az anyanyelven oktató pedagógusoknak magyarul, az ukrán nyelvű írást és olvasást tanító pedagógusoknak pedig ukránul. Célunk ezzel az volt, hogy össze tudjuk hasonlítani a módszertani ellátottságot, és a módszereket a két nyelv oktatása során.

Második lépésként interjúkat készítettünk a már korábban megkeresett pedagógusokkal, azért, hogy szélesebb körű információhoz jussunk a feltett kérdésekkel kapcsolatban.

A kitöltött kérdőívek, illetve az interjúalanyok válaszai rámutattak arra, hogy az államnyelven történő olvasás és írás tanítása sokkal nagyobb módszertani támogatottságot kap, ennek ellenére az anyanyelven oktató pedagógusok elégedettek a jelenlegi állapottal, hiszen hatalmas javulás történt az elmúlt években az eddigiekhez viszonyítva.

Az államnyelvi írás és olvasás tanítását illetően is változások történtek, hiszen a legutóbbi kiadású ukrán nyelvű ábécéskönyv már figyelembe veszi azt, hogy a gyerekek anyanyelvükön első osztályban megtanultak írni és olvasni és erre az alapra épít.

Kutatásunk újszerűségét az jelzi, hogy kutatási kérdéseink nagy része még nem került felmérésre.

Phyu Phyu – Mária Hercz

EXPERIENCED AND NOVICE TEACHERS' RESPONSES TO OBSTACLES IN VIRTUAL CLASSROOM

Keywords: EFL teachers, Experts vs Novices, Higher Education

Berliner (2001) proposed the features of expert teachers having different ways of dealing with students in the classroom from novice teachers. The eight features of Berliner (2001) indicated that experienced or expert teachers outperformed novice teachers. When the classrooms become virtual during the pandemic, will the features of expert teachers be able to see in their virtual classrooms? This qualitative study explored how the experienced teachers adapt and adjust their ways of teaching during the pandemic and if their experiences and knowledge assist them to overcome the challenges of teaching in virtual classrooms. Moreover, novice teachers with more technical knowledge and exposure are examined to see their responses to obstacles in online teaching. Eight English as a Foreign Language (EFL) teachers from Higher Education in Myanmar is surveyed through a set of questionnaires adopted from Berliner's features of expert teachers (2001). The semi-controlled interviews are conducted for each subject together with the list of tasks and activities they have used in the classes. The evaluation of the students towards teachers' performances will also be collected and analyzed. The results of the research could be useful in assisting the teachers to tackle the challenges in EFL online classes. They can also support the literature on expert and novice teachers' perceptions and beliefs on virtual teaching.

Bárány Edit

**PEDAGÓGIAI PROJEKTMÓDSZER- ÉS A VEZETŐI ATTITÚD ÉRVÉNYESÜLÉSE A
KÖRNYEZETI NEVELÉSBEN**

Kulcsszavak: környezeti nevelés, projektmódszer, vezetői attitúd

Kutatás helyszíne a BGSZC Dobos C. József Vendéglátóipari Technikum és Szakképző Iskola. A Krókusz projekt egy korszerű és hatékony környezeti nevelési, történelmi ismereti- és személyiségfejlesztő országos emlékezetprogram. Kutatás célja a projekten keresztül a vezetői attitúd, és a környezeti nevelés megvalósulásának vizsgálata a megnevezett intézményekben. A kutatás során prominencia interjút készítettem az intézmény vezetőjével, megfigyeltetem a projekt járványhelyzeti megvalósulását a szakképző iskolában. Megfigyelési szempontjaim: a vezető attitúdjának tanulmányozása, tantestület viszonyulása a projekthez, környezeti neveléssel kapcsolatos szemlélet az iskolában, projektmódszer hatékonysága a diákok fejlődésében. Megfigyeléseim és interjú alapján elmondható, hogy a „Virággal az erőszak ellen”, projekt cél mindenkihez elér az iskolában, projekttermék elkészül, munkám során mindvégig a vezető együttműködő és támogató figyelmét tudhattam magam mellett. Empirikusan is bebizonyosodott, hogy a mindenkori vezetői támogatás mellé a teljes tantestület egységes szemlélete szükséges. Fontos, hogy minden egyes tanár, pedagógus magáénak érezze a projektet, és alkalmazza annak lényegét a hétköznapi életben. A kutatás elméleti és gyakorlati jelentősége: tudományos – szakmai – társadalmi szempontokat is figyelembe véve, hogy a környezeti nevelésen keresztül a történelem élményalapú feldolgozása, a felelősségvállalás erősítése valósul meg.

Gortka-Rákó Erzsébet

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI ROMA SZAKKOLLÉGIUMOK KAPCSOLATA A KÖZÉPISKOLÁKKAL

Kulcsszavak: roma szakkollégium, hátrányos helyzet, középiskolákkal való együttműködés

A kutatás Kopp Mária Intézet a Népesedésért és Családokért (KINCS) támogatásával valósult meg. Hajdú-Bihar megyében három roma szakkollégium működik, jelentős számú roma hallgatóval, közel 100 fővel. A kutatás célja a középiskolás tanulók továbbtanulását segítő és akadályozó tényezők feltárása volt. Liskó (2005), Fehérvári, (2018), Hajdu-Kertesi-Kézdi, (2014), Péntes J., Tátrai P. és Pásztor I. Z. (2018)

2. Maga a vizsgálat három részből állt: a három roma szakkollégium (Lippai Balázs, Wáli István és Szent Miklós Görög Katolikus Roma Szakkollégium) hallgatói körében kérdőíves vizsgálat, a három szakkollégium vezetőjével készített interjú, és interjúk a középiskolák igazgatóival.

Jelen előadásban elsősorban arra a kérdésre kerestük a választ, hogy a roma szakkollégiumok milyen módon segítik a cigány hallgatók felsőoktatásba való bekerülését, hogyan működnek együtt a középiskolákkal.

3. félig strukturált interjú a szakkollégium igazgatókkal, dokumentumelemzés

4. A szakkollégiumok és középiskolák közötti együttműködés kevésbé kutatott. A szakkollégiumok törekednek a középiskolákkal való kapcsolattartásra, esetenként bevonják az általuk szervezett programokba is a tanulókat illetve tanáraikat. Kifejezetten csak a középiskolások számára szóló, felvételit segítő programot nem szerveznek. Az interjúk alapján megállapítható, hogy a szakkollégiumok a cigány tanulók felsőoktatásba való bekerülését elsősorban információk nyújtásával segítik.

5. A kutatás segíti a szakkollégiumok munkájának megismerését, a középiskolákkal való kapcsolattartást.

Czumpf Brigitta

SZAÚD-ARÁBIA OKTATÁSI RENDSZERE

Kulcsszavak: Szaúdi-Arábia, szaúdi oktatási rendszer, hagyományok, modernizáció

Szaúd-Arábia oktatási rendszere amellett, hogy nagy költségvetéssel rendelkezik és a modernizáció útján halad, még mindig erősen támaszkodik a kulturális hagyományokra. Magával a királyság oktatási rendszerének bemutatásával kapcsolatban a magyar szakirodalom eléggé hiányos. Az előadásomban bemutatom Szaúdi-Arábia oktatási rendszerének múltját, jelenét, azon belül közoktatási és felsőoktatási rendszerét és jövőbeli terveit. Kutatásomat idegennyelvű tudományos forrásokból és ismert szaúdi neveléstudományi szakemberek segítségével végeztem. Összefoglalóan azt lehet elmondani, hogy Szaúd-Arábia oktatási rendszere ötvözi az egyesült államok oktatási rendszerének struktúráját, az egyiptomi oktatási rendszer tartalmi összetevőit és szaúd-arábia kulturális hagyományait. Előadásom három egységből épül fel. Az első részben bemutatom Szaúd-Arábiát, mint országot, a második egységben az ország kulturális örökségét, a harmadikban pedig magát az oktatási rendszert.

Dallman Kristóf

AZ (ÁLLAM)POLGÁRI NEVELÉS A 20. SZÁZAD ELSŐ ÉVTIZEDEIBEN KÉT JEZSUITA GIMNÁZIUM PÉLDÁJÁN KERESZTÜL

Kulcsszavak: ignáci pedagógia, állampolgári nevelés, jezsuita gimnázium, öntevékenység

Az 1540-ben, Rómában alapított katolikus szerzetesrend, a Jézus Társasága a 20. század elején két középiskolát működtetett Magyarország területén. Az 1860-as alapítású kalocsai, és az 1912-es alapítású pécsi gimnázium vizsgálata során kimutathatóak az állampolgári, illetve hazafias nevelés változásai. Készülő neveléstörténeti PhD disszertációhoz kapcsolódó vizsgálatom célja két, egyházi fenntartású oktatási intézmény példáján bemutatni az (állam)polgári és hazafias nevelés megvalósulási formáit a 20. század első évtizedeiben. A vizsgált időszak impérium és politikai berendezkedés váltásai számos tanügyi szabályváltozással is együtt jártak, melyek helyi szintű adaptációi nyomon követhetőek a rendelkezésre álló levéltári forrásokban és az iskolai évkönyvekben. A rendalapító Loyolai Szent Ignác emberközpontú nevelési elvein alapuló gimnáziumokban már az 1919 utáni „keresztény-nemzeti kurzus” hatalomra kerülését megelőzően kiemelt célként fogalmazódott meg a hazafias gondolkodású, a keresztény erkölcsön alapuló, az ország ügyeit értő és azok iránt érdeklődő fiatalság nevelésének igénye. A téma szakirodalmának szintetizálása mellett a két iskolához kapcsolódó levéltári és nyomtatott forrásdokumentumok elemzését és értékelését végzem el.

Kazinczy Viktória

DRÁMAJÁTÉK A KÖZOKTATÁSBAN

Kulcsszavak: drámajáték, játék, fejlesztés

A játéktevékenység, a játékok megtanítják a gyermekeket cselekedni, önmagán uralkodni és másokkal együtt munkálkodni, szabályok betartására, összpontosításra. A játék minden formája fejleszti a gyermekeket. A jól és folyamatosan alkalmazott oktatójátékok magukba foglalják az ismeretanyag rögzítésének fő elemeit. (Bartha, 1994)

A játék alkalmazása változatosságot visz be a napi szintű oktatásba. Az egyéni ütemben való haladást biztosítja, választási lehetőségeket nyújt a pedagógusok és a gyermekek számára. Platón gondolatai ma is helytállóak: sokkal több eredményt érhetünk el, ha azt a tevékenységet végzi a gyermek, amit feltétlenül szeret. Úgy tanítják, úgy tanítjuk őket már, hogy ebben a világban boldoguljanak és megtalálják a helyes utat a felnőtt életükhöz.

Nyitrai Laura Tímea – Homoki Erika

AZ IKT KOMPETENCIA, MINT A HATÉKONY OKTATÁSI STRATÉGIA ZÁLOGA

Kulcsszavak: digitális kompetencia, közoktatás, pedagógus

Az információs társadalomban megváltozott a tanulók ingerküszöb szintje, mely újszerű oktatási stratégiát igényel. Innovatív módszereket és eszközöket kell bevezetünk a tanulási-tanítási folyamatba. Elsődleges kutatási kérdésünk, hogy a tanári digitális kompetencia lehet-e a hatékony oktatási stratégia záloga.

A kutatás során a következő vizsgálati módszereket vettük igénybe: tanári kérdőív két időpontban (az első még a Covid-vírus kirobbanásának napjaiban, a második a tavaszi digitális oktatást követően), hospitálás és interjú. A mérésekben kapott adatokat Excel és SPSS szoftver segítségével rendszereztük, elemeztük.

A vizsgálati eredmények elemzését követően a következő következtetésre jutottunk; a munkahelyi infrastruktúra minőségének szintje nagymértékben befolyásolja az IKT eszközhasználat mértékét, valamint az eredményes tanítási-tanulási folyamat megvalósulásához szükséges a tanulói digitális kompetencia kiemelt fejlesztése. A tanári digitális kompetencia valóban lehet a hatékony oktatási stratégia záloga de a megfelelő tanári attitűd és a szaktudás hiányában még se tűnik elegendőnek a következő generáció hatékony felkészítésére. Ugyanakkor arra is kaptunk bizonyítékot, hogy még mindig a tanár személye a legfontosabb hatékony ismeretátadásban. A digitális eszközpark önmagában nem elegendő, hiszen akkor robotizált is lehetne az oktatás, de pont a járvány világít rá a szociális kapcsolatok hiányára, azok fontosságára.

Horváth László

**A TECHNOLOGIAI INTEGRÁCIÓ PEDAGÓGIAI ASPEKTUSAI – EGY PILOT KUTATÁS
TAPASZTALATAI**

Kulcsszavak: technológiai integráció, digitális transzformáció, tanulás-tanítás, pilot-kutatás

A technológiai integráció a technológiai erőforrások osztálytermi gyakorlatban való felhasználását, az iskolai folyamatokba való beágyazottságát jelenti. Fontos kérdés, hogy a technológiai erőforrásokat milyen céllal használják a pedagógusok (Meng et al., 2019). Korábbi kutatások alapján a pedagógusok alapvetően technológiai és nem tanulás-tanítási problémaként tekintenek az integráció kérdésére, így a lehetőségeket sok esetben nem használják ki maximálisan (Kontkanen et al., 2017). A koronavírus következtében kialakuló digitális munkarend felerősíti ezeket a kérdéseket.

Kutatásunkban arra keressük a választ, hogy milyen tényezők befolyásolják a tanulás-tanítás folyamatát átalakító technológiai használatot. A pilot kutatás keretében több technológiai integrációs modellt teszteltünk. Lin, Shih és Sher (2007) nyomán összevontuk a technológiai készenlét index (Parasuraman & Colby, 2014) és az egyesített technológiai elfogadás és használat modellt (Venkatesh, Morris, Davis & Davis, 2003) elemeit, amelyek függvényében vizsgáltuk a pedagógusok által kiválasztott megoldások pedagógiai alkalmazását a PICRAT modellt (Kimmons, Graham & West, 2020) alapján.

A pilot kutatásban résztvevő 119 pedagógus elsősorban az E-Kréta, Google Osztályterem és a LearningApps lehetőségeit értékelte a fenti modellek alapján. Az eredmények megerősítik, hogy a technológia használat elsősorban a helyettesítés szintjén marad, de jól azonosíthatók a pedagógiai folyamatok átalakítását ösztönző tényezők is.

A kutatás az NKFIH által támogatott OTKA-PD pályázat keretében valósult meg (PD 134206).

Hegedűs Renáta Ildikó

AZ ONLINE TANÍTÁS NEHÉZSÉGEI EGY FEJLESZTŐPEDAGÓGUS SZEMSZÖGÉBŐL

Kulcsszavak: online tanítás, online tanulás, COVID-19, fogyatékoság, fejlesztőpedagógus

A kutatás céljai: A tanulmányunk célja, hogy bemutatásra kerüljenek azok a nehézségek, amelyeket a COVID-19 által okozott megváltozott életkörülmények idéztek elő egy fejlesztőpedagógus és a különböző fogyatékosággal élő tanítványai életében. A nehézségek feltárásán túl bemutatásra kerülnek azok a módszerek, amelyek ezek megoldására jöttek létre. Továbbá ezeknek a hatásait is vizsgáljuk, mind a pedagógusra, mind a gyermekekre.

A kutatás elméleti háttere: A hazai kutatások száma az online tanítás és tanulás tekintetében a COVID-19 megjelenése óta folyamatosan növekszik. A kutatókat széles spektrumon foglalkoztatja a vírus által előidézett online tanítás és tanulás hatása a különböző csoportokra. Kutatásunkban egy fejlesztőpedagógus tapasztalatait igyekszünk bemutatni, aki különböző fogyatékosággal élő gyerekeket tanít.

Kutatási stratégia és módszerek bemutatása: A kutatásunk során mélyinterjút készítettünk egy fejlesztőpedagógussal.

Főbb eredmények, következtetések és alkalmazhatóság: Kutatásunk újszerűsége abban rejlik, hogy a jelenséget mélyebb szinten próbáljuk vizsgálni és prezentálni. A neveléstudományi kutatások a mai korban egyre inkább a kvantitatív eredményeket produkáló kutatásokat preferálják, azonban úgy véljük, hogy elengedhetetlen 'más' esetenként 'eltérő' módon vizsgálni a történéseket. Ennek hatására kiemelkedő és unikális kvalitatív kutatások is létrejöhetnek.

Tóth Dorina Anna

**MUNKAERŐPIACI ELHELYEZKEDÉSI ESÉLYEK ÉSZAKKELET-MAGYARORSZÁGI
DIPLOMÁSKÉNT**

Kulcsszavak: közösségi felsőoktatási képzési központ, munkaerőpiac, felsőoktatás, Diplomás Pályakövetési Rendszer

Előadásunkban azt vizsgáljuk, hogy az északkelet-magyarországi közösségi felsőoktatási képzési központokban (KFKK-okban) végzettek milyen eséllyel helyezkedhetnek el a lokális munkaerőpiacon – hiszen a KFKK koncepció célja a helyi gazdaság fellendítése a diplomások megtartása által (ld. Fokozatváltás a felsőoktatásban 2014; 2016 és az ehhez kapcsolódó Cselekvési Terv).

A diplomás munkaerőhiányról a képzésekben résztvevő szakmai gyakorlati helyeket kérdeztük, míg az elhelyezkedési esélyeket a Diplomás Pályakövetési Rendszer 2018. évi adatbázisának elemzésével tárjuk fel a vizsgált megyékben. Korábbi kutatásaink eredményei alapján elmondható, hogy a KFKK hallgatói az intézmény közvetlen közelében élnek, a KFKK megyéjéből rekrutálódnak (Tóth 2019; 2017). Emiatt az adatbázis elemzése során a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, Nógrád megyében és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében élő, (az országban bármelyik felsőoktatási intézmény alapképzésén) abszolutóriumot szerzett hallgatót vizsgáljuk. Kutatásunkból kiderül, meglehetősen eltérően vélekednek a KFKK-ban végzettekről a különféle gazdasági szereplők: vannak, akik potenciális munkavállalóikat látják a hallgatókban, van, akik a „jövőben elvándorló” diplomás munkaerőt.

Ollé János

A KONNEKTIVIZMUS MINT KRITIKAI PEDAGÓGIAI NARRATÍVA

Kulcsszavak: konnektivizmus, hálózati oktatás, nyílt oktatás

Az elmúlt két évtizedben a hype ciklusokon áthaladó konnektivista elmélet sokféle formában jelent meg a szakmai közéletben és az oktatási programfejlesztésekben (Downes, 2019). A cMOOC alapjait is adó elmélet többnyire kritika vagy félreértések és félremagyarázások tárgya. Kevés olyan oktatási gyakorlat azonosítható, ahol az eredeti koncepció érvényesülhetett volna (Siemens, 2019, illetve Wang, Z. et.al, 2018). Az elméleti kutatás az elmúlt évtizedek esettanulmányokban megjelenő gyakorlatára és a téma reflektív szakirodalmára építve arra keresi a választ, hogy milyen tényezők akadályozták és akadályozzák napjainkban is eredeti elméletre építő tanulói hálózatok és oktatási programok kialakulását. A kutatás eredménye, hogy a konnektivista oktatás megvalósíthatatlansága és ennek magyarázata olyan önálló modellként is értelmezhető, ami kritikai alapú tükröt tart az elmúlt évtizedek formális oktatása és online közösségi tanulásának társas modellje elé. A kritikai pedagógia elméleti alapjait felhasználó új narratíva nem csak reflexió, hanem elméleti alap a nyílt kurzusok és szervezeti tanulásra fejlesztett hálózati oktatási programok fejlesztéséhez.

Forrás:

- Downes, Stephen (2019): Recent Work in Connectivism. European Journal of Open, Distance and E-Learning Vol. 22, No. 2 112-131.
- Siemens, George (2019): I was wrong about networks. LinkedIn, March 26,
- Wang, Z., Anderson, T., Chen, L. (2018). How Learners Participate in Connectivist Learning: An Analysis of the Interaction Traces From a cMOOC. International Review of Research in Open and Distributed Learning, 19(1).

Dabney – Fekete Ilona Dóra – Godó Katalin – Ceglédi Tímea

**THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT AND COMMUNITY EMPOWERMENT OF
RESILIENT TEACHER CANDIDATES IN A STUDENT MENTOR PROGRAM**

Keywords: mentoring, resilience, teacher candidates, disadvantage, community empowerment

Student mentor programs can be significant milestones in both the individual and community empowerment processes (Fejes & Szűcs, 2009; Haficová et al., 2020; Godó et al., 2020; Varga, 2019; Kotschy, 2012; Maiderez & Bodóczy, 1997), especially for socially disadvantaged teacher candidate students (Masten, 2019; Ceglédi, 2017). The goal of this study is to provide insight into how, upon entering the Let's Teach for Hungary Mentor Program (LTHMP), individual and community empowerment appear in the teacher candidates' and others' expectations of the program. Our research target group was made up of the applicants for the mentor training course of LTHMP given by the University of Debrecen (2019). We strove for total population sampling (N=151, the ratio of responses was 88.8%). An Instructor-assisted, self-completion, paper-based, voluntary, anonymous questionnaire was used. Our results show that personal testing and professional development opportunities appear as a stronger background motivation for teacher candidates compared to those of another career path. Individual empowerment appears in teacher candidates' expectations. According to intention to get into community empowerment, however, our results are contradictory.

„SUPPORTED BY THE ÚNKP-20-4-II. NEW NATIONAL EXCELLENCE PROGRAM OF THE MINISTRY FOR INNOVATION AND TECHNOLOGY FROM THE SOURCE OF THE NATIONAL RESEARCH, DEVELOPMENT AND INNOVATION FUND.”

Hideg Gabriella

KENYAI FIATALOK ESÉLYEI AZ OKTATÁSI RENDSZERBEN A COVID-19 JÁRVÁNY IDEJÉN

Kulcsszavak: Kenya, oktatási rendszer, Covid-19

Tanulmányunk középpontjában magyar szempontból egzotikusnak számító Kelet- Afrikai ország, Kenya és oktatási rendszere áll. A COVID-19 világjárvány több szempontból is hatással volt Afrika régióira. A vírus terjedése kihívások elé állította Kenyát, az egészségügyi ellátás és az oktatás biztosítását egy olyan országban, ahol korlátozott technológiai és egészségügyi erőforrások állnak csak rendelkezésre.

Vizsgálatunk célja egyrészt bemutatni a rendelkezésre álló szakirodalom alapján Kenya oktatástörténeti fejlődését, az azon belül megjelenő esélyeket és korlátokat. Láthatóvá válik, hogy az oktatáshoz való hozzáférés nem mindenkinek egyformán adatott és adatik meg, függetlenül attól, hogy az oktatási rendszer melyik szintjét vizsgáljuk. Mindez akkor válik igazán érdekessé és egyedivé, ha egy ilyen egyenlőtlen, sőt esélyegyenlőtlen rendszerben az oktatási rendszer aktorainak egy világjárvánnyal kell szembenéznük.

Vizsgálati módszerként szakirodalom elemzést, valamint interjú készítést választottunk, amelyek egy terepkutatás részét képezik.

Várható eredményként közelebb kerülünk egy számunkra neveléstudományi és oktatástörténeti szempontból is idegen, ismeretlen országhoz. Megtudhatjuk az oktatási szakemberek, hogyan vélekednek a járványról és hatásairól rövid és hosszútávon Kenya oktatási rendszerében.

Malovecz Rebeka – Józsa Krisztián

**MITŐL LENNÉL MOTIVÁLTABB? AZ ISKOLAI MOTIVÁLÁS LEHETŐSÉGEI A TANULÓK
VÉLEMÉNYE SZERINT**

Kulcsszavak: motiváció, kérdőív, nyílt végű kérdés, ötletgyűjtemény

Tanulói és tanári oldalról származó tapasztalataink és a szakirodalmi kutatások egybeesően azt mutatják, hogy a magyar közoktatásban tanulók többsége demotivált (pl. Jakobicz, Wamzer és Józsa, 2018). Ennek számos indoka ismert, megoldási javaslat azonban egyelőre kevés van. Hipotézisünk szerint a legnagyobb hangsúly a tanáron, s az általa használt módszereken van. Kutatásunk során a diákok motiválásának lehetséges útjait igyekeztük feltárni, méghozzá első kézből: magukat a tanulókat kerestük meg kérdőívünkkel, az ő véleményükre voltunk kíváncsiak. Fő kérdésünk hozzájuk a következő volt: „Mit gondolsz, mitől lennél motiváltabb, lelkesebb, mitől lenne több kedved az iskolai feladatok elvégzéséhez, a tanuláshoz?”. 2021. március első felében 302 kitöltött online kérdőív érkezett. Célunk a lehető legtöbb megoldási javaslat felkutatása volt, ezért bárki, aki iskolába jár, kitölthette a kérdőívet. Széles életkori spektrum képviseltette magát: 7-től 20 éves korig voltak válaszadók. Nyílt végű kérdést használtunk, hogy mindenki annyi ötletet írjon, amennyit szeretne, amennyi csak eszébe jut. Az adatokat kvalitatív módszerekkel dolgoztuk fel. A válaszok kulcsszavas értelmezésének köszönhetően szépen kirajzolódtak a motívumfejlesztés sokrétű igényei. A fő kérdéskörök, melyek mentén az ötletek csoportosíthatóak: „Hol?” „Ki?” „Mit?” „Mennyit?” „Miért?” és „Hogyan?” tanítson annak érdekében, hogy a tanulók motiváltabbak legyenek. A széles körű kutatás lehetőségek tárházával kecsegtet, mely megoldások egyfajta ötlettárként hasznosulhatnak a pedagógusok kezei között.

Tomory Ibolya

HALLGATÓI VÉLEMÉNYEK A JÁRVÁNYHELYZET ALATTI ONLINE OKTATÁSRÓL

Kulcsszavak: online oktatás, tanulási siker, digitális módszerek

A következő tanévre előrenézve érdemes visszanézni a járványhelyzet alatti online oktatásra. A kutatás célja a hallgatók tapasztalatok feltárása a távolléti oktatásról. Fő kérdés: Hogyan folytatták, mely tényezők befolyásolták tanulmányaikat a járvány idején? Módszer: online kérdőíves megkérdezés és kvalitatív, csoportos beszélgetés.

A korábbi online tanulási tapasztalatok, IKT ismeretek, tárgyi feltételek, internet hozzáférés változó képet mutat, ez részben befolyásolja az online tanulást. Másik tényező az oktatással való elégedettség az online oktatás előtt: a tudástartalmak mellett kiemelik a hallgatókkal való kapcsolattartást, bánásmódot és módszertani kultúrát

Az online oktatás vizsgálata érinti az idő és tanulási környezet, a stressz és izoláció hatását. Az átállás jelentősen befolyásolta a tanulás folyamatát (válaszok 72%-a), az időtervezés és beosztás nehézségeit, a tanulási idő megnövekedését (67%-ban több idő), a feladatok növekedését (92%-os arányban túl soknak tartják).Az elégedettség mutatója az oktatók elérhetősége és a hallgatókkal való kapcsolattartás, kommunikáció (67% nem elégedett), az oktatók online felkészültségének hiányosságai (89% szerint gyenge). Az online tesztelés jobb, mint egy vizsga, de sok esetben kevésnek gondolják a kapott időkeretet. Az értékelési módszerek többsége egyoldalú, szummatív jellegű a válaszadók 87%-a szerint. Az oktatási módszerek, megoldások csökkentek, egyoldalú tanárközpontú módszerekkel találkoznak 98%-ban.

A jövő feladata az online tanulás megkönnyítése, áthidaló megoldások megteremtése, oktatói szemléletváltás.

Karl Éva – Cserkó József – Molnár György

**A DIGITÁLIS KOR KIHÍVÁSAI ÉS LEHETŐSÉGEI A DIGITÁLIS TANULÁS SORÁN –
FÓKUSZBAN AZ ÉLMÉNYPEDAGÓGIA MÓDSZEREK**

Kulcsszavak: digitális tanulás, élménypedagógiai módszer, digitális szabadulószoza, digitális oktatási módszerek

A digitális oktatás kontextusában az internetes digitális platformok, alkalmazások, valamint az infokommunikációs eszközök és rendszerek az oktatás folyamatában jelentős szintet léptek előre, az oktatástechnikai megoldásokon, a technológiai megközelítésű tanuláselméletté nőttek ki magukat, módszertani és technológiai kultúra részévé válnak (Benedek, 2013). A folyamatosan változó gazdasági, társadalmi környezet eredményeként világosan kirajzolódnak a pedagógiában bekövetkező paradigmaváltás szükségszerű új jelenségei, innovációs irányai. A pedagógusi kompetenciák közül kiemelt fontossággal bír a mai információs társadalom által predestinált életvitelhez szükséges digitális kompetenciák területe (Molnár, 2018). E kihívásokkal teli digitális világunkban ebben vannak segítségünkre a legkorszerűbb IKT alapú interaktív technológiák, virtuális osztálytermek (google class, classcraft), a digitális, interaktív tananyag tartalmak, a fordított oktatási módszerek (Buda, 2015) és élménypedagógia módszertani megoldások (Fromann, 2015). Előadásunkban bemutatunk néhány a pedagógiai gyakorlatban jól működő, korszerű, élménypedagógia módszereken alapuló oktatási módszereket és technológiát (digitális szabadulószoza), amely különösen eredményesnek mutatkozott a digitális munkarendű oktatás során. Eredményeinket az oktatói tapasztalatokon kívül egy kvantitatív alapú nagymintás (N=248) felméréssel is alátámasztjuk, melyet 2021. tavaszán végeztünk az oktatók és tanulók körében, amely egyértelműen rámutatott a tanulói motiváció kedvező alakítására, a tanulási folyamat hatékonyabbá tételére.

Antal Csilla

HELYES ÚT KERESÉSE: INTEGRÁCIÓ, SZEGREGÁCIÓ, INKLÚZIÓ

Kulcsszavak: esélyegyenlőség, szegregáció, inklúzió

Az Európai Unió országai, többek közt Románia is, jóváhagyták a gyermekek jogairól szóló egyezményt (UN Convention on the Rights of the Child, <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx> - 2019.03.18), amely alapján kötelesek a gyermekeket egyenlően és mindenféle megkülönböztetés nélkül támogatni és megvédeni. Ennek ellenére, a szegénységben élő roma gyerekek nagytöbbsége, Európa-szerte igen nagy kihívásokkal áll szemben, születésétől kezdődően. Bárhog is szépítjük, ezek a gyerekek a mindennapi életben nem egyenlőek, nem roma társaikkal.

A román Oktatási és Kutatási Minisztérium oktatási céljává tűzi ki az egyenlőség biztosítását az oktatásban, azaz az egyenlő hozzáférést az oktatás bármely formájához, valamint a minőségi oktatáshoz való jogot, a gyerekek etnikai hovatartozásától, illetve anyanyelvétől függetlenül. Szem előtt tartva ezt az elvet, a roma gyerekek minőségi oktatáshoz való hozzáférése, elsőbbséget élvez a Kormány ama stratégiájában, amely a romák helyzetét hivatott javítani, továbbá a Közoktatási Fejlesztési Stratégiában is (MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII / Notificare,nr. 29323/20.04.2004).

Kutatásomban azt a problémát próbálom körbejárni, valamint néhány választ találni, amely a roma gyerekek óvodáztatását befolyásoló tényezőkkel kapcsolatos. Arra keresem a választ, hogy ezek a gyerekek, hogyan kerülnek be az óvodába és adott esetben, szüleik miért járattják őket. Miért hiányoznak többen, mint nem roma társaik? Milyen lenne a roma gyerekeknek megfelelő óvoda? Az a hely, ahová a szülők is, meg a gyermekek is szívesen járnának?

Dancsó Tünde

AZ ONLINE KOMMUNIKÁCIÓ JELLEMZŐI A DIGITÁLIS OKTATÁS IDŐSZAKÁBAN

Kulcsszavak: digitális oktatás, online kommunikáció, Teams

Az online oktatás következtében radikálisan átalakul az online térben zajló kommunikáció, a tanításközpontú helyett a tanulásközpontú modell hódít (Kálmán, 2019), ugyanakkor ma még kevés információ áll rendelkezésünkre a felsőoktatásra jellemző, online kommunikáció hatékonyságára, minőségére vonatkozóan. Vizsgálatunk során egy felsőoktatási intézmény hallgatói (N=692) által alkalmazott kommunikációs formákat és azok tartalmát elemezzük. A vizsgálat során egy adott félévben elemezzük (1) a tanórán írt bejegyzéseket a Teams felületén, (2) a kurzusok fórumain kapott feladatokra adott válaszokat a Moodle felületén (3) és az elektronikus leveleket. Eredményeink szerint (1) a Teamsben alkotott bejegyzések relevánsan igazolják azt, hogy a hallgatók aktívan részt vesznek a tanórán, (2) a fórumokon az elvárások alapján dolgozzák fel az adott témát, de néhány esetben az oktatónak be kell avatkozni a folyamatba, (3) az elektronikus levelek a legtöbb esetben személyes célokat szolgálnak (Horváth, 2013). A kommunikáció során alkalmazott megoldások analízise és szintézise hasznos eredményeket szolgáltat a minőségi felsőoktatási pedagógia (Derényi, 2018) támogatása érdekében.

Varga Andrea

A HÍD-BAN TANULÓKKAL KÉSZÜLT SZOCIABILITÁS MÉRÉS

Kulcsszavak: korai iskolaelhagyók, önreflexió, informális tanulás

Vizsgálattal arra kerestem a választ, hogy a korai iskola elhagyás veszélyének kitett fiataloknál hogyan változik szocializáltságuk miután az általános iskolából kikerülve középiskola tanulóivá válnak. Életkoruknál fogva a megfelelő intézményben tanulnak, ahol nem lógnak ki a sorból. A szakképzési HÍD programban tanuló diákokkal olyan kérdőíves módszerrel dolgoztam, amely során értékelték saját viselkedésüket a tanév során három alkalommal. A fejlődés segítésére önkéntes vállalásokat tettek majd önreflexióval értékelték magukat. Összehasonlításképp az osztályfőnökük véleményét is kikértem minden egyes tanulóval ugyanazzal a kérdőívvel, év elején és a tanév végén. Ezeknek az eredményeknek az összesítése és összevetése azt mutatja, hogy egy tanév távlatában tapasztalható pozitív elmozdulás szocializáltságuk terén. A képzés egészére kiterjesztve a mérést, az eredmények elemzése lehetőséget ad arra, hogy az egyén szociális kompetenciáinak változásait nyomon kövessük. Mindezek mellett, ha pontosan meghatározható a beavatkozás területe, tudatosan fejleszthető. Az eredmények nem különíthetők el az iskola egészétől. Az informális tanulás széles skáláját nyújtja az iskola diákjainak, hogy hozzájáruljon személyiségük fejlődéséhez. Az iskolai programok és az osztályközösségben vagy évfolyam szinten zajló közösségi események olyan terepet nyújtanak a tanulóknak, melyben aktív részvételükkel a közösség szerves részeivé válnak. A diákok rendszeres önkéntes vállalásai, önreflexiói önismeretük fejlődésére is hatással vannak.

Kuthy-Megyesi Judit – Juhász Erika

A KULTURÁLIS TANULÁS A KÖZMŰVELŐDÉS CSÚCSINTÉZMÉNYEIBEN

Keywords: kulturális tanulás, közművelődés, kulturális központ, Agora, művelődési központ

Az élethosszig tartó tanulás terjesztése és fejlesztése, illetve a helyi közösség népességmegtartó és képességmegtartó erejének növelése érdekében a Nemzeti Művelődési Intézet három tükörprojektet hívott életre 2018 és 2021 között. A projektek az elmúlt években különösen felgyorsult közművelődési paradigmaváltás tényleges intézményi követésében, a szolgáltatásokhoz kapcsolt elvárásokhoz való felzárkóztatás elősegítésében is támogatást nyújtottak az intézményrendszer számára. A fentiek továbbá a közművelődési intézményrendszer és népfőiskolák kulturális tanulási aktivitásainak mérését szolgálta a „Kulturális és közösségi tanulás – A közösségi színterek és közművelődési intézmények felmérése 2020.” című vizsgálat. Azok a korábbi vizsgálati eredmények, amelyek a kulturális tanulás sajátosságaiba is betekintést biztosíthattak nem, vagy alig tartalmaztak olyan vizsgálati irányt, amely elsősorban a közművelődés szakmailag legerősebb (kulturális központ/Agora, művelődési központ) intézményeire vonatkozott. Előadásunkban törekszünk a közművelődés „csúcsintézményeiben” megvalósuló kulturális tanulás jellegzetességeinek feltárására.

Legfontosabb eredményeink alapján a kulturális központok és a művelődési központok elsősorban humánerőforrásiak és épületbeli adottságaik mentén mutatnak szignifikáns különbségeket, szolgáltatási palettájuk minősége intézménytípusok alapján homogén. Legmeghatározóbb kulturális tanulási tematikájuk a kultúra és művészetek. A tanulási alkalmakat jellemzően aktív munkavállalók látogatják, a vizsgált intézmények szolgáltatási környezete pozitívan hat a tanulási folyamatokra.

**Tanuló társadalom
Oktatáskutatás járvány idején**

HuCER 2021

2021. május 27-28.

A rendezvény szervezője:

Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete

A rendezvény társszervezői:

Magyar Tudományos Akadémia Nevelésszociológia Albizottsága

Kultúrász Közhasznú Egyesület, Debrecen

Nemzeti Kulturális Alap

nka
Nemzeti Kulturális Alap

2021 HuCER

május 27-28.